

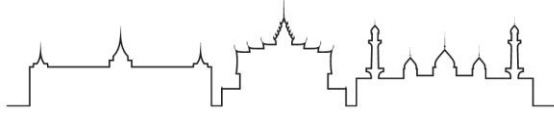
รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ PROCEEDINGS

บรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม
ระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ในรูปแบบออนไลน์

จัดโดย สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

คำนำ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กำหนดจัดการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒ ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อเป็นเวทีในการเสนอผลงานวิชาการและผลงานวิจัยระดับชาติด้านศิลปะและวัฒนธรรมให้แก่คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสถาบันอุดมศึกษา ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการวิจัย สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างนักวิจัย หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

การประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัย ด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒ ประกอบด้วย

บทความวิจัยฉบับเต็มในระดับชาติ จาก ๕ สาขาวิจัย คือ

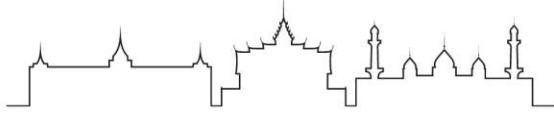
๑. สาขาศิลปกรรม (ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)
๒. สาขาประวัติศาสตร์
๓. สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร
๔. สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น
๕. สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ

บทความวิจัยฉบับเต็มในระดับนานาชาติ จาก ๑ สาขาวิจัย คือ

๑. สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ

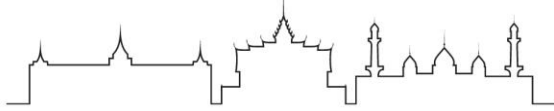
สำหรับการจัดทำเอกสารครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีจากความร่วมมือของหลายฝ่าย ขอขอบคุณนักวิจัย คณะทำงาน ตลอดจนผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่คอยให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้มีประโยชน์ต่อผู้อ่านตามสมควร

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัย ด้านศิลปะ และวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒	ง
กำหนดการ	ช
บทความวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับนานาชาติ สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ	
ภาคบรรยาย	
Guidelines for The Management of the ๑๐๐-Year Museum, Songkhla Rajabhat University	
กมลนาวัน อินทนุจิตร	๑
บทความวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ	
ภาคบรรยาย	
กลวิธีทางภาษาจากป้ายประท้วง : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนปลดแอก	
วรรษยา สายใจบุญ สิลลา ณ พัทลุง อติวิชญ์ ชูภักดี ณัฐพงศ์ พุทธกุล วรวรรณ สุขใส	๑๕
กลวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์”	
พิมพ์ฉัตร อารยาพันธ์ บุญเลิศ วิวรรณ วิไลศักดิ์ กิ่งคำ	๒๗
แนวทางการบูรณาการงานทำศิลปวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา	
พวงเพ็ญ สุวรรณ วีรชัย มัญจรัญ ศรีวรรณ ขำตรี พิเชษฐ์ จันทวี	๓๘
บทความวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร	
ภาคบรรยาย	
การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ “ปิ่นโตไถ่” ขนมหัตถ์พื้นเมืองภูเก็ต	
ภาชีตา วันแสง นันทนัช ขำกัม จุไรรัตน์ ทองเล็ก	๕๓
ความตั้งใจรับรู้การถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน	
อัฟฟวัน หะ นิชาภัทร บุญรัตน์ อุษณีย์ พัฒโน ภัทรพิติกุล	๖๔
บทความวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขาประวัติศาสตร์	
ภาคบรรยาย	
อาหารพื้นถิ่นสงขลา : จากเอกสารทางประวัติศาสตร์	
สิทธิพร ศรีผ่อง ชุติพร ทวีศรี วรรณดี หนูหลง	๘๑

เรื่อง

หน้า

บทความวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ

สาขาศิลปกรรม (ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)

ภาคบรรยาย

การสร้างสรรค์เพลงทับเพลงโทน สำหรับ แซกโซโฟนควอเตต

“Tab Ton” music creation for saxophone quartet

เดชัชฐ์ ทองตราชู ดร.ชุมชน สืบวงศ์ ๙๑

ภาคโปสเตอร์

“จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา” สารคดีสั้นเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมชาของประเทศจีน

จินหลิง หู ภาณุ สรวัยสุวรรณ ปิติวรรัตน์ สมไทย ๑๐๐

การออกแบบการ์ตูนแอนิเมชัน เรื่อง คุณค่าของข้าว

บทความวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ

สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาคโปสเตอร์

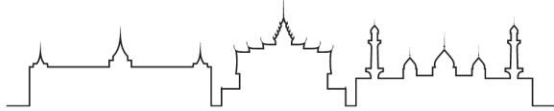
การออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากผ้าปักม้ง

ชยาภรณ์ แซ่มพุทธรา จอมเจริญ มะโนปัน ๑๑๘

ภาคผนวก

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานวิจัย ๑๒๙

ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ผลงานวิจัย ๑๓๑

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัย ด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่
๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒
ผ่านระบบ Zoom Meeting
ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖
ณ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

.....

๑. หลักการและเหตุผล

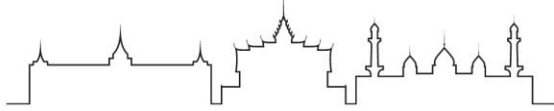
ภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับพื้นฐานของการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรม ที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและประเทศชาติ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มีภารกิจหลักในด้านการทำนุบำรุงด้านศิลปะและวัฒนธรรมให้มีความยั่งยืน สร้างประโยชน์และคุณค่าต่อชุมชน โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านศิลปะและวัฒนธรรม การวิจัยและพัฒนา โดยส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานวิจัยของคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและเครือข่ายความร่วมมือจากภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาได้จัดให้มีการเรียนการสอนที่หลากหลายสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องหรือบูรณาการงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชาติหรือของท้องถิ่น กอปรกับในปัจจุบันมีการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาด้วยการจัดทำสารนิพนธ์ก่อนจบการศึกษา ซึ่งปรากฏผลงานวิจัยที่น่าสนใจในศาสตร์ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมจำนวนมาก อาทิ งานวิจัยเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ภาษา ดนตรี นาฏศิลป์ วิจิตรศิลป์ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม การแกะสลัก การทอผ้า การจักสาน การทำเครื่องเงิน/เครื่องทอง การทำเครื่องปั้นดินเผา อาหาร การละเล่น และงานอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม จึงกำหนดจัดทำโครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒ เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานวิชาการและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมระหว่างคณาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายงานวิจัยในระดับชาติ และนานาชาติต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อเป็นเวทีในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ และงานวิจัยที่มีคุณภาพ ของนักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษา
- ๒.๒ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริมทะนุบำรุงและเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการนำไปสู่การประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
- ๒.๓ เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานด้านศิลปะและวัฒนธรรม

๓. ผู้เข้าร่วมโครงการ

คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน และผู้สนใจทั่วไป

๔. รูปแบบการประชุมวิชาการและเงื่อนไขการส่งผลงานวิจัย/ผลงานวิชาการ

๔.๑ เงื่อนไขของผลงานที่นำเสนอ

๑) บทความที่จะนำเสนอต้องเป็นผลงานที่ไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน จัดทำบทความตามรูปแบบที่คณะกรรมการกำหนดไว้เท่านั้น

๒) เป็นผลงานวิจัย ของคณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และผู้สนใจ

๓) เป็นผลงานวิทยานิพนธ์/การศึกษาค้นคว้าอิสระของนิสิต/นักศึกษา

๔.๒ ประเภทการนำเสนอ

๑) นำเสนอในรูปแบบการบรรยาย (Oral presentation) ด้วย Power Point โดยใช้เวลานำเสนอเรื่องละ ไม่เกิน ๑๐ นาที และซักถาม ๕ นาที

๒) นำเสนอในรูปแบบโปสเตอร์ (Poster presentation) โดยจัดทำโปสเตอร์ในรูปแบบที่กำหนดซักถาม ๕ นาที

ทั้งนี้ สามารถส่งผลงานนำเสนอได้ทั้ง ๒ ประเภท

๔.๓ สาขาการนำเสนอผลงาน

ระดับชาติแบ่งเป็น ๖ Sessions ดังนี้

๑. สาขาศิลปกรรม (ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)
๒. สาขาศิลปวัฒนธรรม
๓. สาขาประวัติศาสตร์
๔. สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร
๕. สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น
๖. สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ

ระดับนานาชาติแบ่งเป็น ๖ Session ดังนี้

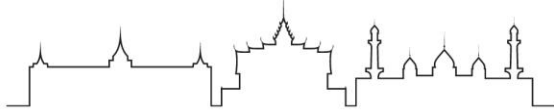
๑. สาขาศิลปกรรม (ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)
๒. สาขาศิลปวัฒนธรรม
๓. สาขาประวัติศาสตร์
๔. สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร
๕. สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น
๖. สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ

๔.๔ ขั้นตอนการส่งผลงาน

ผู้นำเสนอผลงานลงทะเบียน และจัดส่งบทความวิจัยฉบับเต็ม (Full Manuscript) เพื่อนำเสนอภาคบรรยาย/ภาคโปสเตอร์ ผ่านระบบออนไลน์ <http://conference.skru.ac.th/Con๒๓/index.php>

๔.๕ ช่องทางการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

- ๑) ตีพิมพ์บทความฉบับเต็ม ใน Proceedings (อัดโหลดบนเว็บไซต์งานประชุมวิชาการ)
- ๒) ตีพิมพ์ลงวารสารสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
(สำหรับผลงานบทความวิจัยดีเด่น)

๕. รูปแบบการนำเสนอ

๕.๑ รูปแบบที่ ๑ นำเสนอแบบบรรยาย (Oral Presentation)

๕.๒ รูปแบบที่ ๒ นำเสนอแบบโปสเตอร์ (Poster Presentation)

๖. กำหนดการ

กำหนดการ	รายละเอียด
บัดนี้ ถึง ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖	ลงทะเบียนและส่งบทความฉบับเต็ม (Full Paper) ทั้ง นำเสนอแบบบรรยายและแบบโปสเตอร์ ผ่านระบบ ออนไลน์
๒ - ๙ มิถุนายน ๒๕๖๖	ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖	ประกาศผลการพิจารณาบทความ ผ่านระบบออนไลน์
๑ - ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๖	แก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและ ส่งคืนบทความฉบับสมบูรณ์ ผ่านระบบออนไลน์
๑๒ ก.ค. ๒๕๖๖	นำเสนอผลงาน ผ่านระบบ Zoom Meeting ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

๗. อัตราค่าลงทะเบียน

๑. ผู้นำเสนอบทความที่เป็นบุคคลภายนอก

- คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ

- นำเสนอแบบบรรยาย บทความละ ๑,๒๐๐ บาท

- นำเสนอแบบโปสเตอร์ บทความละ ๑,๒๐๐ บาท

- นักศึกษา

- นำเสนอแบบบรรยาย บทความละ ๕๐๐ บาท

- นำเสนอแบบโปสเตอร์ บทความละ ๕๐๐ บาท

๒. ผู้นำเสนอบทความที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (อาจารย์/เจ้าหน้าที่/นักศึกษา)
ไม่ต้องชำระค่าลงทะเบียน

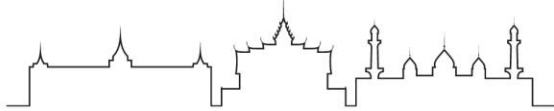
๓. ผู้นำเสนอบทความที่สังกัดหน่วยงานร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมวิชาการ ไม่ต้องชำระ
ค่าลงทะเบียน

๘. การชำระเงินค่าลงทะเบียน

บทความที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเท่านั้นจึงจะชำระเงินค่าลงทะเบียน

๙. หน่วยงานดำเนินการ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

กำหนดการ

การประชุมวิชาการ บรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม
ระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒
วันพุธที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖
ณ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting

วันพุธที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖

- ๐๙.๐๐ – ๐๙.๑๕ น. กล่าวรายงานการจัดโครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและ
นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และ
ระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒
โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจง ทองสร้าง
ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ๐๙.๑๕ – ๐๙.๓๐ น. พิธีเปิดการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัย
ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ
ครั้งที่ ๒
โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศิริโชติ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
- ๐๙.๓๐ – ๑๐.๓๐ น. บรรยายพิเศษ เรื่อง พลวัตทางวัฒนธรรมในสังคมไร้พรมแดน
Cultural Dynamism in the Borderless Societies
วิทยากรโดย อาจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ พุ่มสุขชี จากมหาวิทยาลัยทักษิณ

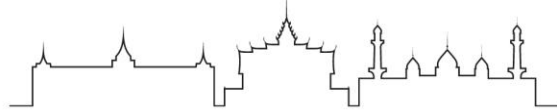
กิจกรรมเอนำเสนอผลงานวิจัย

นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับนานาชาติ

นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับนานาชาติ สาขาศิลปวัฒนธรรม

ในลักษณะอื่นๆ

- ๑๑.๐๐ – ๑๑.๑๕ น. วิชาการผลงานวิจัย เรื่อง
Guidelines for The Management of the ๑๐๐-Year Museum,
Songkhla Rajabhat University
โดยผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ พุ่มสุขชี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง

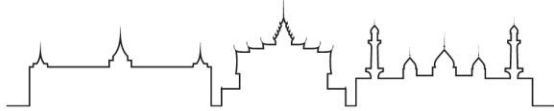
นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ

นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ

- ๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๕ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง กลวิธีทางภาษาจากป้ายประท้วง
 : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนปลดแอก
 วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
 รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร
- ๑๑.๓๕ – ๑๑.๕๐ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด
 “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์”
 วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
 รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร
- ๑๑.๕๐ – ๑๒.๐๕ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง แนวทางการบูรณาการงานทำศิลปวัฒนธรรม
 กับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา
 วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
 รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร
- ๑๒.๐๕ – ๑๓.๐๐ น. พักรับประทานอาหารเที่ยง

นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร

- ๑๓.๐๐ – ๑๓.๑๕ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์
 “ปิ่นโตไถ่” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต
 วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
 รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร
- ๑๓.๑๕ – ๑๓.๓๐ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง ความตั้งใจรับรู้การถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน
 สู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน
 วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
 รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร

นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขาประวัติศาสตร์

- ๑๓.๓๐ – ๑๓.๔๕ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง อาหารพื้นถิ่นสงขลา :
จากเอกสารทางประวัติศาสตร์
วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร

นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขาศิลปกรรม

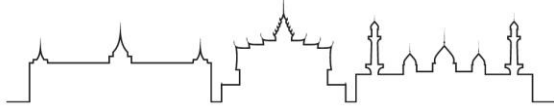
(ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)

- ๑๓.๔๕ – ๑๔.๐๐ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์เพลงทับเพลงโทน สำหรับ
แซกโซโฟนควอเตต
“Tab Ton” music creation for saxophone quartet
วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร
- ๑๔.๐๐ – ๑๔.๑๕ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง “จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา”
สารคดีสั้นเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมชาของประเทศไทย (POSTER)
วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร

นำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ สาขานาฏศิลป์และนาฏยศาสตร์

- ๑๔.๓๐ – ๑๔.๔๕ น. วิพากษ์ผลงานวิจัย เรื่อง การออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว
โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากผ้าปักม้ง (POSTER)
วิพากษ์ผลงานวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงศ์ ธรรมชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร
- ๑๔.๔๕ – ๑๖.๓๐ น. ชี้แจงรายละเอียดการปรับแก้ไขบทความวิจัยตามคำแนะนำของ
ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ผลงานบทความวิจัย
ปิดการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัย
ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ
ครั้งที่ ๒

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

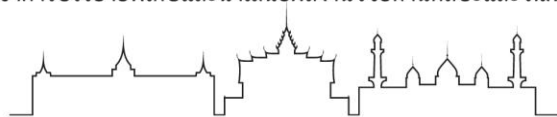

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความระดับนานาชาติ สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ

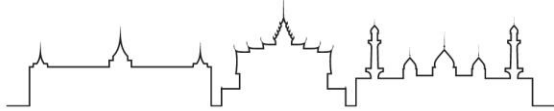
โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคบรรยาย

Guidelines for The Management of the 100-Year Museum, Songkhla Rajabhat University

Kamonnawin Inthanuchit^{1,2*}

Abstract

This research aimed to study the operational conditions of museums and halls of fame in several higher education institutions. The study focused on seven distinguished halls of fame, including the Surat Thani Rajabhat University Office of Arts and Culture, the Thammasat University Hall of Fame, the Institute of Ayutthaya Studies at Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, the Ubon Ratchathani Rajabhat University Office of Arts and Culture, the Nakhon Ratchasima Rajabhat University Office of Arts and Culture, the Museum Siam (National Institute of Learning Museum) in Bangkok, and the Petrified Wood Museum at Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Additionally, the research presented a museum management model suitable for Songkhla Rajabhat University. The target group for this study was the administrators and staff responsible for managing the museums and halls of fame. The data was collected through interviews. The findings indicated that the 100-year-old identity of the halls of fame at Songkhla Rajabhat University and the cultural heritage of Songkhla exhibited unique characteristics. These characteristics were in line with the external environmental analysis and their impact on competitive conditions in museum organisations. The results had a positive influence on all relevant factors necessary for the development of museums and halls of fame at Songkhla Rajabhat University.

Keyword: Museum management, Hall of fame, Higher education institutions

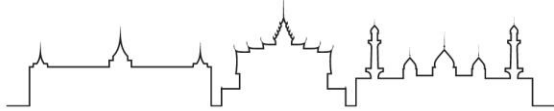
1. Introduction

The Rajabhat University Act, B.E. 2547 (2004) has defined the role of Rajabhat universities in Article 7, which states that "the university shall be an institution of higher education for regional development, enhancing the intellectual capacity of the land, revitalizing the learning potential, and promoting the local wisdom...". Therefore, Rajabhat universities have the responsibility to carry out activities to achieve the objectives related to being an "institution of higher education for regional development." These activities include seeking knowledge to excel academically based on local wisdom, Thai wisdom, and global wisdom to promote lifelong learning in the community, enabling people in the region to keep up with changes, as well as enhancing knowledge, understanding, and pride in the local and national cultures in terms of the development of lifelong learning centers. Museums are considered one of the lifelong learning centers, as

¹ Assistant Professor, Bachelor of Science Program in Environmental Science, Faculty of Science and Technology, Songkhla Rajabhat University.

² Unit of Natural Environment and Local Cultural Heritage Conservation, Songkhla Province.

* Corresponding author, E-mail: kamonnawin.in@skru.ac.th

stated in the National Education Act (1999), section 4, which states that "the state must promote the establishment and development of various forms of lifelong learning centers, including public libraries, museums, art galleries, zoos, botanical gardens, science and technology parks, sports and recreational centers, information centers, and other learning centers, adequately and effectively." (Ministry of Education, 2009).

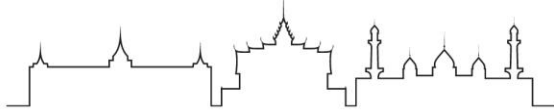
To promote the establishment of halls of fame in Rajabhat institutions, cooperation and support from the government, private sector, and public are necessary. This is a strategy to promote the potential of knowledge, apply modern techniques in exhibitions, and create participatory experiences to make museums more vibrant and accommodate diverse individuals and groups interested in history, culture, knowledge, and other related areas. This research aims to study the management guidelines for the 100-year Hall of Fame at Songkhla Rajabhat University, exploring the management models and roles of the halls of fame in higher education institutions, particularly the National Learning Museum, to comprehensively study the management model, conceptual framework, and management philosophy of the 100-year Hall of Fame at Songkhla Rajabhat University in response to the needs of the urban community and the diverse cultural forms in line with the identity of the university for local and sustainable development.

2. Objective

2.1 To study the operational conditions of halls of fame in five higher education institutions, including the Office of Arts and Culture at Surat Thani Rajabhat University, the Historical Hall of Fame at Thammasat University, the Institute of Ayutthaya Studies at Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, the Office of Arts and Culture at Ubon Ratchathani Rajabhat University, and the Office of Arts and Culture at Nakhon Ratchasima Rajabhat University, as well as one learning museum, the Museum Siam, National Learning Museum Institute, and one natural history museum, the Petrified Wood Museum at Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

2.2 To propose a suitable management model for museums at Songkhla Rajabhat University, including the museum's identity, mission, and management, collaboration networks for operation and community funding, physical improvement of the building for museum establishment, and analysis of the external environment and its impact on organizational competitiveness to identify sustainable factors for establishing museums and halls of fame.

In summary, the research aims to study the operational conditions of halls of fame in higher education institutions and propose a suitable management model for museums at Songkhla Rajabhat University that includes various aspects such as identity, management, collaboration, physical improvement, and environmental analysis for sustainable development.

3. Methodology

3.1 Concept framework

The research process involved the following steps:

Step 1: Preparation

1. Study relevant documents on the concepts of learning institutions and lifelong learning in higher education institutions, as well as related research on managing museums and halls of fame.
2. Contact relevant units, including museum administrators and trustees, to gather documentary and observational data.
3. Develop research tools, such as semi-structured interview questionnaires, covering three main areas: mission and management, community participation and collaboration, and physical improvement of museum buildings.

Step 2: Data Collection

1. Identify the target group, which includes museum administrators and staff from the Office of Arts and Culture and Hall of Fame of the seven institutions.
2. Schedule interviews with the target group using a conversational approach, and request permission to collect data from the administrators of the Office of Arts and Culture and Hall of Fame of the seven institutions.

Step 3: Analysis and Reporting

1. Analyze the data collected from in-depth interviews with museum administrators and staff from the Office of Arts and Culture and Hall of Fame of the seven institutions.
2. Summarize and report the findings on the management practices of the Office of Arts and Culture and Hall of Fame of the seven institutions.

3.2 Data analysis

The research identified three main areas of focus: mission and management, community participation and collaboration, and community, social, and cultural contributions. Through semi-structured interviews, data was collected from administrators and staff members responsible for the museums and halls of fame in the seven institutions. The findings of the study provided valuable insights into the management practices of these institutions. They highlighted the importance of strategic management, effective human resource management, sound financial management, efficient communication technology systems, and quality service activities. Furthermore, the research emphasized the significance of community participation, collaboration with various stakeholders, and partnerships with the community and society. The study recognized the role of museums and halls of fame in community development, social activities, and cultural preservation and promotion. Overall, the research study contributed to a deeper understanding

of the management practices of museums and halls of fame within higher education institutions in Thailand. The findings can be used to inform future management strategies, enhance community engagement, and further develop the cultural contributions of these institutions.

4. Result and Discussion

4.1 The status of museum and monument hall management

The research team has conducted an evaluation of the characteristics of the museums, as shown in Table 4.1.

Table 4.1 the characteristics of the museums

Museum/Category	History and Prestige		Cultural Heritage							
	University History	Key Figures	Environment cultural	Language Performing	Arts	Social Practices	Nature and Universe	Traditional Crafts	Crafts Folk	Other
the Office of Arts and Culture at Surat Thani Rajabhat University	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
the Historical Hall of Fame at Thammasat University	✓	✓	✓	✓						✓
the Institute of Ayutthaya Studies at Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
the Office of Arts and Culture at Ubon Ratchathani Rajabhat University	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
he Office of Arts and Culture at Nakhon Ratchasima Rajabhat University	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
the Museum Siam	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

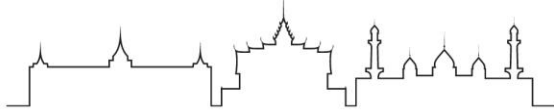
Museum/Category	History and Prestige		Cultural Heritage							
	University History	Key Figures	Environment cultural	Language Performing	Arts	Social Practices	Nature and Universe	Traditional Crafts	Crafts Folk	Other
the Petrified Wood Museum at Nakhon Ratchasima Rajabhat University.	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓

According to the findings of the study, the museums, and halls of fame at the five universities are distinguished in their presentation of historical and illustrious figures as well as cultural heritage. The museums display historical artefacts from prehistoric periods to the present on their premises. In the form of traditional Thai houses, such as the Four-Region Thai house and central, Thai House at the institute of Ayutthaya Studies and the Korat House, they also exhibit the aesthetic environment, craftsmanship, and cultural heritage of Thailand. These exhibits have received national recognition and evaluation. The institution of Learning, also known as "Museum Siam," stands out as a contemporary learning institution. It emphasizes the development of critical thinking, knowledge expansion, and creativity while providing a delightful learning environment. Additionally, it collaborates and networks with museums across the nation. In addition, the Natural Science Museum, specifically the Petrified Wood Museum at Nakhon Ratchasima Rajabhat University, triumphs as a learning and research center that preserves internationally recognized knowledge.

4.2 Museum Identity Formats of 100 Years of Songkhla Rajabhat University

Table 4.2 Museum identity proposal of 100 years of Songkhla Rajabhat University

Identity Format	Museum Identity Proposal	
	Identity Information	Presentation Approach
History and Prestige		
University History	-History from Teacher Training School in Nakhon Si Thammarat Province to Songkhla Rajabhat University.	- Permanent Exhibition - National Achieves
Key Figures	- Songkhla Rajabhat university In Honor of Royal family - National Artist	- Permanent Exhibition - National Achieves

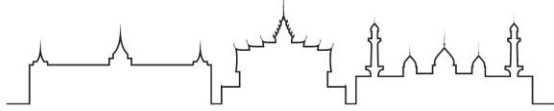

Identity Format	Museum Identity Proposal	
	Identity Information	Presentation Approach
Cultural Heritage		
Environment Cultural	Historical evidence, Sathing Phra Bay Old City of Songkhla, Ancient communities and Songkhla Lake Basin	- Permanent Exhibition - National Achieves
Language Performing	Galpna of Temple in Sathing Phra Bay, Palm-leaf Manuscripts, Traditional Medicine, and Local Literature	- Permanent Exhibition - National Achieves
Arts	Norah Dance Shadow Puppetry Traditional Music of Southern Region	- Permanent Exhibition - National Achieves
Social Practices	Multiculturalism	- Permanent Exhibition - National Achieves
Nature and Universe	Religious beliefs in Songkhla Province Culinary traditions of the Songkhla Lake basin	- Permanent Exhibition - National Achieves
Traditional Crafts	Traditional handicrafts	- Permanent Exhibition - National Achieves
Crafts Folk	Crafts Folk	- Rotating exhibition
Other	Rotating exhibitions on annual significant days	- Rotating exhibition

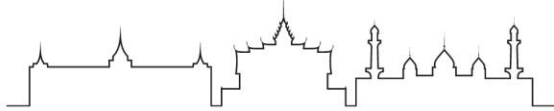
From table 4.2, it can be concluded that the historical and honorary identity of Songkhla Rajabhat University is presented through permanent and commemorative exhibitions held within the museum building. The cultural heritage identity, specifically the Songkhla Case Study, is showcased through permanent and rotating exhibitions within the museum building. The exhibitions take place in various spaces, such as the local southern Thai house, exhibition rooms, conference rooms of the Office of Arts and Culture, and open areas, all dedicated to cultural presentations. From this research can discuss Table 4.3. This study's findings are consistent with the research conducted by Kantakate (2018), It was found that most visitors exhibited a high interest in art exhibition activities and had the strongest desire to personally visit them.

Table 4.3 Components of the centennial museum space of 100 Years of Songkhla Rajabhat University

Room	Components
Training School to University Transition Room	- Historical background from the Teacher Training School - Interviews with administrators and alumni

Room	Components
Rajabhat University Space	- Royal bestowed name "Rajabhat" - The "Nora" project funded by Her Majesty Queen Sirikit
Pride of Rajabhat Space	- Noteworthy events related to the university national artist - List of notable alumni
Origin of Cultural Heritage Space	- Archaeological evidence of human habitation in the prehistoric era in Songkhla Province comparison with other global regions
Ancient Seaport	- References to the ancient seaport of Songkhla
Ancient City of Songkhla Space	- Historical evidence of the ancient city of Songkhla, located in Hua Khao and Laem Son and Bo Yang
Old Community Space	- Preservation and conservation of old communities in Songkhla Province
Songkhla Sea Lake; National Heritage Space	- Origin of the name "Songkhla Lake" - Preservation of the unique dual estuarine ecosystem (Lagoon type)
Local Literature and Language Space	- Galpna of Temple in Sathing Phra Bay,
Performing Arts Space	- Legend of Khun Sri Sarathada - Nang Talung Museum (shadow play)
Songkhla Cultural Heritage Space	- Historical development of cultural heritage in Songkhla Province through a board game format
Nature and Universe Knowledge Space	- Local beliefs and rituals in Songkhla Province - Rotating exhibitions in the Southern Thai traditional house, such as ceremonial offerings to Brahmins
Traditional Crafts Space	- Woodcarving art and traditional crafts in Songkhla Province, including exceptional textile art
Southern Thai Traditional House	- Regional traditional Thai houses in Songkhla Province, authentic houses reconstructed in accordance with the mantra of the Songkhla family
Traditional Thai House from the South	- Local learning center for history, architecture, and local wisdom of the people of Songkhla, in the form of an open-air museum
Exhibition Room	- Exhibition rooms capable of accommodating approximately 150 people,
Meeting Room	- Meeting room accommodating approximately 30-40 people

4.3 Museum and Hall of Fame management organizational structure

The research team proposes the organizational structure for the management of the Museum and Hall of Fame under the supervision of the Office of Arts and Culture, Songkhla Rajabhat University, as shown in Table 4.4.

Table 4.4 Museum and Hall of Fame Management Organizational Structure

Position	Responsibilities
Director of Arts and Culture	Overall management and supervision
Deputy Director	Assists the director in museum and Hall of Fame operations
Head of Office	Administrative tasks and coordination
Museum Department	Manages the museum, including exhibitions and collections
Letter Museum Department	Oversees the letter museum and archival materials
Research Department	Conducts research related to culture and heritage
Academic Services Department	Provides academic services and educational programs
Education Specialist/ Librarian	Develops and delivers educational and manages documentation
Researcher/ Cultural Specialist	Conducts cultural research and preserves heritage

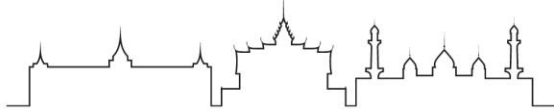
Based on Table 4.4, the research team presents the necessary management structure for the Museum and Hall of Fame, emphasizing the expertise and specialization of the personnel in both front-end and back-end operations. This is reflected in Tables 4.5 and 4.6.

Table 4.5 Museum Department Characteristics

Department	Job Descriptions
Exhibition Management	Development and maintenance of exhibition formats
Visitor Services	Educational presentations and learning activities
Museum Collection Care	Preservation and safety of artifacts and museum collections
Museum Marketing	Development of merchandise and external revenue generation
Network Development	Collaboration with museums, learning centers, and knowledge sharing
Facility Maintenance	Cultural landscape preservation and enhancement
Public Relations	Dissemination of information and outreach to the public
Staff Development	Personnel training and continuous museum management improvement

Table 4.6 Front-End and Back-End Operations in the Museum Department

Job Functions	Front-End Operations	Back-End Operations
Image	Exhibition planning and management	Artifact collection, research, and conservation

Education	Guided tours, lectures, media professionals	Education, documentation, research, cultural preservation
Public Relations	Marketing, promotion, educational activities	Artifact care, maintenance, development
Operations	Presentation, visitor engagement	Collection management, technology integration
Environment	Suitable presentation and public facilities	Infrastructure maintenance, technological advancements

The tables illustrate the importance of managing both the museum department and the development of cultural excellence. The front-end operations focus on exhibition management, visitor services, and marketing, while the back-end operations prioritize artifact preservation, research, and collection care. This comprehensive approach ensures effective management, educational outreach, preservation, and continuous improvement of the museum's operations.

The museum's operations are strengthened by a collaborative network (Tanaka, S., 2019) involving various stakeholders such as students, alumni, faculty members, university administrators, professionals, and public and private organizations (Pundruang, S., and Rangkasikorn, T., 2020). Additionally, the museum benefits from community, social, and cultural funds. Songkhla, with its long-standing history and cultural significance, boasts a wealth of heritage sites, artifacts, and local wisdom. The region's cultural and environmental assets contribute to the museum's overall success. The university's location in Songkhla enables convenient access to the province's continuous cultural heritage.

4.4 External Environmental Analysis (PESTEL Analysis)

The external environmental analysis develops by Johnson, G., et al (2008) is a framework used to analyze the factors that impact competition and determine the competitive position of the external environment of the 100-year Museum at Songkhla Rajabhat University is influenced by various external factors that have a broad impact on the organization's operation. The researcher has summarized the analysis of the external environmental factors, as shown in Figure 4.1.

Figure 4.1 External Environmental Analysis

According to Figure 4.1, the analysis of the external environmental factors shows positive impacts in all relevant aspects for managing the 100-year Museum at Songkhla Rajabhat University and establishing the Hall of Fame within the university's premises. The external environmental factors play a stimulating role in the context of art museums and in shaping the relationship between visitors' satisfaction and their positive experiences (Hyun, Park, Ren, & Kim, 2018).

4.5 The Five Forces Analysis model

The Five Forces Analysis model developed by Porter, M. E. (1985; 1998; 2008) is a framework used to analyze the factors that impact competition and determine the competitive position of managing the 100-year Museum at Rajabhat Songkhla University. It consists of the following factors, as shown in Figure 4.2.

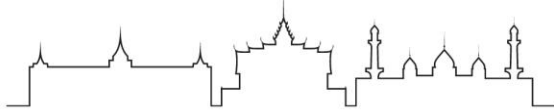

Figure 4.2 The Five Forces Analysis model

From Figure 4.27, it can be observed that there are positive impacts on the competition landscape for managing the 100-year Museum and Heritage Site at Songkhla Rajabhat University. This study's findings are consistent with the research conducted by Smith, J. (2020). These impacts are evident in all the factors considered, which are conducive to the development and establishment of museums and honorary monuments within the university's premises.

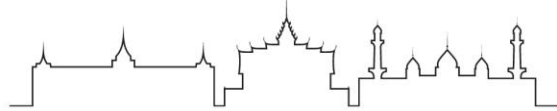
5. Conclusion

Honorary monuments and museums are managed in alignment with national development policies to ensure that the public has convenient access to knowledge, leading to a society of arts and cultural learning. These institutions encompass essential components of management, including strategies, organizational structures, spatial and activity management, budget, and personnel management, as well as networking both within and outside the organization. Of particular importance is the execution of various activities, such as permanent and rotating exhibitions, academic seminars, practical workshops, and other events.

The management of the Honorary Monuments and the 100-year Museum at Songkhla Rajabhat University, and the cultural heritage of Songkhla require collaboration with the community, emphasizing community involvement. Planning various activities together is an important factor in sustainable management.

6. Suggestion

The administrators of Songkhla Rajabhat University should formally utilize the results of this research in their official management and budget allocation for the Honorary Monuments and the 100-year

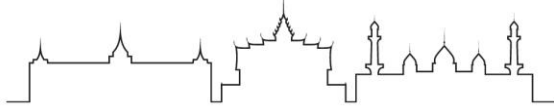
Museum, particularly focusing on establishing a structured system and mechanisms for effectively managing the art and cultural aspects.

8. Acknowledgement

This research is a part of the project to establish the 100-year Museum at Songkhla Rajabhat University, led by the Office of Arts and Culture, in the fiscal year 2023.

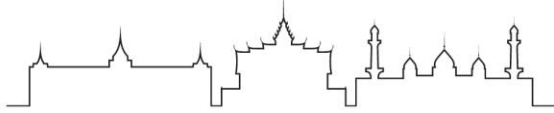
9. References

- Hyun, H., Park, J., Ren, T., & Kim, H. (2018). The role of ambiances and aesthetics on millennials' museum visiting behavior. *Arts and the Market*, 8(2), 152-167
- Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2008). *Exploring corporate strategy: Text and cases*. Pearson Education.
- Kantakate, C. (2018). Information Need of Art Gallery Visitors at Bangkok Art and Culture Centre. *Journal of Education Research Faculty of Education, Silpakorn University*, 11(1), 3681-3694.
- Office of the Prime Minister, Office of the National Education Council. (1999). *National Education Act 1999*. Bangkok: Printing Press of the Express Transportation Organization of Thailand (E.T.O.).
- Porter, M. E. (1985). *Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance*. Free Press.
- Porter, M. E. (1998). *Competitive strategy: Techniques for analyzing industries and competitors*. Simon and Schuster.
- Porter, M. E. (2008). The five competitive forces that shape strategy. *Harvard Business Review*, 86(1), 78-93.
- Pundruang, S., & Rangkasikorn, T. (2020). Stakeholder Management in Thai Art Museums: A Study of National and Private Museums. *European Journal of Applied Business and Management*, 6(4), 45-58.
- Rajabhat Act. 2004. *Government Gazette*, Volume 121, Special Section 23 A Page 1/14, (2004, June) the Higher.
- Smith, J. (2020). Applying Porter's Five Forces Model to Museum Management. *Journal of Museum Studies*, 12(3), 45-62.
- Tanaka, S. (2019). Challenges and Strategies in Museum Management: A Case Study of Museums in Thailand. *Journal of Southeast Asian Studies*, 25(2), 123-145.

บทความระดับชาติ สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่น ๆ

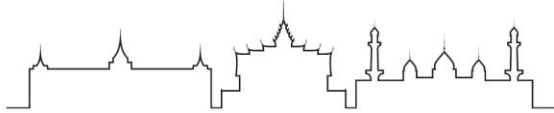
โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคบรรยาย

กลวิธีทางภาษาจากป้ายประท้วง : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนปลดแอก

The Language Strategies from The Protest Sign : Case Study of FreeYouth.

วรรษยา สายใจบุญ^๑ สिला ณ พัทลุง^๑ อติวิทย์ ชูภักดี^๑ ณัฐพงศ์ พุทธกุล^๑ และ วรวรรณ สุขใส^{๑*}
Waratchaya Sayjaiboon^๑ Sila Na Phattalung^๑ Atiwit Chuphukdee^๑ Natthapong Puttakul^๑
and Worawan Sooksai^{๑*}

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาจากป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์ ๕ แหล่ง ได้แก่ เว็บไซต์ข่าว www.bbc.com, www.mgonline.com, www.matichon.co.th เพจเฟซบุ๊กเยาวชนปลดแอก และ #เยาวชนปลดแอกจากอินสตาแกรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดกลวิธีทางภาษาในมุมมองการวิเคราะห์ข้อความ ผลการวิจัยพบกลวิธีทางภาษาทั้งสิ้น ๑๔ กลวิธี ได้แก่ การใช้คำ การแสดงเงื่อนไข การใช้วัจนกรรม การสั่งการล้างความคิด การใช้วัจนกรรมทำลาย การใช้อุปลักษณ์ การใช้สัญลักษณ์ การเล่นทางภาษา การกล่าวเกินจริง การใช้ถ้อยคำนัยแฝงในรูปวัจนกรรมการถาม การกล่าวอ้าง การดัดแปลงถ้อยคำ การเชิดชู การสาปแช่ง และการประชดประชัน โดยกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏมากที่สุดคือ การใช้คำปรากฏ ๑๒๕ ข้อความ ร้อยละ ๗๒.๖๗ และกลวิธีที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ การล้างความคิด และการกล่าวเกินจริง โดยปรากฏ ๔ ข้อความ ร้อยละ ๒.๓๒

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา, ป้ายประท้วง, เยาวชนปลดแอก

Abstract

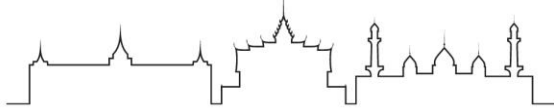
The purpose of this research was to study language strategies. By collecting information from the news website www.bbc.com, www.mgonline.com, www.matichon.co.th, the youth liberated Facebook page and #liberated youth from Instagram. Using the concept of language mechanics in the text analysis view in the data analysis. The results of the research revealed a total of ๑๔ language strategies, namely the use of words, expressions of conditions. using verbal commands clearing thought, use of words, challenging action metaphor use of symbols language play exaggeration The use of inverse figurative expressions in interrogative speech, allegations, alterations, praises, curses and ironies. The linguistic strategy that appeared the most was the use of words, appearing ๑๒๕ messages, ๗๒.๖๗ percent, and the strategy that appeared the least was clearing the mind and exaggeration, with ๔ messages appearing, ๒.๓๒%

Keyword: The Language Strategies, Protest Sign, FreeYouth

^๑ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^๒ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Corresponding author, E-mail: worawan.su@skru.ac.th.

๑. บทนำ

การประทุ้งในประเทศไทยปรากฏขึ้นหลายครั้งในอดีต โดยในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๔ ปรากฏการจัดตั้ง “กลุ่มเยาวชนปลดแอก (Free People)” เป็นกลุ่มผู้ประท้วงทางการเมืองที่ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ถือเป็นการกลับมาของอุดมการณ์ทางการเมืองฝั่งซ้าย ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความเท่าเทียมเสมอภาคกันของสังคม ประชาชนที่ได้มาเข้าร่วมการประท้วงในครั้งนี้ปรากฏกลุ่มคนที่มีการศึกษาในช่วงมัธยมศึกษา ร้อยละ ๓๐.๓๒ และระดับปริญญาตรี ร้อยละ ๖๖.๕๖ เป็นหลัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนรุ่นใหม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวต่อการมีบทบาททางสังคมการเมือง

“ป้ายประท้วง” เป็นอีกสื่อหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนทางการเมือง โดยอาศัยภาษาเป็นแกนหลักในการสื่อสาร กลวิธีการใช้ภาษาบนป้ายประท้วงจึงมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการใช้ภาษาบนป้ายประท้วงต้องอาศัยความสามารถทางการใช้ภาษาของแต่ละบุคคลและถ่ายทอดไปยังป้ายจนเกิดเป็นป้ายประท้วงขึ้นมา ซึ่งป้ายประท้วงเป็นสื่อที่ต้องการให้รัฐบาลได้รับทราบถึงประเด็นปัญหา ความต้องการของผู้ประท้วงที่จะให้พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขประเด็นข้อเรียกร้องดังกล่าว ซึ่งป้ายประท้วงแต่ละป้ายนอกจากจะสะท้อนและเรียกร้องความต้องการของประชาชน เพื่อพัฒนาระบบหรือนโยบายต่าง ๆ แล้ว ป้ายประท้วงแต่ละป้ายยังสะท้อนถึงสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ สมัยนั้น ๆ ได้อีกด้วย ซึ่งสิ่งนี้คือปัจจัยหลักที่ส่งผลไปยังการแปรตัวอักษรออกมาเป็นป้ายประท้วง

ลักษณะพิเศษของป้ายประท้วงเป็นความพิเศษของกลวิธีทางภาษาที่มีทักษะการสื่อสารหลายรูปแบบ เช่น สื่อสารทางตรง สื่อสารทางอ้อม สื่อสารโดยใช้สัญลักษณ์ การสื่อสารในบริบทที่ตรงไปตรงมาอย่างง่ายต่อการเข้าใจถึงเนื้อความที่จะสื่อสาร ส่วนของการสื่อสารที่แฝงนัยบนป้ายประท้วงจำต้องอาศัยประสบการณ์ของผู้เสพในการคิดเพื่อตีความออกมา

กลุ่มเยาวชนปลดแอกเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเป็นหลัก ด้วยช่วงวัยที่อยู่ในวัยศึกษาหรือเพิ่งสำเร็จการศึกษา การใช้ภาษาจึงมีความน่าสนใจและน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงของภาษาต่างไปจากการประท้วงในยุคก่อน ๆ สอดคล้องธรรมชาติของภาษาที่ว่า “ภาษามีการเปลี่ยนแปลง” การศึกษาการใช้ภาษาที่ปรากฏบนป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอกจึงมีความน่าสนใจ เพราะตัวภาษาที่ใช้อยู่เป็นผลสะท้อนที่มาจากตัวผู้ใช่ว่ามีประสบการณ์การใช้ภาษาหรือการมีอยู่ของคลังคำมากน้อยเพียงใด ที่จะสะท้อนออกมาบนป้ายประท้วงเพื่อเป็นการเรียกร้องบางสิ่งบางอย่างได้

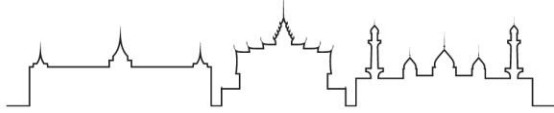
จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีทางภาษาทางการเมืองจะมุ่งเน้นการศึกษาไปที่บทความในหนังสือพิมพ์และสื่อออนไลน์เป็นหลัก อาทิ กลวิธีทางภาษาในการวิจารณ์การเมืองทางอ้อมในบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยของไครยา วิมลสถิตพงษ์ (๒๕๔๙) ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาในบทความแสดงความคิดเห็นในหนังสือพิมพ์ไทย การใช้ภาษาในบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์การชุมนุมทางการเมืองของนุชนาถ สนามไชย (๒๕๕๕) เป็นการศึกษาบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริทัศน์การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของพรรษธร ครุฑเนตร (๒๕๔๓) เป็นการศึกษาภาษาของการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ อีกทั้งงานวิจัยทางการเมืองส่วนใหญ่ เป็นการศึกษากระบวนการทางการเมือง และการชุมนุมเป็นหลัก อาทิ งานวิจัยเรื่อง ม็อบกับกระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตยในการเมืองไทยยุคสมัยใหม่ของบุหลันฉาย อุดมอริยทรัพย์ (๒๕๔๕) การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารภาครัฐโดยไม่ผ่านและผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ของสร้อย สิริสิงห์ (๒๕๕๙) ด้วยเหตุที่ยังไม่มีปรากฏการศึกษาภาษาบนป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้ภาษาบนป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอกเพื่อเข้าใจรูปแบบในการใช้ภาษาและการสื่อความหมายของคนในสังคม

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้ภาษาจากป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก

๓. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

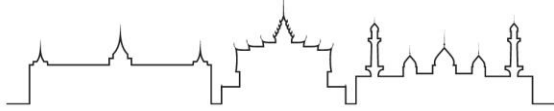

แนวคิดเกี่ยวกับกลวิธีทางภาษาในมุมมองการวิเคราะห์ข้อความ

การวิเคราะห์ข้อความเป็นการวิเคราะห์ที่เน้นศึกษาโครงสร้างและการเชื่อมโยงความ การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา สื่อสารในตัวบทหรือข้อความ รวมทั้งเป็นการตีความชุดความคิดหรือสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของตัวบทซึ่งสัมพันธ์กับบริบทสังคมและ วัฒนธรรม (จันทิมา อังคพณิกิจ, ๒๕๖๒) กลวิธีทางภาษาจึงเป็นประเด็นสำคัญพื้นฐานในการทำความเข้าใจตัวบทและบริบท สังคม ผู้วิจัยสังเคราะห์กลวิธีทางภาษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดและประยุกต์ใช้ ในการวิจัย (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, ๒๕๕๖; ชัยณพพงศ์ อินทรเกษม, ๒๕๕๓; ศิรวัตร ไทยแท้ และปັນดา เลอเลิศยุติธรรม, ๒๕๖๑; พระมหาสันติราษฎร์ ฆานสนติ (พวงมลิ), ๒๕๖๒; สิทธิธรรม อองวุฒิวัฒน์, ๒๕๖๒) ดังนี้

๑. การใช้อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยเทียบคุณสมบัติของสิ่งที่นำมา เปรียบเทียบกัน ปกติ จะใช้คำว่า เป็น เท่า คือ แต่สามารถละได้ในกรณีต่าง ๆ เช่น ใจเพชร เพชรน้ำค้าง พรหมญา
๒. การอ้างถึง คือ การใช้ถ้อยคำที่เป็นข้อมูลต่าง ๆ จากผู้ใช้นามมาเป็นหลักฐานในการอ้างอิง ซึ่งเป็นผลให้ข้อมูล ดังกล่าวเกิดความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นกว่าเดิม เช่น อ้างอิงข้อเท็จจริงทั่วไป อ้างอิงเหตุผล อ้างอิงสถิติ อ้างอิงรางวัล อ้างอิงบุคคล
๓. การใช้ทัศนภาวะ คือ การใช้ถ้อยคำที่ครอบคลุมรูปแบบต่าง ๆ ประสงค์ให้เปลี่ยนแปลงระดับการให้คำมั่นหรือ ความเชื่อในบางเรื่อง มักปรากฏคำว่า ควร ต้อง ไม่ควร จะต้อง ควรต้องแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะให้ เกิดความเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยถ้อยคำเป็นตัวเสริม
๔. การใช้คำกล่าวเกินจริง คือ การใช้ถ้อยคำกล่าวเกินความจริงเพื่อเน้นความรู้สึกให้เกิดความแปลก ยิ่งใหญ่ และ มีหนึ่งเดียว สามารถเรียกร้องความสนใจได้อย่างดี มักเป็นสิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นได้จริงตามธรรมชาติ และ ไม่อาจเป็นไปได้
๕. การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ คือ การตั้งคำถามที่ประกอบด้วยคำที่ใช้เพื่อถาม เช่น ใคร อะไร ทำไม ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่ แต่ไม่ต้องการคำตอบเพียงแค่อยากจะสื่อความบางสิ่งบางอย่างให้รับรู้ถึงความรู้สึกภายใน จิตใจ
๖. การใช้คำเชิงปฏิเสธ คือ การใช้คำที่แสดงถึงการปฏิเสธ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วยต่อบางสิ่งบางอย่าง มักใช้คำว่า ไม่ ไม่ต้องการ ไม่ยอมรับ ไม่เอา คำเหล่านี้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เนื้อความเป็นไปในทิศทางปฏิเสธและขัดแย้ง
๗. การใช้ภาษาตรงไปตรงมา คือ การกล่าวเนื้อความที่ต้องการจะสื่อแบบตรงตัว ไม่อ้อมค้อมไม่แฝงข้อมูลระดับลึก สามารถเข้าใจความหมายและรู้ถึงความรู้สึกได้ทันทีโดยไม่จำเป็นต้องตีความซับซ้อน มักจะเป็นการใช้คำง่าย ๆ ไม่ต้องแปลซ้ำ
๘. การใช้ภาษาเปรียบเทียบ คือ การนำเอาบางสิ่งบางอย่างตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไปมาเปรียบเทียบ เพื่อให้เห็นความ แตกต่างของกันและกันอย่างเด่นชัด และทราบถึงความแตกต่างทางด้านความหมายตามบริบทของเนื้อความ นั้น ๆ
๙. การใช้คำที่มีความหมายแฝง คือ การนำคำมาสื่อสารตามปกติแต่แฝงนัยยะทางความหมายในลักษณะที่ไม่ ตรงไปตรงมา ผู้เสพจำต้องอาศัยประสบการณ์ส่วนตัว และเนื้อความส่วนอื่น ๆ ที่ประกอบเข้า เพื่อพิจารณา ความหมายในคำนั้น ๆ ว่ามีเนื้อความเป็นอย่างไร
๑๐. การใช้คำสแลง คือ การใช้คำที่เกิดการเปลี่ยนแปลงรูป เสียง หรือความหมายให้แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยน แปลงอาจขึ้นอยู่กับสังคมหรือตัวผู้ใช้นามแต่สามารถสื่อสารกันได้อย่างเข้าใจภายในกลุ่ม ไม่ใช่เป็นการ ผิดพลาดแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เห็นได้ชัด
๑๑. การใช้คำที่ไม่สุภาพ คือ การใช้คำที่สื่อความไม่น่าฟัง ไม่สุภาพ สื่อความหมายในแง่ที่ไม่ดี และไม่ไพเราะต่อการ ฟัง ไม่เหมาะสมแก่กาลเทศะ ซึ่งจัดเป็นคำต้องห้าม (Taboo)

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดกลวิธีทางภาษาข้างต้นมาประยุกต์ใช้เพื่อค้นหาวิธีการทางภาษาในป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอกว่ามีกลวิธีใดบ้าง และอธิบายเชื่อมโยงให้เห็นว่ากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏสื่อความหมายอย่างไร

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

๔.๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ และประมวลเป็นกรอบแนวคิดและทฤษฎีความรู้ในการศึกษา

๔.๒ เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่เป็นข้อความจากรูปภาพป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๔ ที่ปรากฏข้อความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยคัดเลือกจากรูปภาพที่มีข้อความคมชัด และสามารถเห็นข้อความได้อย่างชัดเจนเท่านั้น โดยใช้คำค้น “กลุ่มเยาวชนปลดแอก มีอบเยาวชนปลดแอก” จากแหล่งข้อมูล ๕ แหล่งข้อมูล จำนวน ๑๗๓ ข้อความ ได้แก่

- เว็บไซต์ข่าว www.bbc.com จำนวน ๓๓ ข้อความ
- เว็บไซต์ข่าว www.mgonline.com จำนวน ๒๘ ข้อความ
- เว็บไซต์ข่าว www.matichon.co.th จำนวน ๒๑ ข้อความ
- Instagram #เยาวชนปลดแอก จำนวน ๕๔ ข้อความ
- Facebook เพจเฟซบุ๊กเยาวชนปลดแอก จำนวน ๓๗ ข้อความ

๔.๓ วิเคราะห์กลวิธีทางภาษา

ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีทางภาษา ทั้งในระดับคำและข้อความ ตามกรอบแนวคิดกลวิธีทางภาษาในมุมมองการวิเคราะห์ข้อความ ประยุกต์จากแนวคิดของณัฐพร พานโพธิ์ทอง (๒๕๕๖) ชัยณพพงศ์ อินทรเกษม (๒๕๕๗), ศิริวัตร ไทยแท้ และปณินดา เลอเลิศยุติธรรม (๒๕๖๑), จันทิมา อังคพณิกกิจ (๒๕๖๒), พระมหาสันติราษฎร์ ฌานสนธิ (พวงมลิ) (๒๕๖๒), สิทธิธรรม อองวุฒิวัฒน์ (๒๕๖๒),

๔.๔ นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

๔.๕ สรุปผล และอภิปรายผล

๕. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏบนป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก ปรากฏกลวิธีทางภาษา ๑๔ กลวิธี ได้แก่ การใช้คำ การแสดงเงื่อนไข การใช้วจนกรรมการสั่ง การอ้างความคิด การใช้วจนกรรมทำลาย การใช้อุปลักษณ์ การใช้สัญลักษณ์ การเล่นทางภาษา การกล่าวเกินจริง การใช้ถ้อยคำนัยแฝงในรูปวจนกรรมการถาม การกล่าวอ้าง การดัดแปลงถ้อยคำ การเชิดชู การสาปแช่ง และการประชดประชัน ดังนี้

๕.๑ การใช้คำ

การใช้คำ คือ การนำคำต่าง ๆ มาประกอบเข้ากันในข้อความบนป้ายประท้วง ซึ่งคำดังกล่าวทำหน้าที่ในการแสดงออกที่แตกต่างกันไปตามบริบทของป้าย เพื่อแสดงความคิดที่จะสื่อของกลุ่มผู้ชุมนุม พบว่ากลุ่มผู้ชุมนุม ปรากฏการใช้คำดังนี้

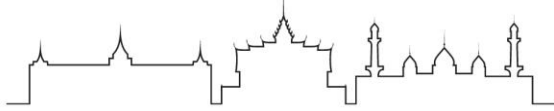
๕.๑.๑ การใช้คำแทนแบบรวมกลุ่ม

เป็นการแสดงปริมาณ (Aggregation) ด้วยการใช้คำบอกปริมาณที่ชี้เฉพาะหรือไม่ชี้เฉพาะและการแสดงหมวดหมู่เพื่อใช้เป็นคำเรียกกลุ่มผู้ชุมนุมที่สื่อถึงความยิ่งใหญ่ ความกลมเกลียวกันของคนในกลุ่ม และสื่อให้เห็นว่าผู้ชุมนุมเป็นกลุ่มคนจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ราษฎรทั้งหลายพึงรู้เถิดว่า ประเทศนี้เป็นของราษฎร

(bbc online, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ปรากฏวลี “ราษฎรทั้งหลาย” ราษฎร หมายถึง ประชาชน “ทั้งหลาย” เป็นคำวิเศษณ์สื่อถึงจำนวนประชาชนในประเทศ “ราษฎรทั้งหลาย” จึงสื่อให้เห็นภาพของประชาชนทั้งหมดในประเทศมิใช่เพียงคนใดคนหนึ่ง เป็นสิ่งที่สะท้อนให้ทุกคนตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ ของประชาชนทุกคนที่มีต่อประเทศ เนื่องจากทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ มีสิทธิเท่าเทียมกันหมด ไม่มีใครใหญ่กว่าใคร และไม่มีใครเป็นเจ้าของประเทศเพียงคนใดคนหนึ่ง แต่ประเทศเป็นของทุกคน

๕.๑.๒ การเน้นซ้ำคำ

เป็นการเน้นคำที่เหมือนกันทั้งรูปและความหมาย เพื่อเน้นน้ำหนักของข้อความบนป้ายประท้วง โดยต้องการให้เกิดความคมชัดทางด้านข้อความ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ปล่อยเพื่อนเรา ปล่อยประชาชน

(matichon.co.th, ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ปรากฏคำ “ปล่อย” หมายถึง ทำให้ออกจากสิ่งที่ติดอยู่ ผูกอยู่ หรือขังอยู่ ข้อความนี้ปรากฏคำว่า ปล่อย ๒ ตำแหน่ง คือหน้าวลี “เพื่อนเรา” คำว่า ปล่อย ในตำแหน่งแรก ต้องการสื่อให้ทราบถึงความต้องการให้ปล่อยเพื่อนผู้ร่วมเคียงข้างในการชุมนุม และคำว่า ปล่อย ในตำแหน่งที่สอง ปรากฏหน้าคำ “ประชาชน” ซึ่งสื่อให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐปล่อยพลเมืองของประเทศชาติ

๕.๑.๓ การใช้คำแสดงเหตุผล

เป็นการสื่อถึงมูลเหตุที่มาของเรื่องต่าง ๆ ที่นำมาสู่ผลกระทบต่อประชาชน โดยกลุ่มผู้ชุมนุมอาศัย หลักการดังกล่าว เพื่อประกอบการประท้วงให้น่าเชื่อถือ โดยโครงสร้างของการใช้คำแสดงเหตุผล สังเกตได้จาก คำ “เพราะ” โดยจัดอยู่ในโครงสร้าง ...(ผล)...เพราะ...(เหตุ)...

ตัวอย่าง : อนาคตหนู “ฟัง” เพราะรัฐบาล“เห็นแก่ตัว”

(matichon.co.th, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง เป็นข้อความที่อยู่ในลักษณะโครงสร้างของภาษา กับเหตุผล สังเกตได้จากคำ “เพราะ” ซึ่งผลในข้อความดังกล่าว สื่อถึงความล่มสลายทางความฝันของเด็กที่ควรมือนาคตที่ดี เป็นผลที่มาจากเหตุคือรัฐบาลที่เห็นแก่ตัว คำนี้เองเอาแต่ผลประโยชน์ส่วนตนไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กหรือประชาชน

๕.๑.๔ การใช้คำแสดงทัศนภาวะ

เป็นการแสดงความคิดเห็นที่คาดการณ์ต่อสิ่งที่เป็น สิ่งที่จะเกิดตามมาหรือสิ่งที่เป็นผลกระทบต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการบริหารงาน การจัดการของรัฐบาลที่ไม่ใช่หลักความจริงอันตายตัว เพียงแต่เป็นข้อคิดเห็น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ไม่ควรมีใครถูก บังคับให้เป็น “บุคคลสูญหาย”

(Instagram, ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความสื่อในเรื่องของความปลอดภัยของประชาชน ปรากฏคำ “ไม่ควร” เป็นการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในอดีตและไม่ต้องทำให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต ซึ่งการเป็นบุคคลสูญหายเกิดมาจากการถูกลักพาตัว เมื่อเราพยายามออกเสียงออกสิทธิให้ผู้อื่นได้ทราบ โดยเฉพาะการชุมนุมหากมีการนำเสนอเรื่องที่ไม่ควรนำเสนอในมุมมองของบางพรรค บางฝ่ายก็อาจเกิดการสูญหายได้ ข้อความดังกล่าวจึงเป็นการแสดงทัศนะเพื่อเรียกร้องให้เห็นถึงความปลอดภัยของประชาชนเป็นหลัก

๕.๑.๕ การใช้คำปฏิเสธ

เป็นการปฏิเสธสิ่งที่ไม่เห็นด้วยกับทางภาครัฐและไม่เห็นด้วยกับฐานความคิดของค่านิยมต่าง ๆ ที่ ปรากฏขึ้นในสังคมไทย ซึ่งปรากฏตัวอย่างคำว่า “ไม่” “ไม่ใช่” อยู่แต่ละข้อความเพื่อสื่อให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ไอ้สัส ประชาชนไม่ต้องการมึง!!

(Facebook : เยาวชนปลดแอก – Free YOUTH, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔)

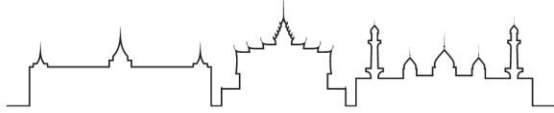
จากตัวอย่าง ปรากฏคำ “ไม่” หน้าคำ “ต้องการ” เพื่อต้องการแสดงให้ทราบถึงความไม่ต้องการ รัฐบาลที่มีนายกรัฐมนตรีประยุทธ์บริหารงาน

๕.๑.๖ การใช้คำแสดงความเป็นเจ้าของ

เป็นการใช้คำที่สื่อให้ทราบถึงการครอบครอง เช่น ครอบครองสิทธิเสรีภาพ อำนาจ หรือสิ่งที่จับต้องได้ เพื่อให้ฝั่งรัฐบาลหรือฝั่งประชาชนเองทราบถึงสิทธิหรือสิ่งต่าง ๆ ที่พึงมีดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ภาษา

(Facebook : เยาวชนปลดแอก – Free YOUTH, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความดังกล่าวสื่อถึงเรื่องภาษี ซึ่งภาษาคือสิ่งที่ทุกคนผู้อยู่ในเกณฑ์จะต้องจ่าย เมื่อประกอบกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งและค่าของภาษีที่ต้องจ่ายนั้นขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ยของแต่ละบุคคล ข้อความบ่งชี้สื่อถึงความเป็นเจ้าของ คือ นาม+ก คำว่า “กู” สื่อถึงการครอบครองสิ่งของที่อยู่ด้านหน้าคำ ในบริบทของข้อความสื่อถึงภาษีเป็นของประชาชนทุกคน ดังนั้นสิทธิเสรีภาพในการทำสิ่งต่าง ๆ ก็ย่อมปรากฏขึ้นได้ทุกเมื่อ เพราะทุกสิ่งอย่างมาจากภาษีของประชาชน ไม่ควรมีผู้ใดมาห้ามปรามหากสิ่งนั้นไม่ได้ผิดกฎหมาย

๕.๒ การแสดงเงื่อนไข

เป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ของการเมืองกับสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลมาจากการเมือง เพื่อเป็นข้อเรียกร้องหรือแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการเมือง เพื่อนำมาซึ่งคุณภาพของวิถีในสังคม โดยเป็นการคาดการณ์ถึงเหตุการณ์สองเหตุการณ์ในอนาคตผ่านรูปแบบของข้อความที่ว่า ถ้า.../...(ผลที่จะตามมา)... ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ถ้าการเมืองดี อาชีพขายเหล้าต้องไม่ผิดกฎหมาย

(Instagram, ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความดังกล่าวสื่อถึงอาชีพขายบริการทางเพศกับการเมือง ปรากฏในรูปแบบ ถ้า... ซึ่งสื่อว่า ถ้าการเมืองมีการบริหารงานที่ดีเป็นระบบ มีการกระจายการควบคุมการดูแลได้ บัญญัติให้อาชีพการขายบริการถูกกฎหมาย ก็จะทำให้อาชีพขายบริการถูกกฎหมายทันที โดยไม่ต้องหลบซ่อนการควบคุมการดูแลของทางสถาบันตำรวจ หากกฎหมายเห็นชอบ ผลที่จะตามมาคือการเปิดเผยไม่อยู่ในมุมอับ

๕.๓ การใช้จรรยาบรรณการสั่ง

เป็นการสั่งของผู้ประจักษ์ต่อฝ่ายรัฐบาล เพื่อให้ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้ชุมนุมโดยปรากฏคำช่วยกริยา “ต้อง” และคำกริยาที่สื่อความหมายให้กระทำหรือไม่กระทำ เช่น หยุด ห้าม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ยุบสภาร่างรัฐธรรมนูญใหม่ หยุดคุกคาม ประชาชน

(mgr online, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง กล่าวถึงการยุบสภา และต้องการร่างรัฐธรรมนูญใหม่และให้หยุดคุกคามประชาชน คำว่า “ยุบ” กับคำว่า “หยุด” เป็นการสั่งให้รัฐปฏิบัติตาม สั่งให้ยุบสภาเพื่อต้องการให้ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ร่างกฎหมายใหม่ และหยุดจำกัดประชาชนทางด้านสิทธิเสรีภาพ ลุกกล้าความปลอดภัย จำกัดการออกเสียงในการชุมนุมประท้วง เนื่องจากทุกสิ่งอย่างคือสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนในการแสดงออกและหยุดคุกคามประชาชนซึ่งทำให้ความปลอดภัยที่ประชาชนทุกคนพึงมีเลือนหายไป

๕.๔ การล้างความคิด

เป็นการให้แนวคิดใหม่หรือตอบโต้แนวคิดเดิมที่มีอยู่ เพื่อต้องการให้ผู้อ่านป้ายประท้วงเกิดการเปลี่ยนความคิด ซึ่งแนวความคิดเดิมในบริบทของยุคสมัยที่ประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอกมีส่วนที่ทำให้กลุ่มผู้ชุมนุมไม่เห็นด้วย และอยากต่อต้านแนวความคิดนั้น ๆ จึงเป็นผลมาสู่การสื่อสารผ่านป้ายประท้วงให้กลุ่มมอง แนวคิดใหม่ ดังตัวอย่าง

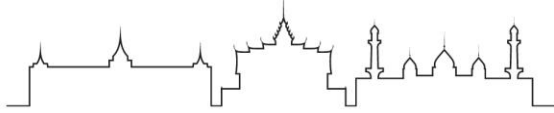
ตัวอย่าง : หนูถูกครูทำอาจารย์ รร.ไม่ใช่สถานที่ปลอดภัย

(Instagram, ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง “โรงเรียนคือบ้านหลังที่สอง” เป็นคำกล่าวที่สื่อถึงความปลอดภัยของโรงเรียนที่เปรียบเสมือนบ้านหลังที่สอง โดยมีครูที่เปรียบเสมือนพ่อแม่ในการดูแลนักเรียน แต่ทุกวันนี้โรงเรียนไม่ใช่สถานที่ปลอดภัยอีก ข้อความบ่งชี้ประท้วงที่นำมายกตัวอย่างเป็นการสื่อถึงมูลเหตุที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาเกิดความรู้สึกวิตก นั่นคือถูกครูผู้สอนทำอาจารย์ล่วงละเมิด และโรงเรียนไม่ใช่สถานที่ปลอดภัยสำหรับเขา ดังนั้น แนวคิดที่บอกว่า โรงเรียนคือบ้านหลังที่สองจึงไม่เป็นความจริงเนื่องจากโรงเรียนคือต้นเหตุของความไม่ปลอดภัยของเด็กหลาย ๆ คน และอาจทำให้เด็กหลาย ๆ คนจะต้องหวาดกลัวกับการไปเรียน โดยผู้สื่อสารประท้วงต้องการให้เปลี่ยนแนวคิดใหม่

๕.๕ การใช้จรรยาบรรณท้าทาย

เป็นการกล่าวถ้อยคำที่มีเนื้อความชวนให้ผู้ฟังกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังไม่มีความสามารถที่จะกระทำการนั้นได้ หรืออยู่ในสถานะที่มีความสามารถด้อยกว่าผู้พูด เป็นการสื่อของกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อจุดประสงค์ที่จะต่อสู้โดยไม่เกรงกลัวผลกระทบที่จะตามมา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : รัฐประหารเจอบุ

(Facebook: เยาวชนปลดแอก – Free YOUTH, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง รัฐประหาร คือ การยึดอำนาจโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญเป็นผลทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมืองตามมา ซึ่งรัฐประหารในบริบทของข้อความบนป้ายประท้วง ถูกท้าทายโดยผ่านวลี “เจอบุ” ที่สื่อถึงความท้อแท้ที่จะต่อสู้ของกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงโดยไม่เกรงกลัว ซึ่งนับเป็นการท้าทายกับอำนาจรัฐประหารที่ประชาชนไม่พึงใจที่มีอยู่ในสังคมไทยเนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเพราะการก่อตัวของรัฐบาลควรที่จะมาจากการเลือกตั้ง ไม่ใช่ยึดเอาอำนาจมาแบบฉับพลันเร่งด่วน

๕.๖ การใช้อุปลักษณ์

เป็นการเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเกิดจินตภาพได้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะของระบอบต่าง ๆ ความเป็นอยู่การดำรงอยู่ของระบบทางการเมืองและฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : รัฐบาลโจร

(Instagram, ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความดังกล่าวสื่อให้เห็นภาพแทนของรัฐบาลที่เปรียบได้กับโจร โดยละคำว่า “เป็น” หรือ “คือ” ซึ่ง “โจร” คือ บุคคลที่ลักเอาสิ่งที่มีค่า ขโมยเอาสิ่งที่มีคุณภาพและสิ่งที่เราหวงแหนไป เมื่อมาเปรียบเทียบกับรัฐบาลจะสื่อให้เห็นว่า รัฐบาล คือ บุคคลที่ลักขโมยเอาสิทธิเสรีภาพและเอาเสียงของประชาชนไป รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดี อนาคตที่ดีของประชาชนที่พึงมีอยู่ รัฐบาลก็ทำให้สูญหายโดยการขโมยเอาไป ผ่านระบบการบริหารงานที่ด้อยคุณภาพ ไม่ให้ความสำคัญกับประชาชน ทำให้การมีอยู่ของสิ่งต่าง ๆ ที่ประชาชนพึงมีกลับสูญหาย จึงเปรียบได้กับการโดนลักขโมยของไป

๕.๗ การใช้สัญลักษณ์

คือ การที่กลุ่มผู้ชุมนุมใช้สิ่งหนึ่งแทนการสื่อความอีกสิ่งหนึ่งเพื่อเลี่ยงการสื่อความอย่างตรงไปตรงมา หรือให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : จะไม่ยอมตาย ถ้ายังมีควายอยู่ในสภา

(Instagram, ๒ ธันวาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความปรากฏคำ “ควาย” ซึ่งควายในบริบทของข้อความนี้สื่อถึงผู้ที่โง่เขลา ผู้ที่เบาปัญญา ผู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลและไม่ได้บริหารงานในประเทศให้ดีขึ้น โดยข้อความบนป้ายสื่อว่าจะไม่ยอมที่จะตายไปถ้ายังมีบุคคลที่ไม่มีประสิทธิภาพมาบริหารประเทศอยู่ เนื่องจากหากมีบุคคลที่ไร้คุณภาพมาบริหารประเทศ จะทำให้ประเทศเกิดความล่มจม ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ระบบการเมืองต่าง ๆ จะย่อยยับและไม่มีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นจะอยู่เพื่อที่จะประท้วงให้บุคคลที่เป็นผู้นำประเทศที่เบาปัญญา พ้นจากการดำรงตำแหน่งโดยเร็วที่สุด

๕.๘ การเล่นทางภาษา

การเล่นทางภาษา คือ การจงใจใช้หรือจัดองค์ประกอบของภาษาในลักษณะที่แปลกแตกต่างไปจากการใช้ภาษาปกติเพื่อสร้างความสนุกสนานหรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นในการประท้วง ดังนี้

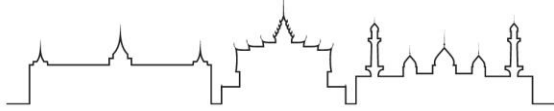
๕.๘.๑ การใช้รหัสภาษาพิเศษ

เป็นการเล่นทางภาษาที่ผู้เสพจำต้องอาศัยทักษะการถอดรูปไขปริศนาทางตัวอักษร เสียง ของข้อความนั้น ๆ ให้ทราบถึงข้อความจริงที่ต้องการจะสื่อ ซึ่งงานวิจัยนี้พบการใช้ภาษาดู ดังนี้ตัวอย่าง

ตัวอย่าง : หลูตีหลอกอกุไลปุ !!

(Facebook: เยาวชนปลดแอก-Free YOUTH, ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง เป็นการใช้ภาษาดู คือการเติมเสียง /ว/ เข้าไปแทนเสียงพยัญชนะต้นในทุกพยางค์แล้วนำเสียงพยัญชนะต้นเดิมมาเติม สระ อุ ดังนี้ หลูตี – ตูตี-ตุ หลอกอกุ – ออกกุ – ออก ไลปุ – ไปลุ – ไป เมื่อถอดข้อความออกมาแล้วจะได้ว่า “ตู่ออกไป” ซึ่งเป็นการขับไล่นายกรัฐมนตรีให้ออกไปจากการดำรงตำแหน่ง

๕.๘.๒ การใช้อักษรย่อ

เป็นการย่อเอาเสียงพยัญชนะต้นมาสื่อ เพื่อเลี่ยงการสื่อด้วยรูปประโยคเต็ม โดยการใช้อักษรย่อจำต้องอาศัยการตีความ เพราะเป็นกลวิธีที่เข้าใจกันภายในกลุ่มเยาวชนปลดแอก ไม่ใช่คำที่ย่อโดยสำนักราชบัณฑิตยสภา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : อตอห

(bbc online, ๓ มีนาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง “อตอห” เป็นการใช้เสียงของพยัญชนะต้นมาย่อเป็นรูปพยัญชนะ เพื่อเลี่ยงการสื่อความที่ตรงไปตรงมา ในรูปประโยค เต็มที่ว่า “อิตูอียี่” ซึ่งกลวิธีดังกล่าวจำต้องอาศัยความเข้าใจกันภายในกลุ่ม บุคคลภายนอกจำต้องอาศัยการตีความอีกชั้นเพื่อเข้าถึงรูปเต็มของข้อความ

๕.๘.๓ การดัดแปลงภาษาต่างประเทศ

เป็นการนำเอาวิธีการออกเสียงภาษาอังกฤษมาสื่อให้สอดคล้องกับการออกเสียงเป็นภาษาไทย เพื่อเลี่ยงการสื่อแบบตรงไปตรงมาในข้อความบนป้ายประท้วง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : We need DEMOCRACY NOT CHAN O CRAZY

(bbc online, ๓ มีนาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง หากแปลเป็นภาษาไทยจะหมายถึง “พวกเราต้องการประชาธิปไตย ไม่ใช่จันโอบ้า” หากพิจารณาวลีหลัง “จันโอบ้า” จะคล้ายกับจันทร์โอชาเปลี่ยนจากคำว่า “ชา” เป็นคำว่า “บ้า” ซึ่งเป็นการกล่าวแบบไม่ตรงไปตรงมา แทนที่จะเป็นการสื่อด้วยนามสกุลอย่างตรงตัวแต่เสียงโดยใช้คำอื่น

๕.๙ การกล่าวเกินจริง

เป็นการสื่อด้วยถ้อยคำที่มีขนาดทางความคิด จินตภาพและความรู้สึกยิ่งใหญ่เกินความปกติที่เป็นไปได้ เพื่อต้องการเน้นให้ผู้อ่านเห็นภาพความมหาดของสิ่งที่สื่อ และนำไปสู่ผลกระทบที่ตามมาให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : แสงจากหิ่งห้อย ยังสว่างกว่าอนาคตประเทศ

(Instagram, ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความกล่าวถึงเรื่องระบบต่าง ๆ ของประเทศโดยกล่าวว่า แสงสว่างจากปลายตัวของหิ่งห้อยยังให้แสงสว่างมากกว่าแสงสว่างที่อนาคตประเทศมีอยู่ภายใต้ระบอบการดูแลบ้านเมืองของนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วแสงจากหิ่งห้อยไม่มีความสว่างออกมาเทียบเท่ากับอนาคตของประเทศได้ เป็นเพียงการสื่อให้เห็น ถึงความยากลำบากของคนในชาติ ความอับเฉาทางของการดำรงชีวิตอยู่ของประชาชนในสมัยนี้เท่านั้น ซึ่งเป็นผลให้เกิดความต้องการที่จะสื่อให้เปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ใหม่

๕.๑๐ การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวาทกรรมการถาม

การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวาทกรรมการถาม คือ การกล่าวถามของผู้ชุมนุมที่ไม่ได้ต้องการคำตอบหรือข้อมูลใด ๆ จากรัฐบาล แต่ต้องการสื่อความหมายบางอย่างให้ทราบถึงความรู้สึกในเรื่องราวบางเรื่องที่ไม่สามารถพูดออกไปได้ผ่านการบอกเล่าตามปกติ หรืออาจเกิดจากอารมณ์ที่มีความรู้สึกคับใจ จนไม่ต้องการคำตอบจากรัฐบาล ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : พาประเทศซบหายมาตั้งนาน ยังหน้าด้านอยู่อีกหรือ

(Instagram, ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความปรากฏคำ “หรือ” ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในการถาม แต่ในบริบทของป้ายประท้วงสื่อให้ทราบถึงการโต้เถียงกัน เนื่องมาจากความรู้สึกที่มีฐานมาจากความเป็นอยู่ที่คับแค้นใจกับระบบของประเทศที่ไม่มีความดี ซึ่งส่งผลไปยังความคิดที่สงสัยในการดำรงอยู่ของนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ว่า เหตุใดยังอยู่แต่ไม่ได้ต้องการคำตอบเพราะต้องการที่จะบริภาษ

๕.๑๑ การกล่าวอ้าง

เป็นการหยิบยกถ้อยคำของบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น นักวิชาการ นักเคลื่อนไหวทางสังคม ทางการเมือง ให้การเรียกร้องนั้นมีความหนักแน่นและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ผู้ที่อ่านป้ายจะได้เข้าใจฐานความคิดของผู้สื่อได้มากยิ่งขึ้นเช่นกัน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ท่านเด็ดดอกไม้ทิ้งจะยิ่งบาน

(bbc online, ๓ มีนาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความป้ายประท้วงดังกล่าวหยิบยกมาเพื่อให้ล้อไปกับบทกวี “ดอกไม้จะบาน” ของ จิระนันท์ พิตรปรีชา เมื่อนำมาเทียบกับบริบทของการประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก จึงมีความสอดคล้องกันแม้ว่ากำลังของการต่อสู้จะถูกทำลายลงไป แต่ประชาชนพร้อมฮึดสู้ขึ้นมาได้เสมอ และจะยังมีพลังในการชุมนุมต่อสู้เพื่อความสุข และความหวังต่อไปเพื่อผลสำเร็จ

๕.๑๒ การดัดแปลงถ้อยคำ

เป็นการเปลี่ยนแปลงเสียง รูป คำของข้อความที่นำมาจากสื่อสังคมต่าง ๆ ให้ผิดแปลกไปจาก ความคุ้นเคยเดิมที่ได้รับรู้ เช่น เนื้อเพลง ป้ายประชาสัมพันธ์ที่คุ้นเคย วลียอดฮิต โดยเจตนาเพื่อสร้างความแปลกใหม่ที่ปรากฏบนฐานของความคุ้นเคยเดิมให้อยู่บนป้ายประท้วง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ราษฎรประสงค์

(Facebook: เยาวชนปลดแอก – Free YOUTH, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความดังกล่าวนำชื่อถนนที่รู้จักกันคือ “ถนนราชประสงค์” นำมาดัดแปลงให้มีความหมายเปลี่ยนไปแต่ยังคงลักษณะของรูปแบบเดิมอยู่ เพียงแต่ต้องการสื่อความหมายที่สร้างขึ้นใหม่คือ “ราษฎรประสงค์” เพื่อสื่อให้เห็นว่าพื้นที่ตรงนี้ไม่ใช่เป็นเพียงของราช (ราชการ) แต่เป็นของราษฎรทุกคน

๕.๑๓ การเชิดชู การสาปแช่ง

เป็นการใช้ภาษาที่เกิดขึ้นจากความต้องการเพื่อจะให้สิ่งที่ถูกกล่าวถึงได้รับอิทธิพลและเป็นไปตามคำที่ใช้ทั้งการยกยอปอปั้นให้ทุกสิ่งอย่างดีขึ้น การสาปแช่งให้วิบัติหรือสิ่งต่าง ๆ ย่อยยับ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ประชาธิปไตยจงเจริญ

(bbc online, ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓)

จากตัวอย่าง ข้อความดังกล่าวเป็นการเชิดชูประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพ มีอยู่จริงและน่าเคารพนับถือ เพื่อประชาชนทุกคนจะได้รับกับความสุข และให้ทางภาครัฐได้ตระหนักถึงคุณค่าทางเสียงเรียกร้องของประชาชน ไม่ฟังเพียงบุคคลใด หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ข้อความปรากฏวลี “จงเจริญ” เป็นวลีที่คุ้นหูทุกครั้งเมื่อโอกาสพิเศษมาถึงเป็นการอวยพร อวยชัย เชิดชู บางสิ่งอย่างให้มีแต่ความงดงามและเปี่ยมด้วยโชคที่คอยเกื้อหนุนให้เจอ แต่สิ่งดี ๆ

๕.๑๔ การประชดประชัน

การประชดประชันเป็นการเหน็บแนมอย่างไม่ตรงไปตรงมาของกลุ่มผู้ชุมนุมไปยังฝั่งรัฐบาลหรือประชาชนที่สนับสนุนฝั่งรัฐบาล เพื่อล้อเลียน เสียดสี หรือสร้างความเจ็บปวด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง : ไม่รักระวังติดคุกนะ

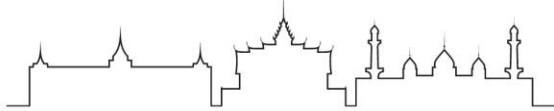
(Instagram, ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

จากตัวอย่าง ข้อความดังกล่าว ต้องการสื่อในมุมของการบริหารกฎหมายของรัฐบาลที่นำมาใช้กับประชาชนอย่างไม่มีเหตุผลอันสมควร ใครที่ฝ่าฝืนก็จะต้องถูกจับเข้าคุก ทั้งยังมีคำว่า “นะ” ซึ่งเป็นคำเสริมท้ายข้อความที่เป็นการแนะนำคนอื่น ซึ่งในรูปข้อความดังกล่าวแฝงไปด้วยการประชดประชันการสร้างกฎหมายมาใช้ของรัฐบาล

ผู้วิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก มีการใช้ภาษาที่โดดเด่นและดึงดูดความสนใจ ดังนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ ๑ ค่าความถี่และร้อยละของกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในป้ายประท้วง

กลวิธีทางภาษา	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
๑. การใช้คำ	๑๒๕	๗๒.๖๗
๑) การใช้คำแทนแบบรวมกลุ่ม	๓๙	
๒) การใช้คำแสดงทัศนภาวะ	๒๓	
๓) การใช้คำปฏิเสธ	๒๑	
๔) การใช้คำแสดงความเป็นเจ้าของ	๒๑	
๕) การเน้นซ้ำคำ	๑๕	
๖) การใช้คำแสดงเหตุผล	๖	

กลวิธีทางภาษา	ค่าความถี่	ค่าร้อยละ
๒. การประชดประชัน	๒๗	๑๕.๖๙
๓. การใช้วัจนกรรมการสั่ง	๒๕	๑๔.๕๓
๔. การใช้ถ้อยคำนัยผกผันในรูปวัจนกรรมการถาม	๒๒	๑๒.๗๙
๕. การดัดแปลงถ้อยคำ	๑๘	๑๐.๔๖
๖. การใช้สัญลักษณ์	๑๖	๙.๓
๗. การกล่าวอ้าง	๑๓	๗.๕๕
๘. การใช้อุปลักษณ์	๘	๔.๖๕
๙. การเชิดชูการสาปแช่ง	๘	๔.๖๕
๑๐. การเล่นทางภาษา	๘	๔.๖๕
๑) การดัดแปลงภาษาต่างประเทศ	๕	
๒) การใช้อักษรย่อ	๒	
๓) การใช้รหัสภาษาพิเศษ	๑	
๑๑. การแสดงเงื่อนไข	๗	๔.๐๖
๑๒. การใช้วัจนกรรมท้าทาย	๖	๓.๔๘
๑๓. การล้างความคิด	๔	๒.๓๒
๑๔. การกล่าวเกินจริง	๔	๒.๓๒

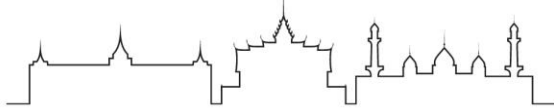
จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กลวิธีทางภาษาที่พบมากที่สุดคือ กลวิธีการใช้คำ ซึ่งพบทั้งสิ้น ๑๒๕ ข้อความ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๖๗ ปรากฏทั้งการใช้คำแทนแบบรวมกลุ่ม การใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้คำปฏิเสธ การใช้คำแสดงความเป็นเจ้าของ การเน้นซ้ำคำและการใช้คำแสดงเหตุผล สื่อให้เห็นว่ากลุ่มเยาวชนปลดแอกใช้คำเพื่อสื่อความหมายให้เด่นชัดและสร้างความหนักแน่นในข้อความแต่ละข้อความ โดยกลวิธีย่อยในกลวิธีการใช้คำ ปรากฏการใช้คำแทนแบบรวมกลุ่มที่มีค่าความถี่มากที่สุด ซึ่งปรากฏตัวอย่างคำ คณะราษฎร ราษฎรทั้งหลาย พวกเรา เป็นต้น แสดงให้เห็นถึงปริมาณของกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อสร้างความหนักแน่นในข้อความ และกลวิธีทางภาษาที่พบน้อยที่สุดคือ การกล่าวเกินจริงและการล้างความคิด พบทั้งสิ้น ๔ ข้อความ คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๒

กลวิธีทางภาษาที่กลุ่มเยาวชนปลดแอกใช้ประกอบป้ายประท้วง แสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านการใช้ภาษาของคนภายในกลุ่มที่รู้จักแสดงออกผ่านตัวภาษาที่ตรงไปตรงมาหรืออาจมีนัยทางความคิดแฝงไว้อยู่ ซึ่งแต่ละข้อความหลอมรวมมาจากประสบการณ์ของตัวผู้ใช้ภาษาทั้งประสบการณ์ทางการเสกสือ ประสบการณ์ทางความคิด ประสบการณ์ทางสังคมต่าง ๆ ให้แปรผลมาสู่การคัดสรรข้อความเพื่อประกอบป้ายประท้วง โดยข้อความบางข้อความมีกลวิธีมากกว่าหนึ่งกลวิธี ทั้งนี้เพื่อสื่อถึงข้อเรียกร้องและความรู้สึกให้ภาคีรัฐบาลได้รับรู้ความคิดของกลุ่มผู้ชุมนุม

๖. อภิปรายผลการวิจัย

กลวิธีทางภาษาที่ปรากฏบนป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก ปรากฏกลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรรณธร ครุฑเนตร (๒๕๔๗) ที่ศึกษา “กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริทัศน์การอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ” ซึ่งฝ่ายที่คัดค้านรัฐบาลใช้กลวิธีคำถาม การใช้รูปประโยคเงื่อนไข การใช้ความเปรียบหรืออุปลักษณ์ การเล่นคำ ซึ่งเป็นการสื่อสารสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่ฝ่ายค้านกำหนดไว้ ทั้งเสียงการละเมิดข้อบังคับ โน้มน้าวใจให้ผู้ฟังเชื่อในคำพูด ช่วยเน้นความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

กลวิธีทางภาษาที่พบมากที่สุดบนป้ายประท้วงของกลุ่มเยาวชนปลดแอก คือ การใช้คำ ซึ่งพบกว่าร้อยละ ๗๒.๖๗ หากพิจารณาถึงกลวิธีย่อยของกลวิธีการใช้คำ จะพบว่า การใช้คำแทนแบบรวมกลุ่มมีค่าร้อยละ ๓๙ ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่ากลวิธีย่อยอื่น ประเด็นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า กลุ่มเยาวชนปลดแอกจำต้องอาศัยการใช้คำที่สะท้อนการรวมกลุ่มกันของผู้ชุมนุมประท้วงเพื่อ

แสดงออกให้ฝั่งรัฐบาลหรือประชาชนได้ทราบถึงการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความสามัคคีกันในกลุ่ม ความแน่นแฟ้นกันภายใต้การชุมนุม และเป็นภาพที่สะท้อนให้ฝั่งรัฐบาลทราบถึงพวกพ้องในการชุมนุมที่ไม่โดดเดี่ยว มีกลุ่มก้อนและเป็นการสะท้อนให้รัฐบาลทราบถึงผลกระทบที่จะตามมาหากมีการคุกคามสิทธิเสรีภาพของกลุ่มผู้ชุมนุมจำนวนมากที่รวมกลุ่มกัน เปรียบได้กับสังคมกลุ่มหนึ่งที่เข้มแข็ง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสร มัยจิน (๒๕๕๙) ที่ศึกษา “การสร้างความสุขด้วยจิตวิทยาเชิงบวก” ซึ่งอธิบายว่า การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีอุดมคติเดียวกันหรือมีความเชื่อร่วมกันในบางเรื่องจะทำให้สังคมเข้มแข็งและสร้างสรรค์ มีศักยภาพ ถือเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับการรวมกลุ่มกันของกลุ่มเยาวชนปลดแอกที่มีแนวอุดมคติเดียวกันคือเรียกร้องให้ภาครัฐเกิดการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาระบบต่าง ๆ ในสังคมให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

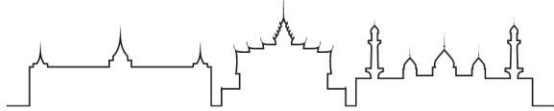
นอกจากนี้ การใช้ภาษาของกลุ่มเยาวชนปลดแอก ยังสะท้อนถึงค่านิยมของเยาวชนที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่คิดเอาสื่อต่าง ๆ ที่เป็นกระแสมาประยุกต์ให้เข้ากับป้ายประท้วงเพื่อสร้างความแปลกใหม่และเพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านป้ายประท้วงทั้งในกลุ่มผู้ชุมนุมเองและประชาชนทั่วไปสนใจและติดตาม

๗. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำควาเข้าใจรูปแบบในการใช้ภาษาและการสื่อความหมายของคนในสังคม ผู้วิจัยเห็นว่า ควรศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาจากการประท้วงของกลุ่มอื่น เช่น การชุมนุมประท้วงของกลุ่มพันธมิตรแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)

๘. เอกสารอ้างอิง

- เกสร มัยจิน. (๒๕๕๙). การสร้างความสุขด้วยจิตวิทยาเชิงบวก. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. ปีที่ ๒๔ (ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙). เลขหน้า ๖๗๓-๖๘๑.
- จันทิมา อังคณิกิจ. (๒๕๖๒). การวิเคราะห์ข้อความ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ชิษณุพงศ์ อินทรเกษม. (๒๕๕๗). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมโฆษณาสถาบันกวดวิชา*. (ระดับปริญญาโท). สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย. คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชนาถ สนามไชย. (๒๕๕๕). *การใช้ภาษาในบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ : ศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง*. (ระดับปริญญาโท). สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุหลันฉาย อุดมจริยทรัพย์. (๒๕๕๕). *ม็อบกับกระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตยในการเมืองไทยยุคสมัยใหม่*. (ระดับปริญญาโท). สาขาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (๒๕๕๖). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาสันติราษฎร์ ฌานสนธิ (พวงมลิ). (๒๕๖๒). *กลวิธีการใช้ภาษาในการโฆษณาทางโทรทัศน์. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. ปีที่ ๖ (ฉบับพิเศษ เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญา ประจำปี ๒๕๖๒), เลขหน้า ๒๓๘-๒๕๐.
- พรพรรณ ครุฑเนตร. (๒๕๕๗). *กลวิธีทางภาษาที่ใช้โจมตีรัฐบาลทางอ้อมในปริเฉทการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ*. (ระดับปริญญาโท). สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย. คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวัตร ไทยแท้ และปณินดา เลอเลิศยุติธรรม. (๒๕๖๑). *กลวิธีทางภาษาเพื่อการจัดการสัมพันธ์ภาพของพนักงานสายการบินต้นทุนต่ำในการปฏิเสธการขอร้องต่อผู้โดยสาร. วารสารศิลปศาสตร์*. ปีที่ ๑๘ (ฉบับที่ ๑ (๒๐๑๘) มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๑), เลขหน้า ๑๑๙-๑๕๑.
- ไศรยา วิมลสถิตพงษ์. (๒๕๕๙). *กลวิธีทางภาษาในการวิจารณ์การเมืองทางอ้อมในบทความแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ไทย*. (ระดับปริญญาโท). สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย. คณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรุข สิริสิงห. (๒๕๕๙). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารภาครัฐโดยไม่ผ่านและผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา*

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ระดับปริญญาโท). สาขาบริหารธุรกิจ. คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
สิทธิธรรม อองวุฒิวัฒน์. (๒๕๖๒). กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในคอลัมน์ซุบซิบประเภท “แฉ” ในสื่อออนไลน์ภาษาไทย : กรณีศึกษา
คอลัมน์ซุบซิบ “วิจารณ์แฉล็ก” ของ “เจี๊หวาง...ออนไลน์” ในเว็บไซต์เอ็มไทย. วารสารอักษรศาสตร์. ปีที่ ๔๘ (ฉบับ
ที่ ๑), เลขหน้า ๔๑-๗๖.

กลวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” Storytelling Strategies of Love Stories in “Club Friday The Series”

พิมปานต์ อารยาพันธ์^๑ บุญเลิศ วิวรรณ^๒ วิลัยศักดิ์ กิ่งคำ^๓
Pimphanat Arayaphan^๑ Boonlert Wiwan^๒ Wilaisak Kingkham^๓

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ซึ่งเก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ www.youtube.com ช่อง CHANGE๒๕๖๑ โดยพิจารณาจากตอนที่มียอดการรับชมสูงสุด ๕ อันดับ มีจำนวนทั้งสิ้น ๕ ตอน ได้แก่ ๑) บาปรัก ๒) รักไซด์ไลน์ ๓) จุดจบของส่วนเกิน ๔) แม่เลี้ยง และ ๕) ความเจ็บปวดของมือที่สาม แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ แนวคิดกลวิธีการเล่าเรื่อง ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีการเปิดเรื่องมีทั้งหมด ๒ กลวิธี ได้แก่ ๑) การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย และ ๒) การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ส่วนกลวิธีการดำเนินเรื่องพบว่ามีทั้งหมด ๓ กลวิธี ได้แก่ ๑) การเล่าเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา ๒) การเล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้นเรื่อง และ ๓) การเล่าเรื่องโดยใช้วิธีเขียนจดหมาย หรือบันทึกเรื่องเล่า และกลวิธีการปิดเรื่องหรือบทสรุปของเรื่อง พบว่ามีทั้งหมด ๓ กลวิธี ได้แก่ ๑) การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม ความตาย ความผิดหวัง ความล้มเหลวในชีวิต ๒) การปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม ความสุข หรือความสำเร็จของตัวละคร และ ๓) การปิดเรื่องแบบให้แนวคิด หลักธรรมคำสอน ทั้งปัญหาไว้ให้ผู้ชมคิด

คำสำคัญ: กลวิธีการเล่าเรื่อง, ความรัก, คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์

Abstract

This research aimed to study the storytelling strategies of love stories in "Club Friday The Series" based on information from www.youtube.com, channel CHANGE๒๕๖๑. The five mostly viewed episodes were selected, namely ๑) Sin of Love, ๒) Love Sideline, ๓) The Fate of Surplus, ๔) Stepmother, and ๕) Pain of Paramour. The concept for data analysis was the concept of storytelling strategies. The findings revealed ๒ strategies for story opening were found: ๑) narration and ๒) dialogue. ๓ strategies for storytelling were found: ๑) disordered place narration, ๒) telling the story in the middle and then rewinding, and ๓) letter writing or story memoir. ๓ strategies for the ending were found: ๑) tragedy, death, disappointment, or failure in life, ๒) comedy, happiness, or character success, and ๓) life quotes, doctrine, and open-ended problems.

Keyword: storytelling strategies, love, Club Friday The Series.

๑. บทนำ

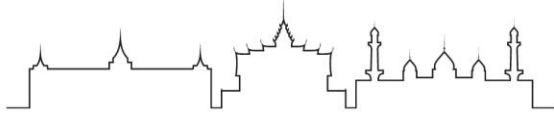
ละครชุดได้รับความนิยมมากขึ้นในสังคมและเป็นที่รู้จักกันกันอย่างแพร่หลายในการใช้คำว่า “ซีรีส์” ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญมาจากการเกิดใหม่ของสถานีโทรทัศน์หลายช่อง โดยเฉพาะในประเภทช่องรายการทั่วไปที่แข่งขันกันนำละครแนวซีรีส์มาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดผู้ชมให้ได้มากที่สุด ผู้ผลิตละครค่ายต่าง ๆ จึงคัดสรรเนื้อหาและรูปแบบที่ก่อให้เกิดกระแสตอบเพื่อเรียกความนิยมให้กับช่องของตัวเอง โดยเนื้อหาและรูปแบบที่กำลังเป็นกระแสในขณะนี้คือเรื่องราวเกี่ยวกับความรัก ซึ่งเกิดขึ้นได้กับทุกคน โดยเฉพาะเรื่องราวความรักที่เกิดขึ้นกับบุคคลทั่วไปในชีวิตจริง และมีการนำมาเล่าสู่กันฟังผ่านรายการวิทยุ และสื่อสังคมออนไลน์

^๑ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^๓ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

* Corresponding author, E-mail: pimphanat.aki@gmail.com

“คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” เป็นละครชุดที่พัฒนามาจากรายการคลับฟรายเดย์ (Club Friday) ออกอากาศทางวิทยุคลื่น Green Wave FM ๑๐๖.๕ MHz ในทุกคืนวันศุกร์ เวลา ๒๑.๐๐ - ๒๓.๐๐ น. ซึ่งเป็นรายการในเครือของบริษัท จีเอ็มเอ็ม มีเดีย จำกัด (มหาชน) ออกอากาศครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึงปัจจุบัน ดำเนินรายการโดย ดีเจสายทิพย์ มนตรีกุล ณ อยู่ยา (ดีเจพี่ฉอด) และ ดีเจณภาพร ไตรวิทย์วารีกุล (ดีเจพี่อ้อย) เนื่องจากการพัฒนาของระบบสื่อสารมวลชนทำให้รายการคลับฟรายเดย์ เดิมเป็นเพียงรายการวิทยุ แต่ในปัจจุบันรายการยังออกอากาศผ่านทางเคเบิลทีวี และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งรายการนี้เป็นรายการที่เปิดโอกาสให้ผู้ฟังทางบ้าน โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยเรื่องราวความรักของตนเอง ส่งผลให้ได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้ฟังทางบ้าน ทางรายการจึงคัดเลือกเรื่องเล่าจากผู้ฟังทางบ้าน จัดพิมพ์ออกมาเป็นรูปแบบของหนังสือ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ รายการคลับฟรายเดย์ได้คิดโครงการใหม่ขึ้น คือ “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ซึ่งเป็นการนำเรื่องราวจากรายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์” ที่ได้รับความนิยม และถูกพูดถึงในเครือข่ายสังคมออนไลน์มาสร้างเป็นละครชุด โดยโครงเรื่องหลักของ “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” มาจากประสบการณ์จริงด้านความรักของผู้ชมทางบ้านซึ่งนำมาปรับเปลี่ยนและแต่งเติมเป็นบทละคร ออกอากาศครั้งแรกในวันเสาร์ที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ทางช่องกรีนแซนแนล จีเอ็มเอ็มแถมมี เนื้อหาของ “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” นอกจากให้ความบันเทิงแล้ว ยังให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมปัจจุบันทำให้ได้รับสนใจมากยิ่งขึ้น

กล่าวได้ว่า ความน่าสนใจของละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” คือ การพัฒนาของเรื่องเล่าจากชีวิตจริงในการเล่าเรื่องผ่านรายการวิทยุคลับฟรายเดย์ ซึ่งผู้ผลิตรายการนำเรื่องราวความรักที่เกิดขึ้นจริงมาแต่งเติมเพื่อความน่าสนใจและถ่ายทอดเรื่องราวในรูปแบบใหม่ที่มีการดำเนินเรื่องด้วยการเล่าเรื่องของตัวละครในเรื่อง ซึ่งลักษณะกลวิธีการเล่าเรื่องแตกต่างกันไปด้วยองค์ประกอบของการเล่าเรื่อง แต่ส่วนสำคัญของการเล่าเรื่อง คือ การเปิดเรื่องและการปิดเรื่อง ดังปรากฏในตอน “บาปรัก” จากตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑

การเปิดเรื่อง: “ทุกอย่างในช่วงเวลาที่ผ่านมา มันเปลี่ยนแปลงไปเร็วมากเลยคะ พี่อ้อย พี่ฉอด แต่ไม่กี่วันก่อนหน้านี้ เอิร์นกำลังจะได้เป็นเจ้าสาวของผู้ชายที่คิดว่าเขาจะหยุดทุกอย่าง แล้วมาเริ่มต้นด้วยกันใหม่ แต่ไม่กี่วัน เอิร์นก็รู้ว่ามันเป็นคำพูดที่ไม่มีความจริงเลย....๔ วันก่อนหน้านี้ เขาพาผู้หญิงมานอนที่คอนโดของเรา เอิร์นไม่โหและโวยวายตบตีผู้หญิงที่มานอนกับท็อป เราทะเลาะกัน เอิร์นตบหน้าท็อป ท็อปไม่โหจึงด่าและตอหน้าเอิร์นกลับ หลังจากเหตุการณ์วันนั้น เอิร์นก็เลิกกับท็อป”

(บาปรัก, ๒๕๖๓)

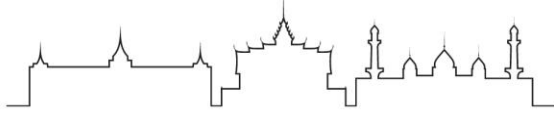
จากตัวอย่างที่ ๑ ผู้วิจัยพบว่าการเล่าเรื่องนั้นมีการเปิดเรื่องโดยการบรรยายเรื่องความรัก กล่าวคือ เป็นการบอกกล่าว เล่าเรื่อง อธิบาย หรือบรรยายอย่างละเอียดเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือบุคคลแวดล้อมในเรื่องความรัก เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน โดยการบรรยายนั้นชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนการปิดเรื่องนั้นเป็นจุดจบของเรื่องซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญมากเพราะเป็นตอนที่ประเมินผลว่าผู้ชมมีความเข้าใจและประทับใจต่อเรื่องเล่าหรือไม่ ดังตัวอย่างการปิดเรื่องต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๒

การปิดเรื่อง: “บาปกรรมที่เอิร์นได้ทำลงไปมันเริ่มจากเอิร์น และเอิร์นก็รู้ว่าจะต้องเป็นคนจบมันเอง และรู้ว่าคนเราจะได้รับในสิ่งที่ตัวเองทำลงไปเสมอ ไม่มีใครหนีบาปกรรมที่ตัวเองทำไว้ได้หรอก เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ถ้าจะต้องมีคนเจ็บ ก็ควรจะเป็นเอิร์นคนเดียวเท่านั้น บาปของความรักในครั้งนั้นมันทำให้เอิร์นเจ็บจนไม่กล้าเปิดใจให้ใครอีกเลยคะพี่อ้อย พี่ฉอด แต่ตอนนี้สิ่งเดียวที่เป็นความสุข เป็นกำลังใจให้เอิร์นอยากลืมตาตื่นมาทุกเช้าและอยากจะทำทุกอย่างให้ดีที่สุด ก็คือลูกของเอิร์นคะ”

(บาปรัก, ๒๕๖๓)

จากตัวอย่างที่ ๒ ผู้วิจัยพบว่าการปิดเรื่องในครั้งนี้เป็นการปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม กล่าวคือ มีการจบเรื่องด้วยความสุขหรือความสำเร็จของตัวละคร จากตัวอย่างดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของกลวิธีการเล่าเรื่องเพียงตอนเดียว ซึ่งหากนำมาวิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องทั้งหมดจะทำให้เข้าใจมุมมองของการเล่าเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช (๒๕๓๙ อ้างถึงใน จันทิมา อังคพณิชกิจ, ๒๕๖๒: ๒๒๕-๒๒๖) กล่าวว่า การเล่าเรื่อง คือ การนำเรื่องราวมาจัดลำดับเพื่อสื่อความหมาย อย่างมีลำดับเรื่องราว ล้วนจัดว่าเป็นเรื่องเล่าทั้งสิ้น ที่สำคัญคือทั้งชีวิตจริงและเรื่องเล่าต่างก็มีความความสอดคล้องกัน เรื่องเล่าทำให้เรื่องราวในชีวิตที่ที่มีระเบียบและเป็นลำดับ เมื่อใดก็ตามที่เรากำลังพยายามจะอธิบายเหตุการณ์ในชีวิตด้วยการหวนถึงอดีต บอกเล่าปัจจุบันและคาดการณ์อนาคต เรากำลังทำให้ชีวิตเป็นเรื่องเล่า และเราก็จะเปลี่ยนสภาพจาก “ผู้ใช้ชีวิต” เป็น “ผู้เล่าเรื่อง”

แยกตัวออกจากกระแสของชีวิต และพยายามจัดเรียงการสื่อความหมายให้กับเรื่องราวในชีวิตของตัวเองอย่างมีลำดับและมีระบบ

เมื่อก้าวถึงประเด็นสำคัญของ “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” นั้นเป็นการเล่าเรื่องความรักในทุกตอนเรียกได้ว่าความรักนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำพาให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข กล่าวได้ว่า “ความรัก” มีการพูดถึงมาหลายยุคหลายสมัย มีการอธิบายความหมายดังที่ เจื้อ เสรีลีฟ้า และ จันทรสุตา ไชยประเสริฐ (๒๕๖๕: ๓๐๔) กล่าวว่า ความรักเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องพบเจอตลอดทั้งชีวิตตั้งแต่ในวัยเด็กได้รับความรักจากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เมื่อเข้าสู่วัยศึกษาได้รับความรักจากเพื่อนครู อาจารย์ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น วัยทำงานมีความรักแบบหนุ่มสาว และเมื่อเข้าสู่วัยชราก็ยัง มีความรักจากลูกหลาน แม้ว่าบางคนจะสมหวังได้รับความรักตามที่ปรารถนา หรือบางคนอาจผิดหวังกับชีวิต ความรักทำให้ชีวิตสดใสได้แต่ก็สามารถทำให้ทุกข์ได้เช่นกัน อาจเป็นเพราะความรักดำรงอยู่ในทุกสังคม โดยเฉพาะปัจจุบันในยุคแห่งการสื่อสารที่รวดเร็วนี้ เรื่องความรักสามารถนำมาเล่าสู่กันฟังเพื่อประโยชน์สุข ทั้งยังเป็นแนวคิดในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากความรัก ดังเรื่องราวของการเล่าเรื่องใน “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ได้สะท้อนภาพสังคมในการดำเนินชีวิตกับความรักได้อย่างชัดเจน รวมถึงการนำเสนอแนวคิดเรื่องความรักในมุมมองที่หลากหลายการใช้ภาษาเป็นสื่อในบทสนทนา การให้แนวคิดเตือนสติผู้ชมในทุกตอน การแสดงให้เห็นถึงปัญหาการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมผ่านการเล่าเรื่อง มีการให้แนวคิด คำคม การแสดงทัศนคติต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางให้คนในสังคมเข้าใจความรัก เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ปราศจากความทุกข์จากความรัก

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ออกอากาศไปทั้งหมดมากกว่า ๙๐ เรื่อง และมีการนำมาเผยแพร่ซ้ำทางช่อง GMM๒๕ และช่อง ONE๓๑ รวมถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่มีจำนวนผู้ติดตามมากกว่าสองล้านรายในเฟซบุ๊กแฟนเพจ ทำให้ความนิยมยิ่งเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเรื่องราวที่ถ่ายทอดผ่านซีรีส์มีเนื้อหาสะท้อนสังคม และแนวคิด คติเตือนใจในการดำเนินชีวิต รวมถึงมีการแต่งเติมการดำเนินเรื่องที่นำติดตาม มีการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ทันสมัยเข้ากับสังคมในปัจจุบัน และความน่าสนใจ คือ ทุกเรื่องนั้นมีโครงเรื่องมาจากเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นจริงกับคนในสังคมไทย

จากที่กล่าวไว้ในข้างต้นผู้วิจัยสนใจว่าละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” มีกลวิธีการเล่าเรื่องอย่างไรจึงที่สามารถดึงดูดผู้ชมให้ติดตามอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังสอดแทรกแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรักไว้ในเรื่องเล่าเพื่อเป็นคติเตือนใจสอดแทรกไว้ให้ผู้ชม ซึ่งเรื่องราวจากเรื่องเล่าเหล่านั้น คือเรื่องที่เกิดขึ้นจริงกับผู้คนในสังคมไทย เบื้องต้นเมื่อศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการเล่าเรื่องพบว่า เครื่องมือที่จะช่วยนำไปสู่การวิเคราะห์นั้นสามารถวิเคราะห์ตามองค์ประกอบการเล่าเรื่อง ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์”

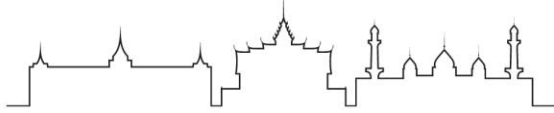
๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์”

๓. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิด “กลวิธีการเล่าเรื่อง” ในการศึกษาการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” กลวิธีการเล่าเรื่องหรือ Narrative หมายถึง มุมมองของการนำเสนอเรื่องโดยการเล่าเรื่องผ่านการสื่อความในมุมมองของผู้เล่าเรื่อง ซึ่งส่งผ่านไปยังผู้ฟังเรื่องเล่า เรียกได้ว่าเรื่องเล่าเหล่านั้นอยู่ควบคู่กับชีวิตของผู้คนในสังคมมาโดยตลอด มีโครงสร้างของการเล่าเรื่องที่มีการลำดับเรื่องราว เหตุการณ์อย่างเป็นระบบคงรูปแบบอยู่ในหลักของเหตุและผล ซึ่งการเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นนั้นมีหลากหลาย ทั้งที่เกิดขึ้นจริงและเรื่องราวสมมติ ส่วนการเล่าเรื่องของผู้เล่านั้น มีการจัดลำดับของเรื่องแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสถานะของผู้เล่าว่ามีกระบวนการจัดลำดับของการเล่าเรื่องไปในทิศทางใดเพื่อถ่ายทอดเรื่องเล่าจากในประสบการณ์ รวมถึงอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ผู้วิจัยได้นำแนวคิดกลวิธีการเล่าเรื่องของทิวากรณ์ หอมสุวรรณ (๒๕๓๕ อ้างถึงใน รัตติกา กรรณิกา , ๒๕๕๙: ๑๖-๑๗) สมจิต ชิวปรีชา (๒๕๕๔ อ้างถึงใน บุญเลิศ วิวรรณ, ๒๕๖๓: ๖๙-๗๗) และบุญเรียง เขียดแก้ว (๒๕๕๔) มาใช้ในการวิเคราะห์ มีทั้งหมด ๓ กลวิธี ได้แก่ ๑) การเริ่มเรื่องหรือการเปิดเรื่อง ๒) การดำเนินเรื่อง และ ๓) การสรุปหรือการปิดเรื่อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ การเริ่มเรื่องหรือการเปิดเรื่อง คือ จุดเริ่มต้นของเรื่องซึ่งถือว่าเป็นตอนสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้ติดตามเรื่องราวต่อไป (ทิวากรณ์ หอมสุวรรณ, ๒๕๓๕ อ้างถึงใน รัตติกา กรรณิกา , ๒๕๕๙: ๑๖-๑๗)

๓.๒ การดำเนินเรื่อง คือ ส่วนที่เป็นตอนกลางของเรื่อง ผู้เล่าจะต้องดึงความสนใจของผู้ชมให้ติดตามเรื่องอย่างจดจ่ออยู่เสมอ ดังนั้นจึงต้องสร้างความขัดแย้ง (Conflict) ที่เร้าใจ แล้วคลี่คลายความขัดแย้งเหล่านั้นอย่างแนบเนียนไปจนถึงเป้าหมายสุดท้ายในตอนปิดเรื่อง รวมทั้งต้องอาศัยกลวิธีเล่าเรื่องที่เหมาะสมประกอบด้วย (ศิวภรณ์ หอมสุวรรณ, ๒๕๓๕ อ้างถึงใน รัตติกา กรรณิกา, ๒๕๕๙: ๑๘)

๓.๓ การสรุปหรือการปิดเรื่อง คือ การสร้างความประทับใจให้กับผู้ชม ผู้เล่าจะต้องสร้างความตราตรึงใจให้แก่ผู้ชม การสรุปจึงต้องประมวลความคิดที่เป็นสาระสำคัญและเด่นพอที่จะสร้างผลกระทบไปสู่ผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกว่าได้รับข้อเสนอที่มีความสำคัญจากการรับชม (สมจิต ชิวปรีชา, ๒๕๔๕ อ้างถึงใน บุญเลิศ วิวรรณ, ๒๕๖๓: ๖๙-๗๗)

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏใน “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑.๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

๔.๑.๒ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเล่าความรักใน “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์ ๑๒ รักซ่อนเร้น” ซึ่งออกอากาศตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ จนถึงเดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยเลือกศึกษาเฉพาะตอนที่มีจำนวนผู้ชมมากกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ ครั้ง จำนวน ๕ ตอน ได้แก่ ๑) เรื่องบาปรัก ๒) เรื่องรักไซด์ไลน์ ๓) เรื่องจุดจบของส่วนเกิน ๔) เรื่องแม่เลี้ยง และ ๕) เรื่องความเจ็บปวดของมือที่สาม

๔.๑.๓ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการถอดเสียงบทละครจากการรับชมเทปบันทึกการถ่ายทอดสดในเว็บไซต์ www.youtube.com

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแนวคิดพฤติกรรมการเล่าเรื่องของศิวภรณ์ หอมสุวรรณ (๒๕๓๕ อ้างถึงใน รัตติกา กรรณิกา, ๒๕๕๙: ๑๖-๑๗) สมจิต ชิวปรีชา (๒๕๔๕ อ้างถึงใน บุญเลิศ วิวรรณ, ๒๕๖๓: ๖๙-๗๗) และบุญเรียง เขียดแก้ว (๒๕๔๕) มาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ การเปิดเรื่อง

- ๑) การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย
- ๒) การเปิดเรื่องโดยการพรรณนา
- ๓) การเปิดเรื่องโดยการกระทำของตัวละคร
- ๔) การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา
- ๕) การเปิดเรื่องโดยใช้สุภาษิต บทกวี เพลง หรือข้อความที่คมคายชวนให้คิด

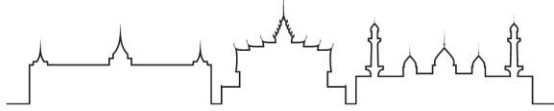
๔.๒.๒ การดำเนินเรื่องในส่วนที่เป็นตอนกลางของเรื่อง

- ๑) การเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทิน
- ๒) การเล่าเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา
- ๓) การเล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้นเรื่อง
- ๔) การเล่าเรื่องโดยใช้วิธีเขียนจดหมาย หรือบันทึกเรื่องเล่า

๔.๒.๓ การปิดเรื่อง หรือบทสรุปของเรื่อง

- ๑) การปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมายของผู้ชม
- ๒) การปิดเรื่องแบบโคกนาฏกรรม ความตาย ความผิดหวัง ความล้มเหลวในชีวิต
- ๓) การปิดเรื่องแบบสุขนานกรรม ความสุข หรือความสำเร็จของตัวละคร
- ๔) การปิดเรื่องแบบให้แนวคิด หลักธรรมคำสอน ทิ้งปัญหาไว้ให้ผู้ชมคิด

๔.๓ ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ สรุป อภิปรายผล นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

๕. สรุปผลการวิจัย

การศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยกลวิธีการเล่าเรื่องออกเป็น ๓ ส่วน คือ การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ การเปิดเรื่อง เป็นส่วนแรกของเรื่องซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจและติดตามชมเรื่องราวต่อไปซึ่ง “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ใช้กลวิธีในการเปิดเรื่อง ๒ ลักษณะ คือ ๑) การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย และ ๒) การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑.๑ การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย

การเปิดเรื่องโดยการบรรยายนั้นมีการบอกการเปิดเรื่องที่ให้การเริ่มต้นเล่าเรื่องแบบเรียบ ๆ แล้วค่อย ๆ เพิ่มเติมเนื้อหาของเรื่องราวให้เห็นภาพและเข้มข้นขึ้นตามลำดับ มีการเล่าโดยการบรรยายตัวละคร ฉาก หรือเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละเรื่อง เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก ปัญหามือที่สาม ความล้มเหลวอันมีสาเหตุมาจากปัญหาชีวิต เป็นต้น ดังปรากฏในตอน “แม่เลี้ยง” “ความเจ็บปวดของมือที่สาม” และ “รักไซด์ไลน์” จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๓

“พี่อ้อยพี่ผอดคะ หนอนก็แค่ผู้หญิงธรรมดา ๆ คนหนึ่ง ที่อยากจะมีชีวิตดี ๆ และอยากมีความรักดี ๆ สักครั้ง แต่ไม่ว่าหนอนจะพยายามมีชีวิตดี ๆ และความรักดี ๆ แค่นั้นก็จะมีคนดูลากหนอนให้ลงไปอยู่ในรก..ตลอดชีวิตที่ผ่านมา แม่ไม่เคยรักหนอนเลย แต่หนอนก็ไปไหนไม่ได้ เพราะคำว่าแม่นี้แหละคะ”

(แม่เลี้ยง, ๒๕๖๓)

ตัวอย่างที่ ๔

“สวัสดีค่ะพี่อ้อย พี่ผอดเรื่องของพลอยมียู่ว่า ครั้งหนึ่ง...พลอยเคยถูกมือที่สามแย่งความรักไป ผู้หญิงคนนั้นเป็นทั้งเพื่อนสนิท และเป็นแฟนเก่าของคนที่รักของพลอย..แต่กลับมาหากันในวันที่เรากำลังจะแต่งงานกัน...”

“พลอยไม่เข้าใจจริง ๆ ว่าทำไมคนทรยศถึงกลายเป็นผู้ชนะ และมีความสุขได้ แต่คนที่ไม่เคยทำอะไรผิดอย่างพลอยกลับเป็นฝ่ายต้องเสียใจ”

(ความเจ็บปวดของมือที่สาม, ๒๕๖๔)

ตัวอย่างที่ ๕

“ผมชื่อโจม ผมส่งอีเมลหาพวกพี่เพราะผมอึดอัด ผมอยากอธิบาย แต่ไม่มีใครฟังผม เพราะผมเป็นผู้ชายที่ใคร ๆ ก็ด่าว่าผมเลว ที่ผมเขียนอีเมลหาพี่อ้อย พี่ผอด ผมไม่ได้จะแก้ตัว ผมแค่อยากจะบอกคนอื่น ๆ ว่า ก่อนตัดสินใจ ผมอยากให้ฟังผมบ้าง ผมยอมรับว่าสิ่งที่ผมทำมันเลว แต่มันมีเหตุผลให้ผมต้องเลวครับ...”

“เรื่องมันเริ่มตอนที่ผมถูกแฟนเก่าขอลีกครับ เพราะผมทำงานฝ่ายการตลาดของบริษัทผลิตและจัดจำหน่ายน้ำดื่มครับ ถึงตำแหน่งของผมจะฟังดูดี แต่งานของผมคือเช็คจำนวนน้ำแล้วก็ส่งน้ำดื่มให้กับร้านค้าในภาคเหนือ คนอื่นเลยมองผมว่า เป็นเพียงแค่งานส่งน้ำ...”

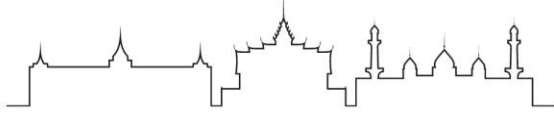
(รักไซด์ไลน์, ๒๕๖๓)

๕.๑.๒ การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา

การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาเป็นการเปิดเรื่องที่ต้องการเรียกร้องความสนใจของผู้ชม เพราะถ้าถ้อยคำที่นำมาเริ่มต้นนั้นเร้าใจหรือกระทบใจจะทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจและติดตาม การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาที่พบ คือ การสนทนาระหว่างผู้เล่าเรื่องแบบบุคคลที่หนึ่งสนทนากับบุคคลที่สองและบุคคลที่สาม ซึ่งทั้งสามตัวละครเป็นตัวละครเอกของเรื่อง มีการใช้ถ้อยคำที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำ รวมถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร ที่มีความขัดแย้งระหว่างกัน เช่น การใช้ถ้อยคำหยาบคาย การพูดเสียดสีกันระหว่างตัวละครดังปรากฏในตอน “ความเจ็บปวดของมือที่สาม” จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๖

เมล : เสียใจอะประตุ “เอากลับบ้าน...หมดเวลาแล้วค่ะ”

เอก : “วียอยู่เฉย ๆ นะ เดี๋ยวพี่จัดการเอง...นะ”

เมล : “ขอโทษนะคะ..ก็ไม่ได้อยากมาเห็นภาพทุเรศ ๆ แบบนี้หรือ..แต่คุณเอกคะ..ถึงเวลาที่คุณต้องกลับบ้านแล้วแล้วค่ะ ฉันไม่ได้โง่งนะ...คุณอยู่ที่ไหนฉันก็รู้หมดแหละ...อ้าววิทักทายกลองหน่อยสิจ๊ะ...”

เอก : “คุณจะทำอะไร”

เมล : “ทำไม..คุณอยากดังด้วยเหรอ..ทำไมเวลานอนกับผู้ชายคนอื่นไม่เห็นอาย..แล้วทำไมตอนนี้มาอายล่ะ..ทุกคนคะ อีนี่นะคะเค้าอยากให้คุณคนสนใจ อยากเด่น อยากดัง ถ้ายิ่งงี้ก็ขอพื้นที่สื่ออีนี่นะคะ คนมันขาดนะค่ะ ช่วยสงเคราะห์นิดนึงคะ ทำไม..ฉันจะทำ..ฉันทำได้มากกว่านี้เลยด้วย..ถ้าคุณไม่เลิกกับมัน”

เอก : “เออ...เลิกก็ได้..แล้วคุณจะกลับได้ยัง..”

เมล : “ไม่ ฉันไม่เชื่อ คุณแค่พูดส่ง ๆ ไปเท่านั้นแหละ..คุณต้องเลิกกับมันวันนี้ เดี๋ยวนี้ ตอนนี้ ไม่อย่างนั้นคุณสองคนเดือนร้อนแน่...”

วิท : “นี่ดูแค่นี้ยังดูไม่ออกอีกหรือว่าพี่เค้าไม่อยากอยู่กับเธอนะ เค้าอยากอยู่กับฉันเค้าไม่อยากอยู่กับเมียบ๊อยอย่างเธอ”

(จุดจบของส่วนเกิน, ๒๕๖๓)

๕.๒ การดำเนินเรื่อง เป็นส่วนที่เป็นตอนกลางของเรื่อง ซึ่งนอกจากกลวิธีการเล่าเรื่องจะประกอบด้วยการเปิดเรื่องในตอนต้นแล้ว การดำเนินเรื่องซึ่งเป็นตอนกลางของเรื่องก็นับว่ามีความสำคัญอยู่มากเช่นเดียวกัน เพราะผู้แต่งจะต้องดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้ติดตามเรื่องอย่างจดจ่ออยู่เสมอ ดังนั้นจึงต้องสร้างความเข้าใจ แล้วคลี่คลายปมปัญหาเหล่านั้นอย่างแนบเนียน และเพื่อไปถึงเป้าหมายนั้นต้องอาศัยกลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อให้การดำเนินเรื่องมีความสมบูรณ์ (ศิวภรณ์ หอมสุวรรณ, ๒๕๓๕ อ้างถึงใน รัตติกา วรรณิกา, ๒๕๕๙: ๑๘) จากการศึกษาพบว่า “คล้ายพรายเคย์ เดอะซีรีส์” ใช้กลวิธีการดำเนินเรื่อง ๓ ลักษณะ คือ ๑) การเล่าเรื่องตามเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา ๒) การเล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้นเรื่อง และ ๓) การเล่าเรื่องโดยใช้วิธีเขียนจดหมายหรือบันทึกเรื่องเล่า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๒.๑ การเล่าเรื่องตามเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา

การเล่าเรื่องตามเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา คือ การเล่าเรื่องที่ใช้การลำดับเรื่องโดยไม่ยึดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การลำดับเรื่องด้วยวิธีนี้จะไม่เรียงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง แต่จะใช้วิธีการลำดับเรื่องโดยเริ่มจากปัจจุบันแล้วย้อนกลับไปอดีต และกลับสู่ปัจจุบัน กับการดำเนินเรื่องโดยเริ่มจากปัจจุบันแล้วกลับสู่อดีตสลับกันไปมา ดังปรากฏในตอน “บารัก” และ “รักไซด์ไลน์” จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๗

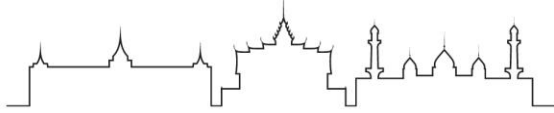
“ตอนนั้นเอิร์นมาอยู่บ้านที่อายกับพี่ตริ มันทำให้เรื่องราวหลายอย่างเปลี่ยนไป เอิร์นปล่อยตัวปล่อยใจ และมีวันหนึ่งเอิร์นเข้าห้องน้ำที่ออฟฟิศ พี่ตริเข้ามาหาและบอกเอิร์นว่า ชีวิตคนเรานั้นมันอะไรที่ทำให้มีความสุขก็ทำให้ไปเลยอย่าไปแคร์และอีกวันที่บ้าน พี่อายก็พูดกับเอิร์นว่า เดี๋ยวนี้อารมณ์ดีเยี่ยมแถมไม่เหมือนคนนอกหักเลย ดูเหมือนคนมีความรักมากกว่า เอิร์นเลยตอบไปว่า เพราะพี่อายดูแลดี เอิร์นมีความสุข เอิร์นรู้สึกในช่วงเวลานั้น ที่ได้อยู่กับคนที่เอิร์นรัก และรักเอิร์นอย่างพี่อายและพี่ตริ มันช่างเป็นชีวิตที่มีความสุข ถึงมันจะเป็นความสุขที่ไม่สุขก็ตาม เอิร์นรู้สึกผิดกับพี่อายมากขึ้นเรื่อย ๆ เอิร์นเลยไม่ยอมให้พี่ตริเข้ามาหาเอิร์นที่ห้องนอนอีก พี่ตริเลยหาทางให้เราเจอกันข้างนอกที่โรงแรมแทน”

(บารัก, ๒๕๖๓)

ตัวอย่างที่ ๘

“ตอนนั้น ผมต้องไปเชียงใหม่หลายวันเพื่อทำงาน หลังงานวันแรกเสร็จ ผมก็ไปเที่ยวกลางคืนในผับแห่งหนึ่งในตัวเมืองกับพวกเพื่อน ๆ หลังเสร็จงานที่เชียงใหม่ ซึ่งคืนนั้นเพื่อน ๆ พาผู้หญิงมาจากที่บาร์เป็นพรตดี มีน้องคนนึงเข้ามาดูแหลมข้อมันนี่ เธอน่ารักถูกใจผมมาก ด้วยอารมณ์คึกคะนองของผม คืนนั้นเธอก็ไปกับผมที่โรงแรมที่ผมพักในเชียงใหม่ แล้วเราก็กอดกัน หลังจากนั้นทุกวันที่ผมทำงานในตัวอำเภอเชียงใหม่หลายที่ ผมจะรีบกลับโรงแรมเพื่อไปหาเธอ เธอคือผู้หญิงไซด์ไลน์ ที่ทำงานเป็นพรตดีด้วย ซึ่งผมหลงผิดจนลืมไปว่าณัฐกำลังเตรียมงานแต่งงานของเรา และรอผมอยู่ที่กรุงเทพฯ”

(รักไซด์ไลน์, ๒๕๖๓)

๕.๒.๒ การเล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้นเรื่อง

การเล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้นเรื่อง คือ การเล่าเรื่องโดยการจัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่องที่เกิดขึ้นตอนกลางของเรื่องมาเล่าก่อน แล้วจึงเล่าเรื่องตอนต้นมาบรรจบกันเพื่อคลายปมต่าง ๆ ภายในเรื่อง ก่อนที่จะมีการดำเนินเรื่องไปสู่ตอนจบของการเล่าเรื่อง ดังปรากฏในตอน “จุดจบของส่วนเกิน” และ “แม่เลี้ยง” จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๙

“เรื่องมันผ่านมามาห้าปีแล้ว แต่วิวยังจำวันนั้นได้ดีที่พี่เอกโทรมาหาวิว และบอกวิวในวันนั้นว่าระหว่างเขากับวิวมันจบกันไปแล้วนะ ต่อไปวิวไม่ต้องส่งข้อความหรืออะไรหาเขาอีกเขาไม่อยากให้แม่ไม่สบายใจ ตอนนั้นเขาท้องได้เดือนกว่า ถ้าถามว่าตอนนั้นวิวไม่รู้สึกลึบไหมที่ฝ่ายนั้นเขากำลังจะมีลูก มันก็ห่าสับห่าสับอยู่นะคะ ใจนั้นก็รู้สึกผิด แต่อีกใจหนึ่งก็คิดว่า ถ้าเขาไม่รักกันถึงจะมีลูกด้วยกันก็ไม่ได้ช่วยอะไรวันหนึ่งเขาก็ต้องเลิกกันอยู่ดี มีคนเยอะแยะไปทีหย่ากันหลังมีลูกแล้ว เพราะว่าทนอยู่ด้วยกันต่อไปไม่ได้ วิวคิดว่ามันเป็นเรื่องโง่ด้วยซ้ำนะค่ะที่มีลูกไว้เพื่อจะรังผู้ชาย และเวลานั้นการท้องแค่เดือนกว่ามันทำให้วิวมั่นใจมากกว่าเดิมอีกค่ะ ว่าแผนของวิวต้องสำเร็จ”

(จุดจบของส่วนเกิน, ๒๕๖๓)

ตัวอย่างที่ ๑๐

“เมื่อสามปีที่แล้ว เป็นครั้งแรกที่หนอนพบกับพี่โอมที่งานมอเตอร์โชว์ พี่โอมเข้ามาถ่ายรูปหนอน และแนะนำตัวเองว่าเป็นช่างภาพ เราเริ่มสนิทกันเพราะพี่โอมเป็นคนสุภาพดูจริงจัง วันหนึ่งเราตัดสินใจคบกัน และเดือนต่อมา พี่โอมย้ายเข้ามาอยู่บ้านหนอนเลย ช่วงนั้นงานพี่โอมไม่ค่อยมีแต่ต้องส่งเงินให้พ่อที่ป่วย หนอนจึงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และผ่านมามากี่ปี ในวันนั้นหนอนทำงานเหนื่อยกลับบ้านมา มีคนโทรมาหาพี่โอมหนอนรับสายแทนจนรู้ว่าพี่โอมเอาเงินที่หนอนให้ไปเล่นพนันเราทะเลาะรุนแรง คืนนั้นทั้งคืนพี่โอมพยายามแก้ตัวกับหนอน และต่อว่าหนอนกลับมา ว่าโกหกเรื่องที่หนอนไปขายตัว”

(แม่เลี้ยง, ๒๕๖๓)

๕.๒.๓ การเล่าเรื่องโดยใช้วิธีเขียนจดหมาย หรือบันทึกเรื่องเล่า

การเล่าเรื่องโดยใช้วิธีเขียนจดหมาย หรือการบันทึกเรื่องเล่า คือ การเล่าเรื่องของผู้เล่าเรื่องโดยภายในเรื่องมีการดำเนินเรื่องด้วยการเล่าเรื่อง มีการลำดับเหตุการณ์ด้วยการจดบันทึก การส่งข้อความต่าง ๆ รวมถึงการเขียนจดหมายบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในเรื่องไปพร้อม ๆ กับการดำเนินเรื่อง ดังปรากฏในตอน “ความเจ็บปวดของมือที่สาม” ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑๑

“พลอยส่งเมลนี้มาเล่าสถานการณ์ของพลอยตอนนี้ค่ะ พลอยมีก้องเป็นเพื่อนซี้มาดูแลพลอยแทนแม่ เพราะแม่มีภรรยาอยู่แล้ว แต่พลอยพูดกับก้องไปตรง ๆ ว่าพลอยรักแมนอยากอยู่กับเขา ก้องพยายามจะเตือนสติพลอยว่ามันไม่เห็นจะยากอะไรหรอกแค่เลิกกับเขา อย่าทนเห็นผู้ชายที่เห็นผู้หญิงเป็นแค่วัตถุทางเพศเท่านั้น ทางเลือกมีตั้งเยอะตั้งแยะ แต่พลอยดันดันไปเป็นมือที่สามอีก แต่เขาไม่เอาพลอยแล้ว ช่วยตอบกลับพลอยหน่อยนะค่ะว่าพลอยจะทำยังไงดี”

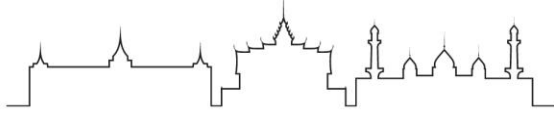
(ความเจ็บปวดของมือที่สาม, ๒๕๖๔)

๕.๓ การสรุปหรือการปิดเรื่อง

กลวิธีการเล่าเรื่องในส่วนนี้เป็นบทสรุป ซึ่งเป็นการปิดเรื่องในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” มีลักษณะการสรุปหรือการปิดเรื่อง ๓ ลักษณะ ได้แก่ ๑) การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม ๒) การปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม และ ๓) การปิดเรื่องแบบสมจริงให้แนวคิด หลักธรรม การสอน ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิจัยดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม

การสรุปหรือการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม คือ การจบเรื่องด้วยความตาย ความผิดหวัง ความสูญเสีย หรือความล้มเหลวในชีวิต การปิดเรื่องแบบนี้มักเรียกร้องความเห็นใจ ความซาบซึ้งสะเทือนใจจากผู้อ่านได้เป็นอย่างดี จากการวิจัยพบว่า กลวิธีการเล่าเรื่องความรักในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” มีการปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรมที่ตัวละครได้รับความผิดหวังการสูญเสียคนรักจากการแยกทางกัน ดังปรากฏในตอน “รักไซด์ไลน์” จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑๒

“งานแต่งของเราถูกยกเลิก ผมงกับณัฐก็เลิกกัน หลังจากนั้น ผมพยายามตามขอโทษณัฐ แต่เธอได้แต่นิ่งและเดินผ่านผมไป มันทำให้ผมยังคิดได้ว่าผมเป็นผู้ชายที่โง่ ทั้ง ๆ ที่ได้โอกาส แต่ก็ฟังโอกาสนั้นไปเอง จนผมรู้ความจริงของมันนี่ ว่าพ่อของณัฐกับป้าจ้งมันให้เข้าหาผม เพื่อที่จะทำให้ผมเลิกกับณัฐ เขาคิดว่าถ้าผมเป็นคนซื่อสัตย์กับณัฐจริงผมคงไม่ยุ่งกับมันแล้วเขาจะให้อภัยยอมให้แต่งงานกับณัฐ แต่ตัวผมเองที่ไม่ซื่อสัตย์ ผมเลยโง่ที่จะเล่นไปกับมันนี่ ผมไม่มีความซื่อสัตย์กับคนที่ผมรักพอผมรู้ว่าผมโดนหลอก พยายามจะไปหาณัฐเพื่อบอกเรื่องนี้แต่ณัฐไม่ฟังผม ผมรู้สึกว่ามันไม่ยุติธรรมผมไม่ได้ผิดเต็มร้อยผมโดนคนแกล้งให้เลิกกับณัฐ พี่อ้อยที่ฉอดเข้าใจผมแล้วใช่ไหมครับ ผมไม่ใช่คนเลวแต่ถูกทำให้เป็นคนเลว”

(รักไซต์ไลน์, ๒๕๖๓)

๕.๓.๒ การปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม

การปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม คือ การจบเรื่องด้วยความสุขความสมหวัง หรือความสำเร็จของตัวละคร ถึงแม้ว่าเรื่องราวที่ผ่านมาจะมีปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้ชมอาจคาดเดาว่าเรื่องนี้ต้องจบแบบความเศร้าหรือผิดหวังก็ตามแต่ปมนั้นได้ถูกคลายไปในทิศทางที่ดี จากการวิจัยพบว่ากลวิธีการเล่าเรื่องความรักในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” มีการปิดเรื่องแบบแบบสุขนาฏกรรมที่ตัวละครได้แก้ปมปัญหาในชีวิตแล้วกลับมามีความสุขได้อีกครั้ง มีการใช้ถ้อยคำประโยคที่แสดงให้เห็นถึงสุขนาฏกรรมของบทสรุปในเรื่อง เช่น ความสุข การรักตัวเอง ดังปรากฏในตอน “แม่เลี้ยง” จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ ๑๓

“หนอนต้องเสียทุกอย่างในชีวิตเพราะแม่กับบุญคุณที่แม่เลี้ยงหนอนมาในขณะที่แม่แท้ ๆ ของหนอนทิ้งไป สุดท้ายหนอนตัดสินใจเอาตัวเองออกมา และไม่คิดกลับไปหาพวกเขาสองคนอีก ชีวิตของตัวเองต่อจากนี้ก็จะอยู่ตัวเอง ทำเพื่อตัวเองอย่างมีความสุข หนอนได้เรียนรู้แล้วว่าถ้าเราไม่รักตัวเองและทำเพื่อตัวเองก่อนแล้วใครจะมารักเรา แล้วอีกอย่างคือบุญคุณก็ต้องทดแทนค่ะ แต่ไม่ใช่ทดแทนด้วยการทำเรื่องเลว ๆ ทุกอย่างที่เขาสั่ง ตอนนี้หนอนกลับมารักตัวเองแล้วค่ะ”

(แม่เลี้ยง, ๒๕๖๓)

๕.๓.๓ การปิดเรื่องแบบให้แนวคิด หลักธรรม การสอน

การปิดเรื่องแบบให้แนวคิด หลักธรรม การสอน อย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้ชม คือ การจบเรื่องแบบทิ้งปัญหาไว้ให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบ หรือการใช้แนวคิดคำสอนรวมถึงหลักในการดำเนินชีวิตสอดแทรกอยู่ จากการวิจัยพบว่า กลวิธีการเล่าเรื่องความรักในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” มีการปิดเรื่องแบบสมจริงให้แนวคิดและการสอนในเรื่องความรักที่คนเราควรรักตัวก่อนจะรักผู้อื่น ไม่เบียดเบียนหรือทำร้ายผู้ทั้งทางร่างกายจิตใจและเมื่อคนเราทำผิดแล้วควรสำนึกไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก ดังปรากฏในตอน “จุดจบของส่วนเกิน” และ “ความเจ็บปวดของมือที่สาม” จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

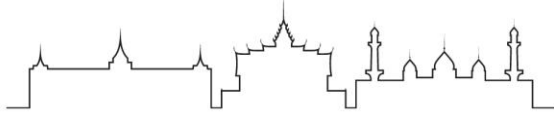
ตัวอย่างที่ ๑๔

“วิคิดว่า บทเรียนที่สำคัญที่สุด คงจะเป็นเรื่องที่วิทำผิดด้วยวิธีผิด คือเข้าข้างตัวเองไม่สนใจความถูกต้อง คิดว่าความรักสำคัญกว่าทุกสิ่ง ที่พี่เอกบอกว่ารักวิแต่อยู่กับภรรยาเพราะความผูกพัน มันเป็นคำโกหกที่พี่เอกใช้กับผู้หญิงอย่างวิ ถ้าเขารักวิเขาคงเลิกกับภรรยาไปนานแล้ว แต่มันเป็นที่วิเองด้วยที่ตอนนั้นวิแยกไม่ออกระหว่างความรักกับการเอาชนะ จริง ๆ แล้ววิไม่ได้รักใคร่มากกว่าตัวเองเลยละ วิแค่อยากเป็นเจ้าของของพี่เอก เพราะวิแค่อยากเอาชนะ สุดท้ายแล้ววิก็เข้าใจและมองเห็นความจริง และการให้อภัยตัวเองได้ก็สำคัญค่ะ ชีวิตคนเรามีพลังมีพลาดเลือกเดินทางที่ผิดบ้างแต่เมื่อเรารู้ตัวแล้วเราหยุดได้แล้ว เราก็ต้องรู้จักยกโทษให้ตัวเองด้วยเช่นกัน ขอบคุณนะค่ะที่อ้อยที่ฉอด หัวงว่าเรื่องราวของวิจะทำให้คนที่หลงทางทำผิดเหมือนวิตอนนั้น ย้อนกลับมาคิดได้บ้างนะค่ะ ว่าอย่าทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างวิ”

(จุดจบของส่วนเกิน, ๒๕๖๓)

ตัวอย่างที่ ๑๕

“พลอยเริ่มหางานใหม่อีกครั้งในบริษัทเล็ก ๆ แห่งหนึ่งเพราะอดีตที่ผ่านมาทำให้มีผลกระทบในชีวิตของพลอยบ้าง แต่ยังมีเรื่องหนึ่งที่ยังค้างใจในความรู้สึกของพลอย คืออยากขอโทษใครสักคนที่พลอยเคยทำให้เขาผิดหวัง แต่พลอยเองก็ยังไม่กล้าพอที่จะเข้าไปพูดกับเค้า เพราะไม่รู้ว่าจะหายโกรธแล้วหรือยัง เรื่องราวความรักและการเป็นมือที่สามของ

พลอยก็จบลงอย่างที่เล่าค่ะ พลอยโง่มากใช้มัยค์ที่อ้อยที่ผิดที่คิดว่าถ้าเป็นมือที่สามแล้วจะได้ไม่ต้องเจ็บอีก แต่สุดท้ายพลอยก็ยังเจ็บปวดอยู่ดี พลอยว่า ความรักจริง ๆ ไม่ได้ซับซ้อนอะไรเลยคะ แต่สิ่งที่พลอยทำไปเป็นการเล่นกับความรักในทางที่ผิด เมื่อเริ่มต้นความรักด้วยความรู้สึกที่เห็นแก่ตัวเองแต่ความสุขตัวเอง โดยไม่สนใจว่าจะไปทำร้ายชีวิตใครอีกบ้าง มันเลยกลายเป็นความทุกข์ที่ย้อนกลับมาแล้วทำร้ายตัวเราเอง”

(ความเจ็บปวดของมือที่สาม, ๒๕๖๔)

จากตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยพบว่าลักษณะการสรุปเรื่องหรือปิดเรื่องมีการให้แนวคิด คำสอน คำแนะนำในการดำเนินชีวิตสอดแทรกอยู่ เพื่อให้ผู้ชมได้คิดตามและนำไปปรับใช้ เช่น ความรักหากให้มากจนเกินไปอาจทำร้ายคนที่เรารัก การให้อภัยตัวเองเป็นสิ่งสำคัญ การรู้จักกล่าวขอโทษเมื่อตระหนักว่าตนทำผิด เป็นต้น กล่าวได้ว่าในชีวิตจริงมีปัญหาหลายอย่างที่ невозможноแก้ปัญหา หรือหาคำตอบให้แก่ปัญหาได้ การที่ผู้ชมได้นำแนวคิดหรือคำสอนที่ส่งท้ายอยู่ในบทสรุปของเรื่องไปคิดทบทวนต่อยอด หรืออาจนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิต นับว่าการปิดเรื่องแบบนี้ประสบผลสำเร็จในการดึงดูดผู้ชมไว้กับเรื่องเล่านั้น

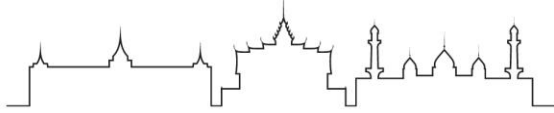
๖. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายหลายประเด็น ดังนี้

ประการแรก จากกรอบแนวคิดกลวิธีการเล่าเรื่องของของสิวภรณ์ หอมสุวรรณ (๒๕๓๕ อ้างถึงใน รัตติกา กรรณิกา, ๒๕๕๕: ๑๖-๑๗) สมจิต ชิวปรีชา (๒๕๔๕ อ้างถึงใน บุญเลิศ วิวรรณ, ๒๕๖๓: ๖๙-๗๗) และบุญเรียง เขียดแก้ว (๒๕๔๕) ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้เพื่อวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ พบว่ากลวิธีการเปิดเรื่องในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ทั้ง ๕ ตอน พบกลวิธีทั้งหมด ๒ กลวิธี ได้แก่ ๑) การเปิดเรื่องโดยการบรรยาย และ ๒) การเปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนา และกลวิธีที่ไม่พบ ได้แก่ ๑) การเปิดเรื่องโดยการพรรณนา ๒) การเปิดเรื่องโดยการกระทำของตัวละคร และ ๓) การเปิดเรื่องโดยใช้สุภาษิต บทกวี เพลง หรือข้อความที่คมคายชวนให้คิด อาจเนื่องมาจากละครชุดดังกล่าวมีจุดเด่นเรื่องการนำเรื่องจริงมาสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชมผ่านทางโทรทัศน์และผ่านทางสื่อออนไลน์ เช่น ยูทูบ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นต้น ดังนั้นการเริ่มต้นของเรื่องให้ดึงดูดความสนใจผู้ชมจึงเป็นการเปิดเรื่องด้วยการบรรยายและการใช้บทสนทนาเพื่อทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจได้ทันที จากเรื่องราวที่อาจเป็นประสบการณ์ร่วมที่ผู้ชมเคยผ่านมา หรือเป็นเรื่องราวที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยในสังคม มีลักษณะของการผิดครรลองครองธรรม จึงทำให้ผู้ชมต้องการติดตามเรื่องราวว่าจะดำเนินต่อไปเช่นไรและตัวละครจะมีจุดจบอย่างไร

ประการที่สอง การดำเนินเรื่องในส่วนที่เป็นตอนกลางของเรื่อง พบว่ากลวิธีการดำเนินเรื่องในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ทั้ง ๕ ตอน มีกลวิธีทั้งหมด ๓ กลวิธี ได้แก่ ๑) การดำเนินเรื่องโดยเล่าเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา ๒) การดำเนินเรื่องโดยเล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้นเรื่อง และ ๓) การดำเนินเรื่องโดยเล่าเรื่องโดยใช้วิธีเขียนจดหมาย หรือบันทึกเรื่องเล่า ส่วนกลวิธีที่ไม่พบ คือ การดำเนินเรื่องโดยการเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทินที่เป็นการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อาจเนื่องมาจากการเล่าเรื่องตามลำดับปฏิทินเป็นการเล่าเรื่องที่ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของเรื่องราวที่ผู้เล่านำเสนอ รวมถึง ละครชุดดังกล่าวมีการเผยแพร่ในหลากหลายช่องทาง ดังนั้นการดำเนินเรื่องที่สามารถดึงดูดผู้ชมให้ติดตามเรื่องต่อไปจนถึงบทสรุปได้นั้นจึงเป็นการดำเนินเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงปมแห่งความขัดแย้งได้ชัดเจนโดยใช้กลวิธีการเล่าเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา การเล่าตอนกลางก่อนแล้วย้อนมาตอนต้นเรื่อง และการเล่าเรื่องโดยใช้วิธีเขียนจดหมาย หรือบันทึกเรื่องเล่า ที่จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้ดีกว่า อีกทั้งยังช่วยสร้างเงื่อนไขให้ผู้ชมเกิดข้อสงสัยและสนใจติดตามเรื่องราวของละครว่าจะมีการปิดเรื่องอย่างไร

ประการที่สาม การปิดเรื่องหรือบทสรุปของเรื่อง พบว่ากลวิธีการปิดเรื่องในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ทั้ง ๕ ตอน มีกลวิธีทั้งหมด ๓ กลวิธี ได้แก่ ๑) การปิดเรื่องแบบโคกนาฏกรรม ความตาย ความผิดหวัง ความล้มเหลวในชีวิต ๒) การปิดเรื่องแบบสุขนานุกรม ความสุข หรือความสำเร็จของตัวละคร และ ๓) การปิดเรื่องแบบสมจริงใน ให้ข้อคิดหลักธรรมคำสอน ทั้งปัญหาไว้ให้ผู้ชมคิด ส่วนกลวิธีที่ไม่พบ คือ การปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมายของผู้ชม อาจเนื่องมาจากละครชุด “คลับฟรายเดย์เดอะซีรีส์” เป็นละครที่ถูกสร้างขึ้นจากเรื่องจริงของผู้ที่พยายารวิทย์คลับฟรายเดย์ที่ได้โทรเข้าไปเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของตนกับผู้จัดรายการ ดังนั้นการดัดแปลงเรื่องราวในละครที่เกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องอ้างอิงจาก

เหตุการณ์จริงที่ผู้ฟังรายการวิทยุประสบ ทำให้ไม่สามารถมีการปิดเรื่องด้วยการหักมุมหรือสรุปเรื่องเหนือความคาดหมายของผู้ชมได้ เพราะเป็นเรื่องราวที่ผู้ชมอาจได้รับฟังผ่านทางรายการวิทยุมาก่อนแล้ว

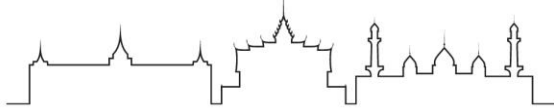
ประการที่สี่ ผู้วิจัยพบว่าละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” มีภาษาสะท้อนหลักธรรมพุทธศาสนาสุภาษิตปรากฏอยู่ทั้งการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง ทำให้เข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นว่าตัวละครในเรื่องนั้นมีการกระทำคำพูดที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี เช่น ตอน จุดจบของส่วนเกิน มีการใช้คำด่า วาจาเสียดสีกันผ่านบทสนทนาระหว่างตัวละครในการเปิดเรื่องสอดคล้องกับพุทธศาสนาสุภาษิตว่า “นามนุญญ กุหาจณ.” หมายถึง “ในกาลไหน ๆ ก็ไม่ควรกล่าววาจาไม่น่าพอใจ” คือคำพูดที่ไม่น่าพอใจย่อมไม่เป็นที่ปรารถนาของคนทั้งหลายแม้แต่ตัวเราเองเรายังไม่อยากจะได้ยินคำพูดเหล่านั้นจากปากผู้อื่นเลย คำพูดที่ไม่น่าพอใจเช่นนั้น เมื่อพูดออกไปแล้วย่อมก่อแต่ความเดือดร้อนเสียหายให้ผู้พูด เช่น คำด่าหยาบคาย คำเสียดสี คำพูดถากถาง เป็นต้น ดังนั้น เมื่อรู้แล้วว่าคำพูดใดเป็นคำพูดที่ไม่น่าพอใจ คำพูดใดที่แม้แต่ตนเองก็ยังไม่ปรารถนาที่จะรับฟังจงอย่าพูดเช่นนั้นกับผู้อื่น จงคิดทุกคำก่อนพูด แต่อย่าพูดทุกคำที่คิด นอกจากนี้ การเปิดเรื่องมักแสดงให้เห็นว่าตัวละครมีการประพฤติตนขัดกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น ตอน “ความเจ็บปวดของมือที่สาม” ตัวละครประพฤติดุคในกามและไม่รู้ผิดชอบชั่วดี เนื่องจากตัวละครมีความรักที่ไม่ประสบความสำเร็จอันเกิดจากมือที่สาม แต่ตัวละครก็เป็นคนทำลายความรักของบุคคลอื่นเช่นเดียวกัน ดังนั้นการปิดเรื่องโดยส่วนใหญ่จึงปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม เพื่อให้ตัวละครได้คิดใช้การกระทำผิดของตน หรือการปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม เพื่อให้โอกาสตัวละครได้ดำเนินชีวิตบนหนทางที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับพุทธศาสนาสุภาษิตว่า “กลยาณการิ กลยาณิ ปาปการิ จ ปาปกั.” หมายถึง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” คือ กรรมที่เราได้ทำไว้ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม เราจะต้องได้รับผลของกรรมนั้นแน่นอน แต่กรรมนั้นจะให้ผลเมื่อไหร่ นั้นขึ้นอยู่กับว่ากรรมนั้นมีอำนาจมากแค่ไหน แต่ไม่ว่ากรรมจะให้ผลเมื่อไหร่ก็ตาม สิ่งที่น่าแน่นอนที่สุดคือ กรรมจะให้ผลตามการกระทำของมัน คือถ้าเป็นกรรมดี ก็จะทำให้ผลในทางที่ดี สร้างความสุขความเจริญให้กับผู้กระทำ แต่ถ้าเป็นกรรมชั่ว ก็จะทำให้ผลในทางชั่ว คือสร้างความทุกข์ให้ผู้กระทำ เป็นต้น กล่าวได้ว่าคำสอนเหล่านี้เป็นประโยชน์ เพื่อให้ตัวละครเป็นต้นแบบของบุคคลที่หลงผิดและกลับตัวได้ โดยน้อมนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ากลวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” สอดคล้องกับการวิจัยของ ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์ (๒๕๕๓) เรื่อง “การเล่าเรื่องและทัศนคติของผู้ชม เกี่ยวกับความรุนแรงในภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์ฮอลลีวูด” งานวิจัยของ เกศสุดา นาสิเคน (๒๕๕๗) เรื่องเล่าแนว “รักโศก” และกลวิธีการให้คำปรึกษาในพื้นที่สื่อสารสาธารณะ : กรณีศึกษารายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์” และพรนิมิต ธีราช (๒๕๕๙) ทำวิจัยเรื่อง “การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแส” นอกจากนี้การให้ข้อคิดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ และหอมหวล บัวระภา (๒๕๖๐) ศึกษาเรื่อง อัดดา (ตัวตน) ในพุทธภาษิตและปรัชญาอนัตตา

๗. ข้อเสนอแนะ

บทความนี้เป็นการศึกษาวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ๑) หากศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในประเด็นอื่น ๆ ที่ปรากฏในละครเรื่องดังกล่าวอาจทำให้เห็นมุมมองของผู้เล่าซึ่งเป็นตัวแทนของผู้มีอิทธิพลในการนำเสนอชุดความคิดให้แก่คนในสังคมได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และ ๒) หากวิเคราะห์โดยนับความถี่ของกลวิธีการเล่าเรื่องความรักที่ปรากฏในละครเรื่องดังกล่าวอาจช่วยให้เห็นการย้ำมุมมองของผู้เล่าที่มีต่อประเด็นเรื่องความรักได้ดียิ่งขึ้น และ ๓) ควรมีการศึกษาภาพสะท้อนความรักของคนในสังคมไทยที่นำเสนอผ่านละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์” ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจเบื้องหลังของการกระทำและคำพูดของตัวละครในละครเรื่องดังกล่าวได้ดียิ่งขึ้น

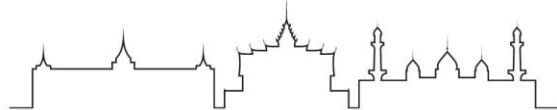
๘. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง “กลวิธีการเล่าเรื่องความรักและภาษาสะท้อนหลักธรรมพุทธศาสนาสุภาษิตที่ปรากฏในละครชุด “คลับฟรายเดย์ เดอะซีรีส์”” ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยเรื่องนี้ให้สมบูรณ์

๙. เอกสารอ้างอิง

- เกศสุตา นาสีเคน. (๒๕๕๗). เรื่องเล่าแนว “รักโคก” และกลวิธีการให้คำปรึกษาในพื้นที่สื่อสาธารณะ : กรณีศึกษารายการวิทยุ “คลับฟรายเดย์”. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จันทิมา อังคณิกกิจ. (๒๕๖๒). การวิเคราะห์ข้อความ (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจือ เสรีลีฟ้า และ จันทร์สุตา ไชยประเสริฐ. (๒๕๖๕). แนวคิดความรักในภาพยนตร์แนวรักของบริษัทจีดีเอช ห้าห้าเก้า จำกัด. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาระดับชาติครั้งที่ ๒๓. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. เลขหน้า ๓๐๔. จาก <https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/๒๓rd-grc-๒๐๒๒/HMO๓/HMO๓.pdf>.
- บุญเรียง เขียดแก้ว. (๒๕๕๔). วิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องในเรื่องสั้นของอัญชัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญเลิศ วิวรรณ. (๒๕๖๓). กลวิธีการเล่าเรื่องและความเปรียบพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรจากบทสุนทรพจน์อุดมศึกษาเฉลิมพระเกียรติ. ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์. (๒๕๕๓). การเล่าเรื่องและทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับความรุนแรงในภาพยนตร์ไทยและภาพยนตร์ฮอลลีวู้ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พรนิมิต ธีราช. (๒๕๕๙). การเล่าเรื่องและการสื่อความหมายของภาพยนตร์สยองขวัญนอกกระแส. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ปีที่ ๑๑ (ฉบับพิเศษ). เลขหน้า ๒๕-๓๓. จาก <https://soo๕.tci-thaijo.org/index.php/researchjournal-lru/issue/view/๗๓๔๔>.
- รัตติกา กรณิกา. (๒๕๕๙). ความขัดแย้งของตัวละครในวรรณกรรมซีไรต์ THE CONFLICTS OF MAIN CHARACTERS IN SEAWRITE LITERATURES. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ และหอมหวล บัวระภา. (๒๕๖๐). อัดดา (ตัวตน) ในพุทธภาษิตและปรัชญานัดดา. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ฉบับที่ ๓๔(๑). ๒๗๐-๒๙๐.
- CHANGE๒๕๖๑. (๒๕๖๓). Club Friday The Series ๑๒ ตอน บาปรัก. สืบค้นข้อมูลเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖, จาก <https://youtube.com/playlist?list=PLC๓B๙DM๒kKP๕TqVgx๓GMf๔๑JabVWyXZ๑D>,
- CHANGE๒๕๖๑. (๒๕๖๓). Club Friday The Series ๑๒ ตอน จุดจบของส่วนเกิน. สืบค้นข้อมูลเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖, จาก https://youtube.com/playlist?list=PLC๓B๙DM๒kKP๕mp๑Y_eW๓QyinCiR๕uhCld
- CHANGE๒๕๖๑. (๒๕๖๓). Club Friday The Series ๑๒ ตอน รักไซดีไลน์. สืบค้นข้อมูลเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖, จาก <https://youtube.com/playlist?list=PLC๓B๙DM๒kKP๕GoazjC๕๖ygRVFWQVwwkWy>
- CHANGE๒๕๖๑. (๒๕๖๔). Club Friday The Series ๑๒ ตอน แม่เลี้ยง. สืบค้นข้อมูลเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖, จาก https://youtube.com/playlist?list=PLC๓B๙DM๒kKP๗JiC-Mxe๒ew๙๐gPtkIF_Q
- CHANGE๒๕๖๑. (๒๕๖๔). Club Friday The Series รักซ่อนเร้น ตอน ความเจ็บปวดของมือที่สาม. สืบค้นข้อมูลเมื่อ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๖, จาก <https://youtube.com/playlist?list=PLC๓B๙DM๒kKP๕AngsXYu๔sxNgv๒a๕fpPd->

แนวทางการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา The integrated cultural artwork with teaching, learning and student activities

พวงเพ็ญ สุวรรณ^๑ วีรชัย มัฏฐารักษ์^{๒*} ศรีวรรณ ขำตรี^๓ และ พิเชษฐ์ จันทวี^๒
Paungpen Suwan^๑ Weerachai Madtharak^{๒*} Sriwan Khamtree^๓ and Pichet Jantawee^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจากการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน และเพื่อจัดทำคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา มีขั้นตอนคือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาตาม มคอ.๓ ในหัวข้อที่มีการบูรณาการไปสู่ภาคทฤษฎีและปฏิบัติโดยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อชุมชนภายใต้แนวคิด “ถึงขยะโลหะลายไทย” ทำการประเมินความพึงพอใจจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา ศึกษาแนวทางเพื่อจัดทำคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา เครื่องมือที่ใช้คือ แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาในรายวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน จำนวน ๕๘ คน เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรม รวมจำนวน ๖ คน ร่วมวิพากษ์คู่มือ ทำการปรับปรุงแก้ไขคู่มือ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน ประเมินคู่มือที่สร้างขึ้น ผลการวิจัย พบว่า ด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.58) ด้านความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$, S.D. = 0.66) ด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.58) ผลจากการวิพากษ์คู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีข้อเสนอแนะในการหาโจทย์วิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม การให้ความสำคัญกับสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี นักศึกษา การกำหนดวิธีคิด ค่านิยม ที่เหมาะสมและทันสมัย และผลจากการประเมินคู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมคู่มืออยู่ในระดับดีที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา

คำสำคัญ: การบูรณาการ, งานทำนุศิลปะและวัฒนธรรม, การเรียนการสอน, กิจกรรมนักศึกษา

Abstract

This study aimed to ๑) study the student satisfaction from the integration of preserving arts and culture with teaching and learning in the Industrial Management Technology for Community course and ๒) prepare a manual for integrating the work of preserving arts and culture with teaching and learning and student activities. There are ๓ steps, as follows: ๑) to organize teaching and learning activities in the subjects according to the Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF), which have topics that are integrated into theory and practice by designing industrial products for communities under the concept of

^๑ นักวิชาการศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

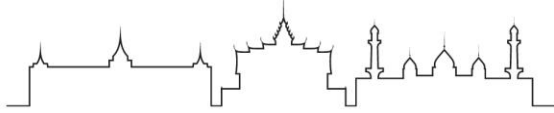
^๒ กรรมการบริหารหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม (ต่อเนื่อง)

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^๓ กรรมการบริหารหลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Corresponding author, E-mail : weerachai.ma@skru.ac.th

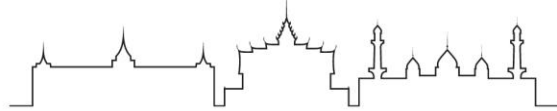
“Thai patterned metal trash bins”. ๒) to evaluate satisfaction with learning outcomes and student experiences. ๓) to study guidelines to prepare a manual for integrating the work of preserving arts and culture with teaching and learning and student activities. The study used a satisfaction assessment from ๕๘ students in the Industrial Management Technology for Community course. In addition, a total of ๖ experts and lecturers who are members of the Conservative Arts and Cultural Works Committee critiqued and revised the manual. Finally, the manual was evaluated by ๓ experts. The study found that satisfaction was at its highest level ($\bar{x} = ๔.๕๒$, S.D. = ๐.๕๘). The knowledge and understanding were at a high level ($\bar{x} = ๔.๓๒$, S.D. = ๐.๖๖). In the field of knowledge application, the level was high ($\bar{x} = ๔.๔๘$, S.D. = ๐.๕๘). The result of the critique of the manual by the experts. There are suggestions for finding research problems related to the problems and needs of society. Giving importance to today’s society related to technology, students, setting up ways of thinking, and values that are appropriate and modern. Moreover, the results of the evaluation of the manual by experts found that the overall level of the manual was at a level that could be used as a guideline for integrating cultural arts work with teaching and learning activities.

Keyword: Integrated, cultural artwork, teaching and learning, student activities

๑. บทนำ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่สำคัญในการสอนที่เชื่อมโยงความรู้ ความคิดรวบยอดหรือทักษะเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยองค์รวมทั้ง ๓ ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งสอดคล้องตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๓ ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสภาพจริงของสังคม การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระทั้งหลายเข้าด้วยกันอย่างมีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง อีกทั้งการบูรณาการหลักสูตรยังเป็นวิธีการสร้างการศึกษาใหม่มีความหมายยิ่งขึ้น นอกจากนี้การวัดผลการเรียนรูจะต้องเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ การนำภารกิจ ด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทยไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กับนักศึกษา (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๖๔) โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ ส่งเสริมการสืบสานและธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทยของท้องถิ่นและชาติ การบูรณาการกับการเรียน การสอนเป็นการประยุกต์ใช้ศาสตร์หรือความรู้ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเพื่อนำมาจัดเป็นการเรียนการสอนภายใต้หัวข้อเดียวกันเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชาและเน้น การสร้างความรู้หรือทักษะของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด

ในการนำภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา คือการจัดการเรียนการสอนที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน หรือส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการสืบสานและธำรงรักษาศิลปะและ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ภารกิจดังกล่าว คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้เล็งเห็นถึง ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในสังคมพหุวัฒนธรรม จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัย จึงได้ศึกษาแนวทางการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา โดยการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาในหัวข้อการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อชุมชน ในรายวิชาเทคโนโลยีการจัดการ อุตสาหกรรมเพื่อชุมชนภายใต้แนวคิด “ถึงขยะโลหะลายไทย” ที่มีการบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับกิจกรรม นักศึกษาที่สามารถนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ในศาสนสถานของชุมชน ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง

สงขลา จังหวัดสงขลา โดยมีวัดและมัสยิด จำนวน ๔ แห่ง รวมถึงการจัดทำคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ที่ได้แนวทางจากการจัดกิจกรรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมวิพากษ์คู่มือและประเมินผล เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจากการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน

๒.๒ เพื่อจัดทำคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา

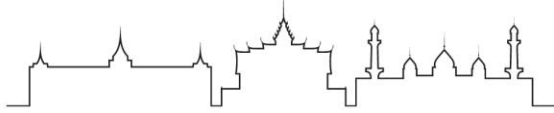
๓. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การบูรณาการ (Integration) เป็นการผสมกลมกลืนของแผน กระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน (organization-wide goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายใน ระบบการจัดการ ผลการดำเนิน มีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมคือการดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติโดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าเรื่องศิลปะและวัฒนธรรมที่จำต้องปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาสิ่งที่ดีงาม ความมีสุนทรีย์ และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวยงามอย่างมีรสนิยมให้เกิดในจิตสำนึกและวิถีชีวิต มีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งเรื่องความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมใหม่ ๆ สถานศึกษาจึงมีนโยบายและการดำเนินทั้งในระดับบุคคลและสถาบัน โดยมีระบบกลไกเป็นหน่วยส่งเสริม สนับสนุนในลักษณะโครงการและส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้วิถีชีวิตและบรรยากาศในมหาวิทยาลัยน่าอยู่มีชีวิตที่มีคุณค่าอย่างมีรสนิยม และสามารถอยู่ในสังคมด้วยความเข้าใจ มีน้ำใจอย่างมีความสุข แนวทางการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมจึงเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัยไทย

การเรียนการสอนคือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, ๒๕๕๓) ส่วนกิจกรรมนักศึกษา คือ กิจกรรมนอกชั้นเรียนที่ส่วนงานจัดการศึกษาจัดขึ้นเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร มุ่งเสริมสร้างประสบการณ์ ทักษะความรู้ ความสามารถ พัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ สุขภาพ ตลอดจน คุณธรรมและจริยธรรมให้แก่นักศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการสอนที่เชื่อมโยงความรู้ ความคิดรวบยอด หรือทักษะเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยองค์รวม ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งสอดคล้องตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๓ ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามสภาพจริงของสังคม การเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เชื่อมโยงเนื้อหาสาระทั้งหลายเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง อีกทั้งการบูรณาการหลักสูตรยังเป็นวิธีการสร้างการศึกษาให้มีความหมายยิ่งขึ้น

การนำภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา คือการจัดการเรียนการสอน ที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน และส่วนงานจัดการศึกษาหรือองค์กรนักศึกษาจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการสืบสานและธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ การบูรณาการกับการเรียนการสอน เป็นการนำศาสตร์หรือความรู้ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน นำเข้าด้วยกัน หรือผสมผสานได้อย่างกลมกลืน เพื่อนำมาจัดเป็นการเรียนการสอน ภายใต้หัวข้อเดียวกัน เชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ของแต่ละรายวิชา และเน้นการสร้างความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการให้เนื้อหาโดยผู้สอนเป็นผู้กำหนด

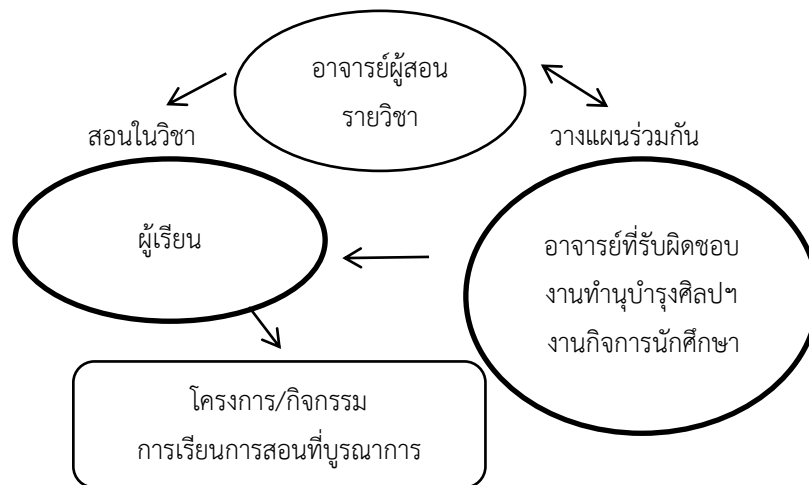
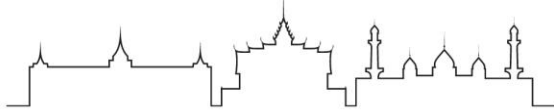
การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการควรมีลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เป็นการบูรณาการระหว่างความรู้ กระบวนการ และการปฏิบัติ เป็นการบูรณาการระหว่างวิชาให้เกิดขึ้นอย่างกลมกลืน เป็นการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงเป็นการบูรณาการเพื่อจัดความซับซ้อนของเนื้อหาต่างๆ เป็นการบูรณาการเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างความคิด

รวบยอดหรือมโนทัศน์ของรายวิชาต่างๆ เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีโอกาเลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และกว้างขวาง มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหา ได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ตลอดจนผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนช่วยแนะนำ ให้คำปรึกษา มีการยืดหยุ่น ปรับเวลาเรียน ได้ตามสถานการณ์ มีการเชื่อมโยงสาระสำคัญหรือความคิดรวบยอดในแต่ละเรื่องอย่างมีความหมาย

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามความสนใจ ความสามารถโดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถนำความรู้และทักษะและเจตคติไปสร้างงาน แก้ปัญหา และใช้ชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเอง (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๖๔) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมีหลายรูปแบบ เช่น การบูรณาการแบบสอดแทรก โดยผู้สอนจะนำเนื้อหามาผสมผสาน สอดแทรกในรายวิชาของตนเองซึ่งดำเนินการโดยผู้สอนคนเดียวหรือการบูรณาการแบบขนานโดยผู้สอนอีกคนหนึ่งการสอนต่างวิชากัน มีการวางแผนร่วมกันโดยมุ่งไปที่หัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกัน ความคิดรวบยอดเดียวกัน การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidiscipline) คือการนำโครงการหรือกิจกรรมมาผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกัน ใน มคอ.๓ หรือ มคอ.๔ จะต้องมีการระบุกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามโครงการหรือกิจกรรม โดยมีการกำหนดให้นักศึกษาไปร่วมกิจกรรมที่ออกแบบทั้งภายในและนอกสถาบัน ในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะนำไปบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาใด โดยในการประเมินการบูรณาการสามารถประเมินได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยต้องกำหนดตัวชี้การบูรณาการแต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน

กิตติศักดิ์ ไกรจันทร์ (๒๕๕๙) ได้ศึกษารูปแบบการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบการผสมผสานระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยคือการสำรวจข้อมูลภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยนักศึกษาร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ออกสำรวจข้อมูล มีการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและครอบครัวเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สูงอายุในชุมชน การปฏิบัติการวิจัย โดยบูรณาการไปกับการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษา เช่น การจัดทำโครงการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยมีกิจกรรมการออกกำลังกาย กิจกรรมสันทนาการ การให้ความรู้ด้านสุขภาพ การให้บริการสุขภาพที่บ้าน การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพชุมชนและอสม. ร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมตามความต้องการของผู้สูงอายุและสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชน และการสรุปผลการเรียนรู้ โดยการถอดบทเรียนร่วมกัน พบว่า ได้องค์ความรู้และแนวทางการพัฒนางานของตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้เกิดเครือข่ายของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานเพื่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุส่งผลต่อสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงที่มีปัญหาสุขภาพหรือภาวะแทรกซ้อน มีแนวโน้มลดลง นอกจากนั้น ธวัช อารีราษฎร์ (๒๕๖๐) ได้ศึกษาการบูรณาการงานศิลปะและวัฒนธรรมสู่การเรียนการสอนและการบริการวิชาการโดยใช้สื่อไอซีที ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการบูรณาการงานศิลปะและวัฒนธรรมสู่การเรียน การสอนในรายวิชาสัมมนาด้านการจัดการเทคโนโลยี ศึกษาผลการเผยแพร่งานกิจกรรมการบูรณาการงานศิลปะและวัฒนธรรมสู่การเรียนการสอนของนักศึกษาและศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในการทำกิจกรรมการบูรณาการ พบว่า การบูรณาการงานศิลปะและวัฒนธรรมสู่การเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรายละเอียดแผนการสอนหรือ มคอ.๓ ในรายวิชา โดยกำหนดประเด็นหัวข้อสัมมนาใน/นอกสถานที่ เพื่อบริการวิชาการด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ชุมชน ผลการศึกษาค้นคว้าเผยแพร่งานกิจกรรมการบูรณาการงานศิลปะและวัฒนธรรมสู่การเรียนการสอนของนักศึกษาที่ดำเนินการโดยนักศึกษาวางแผนการนำกิจกรรมลงสู่การให้บริการโรงเรียนพระปริยัติธรรมเรื่อง วันสำคัญทางศาสนา โดยนักศึกษาวางแผนดำเนินการจัดอบรมเผยแพร่รูปแบบกิจกรรมโดยใช้สื่ออีดีแอลทีวี ในเรื่องวันสำคัญทางศาสนาและความคิดเห็นของครูที่เข้าร่วมการอบรม และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

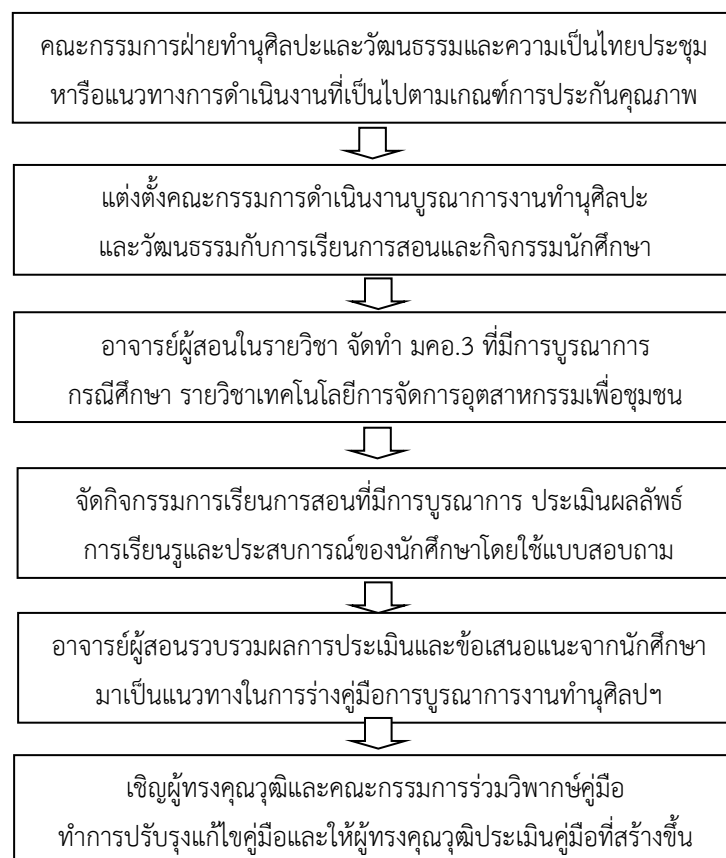

รูปที่ ๑ แนวทางการสอนแบบบูรณาการ

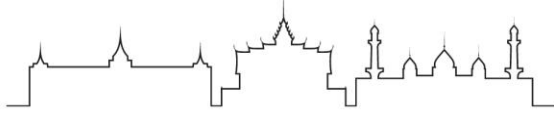
ที่มา : สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (๒๕๖๔)

กล่าวโดยรวมแนวทางการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ควรประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในรายวิชา ผู้เรียน อาจารย์ที่รับผิดชอบงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทย งานกิจการนักศึกษา โดยการจัดโครงการหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการเป็นตัวขับเคลื่อน ดังแสดงในรูปที่ ๑

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

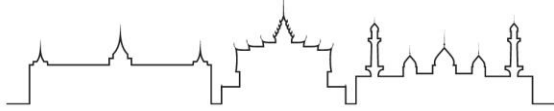
รูปที่ ๒ ขั้นตอนการวิจัย

จากรูปที่ ๒ เป็นขั้นตอนการวิจัยเริ่มจากคณะกรรมการฝ่ายทำนุศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทย คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ประชุมหารือแนวทางการดำเนินงานที่เป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ตามคำสั่ง คณะเลขที่ ๑๖๘/๒๕๖๔ โดยขอความร่วมมือให้ทุกหลักสูตรมีส่วนร่วมในการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรม อย่างน้อยหลักสูตรละ ๑ รายวิชา โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม (๒ ปีต่อเนื่อง) รายวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน โดยมีผู้สอนร่วมกันคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีรชัย มีภูธรักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเชษฐ์ จันทวิ มีผู้เรียน จำนวน ๕๘ คน ปีการศึกษา ๒๕๖๔ ในการจัดทำ มคอ.๓ ได้มีการสอดแทรกหัวข้อการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาชุมชนและมีการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และความเป็นไทย โดยกิจกรรมการเรียนการสอนเริ่มจากให้นักศึกษาสำรวจปัญหาของชุมชนตามพื้นที่ ที่ได้รับมอบหมายซึ่งเป็นศาสนสถานของชุมชนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองสงขลา ได้แก่ วัดสามกอง วัดควนเจดีย์ มัสยิดบ้านด่าน และมัสยิดบ่ออิฐ เพื่อให้นักศึกษานำปัญหาที่พบมาวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ปัญหา โดยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะ โดยการประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหัวข้อ การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเพื่อชุมชน ภายใต้แนวคิด “ถึงขยะโลหะลายไทย” ด้วยเทคนิคต่างๆ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยการออกแบบ ผลิตภัณฑ์เป็นรายกลุ่มเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งนักศึกษาต้องนำเสนอ ส่งรายงานและนำผลงานที่ได้ไปมอบให้กับพื้นที่ชุมชนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ หลังจากนั้นผู้สอนให้นักศึกษาประเมินความพึงพอใจจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาทั้งหมดในรายวิชา

รูปที่ ๓ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

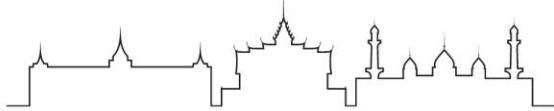

รูปที่ ๔ ตัวอย่างผลงานที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โดยอาจารย์ผู้สอนได้รวบรวมผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากนักศึกษามาเป็นแนวทางในการร่างคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา จากนั้นเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการ รวมจำนวน ๖ คน ร่วมวิพากษ์คู่มือเพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขคู่มือและให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน ประเมินคู่มือที่สร้างขึ้นและจัดทำคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษาฉบับสมบูรณ์เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินความพึงพอใจจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา คู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา โดยมีการจัดประชุมกลุ่ม (Focus group) เพื่อร่วมวิพากษ์คู่มือ และการประเมินผลคู่มือที่ได้จากการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องทางด้านงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยประเมินค่าเฉลี่ยความพึงพอใจใช้เกณฑ์ประมาณค่า ๕ ระดับ (Rensis Likert, ๑๙๖๑ อ้างใน ประคอง กรรณสูตร, ๒๕๕๔) การแปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง ระดับความเหมาะสมมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง ระดับความเหมาะสมมาก, ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง ระดับความเหมาะสมปานกลาง, ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อย และค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการ

รูปที่ ๕ การประชุมกลุ่มเพื่อร่วมวิพากษ์คู่มือ

จากรูปที่ ๕ เป็นการประชุมกลุ่มเพื่อร่วมวิพากษ์คู่มือจากผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการดำเนินงานบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ที่เป็นลักษณะพหุวัฒนธรรมตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจประกันคุณภาพการศึกษา ประจำปี ๒๕๖๔ ที่ผ่านมา

๕. สรุปผลการวิจัย

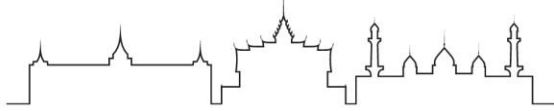
ผลการวิจัยแบ่งเป็น ๒ ส่วน ตามวัตถุประสงค์คือ ผลศึกษาความพึงพอใจจากการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน และผลการจัดทำคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา

๕.๑ ผลศึกษาความพึงพอใจจากการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน

ผลการประเมินความพึงพอใจจากผลัทธิการเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม (ต่อเนื่อง) ทั้งหมด ๕๘ คน เป็นเพศชาย มีจำนวน ๔๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๘๖ และเพศหญิง มีจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๑๔ ซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีการเรียนการสอนในรายวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรมเพื่อชุมชน โดยแบ่งเป็นผลการประเมินด้านความพึงพอใจ ผลการประเมินด้านความรู้ ความเข้าใจ และผลการประเมินด้านการนำความรู้ไปใช้ ดังนี้

ตารางที่ ๑ ผลการประเมินด้านความพึงพอใจ

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	
	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD
ด้านความพึงพอใจ		
๑. การอธิบายรายละเอียดของการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนในรายวิชานี้	๔.๕๕	๐.๕๗
๒. การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	๔.๕๗	๐.๕๖
๓. การจัดกิจกรรม/การนำเสนอ	๔.๕๐	๐.๖๐
๔. สิ่งที่ได้รับนอกรั้วศิลปะและวัฒนธรรมได้	๔.๕๓	๐.๕๔
๕. เอกสารและสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน	๔.๔๗	๐.๖๓
ภาพรวม	๔.๕๒	๐.๕๘

จากตารางที่ ๑ เป็นผลการประเมินด้านความพึงพอใจจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๒ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยประเด็นความคิดเห็นที่มีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๗ อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจรองลงมา ได้แก่ การอธิบายรายละเอียดของการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนในรายวิชานี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๕ อยู่ในระดับมากที่สุด

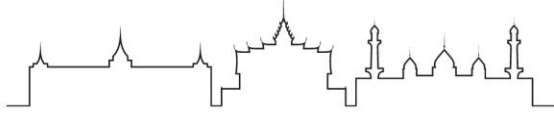
ตารางที่ ๒ ผลการประเมินด้านความรู้ ความเข้าใจ

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	
	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD
ด้านความรู้ ความเข้าใจ		
๑. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนก่อนเรียน	๓.๕๙	๐.๕๐
๒. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนหลังเรียน	๔.๕๒	๐.๕๗
๓. ได้รับความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น	๔.๕๓	๐.๕๔
๔. ได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น	๔.๕๐	๐.๕๐
๕. สามารถบอกประโยชน์และข้อดีจากกิจกรรมได้	๔.๔๘	๐.๖๓
ภาพรวม	๔.๓๒	๐.๖๖

จากตารางที่ ๒ เป็นผลการประเมินด้านความรู้ความเข้าใจจากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นความคิดเห็นของผลการประเมินสูงสุด ได้แก่ ได้รับความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทยเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๓ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินรองลงมา ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๒ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๓ ผลการประเมินด้านการนำความรู้ไปใช้

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	
	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD
ด้านการนำความรู้ไปใช้		
๑. สามารถนำความรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้	๔.๕๗	๐.๕๓
๒. สามารถนำความรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้	๔.๕๕	๐.๖๐
๓. สามารถนำความรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับไปบูรณาการกับงานวิจัยได้	๔.๕๓	๐.๕๗
๔. สามารถนำความรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับไปบูรณาการกับงานบริการวิชาการได้	๔.๕๐	๐.๖๐
๕. สามารถนำความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับการบูรณาการศิลปะและวัฒนธรรมไปเผยแพร่/ถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้	๔.๒๔	๐.๕๔
ภาพรวม	๔.๔๘	๐.๕๘

จากตารางที่ ๓ เป็นผลการประเมินด้านการนำความรู้ไปใช้จากผลลัพธ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษาพบว่า การนำความรู้ไปใช้ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๘ อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นความคิดเห็นที่มีผลการประเมินสูงที่สุดได้แก่ สามารถนำความรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๗ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินรองลงมา ได้แก่ สามารถนำความรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๕ อยู่ในระดับมากที่สุด

กล่าวโดยรวมผลศึกษาความพึงพอใจจากการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนด้านความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก และด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก

๕.๒ ผลการจัดทำคู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา

ผลการวิพากษ์คู่มือจากผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่เป็นคณะกรรมการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรม รวมจำนวน ๖ คน โดยสรุปในการนำมาบูรณาการกับการเรียนการสอน ประเด็นอะไรที่ต้องคำนึงถึงรวมถึงการขับเคลื่อน การหาเจตยวิสัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม การให้ความสำคัญกับสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี นักศึกษา การกำหนดวิธีคิด ค่านิยม ที่เหมาะสมและทันสมัย

ผลการประเมินคู่มือจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน พบว่า โดยภาพรวมคู่มืออยู่ในระดับดีที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา การนำเสนอตัวอย่างการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ในภาคผนวกเป็นเรื่องที่ดีที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย การใช้ภาษาหรือสำนวนในการสื่อสารควรให้ถูกต้อง เหมาะสม ควรมีการติดตามและประเมินผลหลังจากการนำคู่มือไปใช้เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

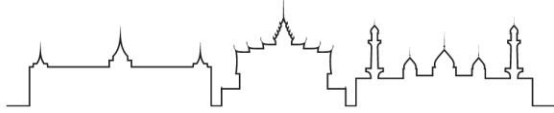
ผลของการออกแบบคู่มือการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา โดยมีเนื้อหาภายในคู่มือ ๓ ส่วน และภาคผนวก ๑ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ บริบทมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ประวัติมหาวิทยาลัย ปรัชญา ปณิธาน ค่านิยมองค์กรคตพจน์ วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย อัตลักษณ์มหาวิทยาลัย ตราสัญลักษณ์ สี ดอกไม้ ต้นไม้ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของมหาวิทยาลัย ประวัติคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และพันธกิจ โครงสร้างการบริหารงานคณะ แผนด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย

ส่วนที่ ๒ การบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญ แนวทางการบูรณาการระหว่างพันธกิจ แนวทางการสอนแบบบูรณาการ แนวทางการจัด การเรียนรู้แบบบูรณาการ รูปแบบการบูรณาการ ผู้มีบทบาทในการบูรณาการ

ส่วนที่ ๓ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ขั้นตอนการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา คือ ขั้นตอนที่ ๑ สำรวจความต้องการของชุมชนหรือศึกษาความต้องการของโครงการที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ ๒ เขียนโครงการ เช่น โครงการทำนุศิลปะและวัฒนธรรมโครงการพัฒนานักศึกษา ขั้นตอนที่ ๓ คณะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ ๔ หลักสูตรส่งรายวิชาที่มีการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมรวมถึงความเป็นไทย ขั้นตอนที่ ๕ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรร่วมประชุม พิจารณาแนวการสอนหรือ มคอ.๓ ขั้นตอนที่ ๖ อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมรวมถึงความเป็นไทย ขั้นตอนที่ ๗ ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา ขั้นตอนที่ ๘ สรุปผลการจัดโครงการ/กิจกรรม และผลลัพธ์การเรียนรู้/ประสบการณ์ของนักศึกษา

ในส่วนภาคผนวก ประกอบด้วย ตัวอย่างคำสั่งคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ตัวอย่างแบบประเมินโครงการ ๓ มิติ สำหรับจัดโครงการ/กิจกรรม ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน ตัวอย่างโครงการด้านทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการ ในชื่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นและภูมิภาค ครั้งที่ ๑๑ ของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยนำเสนอการออกแบบและสร้างเครื่องผสมแป้งซึ่งเป็นโครงการงานของนักศึกษาสำหรับใช้ใน

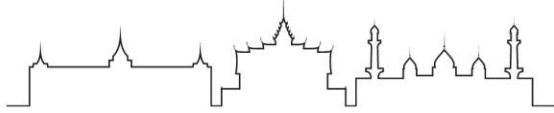

การทำขนมเจาะหู เดือนสิบของชาวดำ เพื่อใช้ในการบริการวิชาการสำหรับสาธิตการทำขนม ซึ่งผลงานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานวิจัยในลักษณะการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทย กับงานวิจัยและการบริการวิชาการ โดยผลงานดังกล่าวที่ได้เผยแพร่ตามสื่อต่างๆ หลายช่องทาง

๖. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการประเมินความพึงพอใจจากผลลัพธ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา พบว่า ผลการประเมินด้านความพึงพอใจ ผลการประเมินด้านความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินด้านการนำความรู้ไปใช้ อยู่ในระดับมาก จากการวิพากษ์คู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีข้อเสนอแนะในการหาโจทย์วิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของสังคม การให้ความสำคัญกับสังคมปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี นักศึกษา การกำหนดวิธีคิด ค่านิยม ที่เหมาะสมและทันสมัย และผลจากการประเมินคู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวมคู่มืออยู่ในระดับดีที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา โดยมีความสอดคล้อง กับงานวิจัยของชนมณัฏฐ์ เจริญราช (๒๕๕๙) ที่ได้ศึกษาการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์การบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน กับผลสัมฤทธิ์ในการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน กำหนดรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการในการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนที่เหมาะสม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์การบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก รูปแบบวิธีการบริหารจัดการในการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนที่เหมาะสม มี ๔ ขั้นตอน คือ ๑) การกำหนดนโยบาย ๒) การกำหนดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน ๓) การบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอน ๔) การดำเนินการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์การบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอน นอกจากนี้วิธีการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานจากกรณีศึกษางานวิจัยยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิกร แก้วทอง (๒๕๖๐) ได้ศึกษาการบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาร่วมกับรายวิชาหลักการส่งเสริมสุขภาพด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการรายวิชาโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนของผู้เรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยการบูรณาการรายวิชาโดยใช้โครงงานเป็นฐานในรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับรายวิชาหลักการส่งเสริมสุขภาพ และเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นรูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และรายวิชาหลักการส่งเสริมสุขภาพ จำนวน ๔๗ คน ผลการวิจัยการบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาร่วมกับรายวิชาหลักการส่งเสริมสุขภาพด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่ดีมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้การบูรณาการรายวิชาโดยใช้โครงงานเป็นฐาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมีจำนวนนักศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จากการสร้างแนวทางการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ในครั้งนี้ที่ทีมงานผู้วิจัยพยายามสร้างขั้นตอน รูปแบบที่เป็นขั้นตอนขึ้นส่งผลให้นักศึกษาเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เห็นเด่นชัด ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการกับโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทยที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น คู่มือที่สร้างขึ้นได้นำเสนอขั้นตอนการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา คือ สำรวจความต้องการของชุมชนหรือศึกษาความต่อเนื่องของโครงการที่เกี่ยวข้องเดิมที่มีความเกี่ยวข้องการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม เขียนโครงการ เช่น โครงการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม โครงการพัฒนานักศึกษา โครงการวิจัย หรือโครงการบริการวิชาการ ที่เกี่ยวข้องการทำนุศิลปะและวัฒนธรรม คณะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน โดยมีอาจารย์ในหลักสูตรร่วมกับฝ่ายดูแลงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรมของคณะ หลักสูตรส่ง มคอ. ๓ รายวิชาที่มีการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงความเป็นไทยกับการเรียนการสอน กิจกรรมนักศึกษา หรือกิจกรรมอื่นๆ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรร่วมประชุม พิจารณาแนวการสอนหรือ มคอ.๓ ในรายวิชาที่มีการบูรณาการงานทำนุศิลปะและ

วัฒนธรรมรวมถึงความเป็นไทย อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงความเป็นไทย ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้และประสบการณ์ของนักศึกษากับการบูรณาการงานทำนุศิลปะและวัฒนธรรม รวมถึงความเป็นไทย สรุปผลการจัดโครงการ/กิจกรรม และผลลัพธ์การเรียนรู้/ประสบการณ์ของนักศึกษา ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงต่อไป

๗. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ควรส่งเสริมให้การดำเนินงานบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา ตามนโยบายการทำนุศิลปะและวัฒนธรรมและความเป็นไทยที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน คู่มือการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองงานประกันคุณภาพการศึกษา ในองค์ประกอบที่ ๔ ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทยได้

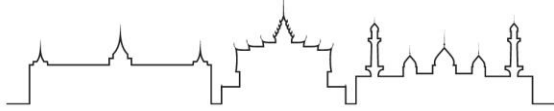
รูปที่ ๖ การนำผลงานที่มีการบูรณาการจากกิจกรรมนักศึกษาไปใช้ประโยชน์ในชุมชน

๘. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการทำวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ จาก คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน และขอบคุณนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม (ต่อเนื่อง) รหัส ๖๔๖๗๑๔

๙. เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ ไกรจันทร์ ผดุงศิษฐ์ ชำนาญบริรักษ์ และสกวรัตน์ ไกรจันทร์. (๒๕๕๙). รูปแบบการบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนที่เน้นชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ด้านสุขภาพผู้สูงอายุของวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม : กรณีศึกษา ชุมชนสามัคคี ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. ๒๕(๑), ๑๒๔-๑๓๒.
เกษตรชัย และหิม. (๒๕๖๔). การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ของเยาวชนไทย ๔.๐ อย่างครบวงจรและยั่งยืน. สืบค้นวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๔ จาก <http://๒๐๒.๒๙.๑๔๗.๕๕/th/images/D๒/budget/outline๖๓/๓-๑.pdf> (๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๔).
ชนมณัฏฐ์ เจริญราช และคณะ. (๒๕๕๙). การบูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). ๖(๑), ๒๕-๓๘.
ธวัช อารีราษฎร์ และคณะ. (๒๕๖๐). การบูรณาการงานศิลปวัฒนธรรมสู่การเรียนการสอนและการบริการวิชาการ. วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม. ๔(๒), ๕๗-๖๖.
ธีระชัย สุขสด. (๒๕๔๔). การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์.

ประคอง กรรณสูตร. (๒๕๕๔). สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

พิชิต สุขเจริญพงษ์. (๒๕๔๙). เอกสารประกอบการอบรมเรื่อง Quality function Deployment. เอกสารประกอบการอบรม
สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

มณฑล ศาสนนันท์. (๒๕๔๖). การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมและวิศวกรรมย้อนรอย. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

วันชัย สีสากวิวงศ์ และคณะ. (๒๕๕๐) การพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคนิคการแปลงหน้าที่ทางคุณภาพ (QFD)
กรณีศึกษา ผลิตภัณฑ์ยางพาราบดอัด โรงงานผลิตยางปูพื้นปลอดภัย. เอกสารการประชุมข่ายงานวิศวกรรมอุตสาห
การ วันที่ ๒๕-๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๐. หน้า ๘๙๗-๙๐๓.

สุทธิกร แก้วทอง และกุลกรภัส เทียมทิพร. (๒๕๖๐). การบูรณาการการเรียนการสอนรายวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยี
สารสนเทศทางการศึกษาร่วมกับรายวิชาหลักการส่งเสริมสุขภาพด้วยด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบโครงการเป็น
ฐาน. วารสารศาสตร์ศึกษาและการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ๑(๒), ๓๘-๔๖.

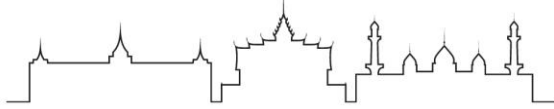
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (๒๕๖๔). การบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมกับการ
เรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา สืบค้นวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๔ จาก

<http://artculture.nsr.ac.th/artculture/files/%E๐%B๘%๘๔.pdf>

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (๒๕๕๓). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุดมศักดิ์ สารบุตร. (๒๕๔๙). เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

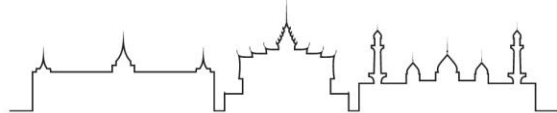

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความระดับชาติ สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคบรรยาย

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต

The development of electronic book “Poon Tekoi” Phuket Local dessert

ภาษิตา วันแสง^๑ นันทน ขำกิม^๒ และ จุไรรัตน์ ทองเล็ก^๒

Pasita Wanseng^๑ Nanthanat Khamkim^๒ and Juarirat Thonglag^๒

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ๒) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ๓) ศึกษาความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ผู้สอนที่นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต บูรณาการในการสอน จำนวน ๓ คน ๒) นักเรียนโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย และสุขศึกษา ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๔๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ๑) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ๒) แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ๓) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ๔) แบบสัมภาษณ์ประเมินความพึงพอใจของคุณครูต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต

ผลการวิจัยพบว่า ๑) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ๒๐ ชนิด มีรายละเอียดคือ ชื่อขนม สื่อรูปภาพ สารสังเขป ส่วนผสม วิธีทำ สารอาหาร และการใช้อักษร ๓ หมู่ ของชื่อขนม ๒) การประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่า IOC อยู่ที่ ๐.๙๔ ซึ่งเป็นค่าที่น่าพอใจได้ ๓) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (๔.๖๖) คิดเป็นร้อยละ ๙๓ และ ๔) ความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุนเต็กไย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต พบว่า ความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นนวัตกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สามารถนำไปบูรณาการในการสอน และส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ได้

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์, ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต, ปุนเต็กไย

Abstract

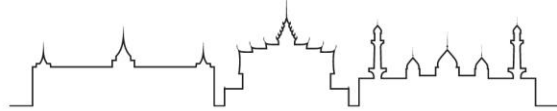
The objectives of this research were ๑) to develop an electronic book titled “Poon Tekoi” Phuket Local dessert. ๒) to study the satisfaction of the learners towards the e-book. ๓) to study the teachers' satisfaction towards the electronic. The samples in this research were divided into ๒ groups using a purposive sampling method: ๑) ๓ teachers who Integrated the e-book in there subject. ๒) ๔๐ students in ANUBAN PHUKET school from Grade ๒ students enrolled in social studies, Thai language and health studies in the second semester of the academic year ๒๐๒๒. The tools used in this research were: ๑) an electronic book titled “Poon Tekoi” Phuket Local dessert. ๒) E-book quality assessment questionnaire ๓) User satisfaction questionnaire on the e-book. and ๔) an interview questionnaire for evaluating teachers' satisfaction with the e-book.

The research findings were as follows: ๑) the development of an electronic book titled “Poon Te Koi Phuket Local dessert have ๒๐ types of local desserts from Phuket, with details such as names of

^๑ อาจารย์ สาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

^๒ นักศึกษา สาขาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

* Corresponding author, E-mail: pasita.w@pkru.ac.th

desserts, images, descriptions, ingredients, cooking methods, nutrients and the use of ๓ groups of alphabets for dessert names. ๒) Evaluation of the quality of e-books. By experts, the IOC value is ๐.๙๔, which is a valid value. ๓) The satisfaction of the learners towards the electronic book, level was the highest (๔.๖๖), representing ๙๓ percent. and ๔) Instructors' satisfaction towards the e-book, found that the opinions were in the same direction. is an electronic book It is an innovation that makes learners interested and Can be integrated into teaching and promote reading and learning.

Keyword: Electronic Book, Phuket Desserts, Poon Tekoi

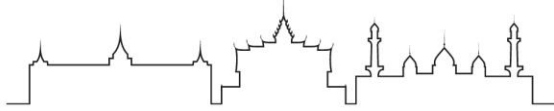
๑. บทนำ

ปัจจุบันองค์การยูเนสโกได้ประกาศให้เทศบาลนครภูเก็ต เป็นเมืองแห่งความสร้างสรรค์ด้านอาหาร (Phuket City of Gastronomy) และเป็นสมาชิกเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (Creative Cities) ประจำปี ๒๕๕๘ โดยนางอิรีนา โบโกวา (Irina Bokova) ผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การยูเนสโก ได้ประกาศให้เทศบาลนครภูเก็ตเป็นหนึ่งใน ๔๗ เมืองจาก ๓๓ ประเทศ เข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของเมืองสร้างสรรค์ ในด้านวิทยาการอาหาร เนื่องจากภูเก็ตเป็นเมืองอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางด้านวัฒนธรรมอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ อาหารทะเล อาหารบาป้าท้องถิ่น ภูเก็ต และอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เป็นต้น นับเป็นการสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทยในฐานะศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศไทย

อาหารพื้นเมืองภูเก็ต หรือเรียกอีกอย่างว่า “อาหารปิ่นเต” คำว่า “ปิ่นเต” หมายถึง พื้นเมือง ดั้งเดิม คือ การผสมผสานระหว่างอาหารจีนฮกเกี้ยน ประยุกต์ด้วยเครื่องเทศ และนำวัตถุดิบพื้นเมืองของภูเก็ตมาใช้ในการปรุงอาหาร หารับประทานได้ตามจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่ ฯลฯ มีต้นกำเนิดมาจากประเทศแถบแหลมมลายู บริเวณช่องแคบมะละกา ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นผลจากการแต่งงานระหว่างชายชาวจีนฮกเกี้ยนกับหญิงชาวมลายู ทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมการทำอาหาร ที่เรียกว่า อาหาร “เปอรานากัน” (Peranakan) เป็นการนำส่วนที่ดีที่สุดของอาหารจีนและอาหารมลายูมารวมกัน ซึ่งประเภทของอาหารปิ่นเต สามารถแยกได้เป็น ๔ มื้ออาหารตามช่วงเวลา ได้แก่ อาหารมื้อเช้า มื้อเที่ยง มื้อบ่าย และมื้อเย็น โดยอาหารมื้อเช้า คนภูเก็ตจะนิยมดื่มชากาแฟคู่กับขนมต่าง ๆ โดยขนมสดภูเก็ต หรือเรียกอีกอย่างว่า “ปิ่นเตโก้ย” คำว่า “ปิ่นเต” หมายถึง พื้นเมือง ดั้งเดิม ส่วนคำว่า “โก้ย” หมายถึง ฟู หรือ ขนมสด เป็นขนมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นิยมทำจากแป้งสด รับประทานคู่กับโกปี (กาแฟดำ) เป็นการผสมผสานระหว่างกรรมวิธีในการทำขนมของเอเชียกับตะวันตกเข้าด้วยกัน (ช่อฟ้า, ๒๕๖๕)

ขนมสดพื้นเมืองเป็นขนมที่ถูกสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนในพื้นที่จากกระบวนการทำที่ละเอียดอ่อน การเลือกใช้วัตถุดิบ ช่วงเวลาการกิน แต่ละชนิดมีความโดดเด่น ซึ่งเป็นอาหารภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์ มีหลากหลายเมนู เช่น เจียะโก้ย ปาวหล่าง โก้ยตาลาม ข้าวเหนียวหีบ อังกู โกส่วย ฯลฯ ซึ่งทางผู้วิจัยเห็นว่าสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาหารเข้าของคนที่จังหวัดภูเก็ตพบเห็นได้น้อยในห้องสมุดของโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต ประกอบกับปัจจุบันสื่อ E-book เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถช่วยถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางด้านการเรียนรู้สู่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟน อีกทั้งผู้สอนสามารถนำสื่อการเรียนรู้อีบุ๊ก E-book นี้มาส่งเสริมการใช้ห้องสมุด เพื่อให้นักเรียนสะดวกในการใช้บริการ และส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กเรียน ทั้งนี้คุณครูผู้สอนสามารถนำสื่อ E-book มาบูรณาการแก่รายวิชาได้ และนำมาช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้จัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเตโก้ย” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ โดยภายในหนังสือประกอบไปด้วยชื่อขนม ๒๐ ชนิด สื่อรูปภาพของขนมแต่ละชนิด สารสังเขปที่บอกลักษณะทั่วไปของขนมแต่ละชนิด ส่วนผสม วิธีทำ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาบูรณาการในรายวิชาสังคมศึกษา และมีส่วนของเกร็ดสาระน่ารู้ ที่ให้ความรู้การใช้อักษร ๓ หมู่ ที่สามารถนำมาบูรณาการในรายวิชาภาษาไทย และข้อมูลสารอาหาร ๕ หมู่ ในขนมแต่ละชนิด ที่สามารถนำมาบูรณาการในรายวิชาสุขศึกษา

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมหัตถ์พื้นเมืองภูเก็ต

๒.๒ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมหัตถ์พื้นเมืองภูเก็ต

๒.๓ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมหัตถ์พื้นเมืองภูเก็ต

๓. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

๓.๑ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือ E-book เป็นคำภาษาต่างประเทศ ย่อมาจากคำว่า Electronic Book ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไว้ดังนี้

อรสา (๒๕๕๖) กล่าวว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถนำเสนอข้อมูลได้ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และแบบทดสอบผ่านจอคอมพิวเตอร์ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลที่สัมพันธ์ของเนื้อหาที่อยู่ในแฟ้มเดียวกันหรือคนละแฟ้ม เปรียบได้กับหนังสือ หนึ่งเล่ม เพียงแต่ไม่จำกัดเรื่องของเวลา และสถานที่ ไม่ว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบใดก็ตาม

ศราวุธ (๒๕๖๒) กล่าวว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง หนังสือที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีการนำเสนอในรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงต่าง ๆ ที่จัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่สัมพันธ์ของเนื้อหาถึงกันได้ผ่านจอคอมพิวเตอร์

วรเมษา (๒๕๖๑) กล่าวว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-books) หมายถึง การนำหนังสือหนึ่งเล่มหรือหลายๆ เล่มมาออกแบบใหม่ ให้อยู่ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำเสนอข้อมูลได้ทั้งตัวอักษรหรือตัวเลข รวมถึงภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และเสียง โดยการประสานเชื่อมโยงสัมพันธ์ของเนื้อหาที่อยู่ในแฟ้มเดียวกันหรืออยู่คนละแฟ้มเข้าด้วยกันทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถที่จะเลือกเรียนได้ตามความต้องการ ไม่จำกัดเวลา และสถานที่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความหมายของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ คือ หนังสือที่อยู่ในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดีย ที่ประกอบไปด้วย ข้อความหรือตัวอักษร (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เสียง (Sound) และภาพวิดีโอ (Video) ซึ่งจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่สัมพันธ์ของเนื้อหาถึงกันได้ผ่านจอคอมพิวเตอร์ หรือสมาร์ตโฟน ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับผู้อ่านได้ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่สามารถนำไปใช้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ ผู้อ่านสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม

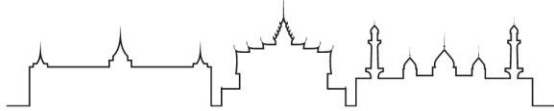
๓.๒ ปิ่นเต๋ไก๊

อาหารพื้นเมืองภูเก็ต หรือเรียกอีกอย่างว่า “อาหารปิ่นเต๋” คำว่า “ปิ่นเต๋” หมายถึง พื้นเมือง ดั้งเดิม คือ การผสมผสานระหว่างอาหารจีนฮกเกี้ยน ปูรงรสด้วยเครื่องเทศ และนำวัตถุดิบพื้นเมืองของภูเก็ตมาใช้ในการปรุงอาหาร หารับประทานได้ตามจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่ ฯลฯ มีต้นกำเนิดมาจากประเทศแถบแหลมมลายู บริเวณช่องแคบมะละกา ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ เป็นผลจากการแต่งงานระหว่างชายชาวจีนฮกเกี้ยนกับหญิงชาวมลายู ทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมการทำอาหาร ที่เรียกว่า อาหาร “เปอรานากัน” (Peranakan) เป็นการนำส่วนที่ดีที่สุดของอาหารจีนและอาหารมลายูมารวมกัน

ขนมหัตถ์ภูเก็ต (ปิ่นเต๋ไก๊) ขนมหัตถ์ภูเก็ต หรือเรียกอีกอย่างว่า “ปิ่นเต๋ไก๊” คำว่า “ปิ่นเต๋” หมายถึง พื้นเมือง ดั้งเดิม ส่วนคำว่า “ไก๊” หมายถึง ฟู หรือ ขนมหัตถ์เป็นขนมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นิยมทำจากแป้งสด รับประทานคู่กับโกโก้ (กาแฟดำ) เป็นการผสมผสานระหว่างกรรมวิธีในการทำขนมของเอเชียกับตะวันตกเข้าด้วยกัน หารับประทานได้เฉพาะภูเก็ต (ช่อฟ้า, ๒๕๖๕)

๓.๒ ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีผลต่อการดำเนินการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีคุณภาพโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานในการวัดเพื่อศึกษาผลจากการตอบสนองต่อแรงจูงใจ หรือเจตคติของแต่ละบุคคลตามแนวทางที่ต้องการ ซึ่งได้นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

วัชร (๒๕๕๓) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อการเรียน การทำงาน หรือปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

สิวรี (๒๕๖๑) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินความรู้สึกที่ได้รับจากสิ่งเร้า สิ่งกระตุ้น ซึ่งก็คือการให้บริการ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการประเมินสภาวะทางอารมณ์ของผู้ใช้บริการว่าตอบสนองต่อความต้องการความคาดหวังของผู้ใช้บริการหรือไม่ ผู้ใช้บริการมีความรู้สึกทางลบ หรือทางบวก ต่อบริการหรือนวัตกรรมนั้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติหรือการให้คุณค่าของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการแก่บุคคลนั้น โดยสามารถวัดความพึงพอใจ โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสังเกต ทั้งนี้หากบุคคลมีความพึงพอใจที่อยู่ในระดับมากต่อสิ่งใดแล้ว จะส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีและต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้ อย่างจริงจัง

๔. วิธีดำเนินการวิจัย

๔.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๔.๑.๑ ประชากร ที่ใช้วิจัยในครั้งนี้แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม

๑) ครูผู้สอนที่นำหนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็โก้” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต บูรณาการในการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย และสุขศึกษา

๒) นักเรียนโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย และสุขศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๕

๔.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ในการดำเนินการวิจัยนี้ แบ่งเป็น ๒ กลุ่ม ซึ่งใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่

๑) ผู้สอนที่นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็โก้” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต บูรณาการในการสอน จำนวน ๓ คน ประกอบด้วย รายวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย และสุขศึกษา ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕

๒) นักเรียนโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย และสุขศึกษา ภาคการศึกษาที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ จำนวน ๔๐ คน

๔.๒ เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

๔.๒.๑ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็โก้” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

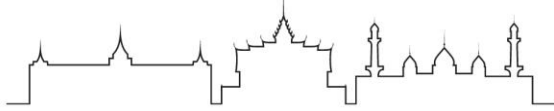
๑) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ และวิธีการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) จากตำราเอกสารงานวิจัย และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหา และสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

๒) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับส่วนผสม และวิธีทำของขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ๒๐ ชนิด ประกอบด้วย ข้าวเหนียวหีบ ปาวล้าง แปะเจ๊ กะยิมโก้ โกสูลุย ฮวดโก้ โก้ยแบ่งก้า อั่วปิ้ง ฉ่ายลาวโก้ บั้นเจียนโก้ แปะถั่งโก้ โก้ยตาล้าม เจี้ยะโก้ อังกูมอจี อาโป้ง ตาวปาวอะโก้ กือาโก้ ปี่ถ่ายบาก และชีกัวโก้

๓) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชาที่จะใช้บูรณาการในการเรียนการสอน ประกอบด้วย ข้อมูลขนมสดพื้นเมืองภูเก็ตเพื่อใช้บูรณาการในรายวิชาสังคมศึกษา การใช้อักษร ๓ หมู่ เพื่อใช้บูรณาการในรายวิชาภาษาไทย และสารอาหาร ๕ หมู่ เพื่อใช้บูรณาการในรายวิชาสุขศึกษา

๔) ออกแบบเค้าโครงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็โก้” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ตโดยภายในหนังสือจะประกอบไปด้วย ชื่อขนม สื่อรูปภาพ สารสังเขปของขนมแต่ละชนิด ส่วนผสม วิธีทำ และเกร็ดสาระน่ารู้

๕) สร้างสื่อขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ๑) ถ่ายภาพขนมทั้ง ๒๐ ชนิด ๒) สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็โก้” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ด้วยเว็บไซต์ canva

๖) นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ตตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา (CONTENT VALIDITY) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาที่มีต่อข้อคำถามแต่ละข้อ โดยสื่อจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ ๐.๖๐ ขึ้นไป

๗) ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง

๔.๒.๒ แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

๒) ออกแบบแบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ แบบสอบถามปลายปิดมีลักษณะเป็นข้อคำถามออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านเนื้อหาภายในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๘ ข้อ ๒) ด้านการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๗ ข้อ ๓) ด้านการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๕ ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม

๓) นำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่มีต่อข้อคำถามแต่ละข้อ โดยแบบสอบถามที่นำไปใช้จะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ ๐.๖๐ ขึ้นไป

๔.๒.๓ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

๒) ออกแบบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยตอนที่ ๑ ข้อมูลเบื้องต้น ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมือง โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ แบบสอบถามปลายปิดมีลักษณะเป็นข้อคำถามออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านผู้ใช้งาน จำนวน ๕ ข้อ ๒) ด้านเนื้อหา จำนวน ๖ ข้อ ๓) ด้านออกแบบ จำนวน ๕ ข้อ และแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

๓) นำแบบสอบถามไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาที่มีต่อข้อคำถามแต่ละข้อ โดยแบบสอบถามที่นำไปใช้จะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อตั้งแต่ ๐.๖๐ ขึ้นไป

๔) ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

๔.๒.๔ แบบสัมภาษณ์ประเมินความพึงพอใจของคุณครูต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๊” ขนมสดพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนต่อไปนี้

๑) ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) สร้างแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ประเด็นคำถามว่าครอบคลุมเนื้อหา หรือตัวแปรหรือไม่ ภาษาชัดเจนเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่

๓) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC เป็นรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า ๐.๖ ขึ้นไป และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษาและครอบคลุมตามกรอบ การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ

๔) ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์

๔.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่จัดทำขึ้น ไปมอบให้แก่คุณครูผู้สอนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำไปใช้บูรณาการในการสอนห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังนี้

๔.๓.๑ ก่อนการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ผู้วิจัยแนะนำองค์ประกอบภายในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ และวิธีการใช้งานแก่ผู้สอน

๔.๓.๒ ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้สอนนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ไปบูรณาการในการสอนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๔.๓.๓ หลังการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ผู้วิจัยให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้วิจัยอ่าน และอธิบายข้อคำถามให้แก่ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ ตามวิธีการทางสถิติ

๔.๓.๔ หลังการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ผู้วิจัยสัมภาษณ์ประเมินความพึงพอใจของผู้สอนต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต แล้วนำข้อมูลที่ได้นำสรุปความคิดเห็นในรูปแบบตาราง

๔.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๔.๑ การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต สำหรับเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๔.๔.๒ การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๔.๔.๓ การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเก็บรวบรวมและวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

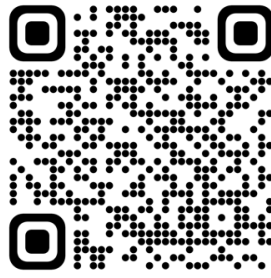
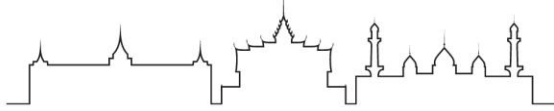
๕. สรุปผลการวิจัย

๕.๑ การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ประกอบด้วยขนมจำนวน ๒๐ ชนิด ได้แก่ ข้าวเหนียวหีบ ปาวถ้าง แบนแอจี เกี่ยมไก๋ โกสูลัย ฮวดไก๋ ไก๋แบ่งก้า อู๋ปึง ฉ่ายถาวไก๋ บั้นเจียนไก๋ แปะถั่งไก๋ ไก๋ดาลำม เจี้ยะไก๋ อังกู มอจี อาโป่ง ต้าวปาวฮะไก๋ กือาไก๋ บี้ถ้ายบาก และซีกัวไก๋ โดยรายละเอียดของขนมแต่ละชนิดประกอบด้วยชื่อขนม สื่อรูปภาพ สารสังเขป ส่วนผสม วิธีทำ สารอาหาร และการใช้อักษร ๓ หมู่ ของชื่อขนม

รูปที่ ๑ ตัวอย่างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต

รูปที่ ๒ QR Codeเข้าถึงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ <https://online.anyflip.com/kkoai/qvLz/mobile/index.html>

รูปที่ ๓ กิจกรรมการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ในรายวิชาสังคมศึกษา

รูปที่ ๔ กิจกรรมการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ในรายวิชาภาษาไทย

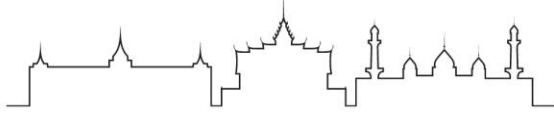

รูปที่ ๕ กิจกรรมการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็ก้อย” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ในรายวิชาสุขศึกษา

ทั้งนี้ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็ก้อย” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในด้านเนื้อหา มีการจัดทำเนื้อหาที่มีความชัดเจน ถูกต้อง มีการจัดลำดับการนำเสนอเหมาะสม มีความน่าสนใจ มีการแบ่งหมวดหมู่รายละเอียดชัดเจน มีปริมาณเหมาะสมในแต่ละหน้า มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ตรงตามจุดประสงค์ และมีการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ส่วนในด้านการออกแบบ มีการใช้สัญลักษณ์ รูปแบบตัวอักษร ภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหา นอกจากนี้ด้านการใช้ สามารถนำไปบูรณาการกับรายวิชาสังคมศึกษา วิชาภาษาไทย และวิชาสุขศึกษา ควบคุมการใช้งานได้ง่าย และมีช่องทางการเข้าถึงสะดวก ไม่ยุ่งยาก สามารถส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้แก่ผู้ใช้ โดยการประเมินประสิทธิภาพค่า IOC อยู่ที่ ๐.๙๔ ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำไปใช้ได้

๕.๒ ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปุ่นเต็ก้อย” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต ตารางที่ ๑ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้งานต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	S.D.	แปลความหมาย
๑. ด้านผู้ใช้งาน				
๑.๑ มีเนื้อหาที่สอดคล้องและเหมาะสมในการนำไปบูรณาการในรายวิชา	๕.๐๐	๑๐๐	๐.๐ ๐	มากที่สุด
๑.๒ ผู้ใช้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในวิชาที่บูรณาการ	๔.๙๕	๙๙	๐.๒ ๒	มากที่สุด
๑.๓ ผู้ใช้ได้รับความรู้เกี่ยวกับขนมหสดีพื้นเมืองของจังหวัดภูเก็ต	๕.๐๐	๑๐๐	๐.๐ ๐	มากที่สุด
๑.๔ ภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา สามารถสื่อความหมายได้ดี	๔.๙๕	๙๙	๐.๒ ๒	มากที่สุด
๑.๕ การจัดรูปแบบในสื่อ E-Book ง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน	๔.๕๐	๙๐	๐.๕ ๑	มากที่สุด
ผลรวม	๔.๘๘	๙๘	๐.๑ ๙	มากที่สุด
๒. ด้านเนื้อหา				
๒.๑ เนื้อหาที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมต่อการใช้งาน	๔.๗๘	๙๕	๐.๑ ๙	มากที่สุด

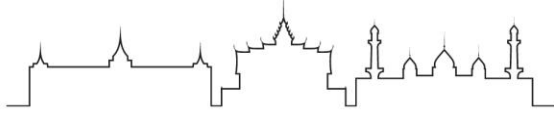
๒.๒ เนื้อหามีครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์เหมาะสมต่อการใช้งาน	๔.๔๕	๘๙	๐.๔ ๒	มาก
๒.๓ มีการจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน อ่านแล้วเข้าใจง่าย	๔.๖๐	๙๒	๐.๕ ๐	มากที่สุด
๒.๔ มีการจัดรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เช่น รูปภาพ ตัวอักษร และสีมีความเหมาะสม	๔.๘๕	๙๗	๐.๕ ๐	มากที่สุด
๒.๕ เนื้อหาที่มีความง่ายและตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาสามารถนำไปบูรณาการในรายวิชาเรียนได้	๔.๐๕	๘๑	๐.๓ ๖	มาก
๒.๖ เนื้อหาที่น่าสนใจสามารถให้ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน	๔.๗๕	๙๕	๐.๒ ๒	มากที่สุด
ผลรวม	๔.๕๘	๙๒	๐.๔ ๔	มากที่สุด
๓. ด้านการออกแบบ				
๓.๑ เนื้อหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความสวยงามเหมาะสมและน่าสนใจ	๕.๐๐	๑๐๐	๐.๐ ๐	มากที่สุด
๓.๒ มีการจัดวางตัวอักษรที่มีความเหมาะสม อ่านได้ง่าย และมีความสวยงาม	๔.๔๓	๘๘	๐.๕ ๐	มาก
๓.๓ มีการใช้ภาษาและรูปภาพตามความเหมาะสมที่มีความสอดคล้องกัน	๔.๐๕	๘๑	๐.๒ ๒	มาก
๓.๔ มีสีสันที่สวยงามและมีการออกแบบที่เหมาะสม	๔.๕๐	๙๐	๐.๕ ๑	มากที่สุด
๓.๕ สื่อมีการเข้าถึงอย่างง่ายและรวดเร็วต่อการใช้งาน	๔.๖๓	๙๒.๕	๐.๔ ๙	มากที่สุด
ผลรวม	๔.๕๓	๙๑	๐.๓ ๔	มากที่สุด
ผลรวมทุกตัวแปร	๔.๖๖	๙๓	๐.๓ ๒	มากที่สุด

จากตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้งานต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์พบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ตเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ที่ผลิตขึ้น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (๔.๖๖) คิดเป็นร้อยละ ๙๓ ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบในทิศทางเดียวกัน โดยในด้านผู้ใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (๔.๘๘) คิดเป็นร้อยละ ๙๘ รองลงมาได้แก่ด้านเนื้อหา มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (๔.๕๘) คิดเป็นร้อยละ ๙๒ และรองลงมาด้านการออกแบบ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (๔.๕๓) คิดเป็นร้อยละ ๙๑

๕.๓ ความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไก๋” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต

จากแบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓ คน สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ความคิดเห็นในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ ท่าน พบว่า ความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นนวัตกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สามารถนำไปบูรณาการในการสอนได้

ประเด็นที่ ๒ ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับรายวิชาที่สอน จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ ท่าน พบว่า ความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไถ่” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต มีความสอดคล้องกับรายวิชาของผู้สอน

ประเด็นที่ ๓ ประโยชน์ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ต่อการนำไปบูรณาการในรายวิชา จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ ท่าน พบว่าความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไถ่” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต มีประโยชน์สามารถบูรณาการการสอนได้ดี และควรนำไปเผยแพร่ในแหล่งการเรียนรู้ที่อื่น ๆ

ประเด็นที่ ๔ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้ช่วยส่งเสริมการอ่านของนักเรียนอย่างไร จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ ท่าน พบว่า ความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ช่วยส่งเสริมการอ่านของนักเรียนเนื่องจากสามารถเปิดใช้งานได้โดยไม่จำกัดสถานที่ ระยะเวลา อีกทั้งยังเป็นเนื้อหาที่แปลกใหม่ และรูปแบบน่าสนใจ ทำให้เรียนรู้สนุกกับการอ่านมากขึ้น

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังให้ข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มเนื้อหาที่สามารถบูรณาการได้มากขึ้น เช่น เรื่องการผันวรรณยุกต์ที่สามารถเชื่อมกับไตรยางศ์ได้ และการใช้คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

๖. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไถ่” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต เพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

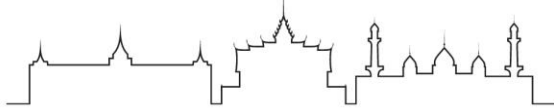
๖.๑ ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไถ่” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การประเมินประสิทธิภาพค่า IOC ด้านเนื้อหา ด้านออกแบบ ด้านการใช้งาน ภาพรวมอยู่ที่ ๐.๙๔ ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำไปใช้ได้

๖.๒ ผลความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไถ่” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต พบว่า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด อยู่ที่ ๔.๖๖ คิดเป็นร้อยละ ๙๓ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. อยู่ที่ ๐.๓๒

๖.๓ ผลความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นเต๋ไถ่” ขนมหสดีพื้นเมืองภูเก็ต พบว่า ความคิดเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นนวัตกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สามารถนำไปบูรณาการในการสอน ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ได้

การวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรเมธ นวลรักษา (๒๕๖๑) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดมงคล อำเภอนครหลวง จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน (E๑) ๘๑.๕๖/(E๒) ๘๖.๖๗ สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ปกติ ๘๐/๘๐ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า อยู่ในเกณฑ์ที่โดยรวมแล้วนักเรียนมีความพอใจมากที่สุด นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ อรสา พานิชเจริญผล (๒๕๕๖). ได้ทำการวิจัย การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๗ ในจังหวัดตราด ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีประสิทธิภาพ ๘๒.๐๖/๘๐.๑๑ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ๘๐/๘๐ และนักเรียนมีเจตคติต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีค่าเฉลี่ย ($X = 4.06$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D. = 0.75$) อยู่ในระดับมาก

ดังนั้น จากผลการวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพที่ดีจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการต่อการอ่านและเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สามารถนำไปบูรณาการในการสอน ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ได้

๗. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

๗.๑ การผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ควรศึกษาเนื้อหา และวิเคราะห์เนื้อหาเป็นอย่าดีเพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางการพิจารณาเลือกรูปแบบในการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม

๗.๒ ควรมีการจัดเก็บหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “ปิ่นโตโก้ย” ขนมหสพื้นเมืองภูเก็ต ไว้ที่เว็บไซต์ของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงได้ง่าย

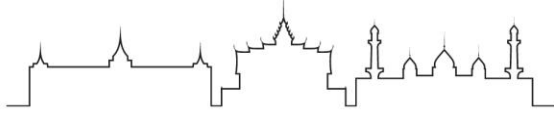
๗.๓ จากการสัมภาษณ์ผู้สอนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มเนื้อหาที่สามารถบูรณาการได้มากขึ้น เช่น เรื่อง การผันวรรณยุกต์ที่สามารถเชื่อมกับไตรยางศ์ได้ และการใช้คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ

๘. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะครูโรงเรียนอนุบาลภูเก็ต ที่อนุญาตและให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

๙. เอกสารอ้างอิง

- ศธาธู ศรียา. (๒๕๖๒). “การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมการเรียนรู้เรื่องมวยไทยโบราณลพบุรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. ๘
- (๑). ๑๔๘ จาก <https://soo๓.tci-thaijo.org/index.php/KRUjournal/article/view/๑๓๘๒๖๐/๑๔๔๐๓๙>
- ข้อฟ้า หงษ์สิทธิชัยกุล. (๒๕๖๕). ร้อยเรื่องเครื่องสำหรับบาบ๋า-ย่าหยาภูเก็ต สายสัมพันธ์ไทยจีน-มลายูสู่เครื่องประดับร่วมสมัย. (ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาการออกแบบเครื่องประดับ ภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ. มหาวิทยาลัยศิลปากร. จาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/๑๒๓๔๕๖๗๘๙/๔๐๙๑/๑/๖๒๐๔๒๐๐๑๙.pdf>
- วรเมธ นวลรักษา. (๒๕๖๑). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดมงคล อำเภอนครหลวงพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี. (ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. จาก <http://oldweb.mcu.ac.th/userfiles/file/วิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/การสอนสังคมศึกษา/๒๕๖๒/MCU๖๒๐๒๑๗๒๒.pdf>
- วัชรวิ ไกรการ. (๒๕๕๓). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องบรรยากาศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑. (ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สิวรี ศิริวงศ์. (๒๕๖๑). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือ:กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารเทคโนโลยี วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรสา พานิชเจริญผล. (๒๕๕๖). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๑๗ ในจังหวัดตราด. (ปริญญามหาบัณฑิต). สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. จาก <https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-๑๔๐-file๐๑-๒๐๑๗-๐๑-๓๐-๑๐-๐๐-๓๖.pdf>

ความตั้งใจรับการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน
Intention to Recognize the Transfer of Household Accounts to the
Local Dessert Group Community Enterprise

อัฟฟวัน หะ^{๑๑}, นิชาภัทร บุญรัตน์^{๑๒*} และอุษณีย์ พัฒโน ภัทรปิตกุล^{๑๓}
Affuwan Ha^{๑๑}, Nichapat Boonyarat^{๑๒*} and Udsanee Pattano Phattarapitikul^{๑๓}

บทคัดย่อ

งานบริการวิชาการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้านมีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน ๒) เพื่อถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้านและ ๓) เพื่อติดตามประเมินผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกที่ร่วมกันผลิตขนมพื้นบ้านที่หมู่ ๔ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน ๖ คน เครื่องมือประเมินคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติวิเคราะห์ใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการประเมินพบว่า ความตั้งใจรับการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ๔.๑๐ เมื่อพิจารณาเรียงลำดับโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอดมีค่าเฉลี่ย ๔.๙๐ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ด้านกระบวนการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๗ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ด้านถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย ๓.๙๗ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านความเข้าใจมีค่าเฉลี่ย ๓.๙๓ อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, บัญชีครัวเรือน, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

Academic Service for transferring the household accounts to local snacks community enterprises had the following objectives. ๑) to study the operations of the local snacks community enterprises, ๒) to transfer household accounts to the local desserts community enterprises and ๓) to monitor and evaluate. Sample was ๖ members who jointly produced traditional desserts at Moo ๔, Ko Taew Sub-district, Mueang District, Songkhla Province. Assessment instruments were the interview forms and the assessment forms. Analytical statistics were percentage and mean values. Assessment results found that Intention to recognize the transmission of household accounts was the mean at the level of ๔.๑๐ when considering each aspect sorted from the average from the highest to the lowest as follows. Behavior of the broadcaster had an average of ๔.๙๐, at a quite high level. As for the process of transferring household accounts, the average was ๔.๑๗, at a rather high level. Transferring of household accounts had an average of ๓.๙๗ is moderate and the comprehension aspect had an average of ๓.๙๓, at a moderate level.

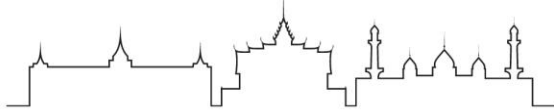
Keywords: Efficiency, Household account, Community enterprise.

^{๑๑} นักศึกษาหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^{๑๒} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^{๑๓} อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Coordinating author, e-mail: nichithapa@hotmail.com

๑. บทนำ

จากสภาพเศรษฐกิจของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน คนไทยเกิดปัญหาหนี้สินเพิ่มมากขึ้น ประชาชนกู้ยืมจากผู้ให้กู้สถาบันการเงิน ผู้ให้บริการนอกระบบ แม้กระทั่งคนรู้จัก เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายตามความต้องการที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่ประชาชนไม่ได้จัดทำบัญชี ทำให้ไม่ทราบฐานะทางการเงินของตนเอง หากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านขนมพื้นบ้าน บ้านด่าน หมู่ ๔ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้จัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ จะช่วยให้วิสาหกิจชุมชนทราบถึงผลประกอบการ สามารถปรับตัวได้ภายใต้เศรษฐกิจของไทย คณะผู้ตรวจสอบจึงได้จัดทำโครงการตรวจประเมินประสิทธิภาพการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน โดยเผยแพร่และประเมินประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ บันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน จะได้ทราบความเป็นมาของรายได้และค่าใช้จ่าย นำมาเป็นข้อมูลวิเคราะห์สถานะทางการเงินของครัวเรือน ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และยังสามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างยั่งยืน

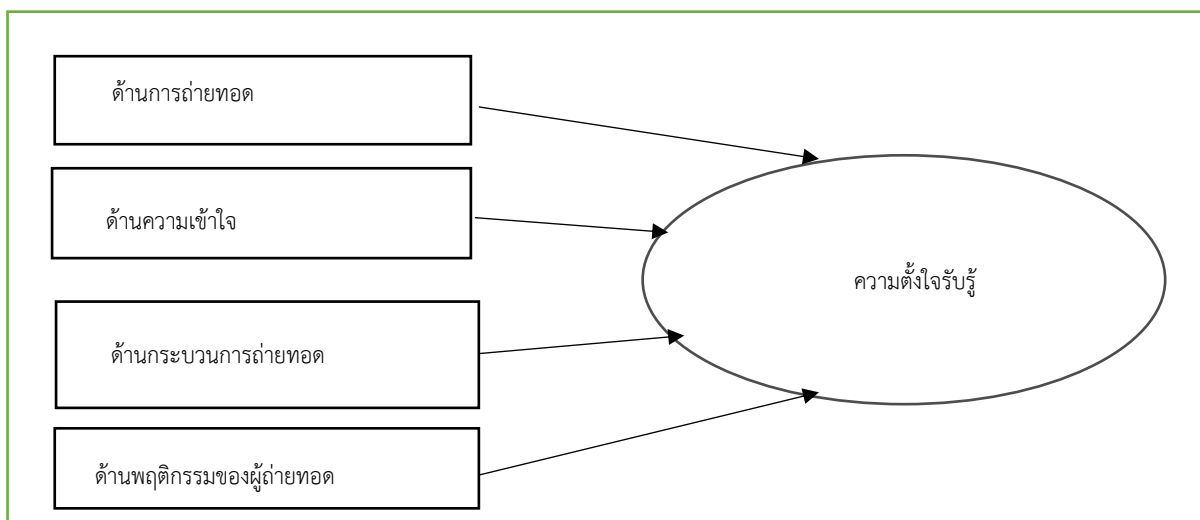
งานบริการวิชาการนี้ ถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน หมู่ ๔ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ส่วนหนึ่งของรายวิชา การตรวจสอบภายใน ประจำปีภาคการศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๕ เพื่อฝึกงานประเมินโครงการต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน และลงพื้นที่ที่เสริมสร้างศักยภาพผู้นำนักศึกษาทางการบัญชี คืนกำไรกลับสู่สังคม เลือковиสาหกิจชุมชนที่ค่อนข้างปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี ดังนั้น คณะผู้ตรวจสอบสนใจตรวจประเมินประสิทธิภาพการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ด้านความเข้าใจ ด้านกระบวนการถ่ายทอด และด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด ตามความคิดเห็นของผู้รับการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนประเมินในระดับใด อันสะท้อนถึงความตั้งใจรับการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน เป็นข้อมูลพื้นฐานรวมถึงแนวทางในการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนของนักศึกษาหลักสูตรบัญชีบัณฑิต วิชาการตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาต่อไป

๒. วัตถุประสงค์การประเมิน

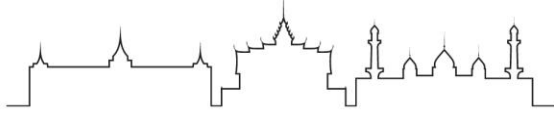
- ๑) เพื่อศึกษาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน
- ๒) เพื่อถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน
- ๓) เพื่อติดตามผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน

๓. ขอบเขตเนื้อหา

การตรวจประเมินประสิทธิภาพการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้าน โดยประเมิน ๔ ด้านคือ ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ด้านความเข้าใจ ด้านกระบวนการถ่ายทอด และด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด นำไปสู่ความตั้งใจรับการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ดังภาพที่ ๑

รูปที่ ๑ กรอบแนวคิดงานประเมิน

๔. ทบทวนวรรณกรรม

งานบริการวิชาการนี้ ลงพื้นที่ถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนวิชาทฤษฎีชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพความเป็นผู้นำนักศึกษาทางการบัญชี จึงฝึกนักศึกษาออกเผชิญโลกภายนอกร่วมมหาวิทยาลัย โดยพบปะติดต่อผู้ใหญ่ ศึกษาลักษณะนิสัยและการปรับตัว รวมถึงการทำงานเป็นทีมให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องตรวจสอบประเมินในผลสัมฤทธิ์ของการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้รับการถ่ายทอดมีความตั้งใจสนใจใฝ่ใฝ่เพียงใด ในการนี้ ได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎีแนวคิดความตั้งใจรับรู้ การถ่ายทอด บัญชีครัวเรือน วิชาทฤษฎีชุมชน กลุ่มชนมพื้นบ้าน

๔.๑ ความตั้งใจรับรู้

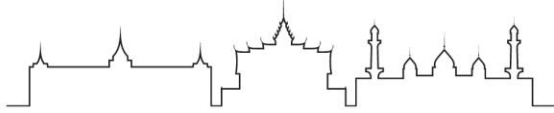
ความตั้งใจ (intention) หมายถึง พฤติกรรมหรือความคิดของผู้คนที่อยู่ในกระบวนการตัดสินใจ เป็นปัจจัยหลักในการทำนายพฤติกรรมในอนาคต ได้แก่ พฤติกรรมการตั้งใจเรียน หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงความสนใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียน ประกอบด้วย การเข้าเรียน และเลิกเรียนตรงเวลา ตั้งใจฟังขณะอาจารย์สอน มีสมาธิ มีการตั้งคำถาม ตอบคำถามและกล้าแสดงความคิดเห็น มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในขณะที่มีการเรียนการสอน ไม่พูดคุยนขณะที่มีการเรียนการสอน ไม่ส่งเสียงรบกวนกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งการบ้านตลอดจนส่งรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด มีการทบทวนบทเรียน วางแผนการเรียน ให้คุณค่ากับความสำคัญต่อการเรียน ใฝ่เรียนรู้ เพียรพยายาม และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การวัดพฤติกรรมความตั้งใจเรียนมักใช้แบบวัดที่สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตรวัดประเมินค่า การตรวจประเมิน ๖ ระดับ ตั้งแต่ไม่มีน้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก กระทั่งมาก คะแนนค่าเฉลี่ยมาก แปลความหมายสะท้อนถึงพฤติกรรมความตั้งใจเรียนสูงกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยกว่า (ศิริพร แก้วสะกด และสุเมลี รามัญ, ๒๕๖๓; พณณกร กระบวนศรี, อุษณีย์ เสี่ยงพานิช และรัตน ลิทธิอ่วม, ๒๕๖๕; การิมา เส้นบัตร, มาริษา งามสารา และณิชาภัทร บุญรัตน์, ๒๕๖๖)

การรับรู้ (perception) หมายความว่า กระบวนการที่บุคคลรับรู้สักรู้ และแปลความหมายตีความจากสิ่งเร้าที่รับเข้ามา ผ่านการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากความจำ ความรู้ ผสานประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เป็นความรับรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ความอยู่ดีมีสุข ประกอบด้วย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านความรู้ ด้านชีวิตการทำงาน ด้านรายได้ ด้านชีวิตครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ การรับรู้หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนที่มีต่อการให้บริการถ่ายทอด มุ่งเน้นความประทับใจ และความพึงพอใจที่ได้รับจากการให้บริการถ่ายทอด การรับรู้จึงเป็นกระบวนการของบุคคล ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายใน ได้แก่ ความเชื่อ ประสบการณ์ ความจำเป็น อารมณ์ และความคาดหวัง การรับรู้ยังมีผลจากสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ เช่น สี ขนาด ความเข้ม เป็นต้น ตามบริบทที่ได้เห็นและได้ยิน (ชญาดา ทรัพย์เกิด, ๒๕๕๘; Boonyarat, Jan-eard and Phatthano, ๒๐๑๙; วิทยา พัยพันธ์ และเสรี ชัดแจ้ง, ๒๕๖๔)

ความตั้งใจรับรู้ที่นำมาปรับใช้ในงานบริการวิชาการนี้จึงหมายถึง ความตั้งใจรับการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนทำให้ผู้รับฟังได้ความรู้ เจตนาแสดงความต้องการในความพยายามแสดงพฤติกรรมอยู่ภายใต้การควบคุมงานถ่ายทอดของบุคคลอย่างเต็มที่ ความตั้งใจเพียงอย่างเดียวเพียงพที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมที่บุคคลประสบอุปสรรคในกระบวนการควบคุมงานถ่ายทอด อาจจะมีปัจจัยอื่นส่งอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจกับพฤติกรรม โดยปัจจัยเหล่านี้ อาจประกอบด้วยเวลา เงิน ทักษะ และความร่วมมือจากผู้อื่น ในเชิงความสัมพันธ์ของความตั้งใจกับการรับรู้ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ความตั้งใจจะขึ้นอยู่กับน้ำหนักขององค์ประกอบเป็นตัวกำหนดความตั้งใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอีกทอดหนึ่ง น้ำหนักความสำคัญแต่ละองค์ประกอบอาจจะไม่เท่ากันหรือไม่ตายตัวเสมอไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ตัวแปรควบคุมอื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างความตั้งใจและการรับรู้ที่แท้จริงในเวลาต่อมา ปัจจัยหลายประการที่เป็นข้อจำกัดทำให้พฤติกรรมความตั้งใจไม่ส่งผลต่อการกระทำที่แท้จริง ได้แก่ เงื่อนไขทางด้านเวลา การเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่ได้รับ ความเชื่อมั่น และการผูกมัดต่อผลที่ตามมา (ณิชาภัทร บุญรัตน์, จุไรรัตน์ ทองบุญชู, สุพยอม นาจันทร์, สุนีย์ อนุชาญ, และธนธรรณ เขียวแก้ว, ๒๕๖๐; เอมอร ไมตรีจิตร, ๒๕๖๐; ณัฐภัทร นิระภัย, ๒๕๖๒; สุชาติ บุญประคอง, ๒๕๖๕)

๔.๒ การถ่ายทอด

การถ่ายทอดความรู้ (knowledge transfer) เป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการความรู้ ซึ่งมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ที่นิยมคือ ผ่านการจัดนิทรรศการด้วยโปสเตอร์ ซึ่งมีข้อดีคือ สามารถเผยแพร่ความรู้ในขอบข่ายที่กว้างขวางและต้นทุนต่ำ การถ่ายทอดจัดอยู่ในรูปแบบเข้ารหัส (codified) เป็นการถ่ายทอดความรู้ที่ชัดเจน (explicit knowledge)

เป็นหลัก กฎเกณฑ์ขององค์การในการสกัดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืนคือ การถ่ายทอดความรู้ที่ฝังลึก (tacit knowledge) เพื่อให้ นำความรู้กลับไปใช้ใหม่และเกิดนวัตกรรม การถ่ายทอดความรู้ผ่านนิทรรศการในรูปแบบใด และมีปัจจัยร่วมอื่นที่เอื้อต่อการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ควรคำนึงถึงภาพรวมนอกเหนือจากเป็นกระบวนการหนึ่งในการจัดการความรู้ ยังต้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างความรู้ (knowledge foundation) ได้แก่ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ระบบการถ่ายทอด จึงควรกระทำควบคู่กับการจัดการการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งด้าน cognitive, affective และ behavior (นิภา วิริยะพิพัฒน์, ๒๕๕๕; วนิดา ธนากรกุล, ศลิษา ชาระสวัสดิ์, ธนะเมษฐ์ เขาวิจินดา รัชต์, กัญญาภักดิ์ เงินอินตะ และวรายา ร้ายศรี, ๒๕๖๑)

รูปที่ ๒ ลงพื้นที่สำรวจ สังเกต และสัมภาษณ์เบื้องต้น

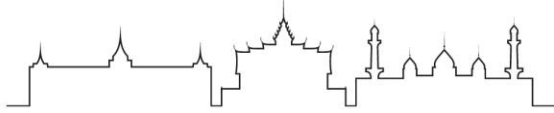
รูปที่ ๓ ทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

๔.๓ บัญชีครัวเรือน

การทำบัญชีคือ การจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขปัจจัยการดำรงชีวิตและภายในครอบครัว ชุมชน รวมถึงประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเป็นสิ่งที่บ่งชี้อดีต ปัจจุบันและอนาคตของชีวิต สามารถนำข้อมูลอดีตมาบอกปัจจุบัน และพยากรณ์อนาคตได้ ข้อมูลที่บันทึกไว้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว บัญชีครัวเรือนจึงหมายถึง การทำบัญชีหรือบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน การบันทึกข้อมูลด้านอื่นในชีวิต ในครอบครัว ได้แก่ บัญชีทรัพย์สิน พันธุ์พืช พันธุ์ไม้ในบ้าน ในชุมชน บัญชีความรู้ความคิด บัญชีผู้รู้ในชุมชน บัญชีเด็กและเยาวชน บัญชีภูมิปัญญา เป็นต้น สิ่งหรือเรื่องราวต่าง ๆ ในชีวิต จดบันทึกได้ทุกอย่าง หากประชาชนทุกคนจดบันทึกจะมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ ครอบครัวเรียนรู้ ชุมชนเรียนรู้ และประเทศเรียนรู้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงใหม่, ๒๕๕๑; ปภาทิ ศรีสว่างวงศ์, ๒๕๕๖; วลัยลักษณ์ กาญจนเสถียร, ศิราภรณ์ สุทธิเดช , สุรัตน์ ทัฬหจัน, ปทุมพร ธีรญาสาดี และณิชาภัทร บุญรัตน์, ๒๕๖๐)

การเรียนรู้เป็นที่มาของปัญญา ปัญญาเป็นที่มาของความเจริญทั้งกาย ใจ จิตวิญญาณ และสังคมของมนุษย์ การทำบัญชีหรือการจดบันทึกมีสำคัญมาก การบันทึกเป็นการเขียน เมื่อมีการเขียนย่อมมีการคิด เมื่อมีการคิดย่อมก่อให้เกิดปัญญา แก้ไขปัญหาได้โดยใช้เหตุผลวิเคราะห์พิจารณาได้ถูกต้อง นั่นคือ ทางเจริญของมนุษย์ การทำบัญชีครัวเรือนในด้านเศรษฐกิจหรือการบันทึกรายรับรายจ่ายที่ทางราชการพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำเป็นในการบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน สรุปยอดแต่ละเดือน มีรายรับจากแหล่งไหน จำนวนเท่าไร มีรายจ่ายอะไร จำนวนเท่าใด ในแต่ละวัน สัปดาห์ เดือน และปี เพื่อจะได้เห็นภาพรวม ตนเองและครอบครัวมีรายรับเท่าใด รายจ่ายเท่าใด คงเหลือเท่าใด หรือเงินไม่พอใช้เท่าใดคือ รายจ่ายมากกว่ารายรับ และสำรวจรายการใดจ่ายมากหรือน้อย จำเป็นมากหรือน้อย หากจำเป็นน้อยอาจจะลดลง เพื่อจ่ายเฉพาะรายการที่จำเป็นมาก เช่น ซื้อกับข้าว ซื้อยา ซื้อเสื้อผ้า ซ่อมแซมบ้าน การศึกษา เป็นต้น (ปทุมพร ขโนวรรณ, ดิศราพร ไชยชิด และณิชาภัทร บุญรัตน์, ๒๕๖๐; เอกณรงค์ เรืองรัตน์, ๒๕๖๑; เจริญ มณีจักร และพระครูพิพิธธรรมา, ๒๕๖๓)

ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็นให้ลด ละ เลิก เช่น ซื้อบุหรี่ ซื้อเหล้า เล่นการพนัน เป็นต้น เมื่อนำรายรับ รายจ่าย หักลบกันแล้วเกินดุลหรือขาดดุลเท่าไร เมื่อเห็นตัวเลข จะทำให้คิดได้ว่า สิ่งที่ไม่จำเป็นนั้นมีมากหรือน้อย หากสามารถวางแผนการรับการเงินได้จะรู้จักความเป็นคนได้พัฒนาตนเอง เป็นคนมีเหตุผล รู้จักพอประมาณ รักตนเอง รักครอบครัว รักชุมชน และรักประเทศชาติมากขึ้น การทำบัญชีครัวเรือนเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายจึงเป็นวิถีแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม พอดี สอดคล้องถูกต้องตามกฎหมายชาติที่มีทั้งความเป็น

เอกภาพและดุลยภาพอยู่เสมอ (ธรรณชนก นิลมนี, ศรีสมร ผ่องพุฒิ, จุฑามาศ แซ่หว่อง และอรพินท์ อิ่มจงใจรักษ์, ๒๕๕๘; อุษณีย์ พัฒโน ภทรปิติกุล, นิชาภัทร บุญรัตน์, และเอมตিকা หมอนนุ่น, ๒๕๖๑; แสงเดือน อยู่เกิด, ๒๕๖๓)

รูปที่ ๔ ถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน

๔.๔ วิสาหกิจชุมชน

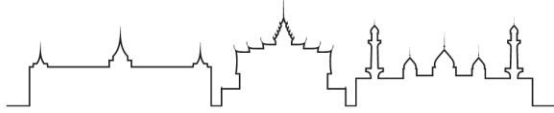
กรมส่งเสริมการเกษตรรับจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน มากกว่า ๗๐,๐๐๐ แห่งในปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็ง ตลอดจนพึ่งพาตนเองได้ ในระยะที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สามารถกำหนดแนวทางพัฒนาการวิสาหกิจชุมชน และได้รับการสนับสนุนการพัฒนาภายใต้กลไกของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จังหวัด การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมุ่งเน้นผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย การเน้นให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการวิสาหกิจชุมชน ผ่านกลไกของคณะกรรมการและอนุกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในทุกระดับให้สามารถยกระดับการพัฒนาขึ้นตามลำดับสู่ความเป็น smart group การยกระดับขีดความสามารถวิสาหกิจชุมชนในการแข่งขันเชิงการค้าเชื่อมโยงสู่พัฒนาสินค้าและบริการให้มีความเป็น smart product รวมถึงการคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนดีเด่น เพื่อค้นหาวิสาหกิจชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนา และกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในลักษณะบูรณาการในพื้นที่มากยิ่งขึ้น (จิตติมา เจียมสวัสดิ์, ๒๕๕๘; นิภาพรณ เจนสันติกุล, ๒๕๖๒; พิไล เลิศพงศ์พิรุฬห์, ๒๕๖๕; รวีพรรณ ช่างเย็นฉ่ำ, ๒๕๖๖)

๔.๕ กลุ่มชนมพื้นบ้าน

กลุ่มผลิตขนมพื้นบ้านขนมดอกจอกเป็นผลิตภัณฑ์หลักในตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองสงขลาสงขลา สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขนมดอกจอกเป็นขนมโบราณที่มีมาตั้งแต่สมัยก่อน รูปทรงคล้ายดอกจอกซึ่งเป็นพืชผิวน้ำตระกูลหนึ่ง มีนัยสื่อถึงความสามัคคี ความสัมพันธ์ และการรวมกลุ่มของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน เหมือนดอกจอกที่เกาะกันเป็นแผ่นกลมที่มาจากขนมดอกจอกสมัยก่อน นิยมทำเป็นของขวัญในงานพิธีการสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ และงานฮารีรายอ (ประเพณีของศาสนาอิสลาม) ในระยะหลัง เริ่มมีการประยุกต์นำสมุนไพรมาเป็นส่วนผสม ทำให้ขนมดอกจอกมีคุณประโยชน์และน่ารับประทานมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-๑๙ ทำให้กลุ่มผลิตขนมพื้นบ้านผลิตขนมขายได้น้อยลง จากเดิมผลิตได้โดยใช้แป้งปริมาณ ๔ กิโลกรัมต่อสัปดาห์ ลดปริมาณลงเหลือเพียง ๒ กิโลกรัม (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, ๒๕๖๔; พรรณภัทร เพชรรัตน์ และวรรณวิไล สนิทผล, ๒๕๖๔)

๕. งานประเพณีที่เกี่ยวข้อง

จิตพนธ์ ชุมเกตุ (๒๕๖๐) พัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอชะอ่า จังหวัดเพชรบุรี ขั้นตอนการวิจัยคือ สัมภาษณ์เชิงลึก สนทนากลุ่ม และสังเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากหนังแพะ ซีสมมแพะแปรรูป ผลิตภัณฑ์นมแปรรูป งานศิลปหัตถกรรม เช่น หมอนหนุน ผลิตภัณฑ์จากเมล็ดกระถิน ผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก ผลิตภัณฑ์จาก รกบวบหอม ผลิตภัณฑ์จากใบตะโก เป็นต้น วัสดุส่วนใหญ่เป็นวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าของหมู่บ้านไทยมุสลิม

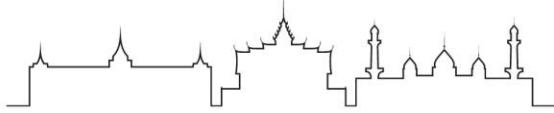
อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น ได้เป็นผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งควรสื่อให้เห็นถึงผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้ ทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่า มีมาตรฐาน เอกลักษณ์โดดเด่น เน้นเรื่องราววิถีการดำเนินชีวิตของชาวบ้านไทยมุสลิม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เศรษฐกิจของคนในชุมชนแข็งแกร่งขึ้น นำรายได้ให้กับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี (๒๕๕๗) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนในชุมชนบ้านปากคลอง บางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี ใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่มี ๔ คน จบระดับประถมศึกษา รายรับครัวเรือนเฉลี่ยไม่เกิน ๑๕,๐๐๐ บาท ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สินกับสถาบันการเงินใด และส่วนใหญ่เคยทำบัญชีครัวเรือนมาก่อน ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ เห็นความจำเป็นในการทำบัญชีครัวเรือนจะทำให้มีเงินออมมากขึ้น ช่วยให้ทราบรายละเอียดรายจ่ายรายจ่ายของครอบครัวในแต่ละเดือน จึงสามารถใช้จ่ายอย่างรอบคอบและไม่ฟุ่มเฟือย ปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาและอุปสรรคในการทำบัญชีครัวเรือน ได้แก่ ความยุ่งยาก เสียเวลา ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ไม่สามารถจดจำรายการใช้จ่ายในวันที่ผ่านมา ไม่ชอบจึงไม่สนใจประโยชน์ของการบันทึกบัญชีครัวเรือน

ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (๒๕๖๒) แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้นำกลุ่มที่มีส่วนร่วม และมีความรู้เกี่ยวกับพื้นที่บริเวณชุมชนวิสาหกิจในจังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างดี ได้แก่ ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๑๓ อำเภอ ๆ ละ ๑ คน รวม ๑๓ คน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีรูปแบบของธุรกิจเป็นกลุ่มการผลิตสินค้า ร้อยละ ๘๖.๖๐ รองลงมาคือ กลุ่มธุรกิจการให้บริการ ร้อยละ ๑๓.๔๐ ประเภทของธุรกิจส่วนใหญ่เป็นการผลิตพืช ร้อยละ ๓๔.๔๐ รองลงมาคือ การผลิตปศุสัตว์ ร้อยละ ๑๘.๗๐ จำนวนสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่จะมีมากกว่า ๓๐ คน ร้อยละ ๓๓.๖๐ รองลงมาคือ ๒๑-๓๐ คน ร้อยละ ๒๖.๖๗ ระยะเวลาในการจัดตั้งกลุ่มส่วนใหญ่ ๖-๑๐ ปี ร้อยละ ๔๓.๑๐ แหล่งที่มาของเงินทุนส่วนใหญ่มาจากเงินของสมาชิกในกลุ่ม ร้อยละ ๕๕ รองลงมาคือ เงินส่วนตัว ร้อยละ ๒๒.๕๐ และรายได้เฉลี่ยต่อปีส่วนใหญ่มีมากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๔๓.๕๐

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ย ๓ อันดับ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ แนวคิดการจัดทำบัญชีครัวเรือน, แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเสริมสร้างภูมิปัญญาทางบัญชี การทดสอบสมมติฐาน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมส่งผลกระทบเชิงบวกต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล และด้านความรู้คุณธรรม ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อแนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านการออมเงินของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

พรชัย พันธุ์ธาดาพร (๒๕๕๘) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกองทุนวิสาหกิจชุมชน ๓๘๔ คน ผลการวิจัยพบว่า ประเภทผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่คืออาหาร และยา ส่วนใหญ่จบมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินงานกลุ่ม น้อยกว่า ๕ ปี ส่วนใหญ่มีทุนจดทะเบียนเริ่มแรก ๑๐๑,๐๐๐-๑๕๐,๐๐๐ บาท แหล่งเงินทุนที่ใช้จัดตั้งกลุ่มส่วนใหญ่ใช้วิธีระดมทุนของสมาชิกในกลุ่ม การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่ามากไปค่าน้อยดังนี้ การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนปัญหาการมีส่วนร่วมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่ามากไปหาน้อยดังนี้ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ปัญหาการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผน สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างต่างก็มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ภัทราจิตร แสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ (๒๕๕๘) ศึกษาสัมฤทธิ์ผลของบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีการทำบัญชีครัวเรือน บ้านนาเรือน้อย ตำบลนาเรือน อำเภอนาโยง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างคือ ชาวบ้านบ้านนาเรือน้อย จำนวน ๙๕ ครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง ๔๖-๖๐ ปี อาชีพหลักเป็นเกษตรกร ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ ๖ รายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือนส่วนใหญ่ ๓,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท ด้านความรู้ส่วนใหญ่ได้รับฟังมาจากผู้นำชุมชน ช่องทางการเปิดรับข่าวสารการทำบัญชีครัวเรือนในหมู่บ้านมีการรณรงค์ให้จัดทำบัญชีครัวเรือน สาเหตุที่ไม่ได้ทำบัญชีครัวเรือนเนื่องจากไม่มีเวลา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการจัดการทางการเงิน เน้นการได้เรียนรู้และวางแผนการใช้จ่าย หลังจากจดบันทึกบัญชี ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายลดลง และมีเงินออมมากขึ้น นอกจากนี้ ยังนำข้อมูลที่จดบันทึกมาบริหารจัดการควบคุมพฤติกรรมการใช้จ่าย และถ่ายทอดให้บุคคลอื่น ชุมชนเชื่อว่า การทำบัญชีครัวเรือนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในครอบครัวเรื่องการใช้เงินที่ไม่จำเป็นและเป็นอันตรายต่อสุขภาพชีวิต

๖. ระเบียบวิธีประเมิน

๖.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานบริการวิชาการนี้ ตรวจสอบประเมินประสิทธิภาพระบบการควบคุมภายในของการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนและติดตามประสิทธิผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนของวิสาหกิจกลุ่มชุมชนพื้นบ้าน หมู่ ๔ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสงขลา

๖.๑.๑ ประชากร

ประชากรสำหรับการเก็บข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้ในงานบริการวิชาการนี้ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าวิสาหกิจชุมชน นักพัฒนาชุมชน และลูกค้า ภายในหมู่ ๔ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสงขลา เป้าหมายคือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้เข้ารับการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน

๖.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลในงานบริการวิชาการตรวจสอบประเมินประสิทธิภาพการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนที่สะท้อนความตั้งใจรับรู้ของสมาชิกผู้ผลิตชุมชนพื้นบ้าน หมู่ ๔ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสงขลา จำนวน ๖ คน ที่เข้ารับการบริการวิชาการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนในคราวนี้

๖.๒ เครื่องมือประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินงานบริการวิชาการนี้มี ๒ แบบคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน

๖.๒.๑ แบบสัมภาษณ์

งานบริการวิชาการนี้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบคำถามปลายเปิด เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเบื้องต้นจากผู้มีส่วนได้เสีย ๓ ฝ่ายคือ ฝ่ายภาครัฐ ฝ่ายผู้นำชุมชน และฝ่ายลูกค้า ใช้แบบสัมภาษณ์ ๓ แบบ ๆ ละ ๒๐ ข้อ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชุมชนพื้นบ้าน

๖.๒.๒ แบบประเมิน

งานบริการวิชาการนี้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยลักษณะของแบบสำรวจ โดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ก่อน แล้วสร้างข้อคำถามตามประเด็นย่อยของแต่ละด้าน แบบประเมินแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน

ส่วนที่ ๑ คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน - สอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา หน้าที่งาน อายุงาน และรายได้ต่อเดือน จำนวน ๖ ข้อ

ส่วนที่ ๒ ระดับความตั้งใจรับรู้ - สอบถามตามขั้นตอนการถ่ายทอดเพื่อวัดระดับความคิดเห็น ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด แบ่งเป็น ๔ ด้านคือ ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ๕ ข้อ, ด้านความเข้าใจ ๕ ข้อ, ด้านกระบวนการถ่ายทอด ๕ ข้อ และด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด ๕ ข้อ รวมเป็น ๒๐ ข้อ

ส่วนที่ ๓ ความคิดเห็นเพิ่มเติม - ผู้ตอบแบบประเมินให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และการปรับปรุงประสิทธิภาพการถ่ายทอด เพื่อพัฒนาระบบติดตามผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนวิสาหกิจชุมชน ลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด จำนวน ๑ ข้อ

๖.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานบริการวิชาการนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน โดยศึกษาเบื้องต้นและสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์ ซึ่งคณะผู้ตรวจสอบได้นัดหมายและเข้าทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มลูกค้า ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ๖ คน จากนั้นคณะผู้ตรวจสอบได้ทำการถอดเทปคำสัมภาษณ์เบื้องต้น แล้วลงพื้นที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้านทำการถ่ายทอดการทำบัญชีครัวเรือน นอกจากนั้น ยังได้ให้ทำแบบทดสอบก่อนและหลังการถ่ายทอด มอบเล่มสมุดบัญชีครัวเรือนของหลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาไว้ให้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้านจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นเวลา ๑ เดือน ภายหลังติดตามผลการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการถ่ายทอดด้วยแบบประเมินจากผู้เข้ารับการถ่ายทอด

รูปที่ ๕ สัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

รูปที่ ๖ สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน

รูปที่ ๗ สัมภาษณ์หน่วยงานพัฒนาชุมชน

รูปที่ ๘ สัมภาษณ์ลูกค้า

รูปที่ ๙ ติดตามผลการถ่ายทอด

รูปที่ ๑๐ รวบรวมข้อมูลความตั้งใจรับรู้

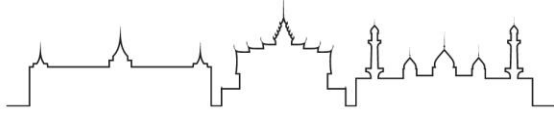
๗. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามองค์ประกอบ ๔ ด้านคือ ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ด้านความเข้าใจ ด้านกระบวนการถ่ายทอด และด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด

๗.๑ ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน

ตารางที่ ๑ ค่าเฉลี่ยด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
๑. ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน		
๑.๑ สามารถอธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน	๔.๖๗	ค่อนข้างมาก
๑.๒ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย	๕.๐๐	มาก
๑.๓ เอกสารประกอบการบรรยายมีความเหมาะสม	๕.๐๐	มาก
๑.๔ ความรอบรู้ในเนื้อหาของผู้ถ่ายทอด	๔.๖๗	ค่อนข้างมาก

๑.๕ การให้คำแนะนำของผู้ถ่ายทอด	๔.๓๓	ค่อนข้างมาก
รวม	๔.๗๓	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ ๑ แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ๔.๗๓ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก พิจารณารายประเด็นเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ใช้ภาษาเข้าใจง่าย, เอกสารประกอบบรรยายเหมาะสม, สามารถอธิบายเนื้อหาชัดเจน, ผู้ถ่ายทอดมีความรอบรู้ในเนื้อหา และการให้คำแนะนำของผู้ถ่ายทอด มีค่าเฉลี่ย ๕.๐๐, ๕.๐๐, ๔.๖๗, ๔.๖๗ และ ๔.๓๓ ตามลำดับ

๗.๒ ด้านความเข้าใจ

ตารางที่ ๒ ค่าเฉลี่ยด้านความเข้าใจ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
๒. ด้านความเข้าใจ		
๒.๑ ความเข้าใจในเรื่องบัญชีครัวเรือนหลังการอบรม	๔.๑๗	ค่อนข้างมาก
๒.๒ สามารถบอกประโยชน์เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน	๔.๐๐	ค่อนข้างมาก
๒.๓ สามารถบอกข้อดีเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน	๓.๕๐	ปานกลาง
๒.๔ สามารถอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน	๓.๑๗	ปานกลาง
๒.๕ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้	๔.๘๓	ค่อนข้างมาก
รวม	๓.๙๓	ปานกลาง

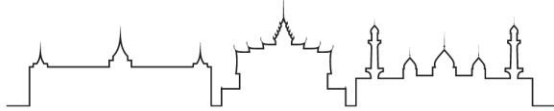
ตารางที่ ๒ แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านความเข้าใจ ๓.๙๓ อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายประเด็นเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้, ความเข้าใจในเรื่องบัญชีครัวเรือนหลังการอบรม, สามารถบอกประโยชน์เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน, สามารถบอกข้อดีเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน และสามารถอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน มีค่าเฉลี่ย ๔.๘๓, ๔.๑๗, ๔.๐๐, ๓.๕๐ และ ๓.๑๗ ตามลำดับ

๗.๓ ด้านกระบวนการถ่ายทอด

ตารางที่ ๓ ค่าเฉลี่ยด้านกระบวนการถ่ายทอด

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
๓. ด้านกระบวนการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน		
๓.๑ การประสานงานของผู้ถ่ายทอด	๔.๖๗	ค่อนข้างมาก
๓.๒ ความเหมาะสมของระยะเวลา	๔.๖๗	ค่อนข้างมาก
๓.๓ อาหารว่างมีความเหมาะสม	๔.๖๗	ค่อนข้างมาก
๓.๔ การจัดลำดับขั้นตอนของการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน	๔.๕๐	ค่อนข้างมาก
๓.๕ แต่ละขั้นตอนมีความสะดวก รวดเร็ว	๔.๓๓	ค่อนข้างมาก
รวม	๔.๕๗	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ ๓ แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านกระบวนการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ๔.๕๗ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก พิจารณารายประเด็นเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ การประสานงานของผู้ถ่ายทอด, ความเหมาะสมของระยะเวลา, อาหารว่างมีความเหมาะสม, การจัดลำดับขั้นตอนของการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน และแต่ละขั้นตอนมีความสะดวก รวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ๔.๖๗, ๔.๖๗, ๔.๖๗, ๔.๕๐ และ ๔.๓๓ ตามลำดับ

๗.๔ ด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด

ตารางที่ ๔ ด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
๔. ด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด		
๔.๑ ผู้ถ่ายทอดพูดจาสุภาพ	๕.๐๐	มาก
๔.๒ ผู้ถ่ายทอดอธิบายดี	๕.๐๐	มาก
๔.๓ ผู้ถ่ายทอดแต่งกายสุภาพ	๕.๐๐	มาก
๔.๔ ผู้ถ่ายทอดวางตัวเรียบร้อย	๕.๐๐	มาก
๔.๕ ผู้ถ่ายทอดสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม	๔.๕๐	ค่อนข้างมาก
รวม	๔.๙๐	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ ๔ แสดงค่าเฉลี่ยผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด ๔.๙๐ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก พิจารณารายประเด็นเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้ถ่ายทอดพูดจาสุภาพ, ผู้ถ่ายทอดอธิบายดี, ผู้ถ่ายทอดแต่งกายสุภาพ, ผู้ถ่ายทอดวางตัวเรียบร้อย และผู้ถ่ายทอดสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย ๕.๐๐, ๕.๐๐, ๕.๐๐, ๕.๐๐ และ ๔.๕๐ ตามลำดับ

๗.๕ ความตั้งใจรับรู้

ค่าที่ได้จากการสอบถามระดับประสิทธิภาพในระบบการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนทั้ง ๔ ด้านคือ ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน ด้านความเข้าใจ ด้านกระบวนการถ่ายทอด และด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด จะส่งผลแสดงถึงความตั้งใจรับรู้ในงานบริการวิชาการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนในครั้งนี้

ตารางที่ ๕ ภาพรวมความตั้งใจรับรู้ตามระดับประสิทธิภาพการถ่ายทอดแต่ละด้าน

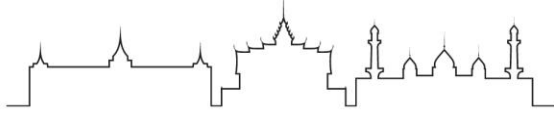
รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน	๓.๙๗	๑.๑๗	ปานกลาง
ด้านความเข้าใจ	๓.๓๗	๑.๐๕	ปานกลาง
ด้านกระบวนการถ่ายทอด	๔.๑๗	๐.๙๐	ค่อนข้างมาก
ด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด	๔.๙๐	๐.๓๐	ค่อนข้างมาก
รวมเฉลี่ย	๔.๑๐	๐.๘๕	ค่อนข้างมาก

ตารางที่ ๕ แสดงความตั้งใจรับรู้ของผู้เข้าร่วมโดยเฉลี่ยมีความตั้งใจรับรู้ในระดับ ๔.๑๐ ค่อนข้างมาก โดยให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอดมากที่สุดอยู่ที่ ๔.๙๐ ค่อนข้างมาก รองลงมาคือ ด้านกระบวนการถ่ายทอด, ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน และด้านความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๗ ๓.๙๗ และ ๓.๓๗ ตามลำดับ

๕. สรุปผลและอภิปรายผล

การตรวจประเมินประสิทธิภาพการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมพื้นบ้านบ้านด่าน หมู่ ๔ ตำบลเกาะแก้ว อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา วิเคราะห์ปัจจัย ๔ ด้านซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจรับรู้จากมากไปหาน้อยดังนี้ พฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด กระบวนการถ่ายทอด, การถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน และความเข้าใจ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของแสงเดือน อยู่เกิด (๒๕๖๓) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจชุมชนผู้ผลิตและจำหน่ายกลุ่มศิลปหัตถกรรมในภาคกลาง รวมจำนวน ๓๓๔ คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนคือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรับรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการส่งเสริมสนับสนุน

ผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก พิจารณารายประเด็นที่การถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนคือ ใช้ภาษาเข้าใจง่าย และเอกสารประกอบบรรยายเหมาะสม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัจฉรา เฮ้ ประโคน และธัญวรัตน์ เมืองสองวงศ์ (๒๕๖๕) ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของนักเรียนโรงเรียนโหล

หินวิทยา ตำบลไหล่หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง ๑๒๐ คน พบว่า มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านประโยชน์ของสมุดบัญชีครัวเรือนมากที่สุด และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของผกามาศ บุตรสาสิ, สุพัตรา รักการศิลป์ และแก้วมณี อุทธิรัมย์ (๒๕๖๕) ศึกษาวัฒนธรรมการจัดการความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืนของชุมชนสายยาว ตำบลลุมพลี อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ทำบัญชีและทำหน้าที่สอนบัญชีครัวเรือน ๓๐ คน พบว่า นวัตกรรมจัดการความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนมี ๖ องค์ประกอบ คือ การสร้างความเข้าใจ การจัดอบรม การสอบบัญชีครัวเรือน การกำกับติดตาม การสร้างเครือข่ายการทำงาน และการวิเคราะห์ข้อมูล

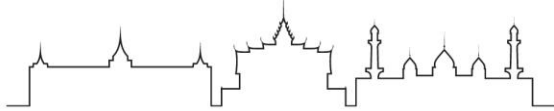
ผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง พิจารณารายประเด็นมีความสำคัญเป็นองค์ประกอบหลักของความเข้าใจคือ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้, ความเข้าใจในเรื่องบัญชีครัวเรือนหลังการอบรม, และสามารถบอกประโยชน์เกี่ยวกับบัญชีครัวเรือน ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรชัย ดีไพศาลสกุล (๒๕๕๖) ศึกษาความคาดหวัง และการรับรู้ของผู้รับบริการต่อคุณภาพบริการโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการ ๗ คน พบว่า ปัจจัยสำคัญของคุณภาพบริการโรงพยาบาลคือ แพทย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีจรรยาบรรณ ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรู้ความเข้าใจในแผนการรักษา กำหนดแนวทางปฏิบัติให้แก่ผู้ป่วยได้ครบถ้วน ช่วยเหลือด้วยความจริงใจ และสอดคล้องกับผลงานของภารดี เทพคาย (๒๕๖๔) ศึกษาการรับรู้และความเข้าใจของบุคลากรสายสนับสนุน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อนโยบายความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงานและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรสายสนับสนุน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๔๗ คน พบว่า การรับรู้และความเข้าใจนโยบายความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงานในระดับมาก มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายความเป็นเลิศด้านการปฏิบัติงานในระดับมาก

ผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านกระบวนการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก พิจารณารายประเด็น การประสานงานของผู้ถ่ายทอด, ความเหมาะสมของระยะเวลา, และอาหารว่างมีความเหมาะสม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุพรรณิการ์ เรืองศรี และกิติพัฒน์ นนทปัทมเดช (๒๕๖๔) ประเมินผลโครงการพัฒนาสังคมชุมชนบนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงใหม่ บ้านโป่งไฮ ตำบลแม่สว อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรตัวอย่าง ๓ กลุ่ม ประกอบด้วย บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ภาควิชาเครือข่าย และผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ทั้ง ๘ ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินความตั้งใจรับรู้ด้านด้านพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอด อยู่ในระดับค่อนข้างมาก พิจารณารายประเด็นมีความสำคัญเป็นองค์ประกอบหลักในพฤติกรรมของผู้ถ่ายทอดคือ ผู้ถ่ายทอดพูดจาสุภาพ, ผู้ถ่ายทอดอัธยาศัยดี, ผู้ถ่ายทอดแต่งกายสุภาพ, และผู้ถ่ายทอดวางตัวเรียบร้อย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของไพโรจน์ รัตนพันธ์ และสุชาติ บวรกิตวงศ์ (๒๕๕๗) ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความรู้ของครู กลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่โรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ๕๒๖ คน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในระดับสูง ครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเป็นผู้ให้ความรู้ และพฤติกรรมการเป็นผู้รับความรู้อยู่ในระดับสูง ($X = 4.18$ และ $X = 4.02$ ตามลำดับ) โมเดลเชิงสาเหตุของ พฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความรู้ของครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดย ไคสแควร์ (chi-square) เท่ากับ ๑๓.๕๒๕ องศาอิสระ (df) เท่ากับ ๙ ความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ .๑๔๐ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ ๐.๙๙๔ ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ ๐.๙๗๕ และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) เท่ากับ ๐.๐๐๔ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความรู้มากที่สุดคือ ความตั้งใจที่จะแลกเปลี่ยนความรู้ (๐.๕๒๐) โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความรู้ของครูได้ร้อยละ ๙๑

๘. ข้อเสนอแนะ

โครงการบริการวิชาการตรวจประเมินประสิทธิภาพการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนด้วยความตั้งใจรับรู้ของผู้รับถ่ายทอดครั้งนี้มีความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ตอบแบบประเมิน และคณะผู้ตรวจสอบ ดังต่อไปนี้

๘.๑ ข้อเสนอแนะจากผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ผู้ถ่ายทอดควรบรรยายความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างละเอียดให้เข้าใจง่าย
๒. ผู้ถ่ายทอดควรเตรียมความพร้อมในการขอสัมภาษณ์ข้อมูลในแต่ละครั้ง
๓. ผู้ถ่ายทอดควรเพิ่มระยะเวลาในการถ่ายทอดความรู้ให้นานขึ้น เพื่อความคล่องแคล่วในการบันทึกบัญชี และสามารถบันทึกบัญชีต่อไปในอนาคตได้

๘.๒ ข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบประเมิน

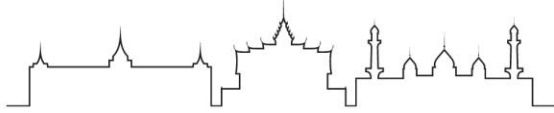
๑. ควรทำแบบประเมินให้มีเนื้อหาเหมาะสมและกระชับ
๒. แบบประเมินควรมีการใช้คำที่อ่านแล้วเข้าใจง่ายไม่ทำให้สับสน
๓. ควรทำแบบฟอร์มให้เป็นทางการมากยิ่งขึ้น

๘.๓ ข้อเสนอแนะจากคณะผู้ตรวจสอบ

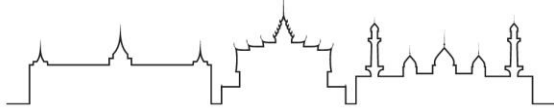
๑. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนควรทำบัญชีรายรับรายจ่ายอย่างละเอียดกระทั่งสามารถวางแผนทางการเงินได้
๒. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนควรจดบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเป็นกิจวัตร ด้วยการจดบันทึกทุกครั้งที่มีการรับเงินและจ่ายเงิน
๓. สมาชิกวิสาหกิจชุมชนควรตระหนักถึงข้อดีของการบันทึกบัญชีครัวเรือน

๙. เอกสารอ้างอิง

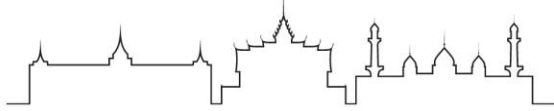
- กรมบัญชีกลาง. (๒๕๕๕). *แนวทางการประกันคุณภาพงานตรวจสอบภายในภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๕๕*. หน้า ๔๒-๘๒.
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (๒๕๖๔). *มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจัดโครงการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผลิตขนมพื้นบ้าน ชุมชนบ้านด่าน จังหวัดสงขลา เพื่อเพิ่มรายได้และเตรียมความพร้อมสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นจาก <https://www.eef.or.th/communities/๒๕๖๓-beginning-๑๐๖/>. เผยแพร่เมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๔.
- กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (๒๕๖๐). *เกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพของสถานบริการสุขภาพสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. คณะทำงานโครงการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานระบบบริการสุขภาพด้านอาคารและสภาพแวดล้อมของสถานบริการสุขภาพ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. กันยายน ๒๕๖๐.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (๒๕๖๒). *การจัดการองค์ความรู้ระบบงบประมาณและติดตามผล*. การจัดการความรู้. หน้า ๖-๗. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน.
- การีมา เส้นบัตร, มารินา อังสรา และณิชาภัทร บุญรัตน์. (๒๕๖๖). *ประสิทธิภาพการถ่ายทอดบัญชีครัวเรือนสู่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักผสมผสานปลอดภัยจากสารพิษ*. วารสารสืบเนื่องในงานประชุมวิชาการระดับชาติทางนิติศาสตร์ ครั้งที่ ๒. มหาวิทยาลัยทักษิณ. ๑๓ มกราคม ๒๕๖๖.
- กิติญพัฒน์ ล้อมฉิมพลี. (๒๕๕๗). *ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของประชาชนชุมชนบ้านปากคลองบางโพธิ์เหนือ จังหวัดปทุมธานี*. งานค้นคว้าอิสระส่วนหนึ่งของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี (บัณฑิตศึกษา) คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- จิตพนธ์ ชุมเกตุ. (๒๕๖๐). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบุรี*. ทุนอุดหนุนวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร. งบประมาณปี ๒๕๖๐.
- เจริญ มณีจักร และพระครูพิพิธจารธรรม. (๒๕๖๓). *ความแตกต่างปัญหาทางพระพุทธศาสนากับปัญหานิยมนวปรัชญาตะวันตก*. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์. ๘(๑): ๔๐๙-๔๒๒. มกราคม-เมษายน ๒๕๖๓.
- ชญาดา ทรัพย์เกิด. (๒๕๕๘). *กระบวนการรับรู้ภาพลักษณ์ของลูกค้าที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติในการใช้บริการสินเชื่อเคหะของธนาคารออมสิน เขตบางแค กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ฐิติมา เจียมสวัสดิ์. (๒๕๕๘). *โครงการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน*. สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง กรมส่งเสริมการเกษตร.
- ณิชาภัทร บุญรัตน์, จุไรรัตน์ ทองบุญชู, สุพยอม นาจันทร์, สุนีย์ อนุชาญ, และธนธรณ์ เขี้ยวแก้ว. (๒๕๖๐). *ปัจจัยของการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีการบัญชีของนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพในสงขลา*. โพสต์เตอร์ในงานประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏสุราษฎร์ธานี ครั้งที่ ๑๓. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. ๑๔-๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- ณัฐภัทร นิระภัย. (๒๕๖๒). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้น้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค กรณีศึกษา ลูกค้าในอนาคตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เทศบาลตำบลบางปลา. (๒๕๖๔). *รายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางปลา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔*. สมุทรสาคร: เมือง.
- ธรรณชนก นิลมณี, ศรีสมร ผ่องพฒ, จุฑามาศ แซ่ห่อ่ง และอรพินท์ อิ่มจงใจรักษ์. (๒๕๕๘). *การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี*. ทุนงบประมาณของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘. กันยายน ๒๕๕๘.
- นิภา วิริยะพิพัฒน์. (๒๕๕๕). *ไขปัญหา KM ในองค์กร: ประเด็นที่ต้องทบทวน*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ๓๒(๒): ๑๐๑-๑๑๙. เมษายน-มิถุนายน ๒๕๕๕.
- นิภาพรณ เจนสันติกุล. (๒๕๖๒). *การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ๑ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน*. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. ๑๐(๑): ๙๕-๑๒๐. มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๒.
- นิสา ผาสุกศาสตร์. (๒๕๖๐). *ผลกระทบของคุณภาพการตรวจสอบภายในสมัยใหม่ที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดทำรายงานทางบัญชีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. งานค้นคว้าอิสระส่วนหนึ่งของหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ปทุมพร ขโนวรรณ, ดิศราพร ไชยชิต และณิชาภัทร บุญรัตน์. (๒๕๖๐). *พฤติกรรมการเงินในการเลือกซื้อชุดสตรีผ่านเฟซบุ๊ก*. วารสารสืบเนื่องในงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ. โรงแรม บี พี สมิหลา บีช โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท อำเภอมืองสงขลา. ๓-๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐.
- ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์. (๒๕๕๖). *ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรในเขตอำเภอมือง จังหวัดกาฬสินธุ์*. ทุนวิจัยของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปภาพิต ศรีสว่างวงศ์ (๒๕๖๒) *แนวทางการจัดทำบัญชีครัวเรือนสู่การสร้างภูมิปัญญาทางบัญชีภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดมหาสารคาม*. ทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีงบประมาณ ๒๕๖๑.
- ผกามาศ บุตรสาลี, สุพัตรา รักการศิลป์ และแก้วมณี อุทัยรัมย์. (๒๕๖๕). *นวัตกรรมการจัดการความรู้ด้านการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืนของชุมชนสายยาว ตำบลลุงเหล็ก อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์*. วารสารชุมชนวิจัย. ๑๖(๑): ๙๒-๑๐๓. มกราคม-มีนาคม ๒๕๖๕.
- พณณกร กระบวนศรี, อุษณีย์ เส่งพานิช และรัตนา สิทธิอ่วม. (๒๕๖๕). *ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการทำงานที่บ้านของบุคลากรกรมบัญชีกลาง*. วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. ๔(๓): ๑๕-๒๙. กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๕.
- พรชัย พันธุ์ดาพร. (๒๕๕๘). *การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
- พรรณภัทร เพชรรัตน์ และวรรณวิไล สนิทผล. (๒๕๖๔). *กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลเกาะแก้ว จังหวัดสงขลา สร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์จากอัตลักษณ์ท้องถิ่น ยกกระดับสู่ตลาดออนไลน์ เพิ่มรายได้ยุคโควิด-๑๙*. สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๔.

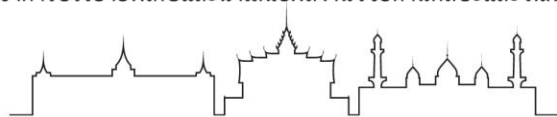

- พิไล เลิศพงศ์พิรุฬห์. (๒๕๖๕). การวิเคราะห์ศักยภาพทางการผลิตและต้นทุนการผลิตของวิสาหกิจชุมชน ตำบลอนใต้ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน. วารสารกลยุทธ์และความสามารถทางการแข่งขันองค์กร. ๑(๑): ๑๘-๓๑. มกราคม-เมษายน ๒๕๖๕.
- ภัทราจิตร์ แสงสว่าง และศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์. (๒๕๕๘). ความสัมฤทธิ์ผลของการบริการวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต กรณีการทำบัญชีครัวเรือน บ้านนาเรือน้อย ตำบลนาเรื่อ อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารสืบเนื่องงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๖ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘. หน้า ๔๘๙-๕๐๒.
- มณีนรัตน์ ธีระวิวัฒน์. (๒๕๕๘). การประเมินผลโครงการสุศึกษาและส่งเสริมสุขภาพ. วารสารสุศึกษา. ๓๘(๑๓๑): ๑-๑๗. กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๘.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (๒๕๕๖). รายงานประจำปี ๒๕๕๖. สำนักงานประเมินและประกันคุณภาพ ฝ่ายวางแผนยุทธศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. (๒๕๖๒). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับสำนัก สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ปีการศึกษา ๒๕๖๒. งานมาตรฐานและประกันคุณภาพ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. กันยายน ๒๕๖๒.
- รวีพรรณ ช่างเย็นฉ่ำ. (๒๕๖๖). กรมพัฒนาฯ พร้อมหน่วยงานพันธมิตร ลงพื้นที่ ‘วิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมกระจูดวรรณิ จ. พัทลุง’. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/news_view.php?id=๔๖๙๔๒๓๘๖๐. เผยแพร่เมื่อ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖.
- วลัยลักษณ์ กาญจนเสถียร, ศิราภรณ์ สุทธิเดช, สุดารัตน์ หัสนพจน์, ปทุมพร หิรัญสาดี และณิชาภัทร บุญรัตน์. (๒๕๖๐). การบัญชีปันส่วนต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าวในจังหวัดพัทลุง. วารสารสืบเนื่องในงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ. โรงแรม บี พี สมิหลา บีช โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท อำเภอเมืองสงขลา. ๓-๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐.
- วนิดา ธนากรกุล, ศลิษา ธาระสวัสดิ์, ธนะเมศร์ เขาว์จินดารัตน์, กัญญาภัค เงินอินตะ และวรยา ร้ายศรี. (๒๕๖๑). รูปแบบการถ่ายทอดความรู้สำคัญยิ่งยวดภายในและภายนอก ศูนย์การแพทย์กาญจนาภิเษก ผ่านนิทรรศการ. Mahidol RbR e-Journal. ๕(๑). ๒๕๖๑. สืบค้นจาก <https://heo๑.tci-thaijo.org/index.php/murlo/article/view/๒๔๒๖๘๖>.
- วิทยา พยัคฆนัทร และเสรี ชัดแฉ่ม. (๒๕๖๔). การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ๑๒(๑): ๑๔๓-๑๖๐. มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔.
- ศิริพร แก้วสะกิด และสุมาลี วัฒนัญ. (๒๕๖๓). ความตั้งใจซื้อในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงความไว้วางใจและบรรทัดฐานส่วนบุคคลสู่พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อหลอดไฟ LED ของผู้บริโภคเขตหนองแขม. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย. ๑๓(๒): ๒๓๕-๒๕๒.
- สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น. (๒๕๖๒). รายงานผลการฝึกอบรมหลักสูตร “นักวิเคราะห์นโยบายและแผน รุ่นที่ ๘๐”. ๑ ธันวาคม-๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒. ปทุมธานี: คลองหลวง.
- สมชาย รัตนทองคำ. (๒๕๕๖). การวัดและประเมินผลทางการศึกษา. เอกสารประกอบการสอน ๔๗๕ ๗๘๘ การสอนทางกายภาพบำบัด ภาคต้นปีการศึกษา ๒๕๕๖.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (๒๕๕๔). มาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี ๒๕๕๔.
- สุชาร์ตน์ บุญประกอบ. (๒๕๖๕). คุณภาพการบริการและภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารที่เอ็มบีธนาคาร จำกัด (มหาชน) ในเขตนครปฐม. วิทยานิพนธ์ส่วนหนึ่งของหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. แผน ก แบบ ก ๒ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปีการศึกษา ๒๕๖๕.
- สุณา สุทธิเกียรติ. (๒๕๕๘). ภารกิจวิชาการตรวจสอบภายใน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี. ๙(๑๙): ๑๓๐-๑๓๘. พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘.
- สุพรรณิการ์ เรืองศรี และกิตติพัฒน์ นนทปัทมเดช. (๒๕๖๔). การประเมินผลโครงการพัฒนาสังคมชุมชนบนพื้นที่สูงตามแนวพระราชดำรินในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. ๒๙(๑): ๒๕๑-๒๙๓. มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๔.

- แสงเดือน อยู่เกิด. (๒๕๖๓). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มศิลปหัตถกรรมในเขตจังหวัดภาคกลาง. งานค้นคว้าอิสระส่วนหนึ่งของหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม. ปีการศึกษา ๒๕๖๒.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ. (๒๕๕๕). คู่มือการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของรัฐวิสาหกิจ ฉบับปรับปรุง ปี ๒๕๕๕. กระทรวงการคลัง สคร. กันยายน ๒๕๕๕.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (๒๕๕๗). การนำมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการมาใช้ในการปฏิบัติงาน. มาตรฐานการตรวจสอบภายใน. กลุ่มตรวจสอบภายใน. กันยายน ๒๕๕๗.
- สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส. (๒๕๖๕). คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕. สำนักงาน ป.ป.ช.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเชียงใหม่. (๒๕๕๑). บัญชีชาวบ้าน. หนังสือเรียนสาระทักษะการดำเนินชีวิต. กระทรวงศึกษาธิการ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ๗๙ หน้า.
- เอกณรงค์ เรืองรัตน์. (๒๕๖๑). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและแนวทางการส่งเสริม การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือนของคนทำงานในเขตบางกะปิ จังหวัดกรุงเทพมหานคร. การศึกษาค้นคว้าอิสระส่วนหนึ่งของหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เอมอร ไมตรีจิตร์. (๒๕๖๐). การเรียนรู้การจัดทำบัญชีครัวเรือนของชุมชนหรรษาสร้างสรรค์ เขตหนองแขม จังหวัดกรุงเทพมหานคร. จันทรเกษมสาร. ๒๓(๔๕): ๓๓-๔๗. กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๐.
- อัญญา เฮ้ประโคน และธัญรัตน์ เมืองสองวงศ์. (๒๕๖๕). ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของนักเรียนโรงเรียนไหล่หินวิทยา ตำบลไหล่หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. ๙(๗): ๔๐๗-๔๑๗. กรกฎาคม ๒๕๖๕.
- อุษณีย์ พัฒโน ภัทรปิติกุล, ณิชภัทร บุญรัตน์, และเอมตিকা หมอนุ่น. (๒๕๖๑). รายงานที่ประหยัดได้จากการผลิตก๊าซชีวภาพมูลสุกร. วารสารสืบเนื่องในงานประชุมวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ ๑ “มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : พลังปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. หอประชุมเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. ๒๐-๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๑.
- Boonyarat, N., Jan-eard, J. and Phatthano, U. (๒๐๑๙). *Evaluation Auditing the Efficiency of Internal Control in the Building and Place Work, Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University*. Proceeding in The ๘th PSU Education Conference. At The ๖๐th Anniversary of His Majesty the King's Accession to the Throne International Convention Center. ๑๒-๑๓ December ๒๐๑๙.

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

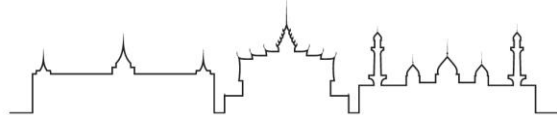

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความระดับชาติ
สาขาประวัติศาสตร์

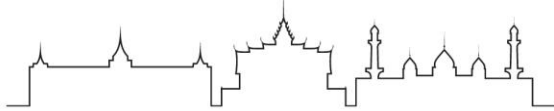
โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคบรรยาย

อาหารพื้นถิ่นสงขลา : จากเอกสารทางประวัติศาสตร์

Songkhla local food : from historical documents

สิทธิพร ศรีผ่อง^{๑๔} ชุติพร ทวีศรี^{๑๕}วรรณดี หนูหลง^{๑๖}

Sittiporn Sripong^{๑๔} Chuleeporn Thaweesri^{๑๕} Wandee Nulong^{๑๖}

บทคัดย่อ

อาหารพื้นถิ่นในจังหวัดสงขลา จากเอกสารทางประวัติศาสตร์ เป็นบทความวิชาการ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอาหารพื้นถิ่นในจังหวัดสงขลา เพื่อรองรับการพัฒนาเป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) ทางด้านเมืองแห่งวิทยาการอาหาร (City of Gastronomy) ของ UNESCO จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสงขลา ทำให้เราเห็นได้ว่าอาหารพื้นถิ่นของจังหวัดสงขลาที่มีมาหลักจากวัตถุดิบหลักในพื้นที่ กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยเฉพาะ กลุ่มที่ได้จาก ข้าวทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า เครื่องปรุง เครื่องเทศ นอกจากนี้เรายังได้เห็นเอกลักษณ์ของอาหารพื้นถิ่นจังหวัดสงขลา ที่มีลักษณะผสมผสานของวัฒนธรรมอาหารจีน โดยเฉพาะที่กล่าวถึงในพงศาวดารคือ เครื่องเกาเหลา ซึ่งในพงศาวดารเมืองสงขลาแล้วถึงอย่างชัดเจน แม้แต่ท่านสมุหกลาโหมยังต้องกล่าวชมว่ามาถึงสงขลาจะต้องรับประทานสักครั้ง สิ่งเหล่านี้แสดงถึงเอกลักษณ์ที่สำคัญของอาหารในพื้นที่เป็นอย่างดี

คำสำคัญ : อาหารพื้นถิ่น ,สงขลา,เอกสารประวัติศาสตร์สงขลา

Abstract

Local food in Songkhla province from historical documents is an academic article from the study of historical documents The objective is to study local food in Songkhla Province. To support the development of a creative city (Creative City) in the City of Gastronomy of UNESCO from historical evidence related to Songkhla Province. We can see that Songkhla's local food comes from the main raw materials in the area. Songkhla Lake watershed, especially group obtained from Rice, both glutinous rice and non-glutinous rice, seasonings, spices, we also see the uniqueness of local food in Songkhla province. with a blend of Chinese food culture especially mentioned in the annals scratch machine which in the annals of Songkhla mentioned clearly Even Samuhardek has to praise. That when coming to Songkhla, you must eat once These well represent the key characteristics of the cuisine of the area.

Keyword: Local food , Songkhla, Songkhla historical documents

บทนำ

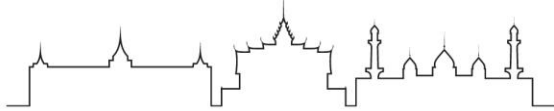
ปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องราวต่าง ๆ ของท้องถิ่นพื้นที่ ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อนำใช้ประโยชน์ในประเด็นต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาโดยเฉพาะในพื้นที่นั้น ๆ และประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อการพัฒนาพื้นที่ประเด็นต้น ๆ คือการสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ผ่านการท่องเที่ยว ที่มีการพัฒนาทั้งเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน กิจกรรม และสินค้า เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนหนึ่งที่สำคัญคือเรื่องของอาหาร ทั้งในรูปแบบเครื่องคาวหวาน ของทานเล่น แต่ที่ลึกซึ้งลงไปกว่านั้นคือความเป็นมาและคุณค่าทางวัฒนธรรมของอาหารเหล่านั้น ที่จะบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่สองฝั่งของลุ่มน้ำทะเลสาบ

^{๑๔} อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^{๑๕} อาจารย์ประจำหลักสูตรอินโดนีเซีย – มาเลเซีย เพื่องานระหว่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^{๑๖} อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

* Corresponding author, E-mail: sittiporn.sr@skru.ac.th

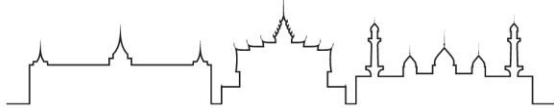
สงขลา โดยเฉพาะพื้นที่ในจังหวัดสงขลา ที่มีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลายตั้งแต่ภูเขาจนถึงทะเล ทั้งน้ำจืดและน้ำเค็ม มีวัตถุดิบในการประกอบอาหารที่หลากหลาย และเกี่ยวพันกับประเพณีวัฒนธรรมอย่างยาวนาน และที่สำคัญมีลักษณะของอาหาร ลักษณะทางวัฒนธรรมที่เหมือนและต่างกัน ในตัวอาหารชนิดเดียวกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาเป็นอย่างยิ่งที่สามารถอธิบายให้เห็นถึงเรื่องของอาหาร และวัฒนธรรมของพื้นที่

ประเด็นสำคัญเรื่องหนึ่ง ก็คือเรื่องประวัติความเป็นมาของอาหาร ซึ่งแน่นอนว่าอาหารทุกชนิดมีความเป็นมาที่ยาวนานแต่ความเป็นมาที่ยาวนานนั้น เป็นการถ่ายทอดการเล่าเรื่องจากรุ่นสู่รุ่น หรือลักษณะของอาหารที่ปรากฏ ณ เวลานั้นๆ แต่ทั้งหลายทั้งปวงอาหารที่ปรากฏ ณ ช่วงเวลาต่างๆ ย่อมได้รับอิทธิพลและพัฒนาการตามภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้น การที่จะทำความเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาของอาหารชนิดนั้นๆ อย่างถ่องแท้คงหนีไม่พ้นการศึกษาจากหลักฐานทางโบราณคดี ที่สามารถตอบเรื่องราวของอาหาร ณ ห้วงเวลาในอดีตได้อย่างชัดเจนแต่ข้อจำกัดของหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับอาหาร อาจจะไม่สามารถค้นพบ หรือหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันในบริบทของสงขลา แต่สำหรับในทางประวัติศาสตร์ในบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาหารของจังหวัดสงขลาที่ยังพอที่สามารถจะค้นคว้า และนำมาเสนอได้ในระดับหนึ่งซึ่งพอที่จะเป็นตัวช่วยในการทำความเข้าใจเรื่องราวความเป็นมาของอาหารในจังหวัดสงขลาได้เป็นอย่างดี เพื่อรองรับกับกิจกรรมเกี่ยวกับเมืองสร้างสรรค์หรือการค้นคว้าอย่างอื่นต่อไปในอนาคต บทความวิชาการชิ้นนี้จึงเกิดขึ้นจากการพยายามที่จะรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารที่ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองสงขลาไม่ว่าจะเป็นจากบันทึกการส่งสิ่งของไปร่วมจัดแสดงในงานกรุงเทพฯ ครบ ๑๐๐ ปีในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๒๕ จากพงศาวดารเมืองสงขลาและเอกสารเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารโดยเฉพาะในส่วนหนึ่งของเมืองสงขลามาพิจารณา ประกอบกับสภาพความเป็นอยู่ของอาหารที่ปรากฏให้เราเห็นในปัจจุบัน ผ่านพิธีกรรมต่างๆ เพราะอาหารที่ผ่านพิธีกรรมเป็นเรื่องของการพยายามที่จะอนุรักษ์รักษาลักษณะดั้งเดิมเอาไว้ อาหารและส่วนเกี่ยวข้องกับอาหาร ที่ปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์

จากบัญชีสิ่งของงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๑๐๐ ปี จากเมืองสงขลาในหนังสือ อนุสรณ์ย์ สุชาติ รัตนปการ

สภาพของเมืองสงขลาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๒๕ ตรงกับงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๑๐๐ ปีมีการจัดเตรียมสิ่งของส่งไปกรุงเทพฯ พร้อมกับทำบัญชีสิ่งของกำกับ โดยเจ้าพระยาวิเชียรคีรี(เม่น) ผู้ว่าราชการเมืองสงขลาจัดทำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๒๔ เพื่อส่งไปจัดแสดงในงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๑๐๐ ปีเป็นบัญชีสิ่งของพร้อมคำอธิบาย จำนวนของรวม ๒๖๐ ชนิด และของที่พระยาสุนทรานุรักษ์ผู้ช่วยราชการเมืองสงขลาจัดส่งเพิ่มเติม ๙๒ ชนิด ซึ่งปรากฏในเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติที่ หจข.ร.๕ม.๒.๑๒ก/๑ ปัจจุบันอาจเปลี่ยนเลขเรียกไปแล้ว เอกสารชุดดังกล่าวถูกนำมาตีพิมพ์ ในหนังสืออนุสรณ์ย์ สุชาติ รัตนปการที่ทายาทตระกูลรัตนปการ ร่วมกับ สถาบันทักษิณคดีศึกษา จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายสุชาติ รัตนปการ ๒๘ มีนาคม ๒๕๒๘ เป็นการสะท้อนให้เห็นส่วนหนึ่ง เป็นที่นิยมมีมากในเมืองสงขลาในขณะนั้นโดยมีสาระสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาหารดังนี้ (ตัวสะกดตามเอกสารต้นฉบับที่ หจข.ร.๕ม.๒.๑๒ก/๑)

๑. ฉื่อนหมาก
๒. หม้อข้าว/หม้อแกง/สวด
๓. สานกึ่ง/กึ่งไม้/เคยปลา
๔. ยาสูบ/ยาเส้นแดง
๕. เปลือกหอยขาว/หอยโข่ง/หอยขม/หอยเข้า
๖. ครก/สาก/ครกสี
๗. โพงพาง/यो/แห/กั๊ด/ไซ/สุ่ม
๘. ข้าว ข้าวดำ/นางหง/สาลิ/ลูกปลา/ทองสาย/เข็มเงิน/สาโหมด/นางพญา/นางจง/มลิซ้อน ข้าวเหนียวดำ/แดง/กะทิ
๙. เม่น/กจก/กจก/กจก/นกกหว้า/ไก่ฟ้า
๑๐. ยาสมุนไพโร ๒๖ ชนิด
๑๑. พืชล้มลุก เตย/คาง/น้ำเต้า/เตย/ถั่วฝักยาว/แตงไทย/แตงจีน/ข้า้/ข้า้/แตงส้ม/น้ำเต้า/ผ้า/บวบ/มันหลา/มันใหญ่/มันอัน/มันงู/มันเทศ/มันขี้หนู/หัวบอน/หัวกลอย/ขมิ้น/แตงส้ม

๑๒. นำฝั่งเหลวโดนดไทย/นำฝั่งกระบอกโดนด/นำฝั่งห่อใบตาน

๑๓. ข้าวเหนียว

๑๔. ข้าวเหนียวกวนตลับ/ข้าวเหนียวกวนช่อ/ลูกค้อ/ข้าวเหนียวกวนห่อเตาะ

๑๕. กล้วยย่าง

๑๖. ขนมลาหอย/ลาแผนหม้อ/ขนมเปีย

๑๗. ขนมก้อ/ขนมป่าโก้

๑๘. ข้าวพอง

๑๙. ส้มตริงกานู

๒๐. ยาขนมห่อเตาะ

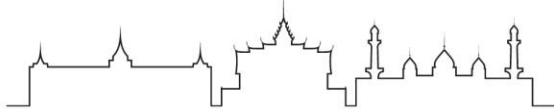
๒๑. ปลาช่อนผ่ำแห้ง/ดุกผ่ำแห้ง/หมอผ่ำแห้ง/ไหลย่าง/กะพงผ่ำแห้ง/เหลียบผ่ำแห้ง/กะบอกผ่ำแห้ง/อิคูอย่าง/โคบผ่ำแห้ง/แมวผ่ำแห้ง/แมวเค็ม/จับเม็จผ่ำแห้ง/เงินตากแห้ง/หางกิวผ่ำแห้ง/หางกิวเสียบ/แมวเสียบ/ชีเกะเสียบ/หน่วยขนุนเสียบ/หลังเขียวเสียบ/หัวกวดเสียบ/จิ้งจ้งบงเสียบ/มันกุ้งหม้อ(สุชาติ.๒๕๒๘)

สามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังนี้

๑.เครื่องมือ หม้อข้าว/หม้อแกง/สวด/ ครก/สาก/ครกสี/ โพงพาง/यो/แห/กัด/ไซ/ส้อม สมัยก่อนนิยมใช้หม้อดินเผา เป็นเครื่องหุงต้มอาหาร เพราะนอกจากจะหาซื้อได้ง่ายและราคาไม่แพงแล้วยังสอดคล้องกับวัฒนธรรมการกินในสมัยนั้นหลาย ประการ เช่นช่วยเก็บความร้อนได้ดีจะใช้ต้มตุ๋นได้ในตัว และด้วยเหตุที่เมื่อต้มแกงเสร็จเรียบร้อยแล้วนิยมเก็บไว้ในหม้อที่ต้ม แกงนั้นจนกว่าจะตักแบ่งไปรับประทานหมด ในกรณีนี้การใช้หม้อดินเผาจะให้คุณประโยชน์ยิ่งขึ้น เพราะช่วยระบายความอับ ขึ้นได้ดีทำให้อาหารไม่บูดเสียเร็ว เมื่อรับประทานมื่อต่อไปก็ยกขึ้นตั้งไฟอุ่นได้สะดวก และด้วยเหตุที่ต้องเก็บค้างหม้อไว้นานนี้ แต่ละครอบครัวจึงมักมีหม้อแกงหลายใบ แต่ละใบต่างรูปร่างขนาดกันเพื่อเลือกใช้ตามความเหมาะสม สำหรับภาชนะที่ใช้ทอด เจียว หรือผัด ที่ต้องการให้ร้อนเร็วและร้อนจัด นิยมใช้กระทะเหล็กเพราะสื่อความร้อนได้ดี ครั้นสมัยต่อมาชาวพื้นบ้านนิยมใช้ หม้อข้าวหม้อแกงประเภททองเหลือง เป็นการย้ำให้เห็นถึงอาหารหลักของผู้คนในพื้นที่ ณ เวลานั้น ที่มาจกข้าวเป็นหลักทั้ง ข้าวเหนียวและข้าวเจ้า และนิยมรับประทานแกง ส่วนสวดนั้นแน่นอนว่าใช้ในการนึ่ง โดยเฉพาะข้าวเหนียว ซึ่งน่าจะเป็น อาหารหลักอีกชนิดหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่อาจจะอยู่ในรูปของของหวานมากกว่าของคาว นอกจากสะท้อนผ่านเรื่องราวของ เครื่องมือแล้ว ยังสะท้อนในส่วนของวัตถุดิบในข้อที่ ๒ ด้วยเช่นกัน ในเรื่องของพันธ์ข้าว ที่มีหลากหลายสายพันธ์ทั้งข้าวเจ้าและ ข้าวเหนียว หลายสายพันธ์ข้าวยังคงดำรงอยู่สืบถึงปัจจุบัน และวัตถุดิบหลักอีกอย่างี่สะท้อนจากเครื่องมือ คือ ปลา ไม่ว่าจะเป็น ปลาน้ำจืด และปลาทะเล ที่อุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ และสะท้อนอีกส่วนจากวัตถุดิบแปรรูปในข้อที่ ๒ ที่ส่วนใหญ่เป็นอาหาร แปรรูปจากกลุ่มปลา ที่หลายชนิดยังคงมีการนำมาบริโภคจนถึงปัจจุบัน

๒.วัตถุดิบ สานกึ่ง/กึ่งไม้ เปลือกหอยขาว/หอยโข่ง/หอยขม/หอยเข้ ข้าว ช่อดำ/นางหง/สาลิ/ลูกปลา/ทองสาย/เข้มี เงิน/สาโหมด/นางพญา/นางจรง/มลิ ช้อน ข้าวเหนียวดำ/แดง/กะทิ เม่น/กจงทื่อ/กจงลม/นกหว้า/ไก่ฟ้า พืชล้มลุก เตื่อย/คอง รวง/น้ำเต้าเทศ/ถั่วฝักยาว/แตงไทย/แตงจีน/ขี้พริ้ว/แตงส้ม/น้ำเต้าผ้า/บวบ/มันหลา/มันใหญ่/มันอัน/มันงู/มันเทศ/มันขี้หนู/ หัวบอน/หัวกลอย/ขมิ้น/แตงส้ม ข้าวเหนียว ปลาช่อนผ่ำแห้ง/ดุกผ่ำแห้ง/หมอผ่ำแห้ง/ไหลย่าง/กะพงผ่ำแห้ง/เหลียบผ่ำแห้ง/กะ บอกผ่ำแห้ง/อิคูอย่าง/โคบผ่ำแห้ง/แมวผ่ำแห้ง/แมวเค็ม/จับเม็จผ่ำแห้ง/เงินตากแห้ง/หางกิวผ่ำแห้ง/หางกิวเสียบ/แมวเสียบ/ชี เกะเสียบ/หน่วยขนุนเสียบ/หลังเขียวเสียบ/หัวกวดเสียบ/จิ้งจ้งบงเสียบ/

ในบรรดาปลาทั้งหมด ปลากระพง “ปลากระพงผ่ำแห้ง ๑ ตัว ซื้อมากันราคาตัวละ ๕ ก้อน” มีราคาแพงที่สุดใน บรรดาปลาที่มีการซื้อขาย ราคาปลาที่รองลงมาคือปลาเหลียบผ่ำแห้งที่มีราคา ๒ ก้อน และมีค่าเท่ากับ จอหนึ่งตะลึง ๑ ผืน หรือผ้าซีกอบ ๑ ผืน หรือ หม้อตุ๋นเกาะยอ ๑๐๐ ใบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นปลาที่มีราคา และเป็นที่นิยมบริโภคตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

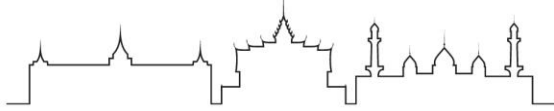
ข้อมูลข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ จากฐานทรัพยากร เขา - ป่า - โหนด - นา - เล วัตถุประสงค์อาหารที่ครบครัน ซึ่งบางส่วนกล่าวไปแล้วในข้อที่ ๑ หรือบางส่วนที่เป็นชื่อพืชล้มลุก หรือพืชไร่ปัจจุบันก็ยังคงบริโภคกันอยู่ โดยเฉพาะขมิ้น ทั้งการใช้ขมิ้นผสมเครื่องแกงเป็นเอกลักษณ์ ทั้งนี้เพื่อใช้ฆ่ากลิ่นคาว นอกจากนี้ชาวภาคใต้ในสมัยก่อนยังมีความเชื่อว่าขมิ้นเป็น "ยาแก้ยา" หรือ "พญา" คือทำให้บรรดาเวทมนตร์คาถาหรือคุณไสยต่างๆ ที่ผู้อื่นกระทำเพื่อปองร้ายให้เสื่อมสูญทั้งยังเป็นสมุนไพรแก้โรคได้หลายชนิด ใช้แกงส้ม แกงกะทิ บางชนิดนำมาบวชเชื่อมเป็นของหวาน วัตถุประสงค์ที่น่าสนใจในข้อที่ ๒ นี้คือ กลุ่มอาหารป่า ไม่ว่าจะเป็น เม่น กระเจิง นกหว้า และไก่ฟ้า ที่ปรากฏในบัญชีที่ส่งไปยังกรุงเทพมหานครนั้น ถูกส่งไปในลักษณะสัตว์สวยงามหรือสัตว์เลี้ยง แต่สำหรับผู้คนในพื้นที่ ณ เวลานั้น หรือในปัจจุบันเองก็ตาม สัตว์เหล่านั้นคืออาหารโปรตีนชั้นดีจากป่า อาหารป่าในพื้นที่จึงเป็นที่นิยมอีกอย่างหนึ่ง เพราะเป็นแหล่งโปรตีนราคาถูก ไม่ต้องเลี้ยงหรือซื้อหา ในปัจจุบันกลุ่มอาหารป่าก็ยังเป็นที่นิยมในพื้นที่และคนต่างถิ่น แต่ตรงข้ามกับอดีตที่มีราคาแพง ด้วยหายากและส่วนใหญ่เป็นสัตว์อนุรักษ์ ที่ไม่สามารถล่าได้ตามธรรมชาติ ต้องอาศัยการเพาะเลี้ยง

๓. เครื่องปรุงเครื่องเทศ /เคยปลา สานกุ่ม/กุ่มไม้ นำผึ้งเหลวโตนดไทย/น้ำผึ้งกระบอกโตนด/น้ำผึ้งห่อใบตาน มั่นกุ่มหม้อ เป็นเครื่องปรุงรสในกลุ่มเค็มหวาน รสชาติจัดจ้านเป็นอาหารรสจัด ที่เน้นไปทางเค็ม หวาน เพราะจากสิ่งของข้างต้นจะเห็นว่าประกอบด้วย สิ่งของสิ่งของที่เป็นเครื่องปรุงหลักอย่างสารให้ความหวานที่มีหลายชนิด และให้รสหวานที่เข้มข้น อย่าง น้ำผึ้งเหลวโตนดไทย/น้ำผึ้งกระบอกโตนด/น้ำผึ้งห่อใบตาน และเครื่องปรุงรสเค็ม อย่างเคยปลา สานกุ่ม/กุ่มไม้ (กุ่มแห้ง) ที่สันนิษฐานว่าอาหารพื้นถิ่นมีรสจัดนั้น

ตาลโตนด เป็นพืชหลักทางเศรษฐกิจ วิถีชีวิต ของผู้คนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นหนึ่งในสามเกลอของพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ซึ่งประกอบด้วย ข้าว ไข่ และตาลโตนด เป็นหนึ่งในวิถีชีวิต โหนด นา เล ตาลโตนดเป็นพืชให้คุณค่าอย่างยิ่งต่อผู้คน เพราะมีการใช้ประโยชน์จากตาลโตนดในทุกส่วน ตั้งแต่ยอดจนถึงราก ยอดใช้ในงานจักสาน ก้านใบใช้ทำรั้ว ไม้ใช้ในงานก่อสร้าง รากเป็นยา แต่ที่เรารู้จักกันส่วนใหญ่จะเป็นผลผลิตจากช่อดอก ซึ่งก็คือ น้ำตาลโตนดสด สามารถทำเป็นน้ำเมาน้ำตาลที่เหลือสามารถใส่ไห กระบอกทิ้งไว้ กลายเป็นน้ำส้ม ให้รสเปรี้ยวที่เป็นเอกลักษณ์อีกแบบหนึ่งของตาลโตนด น้ำตาลสดสามารถนำมาเคี่ยวเป็นน้ำตาลเหลว หรือในพื้นที่เรียกน้ำผึ้งดิบ จากบัญชีสิ่งของซึ่งบังเกิดขึ้น ที่ชาวเมืองท่าขึ้นและมีชื่อขายกันในเมืองสงขลา ที่เจ้าพระยาวิเชียรคิริ (เม่น ณ สงขลา) จัดส่งไปยังกรุงเทพฯ เพื่อจัดแสดงในงานสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์รวม ๒๖๐ สิ่ง และที่พระยาสุนทรานุรักษ์ ผู้ช่วยราชการเมืองสงขลาจัดส่งเพิ่มเติมอีก ๙๒ สิ่ง เพื่อจัดแสดงในงานสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ ครบ ๑๐๐ ปี มีการกล่าวถึง น้ำตาลจากตาลโตนดไว้ว่า น้ำผึ้งเหลวโตนดไทย ๑ ชื่อขายกันแล่งละ ๑๐ เปี้ย น้ำผึ้งกระบอกโตนด ๓๐ ก่อกอ ชื่อขายกันราคาบอกละ ๖ -๗ เปี้ย น้ำผึ้งห่อใบตาล ๔๐ ห่อ ชื่อขายกันราคาห่อละ ๕ เปี้ย นอกจากนั้นยังมี พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จประพาสแหลมมลายู รัตนโกสินทร์ศก ๑๐๘ ว่า “มีต้นตาลมาก ตาลเหล่านี้ที่ทำน้ำตาลบ แต่ชาวสงขลาเรียกว่า ผึ้งดิบ ลงมาขายที่ตลาด ” (จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, ๒๕๕๐:๔๐) น้ำตาลเหลวเคี่ยวต่อจนงวดอีกสักกระยะ นำมาหยอดใส่แฉ่งที่ทำจากใบตาล เป็นน้ำผึ้งแฉ่ง

ความหวานในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทั้งที่อยู่ในรูปแบบของอาหารหวานคาว ล้วนได้มาจากตาลโตนดทั้งสิ้น นอกจากเป็นส่วนประกอบอาหารแล้ว น้ำตาลโตนดยังเป็นส่วนสำคัญของเหล่าชาว ที่ขึ้นชื่ออย่างเหล่าตะเครียะ ส่วนผลนั้น นอกจากรับประทานสดแล้วยังสามารถแปรรูปได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเชื่อม ลอยแล้ว หรือแม้กระทั่งลูกตาลกรอบ วนลูกตาล เนื้อในลูกตาลสามารถนำไปทำขนมได้เช่นกัน แม้กระทั่งเมล็ดตาลอก ยังสามารถเอาจาวตาล มาเชื่อมรับประทานเป็นอาหารขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่ง ตาลโตนด จึงเป็นพืชมีคุณอย่างยิ่งต่อพื้นที่ ตาลโตนดถูกปลูก ปล่อยให้ขึ้นตามธรรมชาติ ตามแนวคันนา บริเวณคาบสมุทรสทิงพระ จังหวัดสงขลาความหนาแน่นของการเช่นนี้ ทำให้ผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้ใช้ตาลโตนดให้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวางจนกลายเป็นวิถีของวัฒนธรรมที่น่าสนใจอย่างหนึ่ง

สิ่งของชนิดหนึ่งในสิ่งของที่ส่งไปพร้อมกันนั้นคือ เฝื่อนหมาก ยาสูบ/ยาเส้นแดง(คือยาเส้นชนิดหนึ่ง นำเข้ามาจากจีน) ทั้งหมดหมากพลูและยาสูบ ที่คนสงขลาในอดีตบริโภคไปนั้น ย่อมส่งผลถึงระบบประสาทรับรู้รสชาติอาหารในช่องปากเพราะ

ทั้งหมดพลและบุหรี เป็นของที่มีรสเข้มข้นทำลายระบบรับรสในช่องปากอาหารที่รับประทานไปถ้ารสชาติไม่เข้มข้นก็จะไม่รู้รสจากอาหารนั้น ๆ การทำอาหารให้อร่อยถูกปากจึงต้องเป็นอาหารที่มีรสชาติเข้มข้น เน้นไปที่รสเค็มหวาน โดยเฉพาะกลุ่มน้ำตาลโตนด ที่นอกจากจะเป็นของหวานในตัวของมันเองแล้ว ยังเป็นวัตถุดิบหลักในการถนอมอาหารทั้งคาวหวานให้สามารถเก็บไว้รับประทานได้นาน ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่ในเอกสารชุดนี้อย่างข้าวเหนียวกวน ยาขนม หรือกอละแม หรือนำไปใช้ต้มหวานอาหารต่าง ๆ ไว้รับประทานนาน ๆ ขนส่งไปได้ไกล ๆ เช่น กุ้งหวาน ปลาหวาน ปลาร้า ปลาเค็ม เนื้อเค็ม หนังกุ้งหนามหมูและหนังกวาว เชื่อมผลไม้ เชื่อมหรือกวน กับพืชล้มลุกชนิดต่าง หรือแม้กระทั่งท้ายที่สุดของน้ำตาลคือ การนำไปผลิต กลั่นเป็นเหล้า เครื่องสร้างความบันเทิง สันทนาการ ละลายพฤติกรรม เชื่อมสัมพันธ์ทะเลาะวิวาทของคนในพื้นที่ และยังคงสร้างเอกลักษณ์มาจนถึงปัจจุบัน

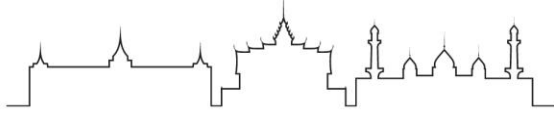
๔.อาหารปรุงสำเร็จ เป็นอาหารแล้ว ข้าวเหนียวกวนดลั/ข้าวเหนียวกวนช่อ/ลูกค้อ/ข้าวเหนียวกวนห่อเตาะ กล้วยย่าง ขนมลาหอย/ลาแผนหม้อ/ขนมเปีย ขนมก่อ/ขนมป้าโก๋ ข้าวพอง ส้มตริงกานู ยาขนมห่อเตาะ อาหารในกลุ่มนี้เป็นของหวานที่เกี่ยวข้องกับน้ำตาลโตนดและข้าวเหนียว ข้าวเจ้า ที่น่าสนใจคือการเก็บรักษาโดยการห่อ เตาะหรือกอบหมาก ซึ่งเป็นภูมิปัญญาด้านบรรจุภัณฑ์ที่ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบันที่ต่างจากพวกก็คงเป็นผลไม้ ๒ ชนิดคือ กล้วย แต่อยู่ในรูปของกล้วยย่าง แทนที่จะเป็นกล้วยตากอย่างในปัจจุบัน แต่กลับใช้วิธีย่าง ส่วนหนึ่งอาจจะเพื่อรสชาติที่เข้มข้นอร่อยกว่าการตากแดด หรืออาจจะเพราะทำให้กล้วยแห้งดีกว่า เก็บไว้นานกว่า หรืออาจจะเป็นในเรื่องของวิธีการทำเพราะกล้วยออกลูกทั้งปี บางช่วงสงขลาฝนตกชุกอาจไม่สะดวกตากแดด จึงต้องใช้วิธีย่างไป และอาจจะฝนตกไม่สามารถทำกิจกรรมการเกษตรอื่น ๆ ได้จึงนำกล้วยมาย่าง ได้ทั้งการใช้เวลาว่างเป็นประโยชน์ ได้กล้วยย่างและได้ผิงไฟแก้หนาวเย็นไปในตัว สุดท้ายที่เป็นผลไม้หนึ่งเดียวคือ ส้มตริงกานู ซึ่งปรากฏในเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับตลาดและสิ่งของเมืองสงขลาบ่อยมาก อาจจะมีที่มาจากเมืองตรังกานู ในมาเลเซียปัจจุบัน เป็นส้มขนาดใหญ่ คล้ายๆ ผลส้มโอแต่เล็กกว่า มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว รสชาติดีบางพื้นที่เรียกส้มมิดถึง อดีตเป็นผลไม้ดั้งขึ้นชื่อมีแทบทุกบ้าน แต่ปัจจุบันสูญหายไปมากคงเหลือปลูกเป็นหลักอยู่บ้างแถวอำเภอนะนือในปัจจุบัน

๕.อุปกรณ์ อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับอาหารการกิน เย็นหมาก ยาสูบ/ยาเส้นแดง อาจเป็นสิ่งสำคัญที่ทำลายระบบรับรสอาหาร ทำให้อาหารพื้นถิ่นส่วนใหญ่มีรสจืดจาง

๖.ยาสมุนไพรร ยาสมุนไพรร ๒๖ ชนิด ซึ่งส่วนใหญ่มีรสเผ็ดร้อน ขมฝาด เพื่อดับพิษ หรือภาวะโรคภัยจากอาหาร ยากลุ่มแก้ปวดท้อง อาการผิดปกติที่เกิดกับระบบทางเดินอาหาร และกลุ่มยาแก้ปวดเมื่อย ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ยาในการทำงานหนัก แบกหามชุดชน

บันทึกของเฮอร์เบิร์ต วาริงตัน สมิธ

บันทึกของเฮอร์เบิร์ต วาริงตัน สมิธ เป็นบันทึกของชาวตะวันตกที่บันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นในเวลาเดินทางทำให้ปรากฏข้อมูลประวัติศาสตร์ของพื้นที่ต่าง ๆ ณ เวลานั้นได้เป็นอย่างดี เมืองสงขลาเป็นเมืองหนึ่งที่ แวริงตัน สมิธ เดินทางมาถึงเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ปี พ.ศ.๒๔๓๙ ถึงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๔๓๙ ตลอดระยะเวลา ๒๐ วันที่เขาสำรวจไปยังสถานที่ต่าง ๆ ของสงขลา และได้บันทึกเกี่ยวกับเมืองสงขลาไว้ว่า “ที่นี่ก็ยังคงมีพ่อค้าชาวจีนจำนวนมากซึ่งเป็นผู้ผูกขาดการค้าของชุมชนและเป็นเจ้าของเรือสำเภหลายลำระหว่างช่วงนอกฤดูมรสุมของปีจนถึงช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือชาวจีนจะซื้อผลผลิตจากผู้เพาะปลูกยกกันไปขายให้พวกที่มีอำนาจในการสั่งซื้อแล้ว จึงแล่นเรือสำเภออกไปอย่างเร่งด่วนเท่าที่โอกาสจะอำนวยเพื่อไปยังสิงคโปร์กรุงเทพฯและทุกๆเมืองท่าเล็กๆ ตามชายฝั่งซึ่งคาดว่าจะเป็นการสกัดกั้นการเข้ามาสู่พื้นที่ของชาวตะวันตก แต่เหมือนว่ามั่นคงเปล่าประโยชน์โดยสิ้นเชิงจากการที่การสร้างทางรถไฟสายเกดะห์ - สิงโกรา กำลังจะแล้วเสร็จเมื่อดูจากอัตราความคืบหน้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงเป็นไปได้มากกว่าชาวจีนจะมีความสำคัญเป็นอันดับ หนึ่งในย่านนี้ในอีกไม่กี่ปีที่กำลังจะมาถึง”(แวริงตัน สมิธ.๒๕๕๙:๑๒๖)

หรือการเปรียบเทียบความนิยมชมชอบในการบริโภคหมูของชาวจีนในเมืองสงขลาไว้ว่า “ความสุขของคนจีน เช่นเดียวกับหมูและหางเปียของพวกเขา”(แวริ่งตัน สมิต.๒๕๕๙:๑๒๔)

สัมภาษณ์เมืองสงขลา หรือสัมภาษณ์ บันทึกลงบันทึกได้กล่าวถึงไว้เช่นกันว่า “ตลาดที่เมืองสงขลาเป็นสถานที่ที่กว้างใหญ่มากถ้าไม่นับที่หลวงพระบางแล้วยังไม่เคยมีครั้งไหนที่เราจะได้เห็นฝูงชนเบียดเสียดและสินค้าละลานตาไปกว่านี้ซึ่งยังติดตาติดใจพวกเรายู่อันมากเรามาที่นี่เพื่อหาผลไม้ซึ่งหาไม่ได้ที่กรุงเทพฯตั้งแต่เมื่อ ๓ เดือนที่แล้วและผลไม้ที่สดยอดเยี่ยมกว่าเพื่อนก็คือสัมภาษณ์ของสงขลา”(แวริ่งตัน สมิต.๒๕๕๙: ๑๒๖)

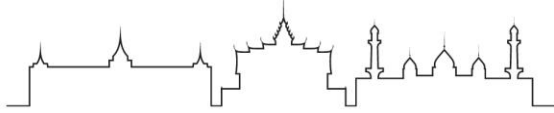
มีการกล่าวถึงทุเรียนและปลาแห้ง ที่ตัวผู้บันทึกคือ แวริ่งตัน สมิต และคณะเดินทางของเขาบนเรือไม่ชอบกลิ่นของทุเรียนและปลาแห้งเลย แต่กลับเป็นอาหารขึ้นชื่อของผู้คนในเมืองสงขลา ถือเป็นของดีของฝากขึ้นชื่อ ใครไปมาต้องหามาฝาก แต่กลับไม่เป็นที่ชื่นชอบของผู้รับอย่างแวริ่งตัน สมิต “เราไม่ชอบทุเรียน เรือของเราจึงกลายเป็นที่อยู่อันไม่พึงประสงค์ของปลาแห้งและทุเรียน” (แวริ่งตัน สมิต.๒๕๕๙:๑๒๖)

พงศาวดารเมืองสงขลา

พงศาวดารเมืองสงขลา ในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสเมืองสงขลา ในช่วงปีพ.ศ. ๒๔๐๒ ในประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม ๖ ซึ่งนำแปลกใจที่เอกสารชิ้นต้นฉบับนี้มีการกล่าวถึงเกาเหลา ไว้ด้วยว่า “ขุนหมื่นมีชื่อยกตกใส่เครื่องเกาเหลาตั้งไว้เจ้าคุณกลาโหมเปิดผ้าขึ้นดู ว่ามาถึงเมืองสงขลาแล้วจะกินเข้าสักที ยกเครื่องเกาเหลาลงไปกับสำหรับเจ้าจอมหม่อมช้างในแลข้าราชการที่อยู่ในเรือพระที่นั่ง ๒๐ สำหรับ พระนายศรีสรรเพชญ์ยกเครื่องเกาเหลาเข้าไปถวาย ทรงเสวยเสร็จลงเรือพระที่นั่งร้องบดลงไปทอดพระเนตรศิลา” (กรมศิลปากร.๒๕๔๕:๒๙๕) และเอกสารชุดเดียวกันนี้ก็ได้กล่าวถึง การตั้งโรงครัวสำหรับจัดทำอาหารในการต้อนรับคณะเดินทางที่ร่วมในการเสด็จประพาสต้นครั้งนี้ประกอบด้วย โรงครัวจีนโรงครัวของครว โรงพลูและโรงครัวของหวาน แสดงให้เห็นถึงบทบาทของอาหารจีนที่มีในเมืองสงขลา

อาหารพื้นถิ่นที่เป็นลักษณะอาหารโบราณอีกส่วนหนึ่ง ที่ยังคงทอดมาจนถึงปัจจุบันคืออาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมหรืออาหารในงานเทศกาลสำคัญต่างๆ ของทางภาคใต้โดยเฉพาะในทางสงขลาซึ่งหากจะพิจารณาเทศกาลหรือกิจกรรมงานสำคัญในพื้นที่จังหวัดสงขลาอาจพอสรุปได้ดังนี้ในช่วงเดือน ๕ หรือราวๆเมษายนคนสงขลา จะมีงานเคารพอิฐของบรรพชนที่ล่วงลับไปแล้วบริเวณป่าช้า หรือสุสานเก็บกระดูกในแต่ละวัดซึ่งคนสงขลาจะเรียกว่าเทศกาลวันว่างหรือทำบุญบัว เพราะกระดูกเก็บในบัวหรือสลุบเลย เรียกว่าทำบุญบัว กิจกรรมจะมีอยู่ ๒ วันคือในช่วงกลางคืนของวันที่จะมีงานจะมีการไปเคารพบัวจุดธูปเทียนที่ตั้งของบัวและเช้าวันต่อมาจะมีการประกอบอาหาร เพื่อที่จะถวายพระและเลี้ยงลูกหลานที่มาช่วยในงานถือเป็นงานรวมญาติหรืองานทำบุญให้กับประชาชนครั้งแรกในรอบปีตามปฏิทินทางจันทรคติและประชาชน ที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้นั้นเป็นบัตรประชาชนที่ใกล้ชิดกับผู้มีชีวิตอยู่หรือบางคนอาจจะร่วมสมัยหรือทันกัน อาหารที่ใช้ในการถวายพระในเช้าของวันนั้นก็จะจะเป็นอาหารที่ผูกพัน หรือผู้ล่วงลับนิยมชมชอบ

อาหารหลัก ๆ และการทำบุญดังกล่าว เช่นมีการทำขนมจีนดั้งเดิมเป็นขนมจีนที่ทำเส้นขึ้นมาเองน้ำยาก็มียั้งแต่น้ำยากะทิ น้ำยาแกงพุงปลา มีการทำแป้งข้าวหมากหรือบางพื้นที่จะเป็นข้าวต้มทั้งข้าวต้มมัดแล้วก็ข้าวต้มลูกหยอดหรือข้าวต้มสามเหลี่ยมทั้งเหนียวขาวและเหนียวดำส่วนแกงนั้นก็แล้วแต่ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของแกงกะทิหน่อไม้เนื้อหรือกุ่มหรือปลาตามแต่การจัดหาของแต่ละครัวเรือน หรือความชอบของแต่ละครัวเรือน ซึ่งอาหารในส่วนนี้เราจะสังเกตได้ว่าของหวานละมาจากข้าวเหนียวไม่ว่าจะเป็นขาว หรือดำแต่สิ่งที่ขึ้นชื่อและต้องทำก็คือผลิตภัณฑ์ของหวานจากข้าวเหนียวดำ พิธีกรรมต่อมาในช่วงก่อนเข้าพรรษาคือตั้งแต่เดือน ๖ ถึงเดือน ๘ ตามปฏิทินก็จะเป็นพิธีกรรมของการระลึกถึงบรรพชนบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปนานแล้วผ่านพิธีอาจะอยู่ในสถานที่สำคัญหรือที่ส่วนที่ได้เรื่องของการไหว้เจ้าที่ ซึ่งอาหารที่ใช้ในการไหว้เจ้านั้นก็จะประกอบอาหารคาวหวานตามแต่เจ้าภาพจะจัด แต่สิ่งหนึ่งที่ขาดไม่ได้ที่เป็นของหวานก็คือ ต้องมีองค์ประกอบจากข้าวเหนียวไม่ว่าจะเป็นขาวหรือข้าวเหนียวดำเราอาจจะมียก ซึ่งส่วนใหญ่นิยมทำแกงที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษคือทำข้าวเหนียวกันมาเป็นของ

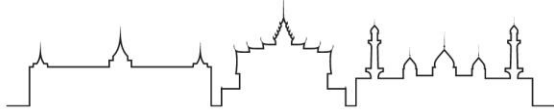
ที่บรรพบุรุษหรือสถานที่เหล่านั้นนิยมขอบทาน ซึ่งจะมีไม้พั่นแกงกะทิตาจะเป็นกะทิผักรวมกะทิหน่อไม้ใส่เนื้อสัตว์แล้วจะเป็นเนื้อวัวหมูไก่กึ่งตามแต่ความนิยมของผู้ทำ

ส่วนในช่วงเวลาเดียวกันก็จะเป็นการทำบุญอีกลักษณะหนึ่งที่ระลึกไปแล้วที่ล่วงลับไปแล้วลักษณะของการตั้งมโนราห์โรงครู ครูหมอ ตายาย ลักษณะของอาหารก็เช่นเดียวกันจากการไหว้เจ้าที่ ซึ่งจะต้องประกอบด้วยของหวานและที่สำคัญของหวาน จะต้องมียอดประกอบของข้าวเหนียวส่วนองค์ประกอบอื่นว่าจะเป็นหมูไก่ต้ม ซึ่งลักษณะคล้ายๆกับรวมกับการเซ่นไหว้ของชาวจีนจะองค์ประกอบที่เพิ่มเติมขึ้น แสดงถึงความเคารพในบรรพชนของผู้มีชีวิตอยู่หรือเป็นการตอบแทนบรรพชนที่ดลบันดาลหรืออำนวยการพรให้คนมีชีวิตอยู่ได้สมประสงค์ดังสิ่งที่เคยบนบานไว้ สุดท้ายในรอบปีตามระบบจันทรคติ ก็คือพิธีหรืองานชิงเปรตหรือภาษาไทยที่เรียกกันในภาษาราชการปัจจุบัน ซึ่งเป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพชนที่ล่วงลับไปแล้วนานมาก และอยู่ในสถานะที่อาจจะเรียกว่าอยู่ในนรกภูมิ มีโอกาสได้ขึ้นมาพบปะลูกหลานเพียงปีละครั้งลูกหลานก็จะทำบุญอุทิศกุศลไปให้ในพื้นที่จังหวัดสงขลาลักษณะอาหารส่วนใหญ่ก็จะคล้ายๆ กับพิธีกรรมด้านอื่นๆ ก็คือจะมีของหวานเป็นข้าวเหนียวทั้งขาวทั้งดำในรูปของข้าวต้มมัดข้าวต้มสามเหลี่ยม และด้วยความพิเศษว่าท่านเหล่านั้นมาจากภพภูมิที่ต่างไกลจึงมีการทำขนมอย่างอื่นเพื่อ สื่อแทนความห่วงใยไม่ว่าจะเป็นขนมลาขนมทองขนมเจาะหูนอกจากสื่อถึงอาหารในภพภูมิต่อไปของท่าน แล้วยังสื่อถึงลักษณะของใช้แทนข้าวของเครื่องใช้ไม่ว่าจะเป็นผ้าห่มลักษณะเช่นนี้คล้าย ๆ กับงานเผากงเต็ก ของคนเชื้อสายจีนและที่สำคัญอีกส่วนในงานที่จะต้องห่อเครื่องปรุง กะปิ หอม กระเทียม เกลือ ในใบกระพ้อ ลักษณะคล้ายกับต้นสามเหลี่ยมเพื่อที่ให้บรรพชนเอาไปใช้ในภพภูมิของท่านลักษณะเช่นนี้สะท้อนถึง เครื่องปรุงหลักก็คือเกลือ กะปิขมิ้นพริกแห้งและอาหารหลักที่ขาดไม่ได้อย่างที่วามแล้วขั้นต้นคือข้าวเหนียว

รูปที่ ๑ อาหารกับพิธีกรรม

ที่มา : สิทธิพร ศรีผ่อง ๑๕ มี.ค. ๒๕๖๖

บทสรุป

อาหารพื้นถิ่นในจังหวัดสงขลาแน่นอนว่าเป็นหนึ่ง ในปัจจัยที่สำคัญของมนุษย์คือเรื่องของอาหารและทุกวันนี้ เรื่องราวของอาหารถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการส่งเสริมกิจกรรมของเมืองไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ รูปแบบเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองซึ่งอาหาร แต่ละชนิดย่อมมี เรื่องราวความเป็นมาอย่างยาวนาน เราอาจจะเห็นโดยทั่วไปพบว่าอาหารแต่ละชนิดมีการปรุงมีการผลิตมีการบริโภคกันมา อย่างยาวนานแต่ความยาวนานเหล่านั้น ความเป็นมาเหล่านั้นส่วนใหญ่ไม่อาจจะยืนยันได้ทางข้อมูลที่เป็นเอกสารทางวิชาการ เป็นเพียงเรื่องราวหรือสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วสืบทอดกันมาแต่ก็เชื่อว่าเรื่องราวเหล่านั้นจะไม่เป็นความจริงแต่ถ้าหากเราสามารถที่จะ สืบค้นเรื่องราวความเป็นมาของอาหารพื้นถิ่นจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ก็จะเป็นตัวช่วยให้เราเห็นพัฒนาการ ความเป็นมา ของอาหารชนิดนั้นๆ ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่มีบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่บันทึกโดยตรงกับอาหารพื้นถิ่น เหล่านั้นก็ตามแต่สามารถที่จะสกัดและรวบรวมประเด็นจากเอกสารประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ณ ห้วงเวลานั้น

เอกสารอ้างอิง

กรมศิลปากร.ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม ๖. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

๒๕๔๕

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ.พระราชหัตถเลขาเรื่องเสด็จประพาสแหลมมลายู.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เดือนตุลา.

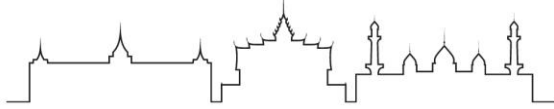
๒๕๕๐

อนุสรณ์ย์ สุชาติ รัตนปราการ. [ม.ป.ท.]:ม.ป.พ., ๒๕๒๘.

H.WARINGTON SMYTH .FIVE YEARS IN SIAM.แปลโดย นางสาวเสาวลักษณ์ กี่ชานนท์.กรุงเทพฯ: พระรามศรีเอช.

๒๕๕๙.

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

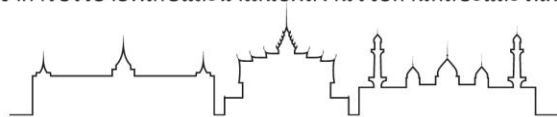

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความระดับชาติ
สาขาศิลปกรรม (ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)

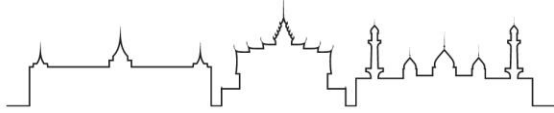
โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคบรรยาย

การสร้างสรรคเพลงทับเพลงโนน สำหรับแซกโซโฟน ควอเตท The Creation of *Pleng Tab Pleng Tone* for Saxophone Quartet

เดชิตฐ์ ทองตราฐุ^๑ และ ชุมชน สืบวงศ์^๒
Dechit Thongtrachu^๑ and Chumchon Suebwong^๒

บทคัดย่อ

โครงการสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทเพลงโนรา และเพื่อสร้างสรรค์เพลงทับเพลงโนน สำหรับแซกโซโฟน ควอเตท ผู้วิจัยได้คัดเลือกเพลงทับเพลงโนน เพลงต้นแบบจากคณะโนราชาโนนทน้อย เสน่ห์ศิลป์ มาพัฒนาและเรียบเรียงเสียงประสาน ในรูปแบบวงแซกโซโฟน ควอเตท โดยใช้หลักการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีตะวันตก หลักการด้านการเค้นเต๋อร์พ้อยท์ หลักการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีแจ๊ส ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ มีชื่อเพลงว่า “บุญนำพา” คำสำคัญ: โนรา, เพลงทับเพลงโนน, แซกโซโฟน ควอเตท

Abstract

This musical creative project aims to study Nora songs and create new music of *Pleng Tab Pleng Tone*, one of the traditional Nora repertoires for the saxophone quartet. Researchers select and develop *Pleng Tab Pleng Tone* performed by the Norachanonnoi Sanaesilp troupe for this composition. By utilizing the principles of western music harmonization, Counterpoint, and Jazz Orchestration, the song *Boon Nam Pha* was arranged.

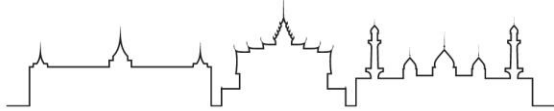
Keywords: Nora, *Pleng Tab Pleng Tone*, Saxophone Quartet

เดชิตฐ์ ทองตราฐุ^๑ นักศึกษา สาขาดุริยางคศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

E-mail: Dechit๑๙@gmail.com

ชุมชน สืบวงศ์^๒ อาจารย์ประจำสาขาดุริยางคศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

E-mail: pong sax@gmail.com , chumchon.su@skru.ac.th

บทนำ

โนราเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ที่นิยมมาช้านาน และในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔ องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ประกาศรับรองขึ้นทะเบียน โนรา (Nora, Dance Drama in Southern Thailand) เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ

“โนรา” เป็นมหรสพศิลปะการร่ายรำทางภาคใต้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นศิลปะวัฒนธรรมเก่าแก่ที่สืบทอดต่อกันมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โนราได้รับความนิยมทุกท้องถิ่น บ่งบอกถึงการแสดงศิลปะ วัฒนธรรมทางภาคใต้ ความเป็นเอกลักษณ์ จากรุ่นบรรพชน สู่รุ่นลูกหลาน

ดนตรีประกอบการแสดงโนราและเครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงโนรา ส่วนใหญ่เป็นเครื่องตีให้จังหวะ ประกอบด้วย ทับ (โทนหรือทับโนรา) มี ๒ ใบ เสียงต่างกันเล็กน้อย ใช้คนตีเพียงคนเดียว เป็นเครื่องตีที่สำคัญที่สุด เพราะทำหน้าที่คุมจังหวะ และเป็นตัวนำในการเปลี่ยนจังหวะทำนองตามผู้รำ กลองทำหน้าที่เสริมเน้นจังหวะ และล้อเสียงทับ ปี่ โหม่ง ฉิ่ง และตะระ บทเพลงที่ใช้ในการแสดงโนราประกอบด้วย เพลงโหมโรง เพลงขึ้นหัวปี เพลงดำเนิน เพลงประกอบรำ เพลงโค เพลงนาตเช้า เพลงนาตเร็ว และเพลงลงเครื่อง

เพลงทับเพลงโทน เป็นแม่ไม้เพลงหรือจังหวะเพลงหนึ่ง ที่นักแสดงและนักดนตรีต้องศึกษาและเข้าใจในเพลงเป็นอย่างดี ต้องประสานกันทั้งสองฝ่ายให้เป็นหนึ่ง เพื่อที่จะทำการแสดงในเพลงทับในจังหวะทำรำตัวนี้ออกมาสมบูรณ์ที่สุด เพลงทับเพลงโทนเป็นเพลงที่มีจังหวะชัดเจนมีพลัง ให้ความรู้สึกถึงความขลัง ซึ่งในสายตระกูลโนราสวัสดิ์สว่างศิลป์ จะนำเพลงจังหวะนี้มาใช้ในพิธีที่สูงๆเท่านั้น และใช้ทำรำที่พิเศษหรือทำรำชั้นครู มาประกอบร่วมกับเพลงนี้ เพื่อที่จะดึงดูดความเข้มข้นให้ดูสมบูรณ์ เช่น ใช้ทำพรหมสี่หน้า มาบวกกับจังหวะเพลงทับเพลงโทน เพื่อที่จะพลิกสาดคล้าในการลาโรงครู ใช้ทำกระบี่ตีท่า หรือท่วงท่าในการต่อสู้กัน มาบวกกับเพลงทับเพลงโทน เพื่อที่จะได้ดูเข้มข้นขลังในท่วงท่า เป็นต้น

แซกโซโฟน ควอเตท เป็นการนำแซกโซโฟนจำนวน ๔ เครื่อง มาบรรเลงสอดประสานเข้าด้วยกัน ทำให้เกิดลีลาการบรรเลงที่สอดรับอย่างลงตัว นิยมใช้แซกโซโฟน ๔ ชนิดด้วยกัน คือ โซปราโนแซกโซโฟน อัลโตแซกโซโฟน เทเนอร์แซกโซโฟน และบาริโตนแซกโซโฟน ซึ่งมีความถี่เสียงที่แตกต่างกัน วง Bangkok Saxophone Quartet เป็นวงดนตรีแซกโซโฟน ควอเตท ที่นำบทเพลงไทยเดิม บทเพลงพื้นบ้านและบทเพลงพระราชนิพนธ์มาเรียบเรียงเสียงประสานและบรรเลงได้อย่างลงตัว

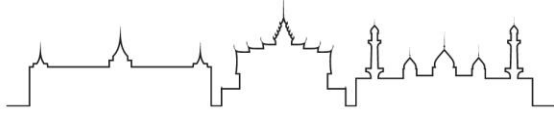
ด้วยผู้วิจัยเป็นนักเป่าปี่โนราในคณะโนราชาวนนทน้อยเสน่ห์ศิลป์ ซึ่งมีความสนใจอยากนำความรู้ประสบการณ์ด้านดนตรีพื้นบ้านภาคใต้และนอกรู้ด้านแซกโซโฟน มาเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีตะวันตก เพื่ออนุรักษ์ สืบทอด และสร้างสรรค์มรดกทางวัฒนธรรม ในเรื่องของบทเพลงโนรา ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดสร้างสรรค์บทเพลงโนราให้ออกไปสู่แวดวงศิลปะการแสดงดนตรีพื้นบ้านและแวดวงวิชาการด้านดุริยางคศิลป์ตะวันตก โดยการสร้างสรรค์บทเพลงทับเพลงโทน สำหรับแซกโซโฟน ควอเตท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

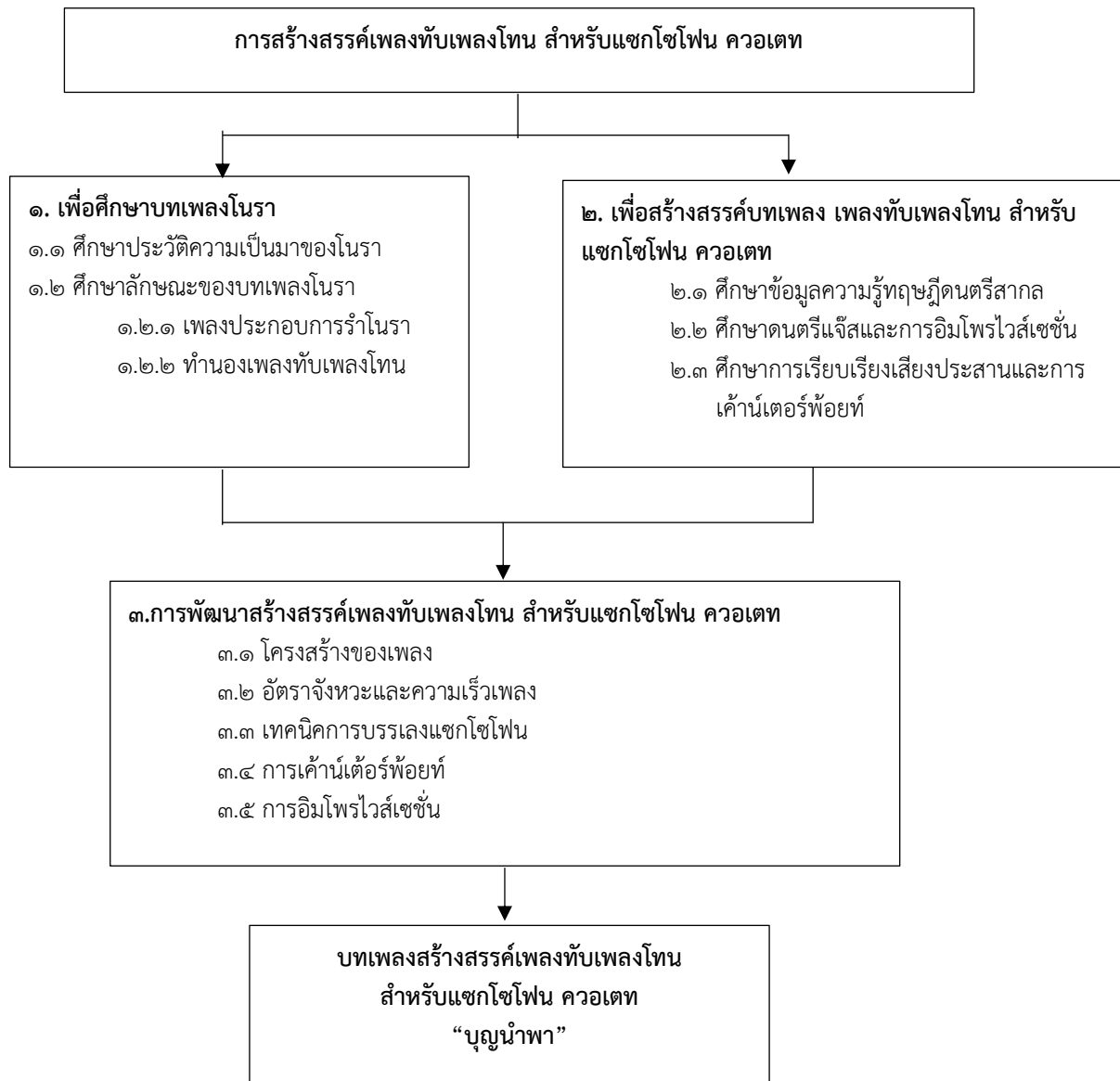
เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงทับเพลงโทน สำหรับแซกโซโฟน ควอเตท

ขอบเขตของการวิจัย

พัฒนาและเรียบเรียงเสียงประสานเพลงทับเพลงโทน เพลงต้นแบบจากคณะโนราชาวนนทน้อย เสน่ห์ศิลป์ ในรูปแบบวงแซกโซโฟน ควอเตท โดยใช้หลักการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีตะวันตก หลักการด้านการค้ำเค้นเคอร์พ้อยท์ หลักการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีแจ๊ส

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

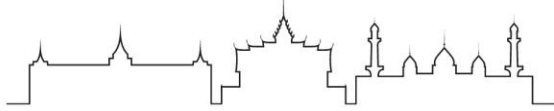

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยสร้างสรรค์ เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยข้อมูลทางวิชาการจากเอกสารงานวิจัย หนังสือทางวิชาการ เอกสารสิ่งพิมพ์ และ ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้งานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนรวบรวมข้อมูล

- ๑) รวบรวมข้อมูลประวัติความเป็นมาของโนรา จากหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโนรา
- ๒) รวบรวมข้อมูลเรื่องบทเพลงทับเพลงโทนจากเพลงคณะโนราชนนทน้อย เสน่ห์ศิลป์

- ๓) รวบรวมเอกสาร หนังสือตำราเกี่ยวกับการเรียบเรียงเสียงประสานของดนตรีตะวันตก
การเค้านต์เตอร์พ้อยท์ และการเรียบเรียงเสียงประสานดนตรีแจ๊ส

ขั้นตอนการศึกษาข้อมูล

- ๑) ศึกษาประวัติความเป็นมาของโนราจากหนังสือที่เกี่ยวข้อง และศึกษาความสำคัญของ
เพลงทับเพลงโชนจากเพลงโนราชาบนท่อน้อย เส้นทศศิลป์
๒) นำบทเพลง เพลงทับเพลงโชนที่คัดเลือกมา มาเขียนเป็นโน้ตสากล
๓) ศึกษาข้อมูลความรู้ทฤษฎีดนตรีสากล ดนตรีแจ๊ส การอิมโพรไวส์เซชัน การเรียบเรียงเสียง
ประสานและการเค้านต์เตอร์พ้อยท์ ไปปรับใช้สำหรับการพัฒนาเพลงทับเพลงโชน ในรูปแบบแซกโซโฟน คอเวต

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

- ๑) พัฒนาสร้างสรรค์เพลงเพลงทับเพลงโชนโดยถอด ทำนอง เป็นโน้ตสากล
๒) กำหนด คอร์ด และ เสียงประสาน และสังคีตลักษณ์
๓) ออกแบบการเรียบเรียงเสียงประสานการบรรเลงแซกโซโฟน
๔) ใส่เทคนิคการบรรเลงแซกโซโฟน
๕) วิเคราะห์ทำนอง ช่วงเสียง บันไดเสียง และเสียงประสาน

ขั้นนำเสนอข้อมูล

- ๑) นำผลงานสร้างสรรค์มาบรรเลง และเสนอผลงานต่อหน้าสาธารณชน
๒) สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

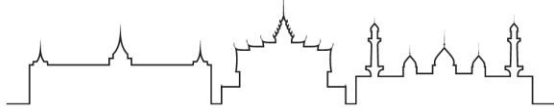
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์โครงสร้างของทำนองเพลงทับเพลงโชน และกระบวนการสร้างสรรค์
เพลงบุญนำพา โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกเพลงนี้มาเรียบเรียงเสียงประสาน โดยการวิเคราะห์ทำนองเพลงใช้หลักทฤษฎีดนตรี
ตะวันตกบันทึกลงโน้ตสากล และกระบวนการสร้างสรรค์ ใช้หลักการด้านการเค้านต์เตอร์พ้อยท์ และหลักการเรียบเรียงเสียง
ประสานดนตรีแจ๊ส ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพลงทับเพลงโชน

เพลงทับเพลงโชน เป็นแม่ไม้ หรือบทร้องที่ประสานกับจังหวะ ซึ่งเพลงทับเป็นจังหวะหนึ่งที่อยู่ในบทกลอนโนรา และ
ผู้ที่ขับร้องเพลงทับเพลงโชนได้นั้น ต้องศึกษาและมีความรู้ในบทกลอนเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นเพลงที่จังหวะมันซับซ้อน
ความสำคัญของเพลงทับเพลงโชน เป็นเพลงที่มีจังหวะต้นเต้น สุขุม มีมนต์ขลัง ไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นเพลงทับจะเป็น
จังหวะที่โนราหลายคณะนำมาใช้ในพิธีการโรงครู ถ้าในเชิงความเชื่อ เพลงทับเพลงโชนจะเป็นเพลงหรือจังหวะที่ใช้ในการเชื้อ
เชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เราเคารพนับถือ เพลงทับเพลงโชนในจังหวะทำรำ จะนำเพลงจังหวะนี้มาใช้ในพิธี
ที่สูงๆ เท่านั้น และใช้ทำรำที่พิเศษหรือทำรำชั้นครู มาประกอบร่วมกับเพลงนี้ เพื่อที่จะดึงดูดมนต์ขลังให้ดูสมบูรณ์ เช่น ใช้ทำ
พรหมสี่หน้า มาบวกกับจังหวะเพลงทับ เพื่อที่จะพลิกสาดคล้า ในการลาโรง ใช้ทำกระบี่ตีทำ หรือท่วงท่าในการต่อสู้กันสองฝ่าย
มาบวกกับเพลงทับเพลงโชน

เพลงทับเพลงโชนในพิธีกรรมโรงครูจะนิยมใช้บรรเลงประกอบการต่อสู้ไล่จับ ระหว่างนายพรานบุญ กับนางมโนราห์
เพื่อนำนางมโนราห์ไปถวายต่อพระสุธน และต่อมาทั้งสองได้พบรักกัน ซึ่งเป็นที่มาในการตั้งชื่อผลงานสร้างสรรค์ในครั้งนี้
“บุญนำพา” คือพรานบุญนำพาคนรักมาให้พระสุธน

๑) ภาววิเคราะห์ทำนองเพลงทับเพลงโทน

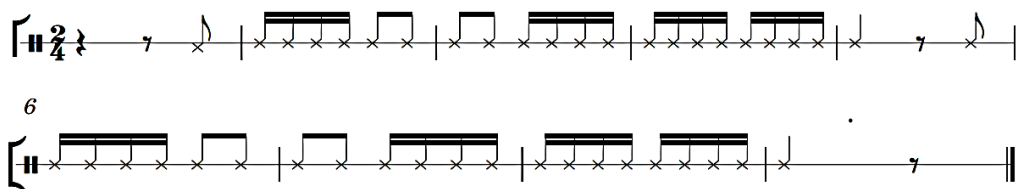
ภาพที่ ๑ โน้ตทำนองเพลงทับเพลงโทน

ที่มา: เดชสิทธิ์ ทองตราชู (๒๕๖๕)

วิเคราะห์เพลงทับเพลงโทน โดยผู้วิจัยได้ แบ่งออกเป็น ๔ ประเด็นดังนี้

๑) บทเพลงทับเพลงโทนอยู่ในอัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$

๒) กระสวนจังหวะของทำนองเพลงทับเพลงโทน

ภาพที่ ๒ โน้ตกระสวนจังหวะเพลงทับเพลงโทน

ที่มา: เดชสิทธิ์ ทองตราชู (๒๕๖๕)

กระสวนจังหวะของทำนองเพลงทับเพลงโทน พบว่ามีการใช้โน้ตดังนี้

๑) โน้ตตัวดำ

๒) โน้ตตัวดำประจุด

๓) โน้ตเข้บัต ๑ ชั้น

๔) โน้ตเข้บัต ๒ ชั้น

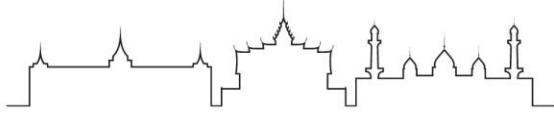
๕) ตัวหยุดเข้บัต ๑ ชั้น

๓) บันไดเสียง คือ บันไดเสียง C major ซึ่งประกอบด้วยโน้ต ดังนี้

ภาพที่ ๓ บันไดเสียง C major

ที่มา: เดชสิทธิ์ ทองตราชู (๒๕๖๕)

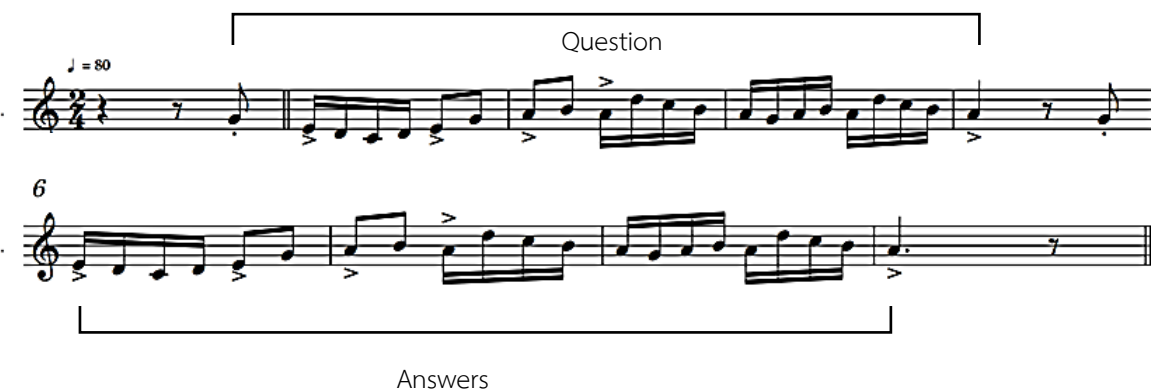
๔) ช่วงเสียงของทำนองเพลงทับเพลงโทน

ภาพที่ ๔ ช่วงเสียงของทำนองเพลงทับเพลงโทน

ที่มา: เดชิชูห์ ทองตราชู (๒๕๖๕)

ทำนองเพลงทับเพลงโทน ใน ๑ประโยค ความยาว ๔ ห้อง บรรเลง ๒ รอบ เป็นลักษณะประโยคถาม-ตอบ
(Question- Answers)

ภาพที่ ๕ โน้ตทำนองเพลงทับเพลงโทน

ที่มา: เดชิชูห์ ทองตราชู (๒๕๖๕)

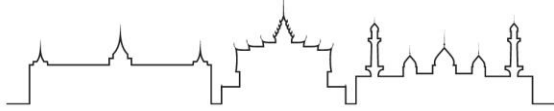
สรุปผลการวิจัย

๑) โครงสร้างของเพลง

โครงสร้างผลงานสร้างสรรค์เพลงบุญนำพา จากการนำเอาทำนองเพลงทับเพลงโทนในครั้งนี้ มีทั้งหมด ๑๑ ท่อน คือ ท่อน Intro , ท่อน A๑ , ท่อน A๒ , ท่อน B๑ , ท่อน B๒ , ท่อน Bridge ๑ , ท่อน C , ท่อน Bridge ๒ , ท่อน D , ท่อน E (Improvisation) และ ท่อน Outro

๒) อัตราจังหวะและความเร็ว ที่ใช้ในผลงานสร้างสรรค์

ท่อน Intro ห้องที่ ๑-๘ อัตราจังหวะ ๒ อัตราความเร็ว ๘๐ bpm, ท่อน A๑และA๒ อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ อัตราความเร็ว ๘๐ bpm, ท่อน B อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ อัตราความเร็ว ๑๖๐ bpm, ท่อน Bridge๑ จะใช้อัตราจังหวะ $\frac{6}{8}$ อัตราความเร็ว ๑๑๖ bpm, ท่อน C จะใช้อัตราจังหวะ $\frac{6}{8}$ อัตราความเร็ว ๑๑๖ bpm, ท่อน Bridge๒ จะใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ และ $\frac{4}{4}$ อัตราความเร็ว ๑๑๖ bpm, ท่อน D จะใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ อัตราความเร็ว ๑๖๐ bpm, ท่อน E จะใช้อัตราจังหวะ $\frac{4}{4}$ อัตราความเร็ว ๑๖๐ bpm, ท่อน Outro จะใช้อัตราจังหวะ $\frac{2}{4}$ อัตราความเร็ว ๘๐ bpm

๓) เทคนิคการบรรเลงแซกโซโฟน

- เทคนิคการพรมนิ้ว (Trill)
- เทคนิคตัดลิ้นแบบ (Staccato)
- เทคนิคตัดลิ้นแบบ (Accent)
- เทคนิคตัดลิ้นแบบ (Tenuto)
- เทคนิคตัดลิ้นแบบ (Slur)
- เทคนิคการสะบัดโน้ต (Ornaments)

๔) การเค้านเตอร์พ้อยท์

ในท่อน Intro จะมีการซ้ำในส่วนของท่านอง (Repetition) ในห้องที่ ๕ - ๘ , ในท่อน A๑ ท่านองอยู่ที่ โซปราโน แซกโซโฟน และมีการเลียนแบบในระยะขั้นคู่อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ คู่ ๘ ระหว่างท่านองของอัลโต้แซกโซโฟน กับท่านองของ เทนเนอร์ แซกโซโฟน , ในท่อน B๑ และ B๒ มีการเคลื่อนที่ของท่านองโดยใช้ Chromatic note การเคลื่อนที่ท่านองสองแนว แบบสวนทาง (Contrary motion) และการเคลื่อนที่ท่านองสองแนวแบบขนาน (parallel motion) , ในท่อน Bridge๑ มีการซ้ำของ Motive และ การเค้านเตอร์โมทีฟ (Countermotive) ของท่านอง , มีการบรรเลงของ โซปราโน แซกโซโฟน นำเอา Target note from melody มาใช้ในการบรรเลง ใช้ Motive และการเลียนแบบโมทีฟ (Imitation of the Motive) ในลายประสานของท่านอง ท่อน Bridge๒ มีการใช้ Chromatic note หรือการ Descending แบบ Chromatic มีการใช้โน้ต Anticipate ในห้องที่ ๖๖ , ๖๗, ๗๐, ๗๑ มีการดำเนินคอร์ดและ Bass line เป็น I vi ii V๗ I ในห้องที่ ๗๓ - ๗๖ ท่อน D มีการดำเนินระยะขั้นคู่ที่ต่อเนื่องกัน เป็นการเลียนแบบที่เรียกว่า สตริกท์ (Strict) มีการเลียนแบบของโมทีฟในลาย เทนเนอร์ แซกโซโฟน คือ Melodic displacement เพื่อสอดรับลายสตริกท์ (Strict) ของอัลโต้ แซกโซโฟน ในท่อนนี้ โซปราโน แซกโซโฟน นำเอา Target note from melody มาบรรเลง ท่อน Outro มีใช้ Motive และการเลียนแบบโมทีฟ (Imitation of the Motive) และการเค้านเตอร์โมทีฟ (Countermotive) ของท่านอง

๕) Improvisation

ในท่อน E จะเป็นการ Improvisation บน ๑๒ - Bar Blues และเพิ่มท่อน vi ii V๗ I ห้องที่ ๙๗ - ๑๐๐ Improvisation

ห้องที่ ๘๖ ใช้ D major scale

ห้องที่ ๘๗ ใช้ D major Arpeggios

ห้องที่ ๘๙ - ๙๐ ใช้ D bebop scale

ห้องที่ ๙๔ ใช้ Note Tension Arpeggios คือ การเล่นคอร์ดโทน CM๗ บน คอร์ด F๗

ห้องที่ ๙๘ - ๑๐๐ ใช้ Chromatic notes แบบ Descending

อภิปรายผล

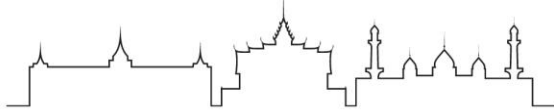
จากผลศึกการศึกษา และวิเคราะห์ได้ข้อสรุปดังนี้ ผลงานการสร้างสรรคเพลงทับเพลงโทน สามารถนำมาปฏิบัติกับ วงแซกโซโฟน ควอเทต และเผยแพร่ลงบน YouTube ลิงก์: <https://www.youtube.com/watch?v=u๖๗๓๐nowpMvH๔>

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ยังมีประเด็นอื่นๆ เกี่ยวกับเพลงทับเพลงโทนที่สามารถศึกษา และพัฒนาเป็นงานสร้างสรรค์ ได้หลายรูปแบบ โดยที่ผู้สนใจสามารถต่อยอดหรือศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นนี้หรือประเด็นอื่นๆ ได้ตามความสนใจ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณกรรมการสอบโครงงานสร้างสรรค์ทางดุริยางคศิลป์และขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนประจำสาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตกทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำและแนวคิด และถ่ายทอดองค์ความรู้ในศาสตร์วิชาดุริยางคศาสตร์ ขอบคุณครูปิโนรา และครูโนรา ครูชานนทน้อย เสน่ห์ศิลป์ ที่ให้ผู้ที่ศึกษาประเทืองปัญญานำความรู้มาบูรณาการการทำโครงงานชิ้นนี้

เอกสารอ้างอิง

ชานนทน้อย เสน่ห์ศิลป์ ศ.สวัสดีสว่างศิลป์.โนราเหี้ยบเสน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

<https://www.facebook.com/profile.php?id=๑๐๐๐๘๓๔๓๐๕๗๖๗๒๙&mibextid=ZbWKwL>.

(วันที่ค้นข้อมูล ๙ สิงหาคม ๒๕๖๕).

ณัชชา พันธุ์เจริญ. (๒๕๕๘). ทฤษฎีดนตรี. พิมพ์ครั้งที่๑๓. กรุงเทพฯ: เกศกะรัต.

_____. (๒๕๖๓). สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่๗. กรุงเทพฯ: เกศกะรัต.

ธรรมนิธย์ นิคมรัตน์. (๒๕๖๑). โนรา รำพื้นฐาน สายตระกูลขุนอุปถัมภ์นรากร (พุ่ม เทวา). สงขลา: เพชรภูมิการพิมพ์.

ธีรัช เล่าห์วีระพานิช. (๒๕๖๒). ทฤษฎีดนตรีแจ๊สและการอิมโพรไวส์เซชั่น. พิมพ์ครั้งที่๒. กรุงเทพฯ: พชรดาว.

_____. (๒๕๖๓). ศิลปะการอิมโพรไวส์ดนตรีแจ๊ส. กรุงเทพฯ: พชรดาว.

พัชรกรณ เอื้อจิตรเมศ. (๒๕๖๔). หน้าทับประกอบการแสดงโนรา. วารสารนาครบุตริปริทรรศน์ ๑๓(๓), ๑๙๕-๒๐๓

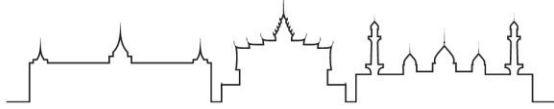
สารภี มุสิกอุปถัมภ์. เอกสารศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม เรื่อง โนราโรงครู. สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

สุกัญญา สุฉฉายา. (๒๕๕๕). เพลงพื้นบ้านศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนรรฆ จรรย์ยานนท์. (๒๕๓๗). เค้านเตอร์พ้อยท์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

Musicarms. ๒๕๖๕. ประเภทของแซกโซโฟน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก<https://www.musicarms.net/ประเภทของแซกโซโฟน>. (วันที่ค้นข้อมูล ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕).

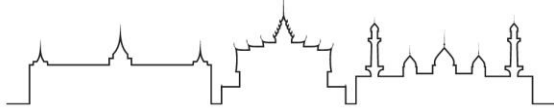
โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคโปสเตอร์

“จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา” สารคดีสั้นเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมชาของประเทศจีน “Spirit of Tea Culture” A Documentary on Inheriting Chinese Tea Culture Cultural

จินหลง หู^{๑๗} พานู สรวายสุวรรณ^{๑๘} และปิติวรรณ สมไทย^{๑๙}
Jinlong Hu^๑ Panu Sruaysuwan^๒ and Pitiwat Somthai^๓

บทคัดย่อ

ชาเป็นเครื่องดื่มหลักที่ไม่มีแอลกอฮอล์๑ ใน ๓ ของโลก เป็นที่ชื่นชอบของคนจำนวนมาก แต่มีเพียงไม่กี่คนที่เข้าใจวัฒนธรรมชาของจีน งานวิจัย “จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา” สารคดีสั้นเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมชาของประเทศจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านกำเนิดและวัฒนธรรมชาจีน วิเคราะห์ความสำคัญของชาในวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวจีน เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ภาพยนตร์สารคดีสั้นที่แสดงถึงคุณค่าของชาจีนในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวจีน โดยงานวิจัยนี้มีผสมผสานการวิจัยทางเอกสาร การวิเคราะห์กรณีศึกษา การสำรวจภาคสนาม การสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยมีการใช้ตัวดำเนินเรื่องที่มัลติลักษณะและสถานะที่แตกต่างกัน ๓ ท่านในการอธิบายคุณค่าทางวัตถุและคุณค่าทางจิตวิญญาณของวัฒนธรรมชาและสร้างสรรค์เป็นผลงานที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมชาของจีนที่มีเนื้อหารวมทั้งวัฒนธรรมชาโลก ต้นกำเนิดของชา วัฒนธรรมชาจีน บทบาทของชา และการสืบทอดชา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมชา, ภาพยนตร์สารคดี

Abstract

Tea, as one of the world's three major non-alcoholic beverages, is loved by many people, but few people know Chinese tea culture. The research purpose of “The Spirit of Tea Culture” is to study the origin and culture of Chinese tea, analyze the importance of tea in Chinese culture and lifestyle, and produce a documentary that can show the value of Chinese tea in the life and culture of Chinese. Through the combination of literature research, case analysis, field investigation and questionnaire survey, this study tells the material and spiritual value of tea culture through three people with different identities and statuses, and creates a series of works that show the spirit of tea culture, including: world tea culture, the origin of tea, Chinese tea culture, the role of tea, and the inheritance of tea.

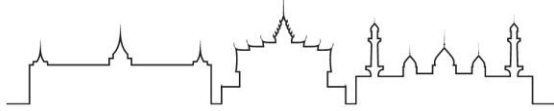
Keyword: Tea culture , documentary film

^{๑๗} นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{๑๘} รองศาสตราจารย์ ดร.ที่ปรึกษาหลัก สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{๑๙} รองศาสตราจารย์ ที่ปรึกษาร่วม สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Corresponding author, E-mail : skzllab@gmail.com

๑. บทนำ

ประเทศจีนเป็นแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมชาโลก เป็นประเทศแรกที่มีการผลิตและใช้ประโยชน์จากชา อีกทั้งยังเป็นบ้านเกิดของชา

วัฒนธรรมชาของจีนได้แพร่กระจายไปทั่วโลก แทรกซึมและผสมผสานรวมเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เกิดวัฒนธรรมชาที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศและแต่ละชนชาติ ตัวอย่างเช่น พิธีการชงชาเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นได้ผสมผสานเข้ากับขนบธรรมเนียมประจําชาติอันเข้มข้นของญี่ปุ่น จนทำให้พิธีการชงชาของญี่ปุ่นมีระบบ รูปแบบ และขั้นตอนพิธีการที่มีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นของตัวเอง หรืออย่างเช่น การที่วัฒนธรรมชาได้เข้าสู่ประเทศอังกฤษก็ได้ส่งอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมอังกฤษ และได้กลายเป็นสไตล์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ซึ่งได้เปลี่ยนโครงสร้างวิธีการรับประทานอาหารของผู้คนในอังกฤษ และในวิถีชีวิตของคนสมัยใหม่ ชาซึ่งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งกำลังมีบทบาทสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ และได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมสมัยนิยมที่ไม่สามารถแยกออกไปได้

ด้วยความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องของโลกาภิวัตน์ สื่อใหม่ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้คนในการรับข้อมูลข่าวสาร และเมื่อเผชิญกับกระแสของข้อมูลจำนวนมากจึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้คนที่จะแยกแยะระหว่างความจริงและเท็จ สารคดีสั้นเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีความสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากสื่อสารคดีมีข้อได้เปรียบในการบอกเล่าเหตุการณ์จริง นอกจากนี้เนื้อหาของสารคดียังพัฒนาจากระดับต้นไปสู่ระดับลึก ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ชมที่จะทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่งได้ เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงคิดว่าการสืบทอดจิตวิญญาณแห่งวัฒนธรรมชาจีนในรูปแบบสารคดีสั้นนั้นสอดคล้องกับการเผยแพร่และการพัฒนาของสังคมปัจจุบัน การถ่ายทำสารคดีสั้นแต่ละตอนส่วนใหญ่ใช้เวลาในการถ่ายเทเนื้อหาเรื่องราวประมาณ ๘-๑๐ นาที ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการรับชมที่รวดเร็วของสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องง่ายที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมชาจีนไปทุกที่ผ่านทางอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

ในปัจจุบัน ความสำคัญและคุณค่าของการสืบทอดวัฒนธรรมชาจีนค่อยๆ ถูกกลืนจากสาธารณชน เรามีหลายประเภทและสรรพคุณของชาก็แตกต่างกันมากเช่นกัน และถึงแม้ว่าชาจะได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ผู้คนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับต้นกำเนิดของวัฒนธรรมชาผ่านหนังสือหรืออินเทอร์เน็ตเท่านั้น เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าวัฒนธรรมชาจีนควรได้รับการสืบทอดต่อไป โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมชาจากนั้นนำข้อมูลและผลการศึกษาที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงาน “จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา” สารคดีสั้นเพื่อการสืบทอดวัฒนธรรมชาของประเทศจีน ทำให้ผู้ชมเข้าใจจิตวิญญาณของวัฒนธรรมชาจีน ตระหนักถึงคุณค่า ประโยชน์ และสำคัญของวัฒนธรรมชา และสืบทอดต่อไปในอนาคต

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ ศึกษาวัฒนธรรมต้นกำเนิดของชาจีน

๒.๒ วิเคราะห์ความสำคัญของชาในวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาจีน

๒.๓ สร้างสรรค์ภาพยนตร์สารคดีสั้นเพื่อแสดงถึงคุณค่าของชาจีนในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาจีน

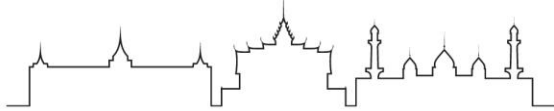
๓. วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ การวิจัยทางเอกสาร

ศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกับวัฒนธรรมชาจีนและความสำคัญของชาในวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาจีน ตลอดจนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์สารคดีผ่านหนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ การวิเคราะห์กรณีศึกษา

คัดเลือกผลงานสารคดีที่เกี่ยวข้องกับชาจำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ “Tea: Story of the Leaf” “Tea in China” และ “Pure : A Gift From Heaven” ซึ่งการเลือกกรณีศึกษานี้เป็นไปตามหลักการของความหลากหลายและความเกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์กรณีศึกษาเหล่านี้เพื่อศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้าง และการเล่าเรื่องเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

๓.๓ การวิจัยภาคสนาม

๓.๓.๑ การลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม

ผู้วิจัยลงพื้นที่ไปยังเมืองปักกิ่งเพื่อเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์และโรงน้ำชาที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูล ลงพื้นที่ไปยังโรงน้ำชาหรือแหล่งปลูกชาเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับการปลูกชา การเก็บชา และการดื่มชา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการผลิตสารคดีขึ้นต่อไป

๓.๓.๒ การสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดจากความเชี่ยวชาญด้านชา โดยมีรายละเอียดของดังนี้ ๑.หลิวเฉิน เป็นพนักงานร้านชาที่มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมชาเป็นเวลา ๗ ปี ๒.เซาเฟิง เป็นศาสตราจารย์อาวุโสของสมาคมวิจัยวัฒนธรรมชาปักกิ่ง ๓.เหลี่ยวซือ เป็นศิลปินชงชาอาวุโส โดยผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับวัฒนธรรมการดื่มชา และแต่ละท่านก็สอดคล้องกับขั้นตอนทางสังคมที่แตกต่างกัน

๓.๓.๓ การทำแบบสอบถาม

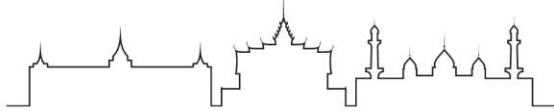
ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาความเข้าใจของสาธารณชนเกี่ยวกับชาและวัฒนธรรมชา และระดับของความเข้าใจที่มีต่อวัฒนธรรมชา เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นองค์ประกอบในการสร้างสรรค์สารคดี โดยกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามคือกลุ่มประชากรทั่วไปที่ทำงานและอาศัยอยู่ในเมืองปักกิ่ง อายุ๑๘-๖๐ ปี ไม่จำกัดเพศ โดยจากรายงานมีจำนวน ๒๑,๘๙๓,๐๙๕ คน (ที่มา (จิน) ประกาศสำมะโนแห่งชาติครั้งที่ ๗ ของเทศบาลนครปักกิ่ง - แดงการณสถิติหงเฮย (hongheiku.com) โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, ๑๙๖๗) เพื่อประเมินค่าสัดส่วนของประชากร โดยคาดว่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ๐.๕ และระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ ๔๐๐ คน ซึ่งเพื่อเป็นการกำหนดรูปแบบและลักษณะของสารคดีวัฒนธรรมชาผู้วิจัยจะเลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชาที่เป็นตัวแทนมากที่สุดจากการทำแบบสอบถามในช่วงแรกนี้มาใช้ในการสร้างสรรค์สารคดีที่เหมาะสมสอดคล้องสำหรับผู้ชม

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ต้นกำเนิดของชาจีน

ชามีประวัติศาสตร์อันยาวนานในประเทศจีน และจีนยังเป็นประเทศแรกที่ค้นพบและใช้ประโยชน์จากต้นชา มีตำนานเล่าว่า “พระเจ้าเสินหนงชิมสมุนไพรร้อยชนิด เจอพิษเจ็ดสิบสองอย่างในแต่ละวัน แต่ได้น้ำชามาแก้พิษ” เมื่อ ๓,๐๐๐ ปีก่อนชาจีนได้เริ่มมีการปลูกต้นชา ต่อมาเมื่อ ๒๐๐๐ปีก่อนเริ่มมีการค้าขึ้นและเมืองเฉิงตูกลายเป็นศูนย์กระจายชาที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศจีน เมื่อ ๑,๕๐๐ ปีก่อนมีการทำขนมหากชาเพื่อสะดวกในการขนส่ง เมื่อ ๑๒๐๐ ปีก่อน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของราชวงศ์ถัง การขึ้นนำของ “คัมภีร์ชา” ที่เขียนโดยลู่อู่ อธิพิลของชาที่มีต่อศาสนพุทธและลัทธิเต๋า ตลอดจนสภาพภูมิอากาศก็ได้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมชา ต่อมาเมื่อ ๓๐๐ ปีก่อน ชาจีนเป็นที่นิยมไปทั่วโลกและเป็นตลาดชาเพียงแห่งเดียวในโลก โดยในขณะนั้น จีนเป็นผู้ส่งออกชาเพียงรายเดียวมีการผลิตชาอู่หลง ชาดำ ชาแดง ชาดอกไม้ ชาเขียว และชาขาว หลังจากการก่อตั้งประเทศจีนใหม่ รัฐบาลจีนได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมชาเป็นอย่างมาก เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๙ บริษัท China Tea Industry Company ซึ่งรับผิดชอบกิจการอุตสาหกรรมชาได้ก่อตั้งขึ้น ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ชาได้พัฒนาอย่างจริงจังในหลายด้าน เช่น การผลิต การแปรรูป การค้า และวัฒนธรรม

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมการดื่มชามีบทบาทสำคัญในสังคมจีน ในช่วงราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง วัฒนธรรมการดื่มชาได้พัฒนาไปถึงจุดสูงสุดและกลายเป็นอาหารทางจิตวิญญาณและสื่อกลางสำคัญทางสังคมสำหรับชนชั้นปัญญาชนผู้รู้หนังสือ ในช่วงราชวงศ์หมิงและชิง วัฒนธรรมการดื่มชาได้พัฒนาต่อ ก่อให้เกิดกิจกรรมชาต่างๆ เช่น การแสดงศิลปะการชงชาและมารยาทในพิธีชงชา ในขณะเดียวกัน การเพิ่มขึ้นของชนชั้นพ่อค้าชาที่ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพาณิชย์ของชาด้วย และแน่นอน วัฒนธรรมชายังมีอิทธิพลต่อแนวคิดของลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า และศาสนาพุทธเช่นกัน (Sun Jia, ๒๐๑๖) โดยวัฒนธรรมชาจีนก็ได้สร้างและพัฒนาความหมายแฝงทางปรัชญาเรื่อง “ความกลมกลืน” ขึ้นมาเป็นของตัวเองบนพื้นฐานของการผสมผสานแก่นแท้ทางแนวคิดเรื่อง “ความกลมกลืน” ในลัทธิขงจื้อ พุทธศาสนา และลัทธิเต๋า (Sun Jia, ๒๐๑๖.P๑๔)

๔.๒ ความสำคัญของชาในวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวจีน

การรับแขกด้วยชาและการดื่มชาแทนเหล้าเป็นประเพณีดั้งเดิมของคนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ที่มีการปลูกชา ถึงแม้ว่าประเพณีการดื่มชาในจีนจะสืบทอดกันมากกว่า ๕,๐๐๐ ปีตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ในแต่ละภูมิภาค แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ก็มีประเพณี ขนบธรรมเนียม และมารยาทในการดื่มชาที่แตกต่างกันอย่างมาก ในส่วนนี้เป็นผลจากความแตกต่างทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

๔.๒.๑ ชาในชีวิตประจำวัน

ในสมัยโบราณ ชามีบทบาทสำคัญในการสื่อสารประจำวันของผู้คน ในสมัยราชวงศ์ถังและซ่ง การดื่มชาและการรับแขกด้วยชาได้กลายเป็นกิจวัตรประจำวัน ซึ่งในขณะนั้นก็มีการใช้ชาเป็นสื่อในการสร้างความเชื่อมสัมพันธ์ ต่อมาในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง การดื่มชาและการรับแขกด้วยชาได้กลายเป็นเรื่องปกติทั่วไป

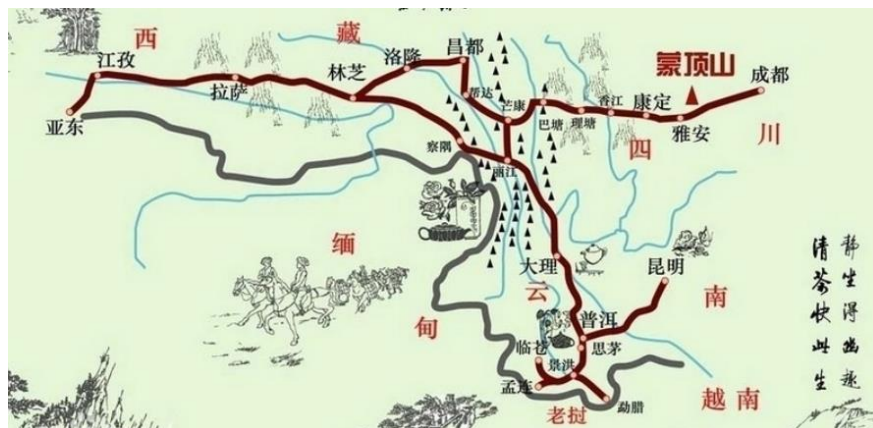
เนื่องจากความแตกต่างในเรื่องปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิอากาศและดินส่งผลให้นิสัยการดื่มชาของคนในภาคเหนือและภาคใต้แตกต่างกัน แต่ถึงแม้ว่าจะถูกจำกัดด้วยความแตกต่างด้านภูมิภาค วัฒนธรรม และประเพณี แต่สิ่งที่เหมือนกันก็คือการดื่มชาเพื่อขัดเกลาลิขิตใจและส่งเสริมมิตรภาพระหว่างบุคคล เพราะฉะนั้นการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมชาจึงเป็นสิ่งที่ควรค่าเพราะไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างอารยธรรมทางวัตถุ แต่ยังเป็นการสร้างอารยธรรมฝ่ายจิตวิญญาณอีกด้วย

ชาเป็นหนึ่งในเครื่องดื่มที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานในประเทศจีน ซึ่งมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับวัฒนธรรมและปรัชญาของจีน ชาวจีนไม่เพียงชอบดื่มชาที่บ้าน แต่มักจะดื่มชาที่โรงน้ำชาหรือร้านกาแฟอีกด้วย สำหรับการชงชาจะมีชุดชงชาและวิธีการชงชาอยู่หลายประเภท โดยชุดชงชาและวิธีการชงชาแต่ละประเภทก็จะมีลักษณะเฉพาะเป็นของตัวเอง การดื่มชาทำให้ผู้คนรู้สึกผ่อนคลาย สบายตัว ในขณะเดียวกันหลายคนก็เลือกที่จะดื่มชาเพื่อรักษาสุขภาพ ตามแพทย์แผนจีน ชามีสรรพคุณในการระบายความร้อนและล้างพิษ ส่งเสริมของเหลวในร่างกายและดับกระหาย ขจัดไขมันและช่วยย่อยอาหาร ดังนั้นจึงมีการใช้ชาก่อนอย่างแพร่หลายในเครื่องดื่มยาจีนโบราณ

๔.๒.๒ ชาในประเพณีพื้นบ้านของชนชาติ

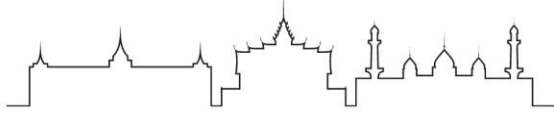
ในประเทศจีน ชามีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประเพณีของชนกลุ่มน้อย เช่น ในงานแต่งงาน เจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะยกน้ำชาให้พ่อแม่และญาติผู้ใหญ่เพื่อแสดงความเคารพและขอบคุณ บางแห่งจะชงชาให้แขกดื่มในเทศกาลและโอกาสสำคัญ เพื่อแสดงความอบอุ่นเป็นกันเอง นอกจากนี้ชายังใช้เพื่อรับรองแขกที่มาเยี่ยมเป็นการต้อนรับแบบดั้งเดิมอีกด้วย

ทิเบตในฐานะที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของเส้นทางค้าใบชาบนหลังม้าโบราณได้ส่งอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมของชาในท้องถิ่น คนในท้องถิ่นถือว่าชาเป็นของกำนัลอันล้ำค่าและเป็นมงคล และชาถูกใช้เป็นของขวัญหมั้นเมื่อผู้ชายและผู้หญิงแต่งงานกัน ในสมัยราชวงศ์ถัง ชากลายเป็นของขวัญที่ขาดไม่ได้สำหรับการแต่งงาน ในสมัยราชวงศ์ซ่ง พิธีชงชาเป็นตัวแทนของพิธีการแต่งงาน ต่อมาในสมัยราชวงศ์ชิงแนวคิดของพิธีชงชายังคงอยู่ กล่าวคือ เมื่อผู้หญิงยอมรับพิธีชงชาจากผู้ชายก็เท่ากับยอมรับการแต่งงาน กล่าวได้ว่า ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันตราใบชาที่มีการแต่งงานชาก็เป็นสัญลักษณ์อันตัวแทนของประเพณีที่ขาดไม่ได้

รูปที่ ๑ เส้นทางค้าใบชาบนหลังม้าโบราณ

ที่มา : baidu.(๒๐๒๒, Augst,๒๐). Tea-Horse Road.

๔.๒.๓ ชากับมารยาทแบบแผน

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีการยาทแบบแผนมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในมารยาทแบบแผนของการต้อนรับแขกด้วยชา นั้นได้ซ่อนแฝงไปด้วยวัฒนธรรมจีน การเรียนรู้วัฒนธรรมและการเรียนรู้มารยาท สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ดื่มชาทุกคนควรพึงมีไว้ แต่สำหรับเนื้อหาในวัฒนธรรมชานั้นก็มีความซับซ้อนเป็นมาก ประกอบไปด้วย คุณธรรมแห่งชา พิธีชงชา ชุดน้ำชา หนังสือ เกี่ยวกับชา ภาพวาดเกี่ยวกับชา ศิลปะเกี่ยวกับชา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนอยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมชา ซึ่งเป็นการยากที่จะ ให้ทุกคนเข้าใจเข้าถึงอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้น ในชีวิตประจำวันจึงจำเป็นต้องเข้าใจมารยาทพื้นฐานบางประการ โดยมารยาท ของชาไม่เพียงแต่เป็นข้อกำหนดของเทคนิคการชงชาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงชุดมารยาทในการแต่งกาย คำพูดและการกระทำ ไม่ ว่าจะยืนหรือนั่งร่างกายต้องตั้งตรงและสง่างามเป็นธรรมชาติ

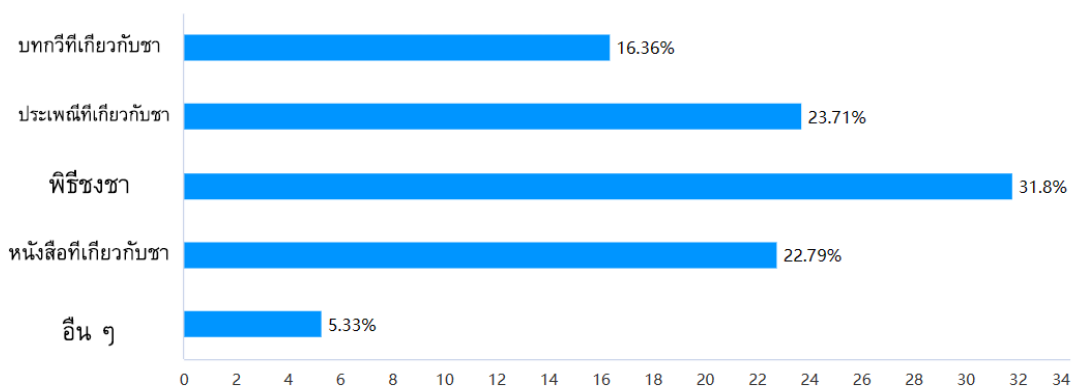
ในการแสดงพิธีชงชา การชงชาไม่ใช่เพื่อการดื่มเท่านั้น แต่เพื่อการแสดงทักษะและการแสดงอารมณ์อีกด้วย พิธีชง ชายังเป็นรูปแบบทางศิลปะที่แสดงอารมณ์และความสัมพันธ์ผ่านการชงและชิมชา ในบางโอกาสผู้คนใช้ชาเพื่อบูชาบรรพบุรุษ หรือเพื่อเฉลิมฉลองเทศกาลและงานสำคัญต่างๆ แต่ด้วยการพัฒนาของสังคม มารยาทพื้นฐานบางประการของวัฒนธรรมการ ดื่มชาจึงถูกลืมไปทีละน้อย ดังนั้นจึงต้องมีสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาที่จะนำพาวัฒนธรรมชากลับเข้าสู่สายตาของผู้คน กระตุ้นความสนใจของผู้ชม ทำให้เกิดการสืบสานและสืบทอดวัฒนธรรมชาของจีนต่อไป

๔.๓ การสร้างสรรค์ผลงานสารคดี

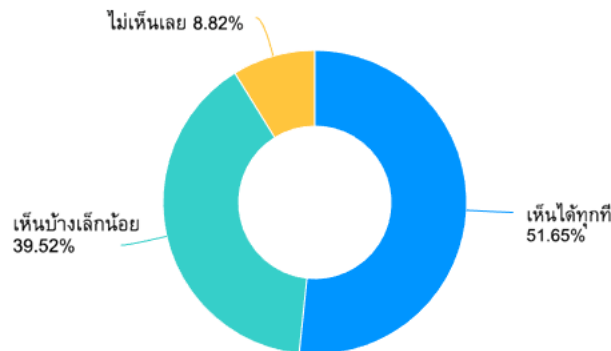
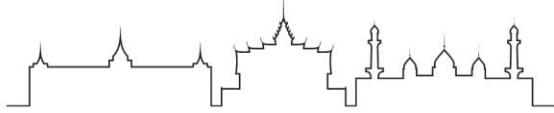
๔.๓.๑ การวิเคราะห์แบบสอบถามก่อนการสร้างสรรค์ผลงาน

อย่างที่เราทราบกันดีว่าปักกิ่งเป็นเมืองหลวงของจีน ศูนย์กลางของการเมือง วัฒนธรรม การศึกษา และเป็นเมืองที่มี ประชากรมากเป็นอันดับ ๓ ของโลก จากการสำรวจสำมะโนประชากรครั้งที่ ๗ พบว่าเกือบ ๔๐% ของประชากรในกรุงปักกิ่ง ไม่ใช้คนท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัด

จากการสำรวจพบว่าคนส่วนใหญ่ต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชาผ่านพิธีชงชามากที่สุดโดยมีสัดส่วนถึง ๓๑.๘% เพราะพวกเขาเชื่อว่าการเข้าใจพิธีชงชาจะสามารถเข้าใจวัฒนธรรมชาได้มากที่สุด และมีเพียง ๕.๓% ของผู้ตอบ แบบสอบถามสามารถมองเห็นวัฒนธรรมชาได้ทุกทีในชีวิตประจำวันของพวกเขา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบของ วัฒนธรรมชาในจีนเริ่มอ่อนแอลงเรื่อย ๆ ฉะนั้นหน่วยงานของรัฐและบุคคลทั่วไปจำเป็นต้องเผยแพร่และพัฒนาวัฒนธรรมชา อย่างแข็งขัน

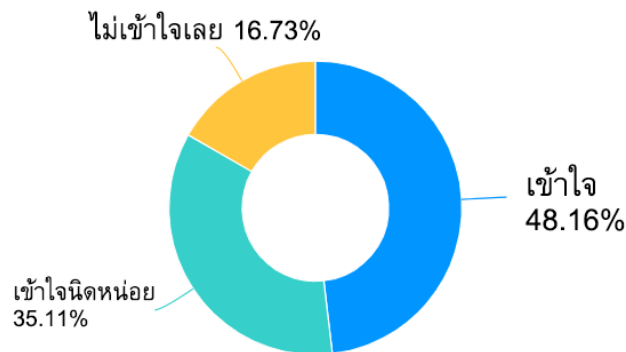

รูปที่ ๒ ผลการตอบแบบสอบถามความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชา

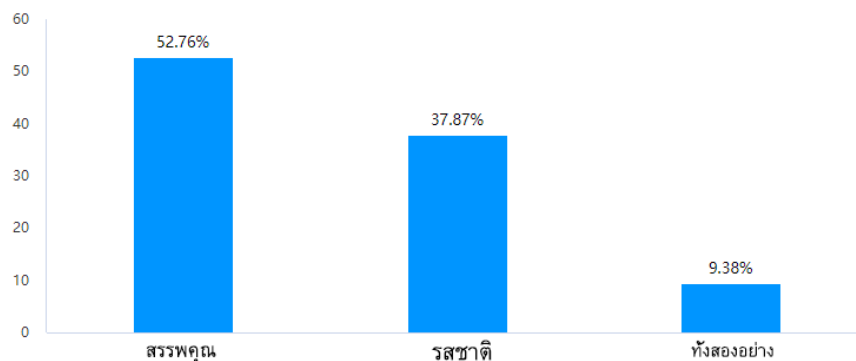

รูปที่ ๓ ผลการตอบแบบสอบถามของผู้ชมเกี่ยวกับการมองเห็นวัฒนธรรมชาในชีวิตประจำวัน

ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ผู้คนมากกว่าครึ่งยังไม่เข้าใจว่าวัฒนธรรมชาคืออะไร แม้ว่า CCTV จะถ่ายทอดสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาออกมาหลายเรื่องก็ตาม แต่คนที่เข้าใจวัฒนธรรมชาก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนน้อย เหตุผลอาจเป็นเพราะสารคดีเหล่านี้มีความยาวเกินไปยากที่จะทำให้ผู้ชมมีความอดทนในการรับชมจนจบเรื่อง ดังนั้นในการสร้างภาพยนตร์ในขั้นตอนถัดไปจึงจำเป็นต้องควบคุมระยะเวลาของสารคดีอย่างเหมาะสม และมีผู้ตอบแบบสอบถาม ๕๒.๗๖ % ให้ความสำคัญกับสรรพคุณของชา โดยส่วนใหญ่จะดื่มชาเพื่อช่วยในการย่อยอาหารและลดไขมัน ระบายความร้อนและล้างสารพิษ ดังนั้นสารคดีจึงจะเน้นไปที่สรรพคุณของชาเพื่อดึงดูดผู้ชมให้เข้ามาชมให้มากขึ้น

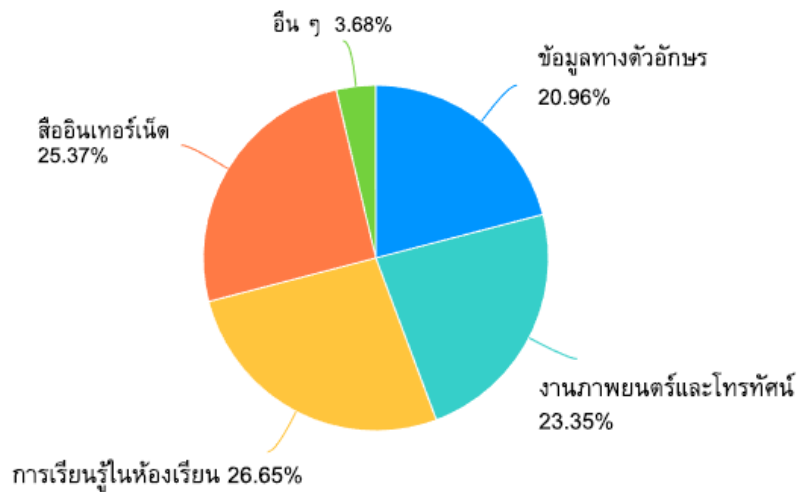
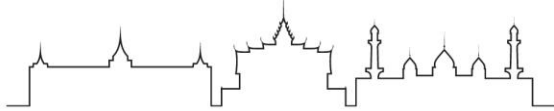

รูปที่ ๔ ผลการตอบแบบสอบถามของผู้ชมเกี่ยวกับความเข้าใจในวัฒนธรรมชา

รูปที่ ๕ ผลการตอบแบบสอบถามของผู้ชมเกี่ยวกับประเด็นที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับชา

ผู้คนเกือบ ๕๐% เข้าใจวัฒนธรรมชาผ่านสื่อออนไลน์และผลงานภาพยนตร์และโทรทัศน์ ดังนั้นจึงต้องมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมชาผ่านสื่อรูปแบบวิดีโอมากขึ้น และด้วยการพัฒนาของเทคโนโลยี ผู้คนจำนวนมากได้รับความรู้ผ่านสื่อวิดีโอ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตัดสินใจเผยแพร่สารคดีเรื่องนี้บนแพลตฟอร์มวิดีโอทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ YouTube และ Bilibili เพื่ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมความคิดเห็นที่ดียิ่งขึ้น

รูปที่ ๖ ผลการตอบแบบสอบถามของผู้ชมเกี่ยวกับช่องทางในการรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชา

เมื่อพิจารณาว่าผู้ชมที่เป็นเยาวชนในปัจจุบันอยู่ในยุคสมัยแห่งข้อมูลและเป็นคนใจร้อนจึงเป็นเรื่องยากมากที่จะรับชมสารคดีที่มีความยาวเป็นเวลานานจนจบ เพราะฉะนั้น สารคดีเรื่องนี้จึงแบ่งออกเป็น ๕ ตอน ได้แก่ วัฒนธรรมชาโลก ต้นกำเนิดของชา วัฒนธรรมชาจีน บทบาทของชา และการสืบทอดชา โดยระยะเวลาของแต่ละตอนประมาณ ๑๐ นาที ซึ่งการจัดเรียงตอนของสารคดีในรูปแบบนี้ได้จัดเรียงจากภาพกว้างตั้งแต่วัฒนธรรมชาโลกมาสู่ต้นกำเนิดของชาไปจนถึงการสืบทอดชา ซึ่งเป็นการโน้มน้าวความต้องการทางจิตวิทยาของผู้ชมในการรับชมจากทางอ้อม

๔.๓.๒ การวิเคราะห์กรณีศึกษา

คัดเลือกผลงานสารคดีที่เกี่ยวข้องกับชาจำนวน ๓ เรื่อง ได้แก่ “Tea: Story of the Leaf” “Tea in China” และ “Pure : A Gift From Heaven” มาทำการวิเคราะห์

(๑) สารคดีเรื่อง “Tea: Story of the Leaf” สารคดีนี้เปิดตัวโดยช่องสารคดีของ CCTV เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ค.ศ. ๒๐๑๓ เป็นสารคดีเรื่องแรกของจีนที่สำรวจวัฒนธรรมชาของโลกอย่างครอบคลุม โดยมีการกล่าวถึงประเภทของชา การแปรรูปชา วัฒนธรรมชา และการเผยแพร่ชา สารคดีเรื่องนี้เป็นผลงานของทีมผู้ผลิตสารคดีขึ้นชื่อ “A Bite of China” ซึ่งยังได้สร้างสรรค์สารคดีสำรวจวัฒนธรรมชาของโลก โดยสารคดีเรื่องนี้แบ่งออกเป็น ๖ ตอน คือ ๑.ผืนดินและอุณหภูมิบนฝ่ามือ ๒. สุดถนน ๓. ต้มน้ำและชงชา ๔. ต่างแดน บ้านเกิด ๕. หยุดเวลาด้วยชา ๖. ชาหนึ่งถ้วยสัมผัสถึงความรู้สึกของมนุษย์ สารคดีเรื่องนี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาและสืบทอดวัฒนธรรมชาจีนเป็นอย่างมาก

รูปที่ ๗ สารคดีเรื่องTea: Story of the Leaf

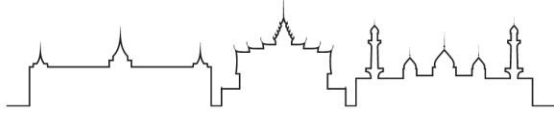
ที่มา : tv.cctv. (๒๐๒๒, September, ๐๕). Tea: Story of the Leaf

(๒) สารคดีเรื่อง “Tea in China” สารคดีเรื่องนี้ร่วมผลิตโดยสถานีโทรทัศน์มณฑลเจียงซู บริษัท ซิซีทีวี เร็คคอร์ด อินเตอร์เนชั่นแนล มีเดีย จำกัด และบริษัท เปย์จิง ซีเอ็นไลฟ์ เคาเจอร์มีเดีย ไอบีเอ็นซี จำกัด โดยสารคดีเรื่องนี้ใช้เวลาสร้าง ๓ ปีและถ่ายทำใน ๑๑ เมืองในประเทศจีน อีกทั้งยังมีการไปถ่ายทำยังประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ เคนยา และพื้นที่กานิดซาอื่นๆ มีการตีความซาจากมุมมองใหม่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นทางวัฒนธรรมของจีนในขณะนี้ ขาในฐานะที่เป็นสัญลักษณ์ทาง วัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุดในประเทศจีน การสืบทอดวัฒนธรรมชาจึงถือเป็นตัวแทนของการส่งต่อวัฒนธรรมจีนให้ดำรงอยู่ต่อไป

รูปที่ ๘ สารคดีเรื่อง Tea in China

ที่มา : baike. (๒๐๒๒, September, ๐๕). Tea in China

(๓) สารคดีเรื่อง “Pure : A Gift From Heaven” สารคดีเรื่องนี้ถึงแม้ว่าจะมีแค่ ๔ ตอน แต่ได้มีการนำเสนอสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยาดั้งเดิมของเมืองผู้เออร์ออกมาอย่างละเอียด บอกเล่าเรื่องราวให้เห็นว่าเมืองผู้เออร์เป็นเมืองโอเอซิสแห่งสุดท้ายเปรียบเสมือนของขวัญที่ได้มาจากสวรรค์ อีกทั้งยังมีการแนะนำถึงต้นกำเนิดของเมืองผู้เออร์ เรื่องราวของศิลปินชาวผู้เออร์รุ่นใหม่และเรื่องราวของถนนแห่งชา

รูปที่ ๙ สารคดีเรื่อง Pure : A Gift From Heaven

ที่มา : baike. (๒๐๒๒, September, ๐๕). Pure : A Gift From Heaven

จากการศึกษาและวิเคราะห์ผลงานสารคดีทั้ง ๓ เรื่องข้างต้นพบว่าปัญหาในการสร้างสรรค์สารคดีวัฒนธรรมชาวมืออยู่ ๓ ประการคือ

(๑) การเผยแพร่สรรพคุณของชาไม่ถูกต้องแม่นยำ

สารคดีบางเรื่องไม่ได้กล่าวถึงสรรพคุณของชา เป็นระยะเวลาหลายพันปีที่ผ่านมาเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการต้อนรับแขกของชาวจีน ชาวยังสามารถแบ่งออกเป็นชาแดง ชาขาว ชาดำ ชาเหลือง และยังมีความเกี่ยวข้องกับชาตั่วทั้งห้าและอวัยวะภายในทั้งห้าอีกด้วย ผู้คนคาดหวังที่จะได้รับคุณค่าทางยาจากพฤติกรรมการดื่มชา และในขณะเดียวกันก็มีการนำแนวคิดเชิงปรัชญาของวัฒนธรรมชามาผสมผสานเข้ากับทุกแง่มุมของชีวิต แต่สารคดีบางเรื่องมีการกล่าวถึงชาเพียงชนิดเดียวเท่านั้น ตัวอย่างเช่น ใน ๔ ตอนของ “Pure : A Gift From Heaven” มีการนำเสนอชาเพียงชนิดเดียว อีกทั้งไม่มีการกล่าวถึงแนวคิดของวัฒนธรรมชาพร้อมกับคำบรรยายที่น่าเบื่อ ทำให้ผู้ชมมีความทรงจำที่คลุมเครือเกี่ยวกับชา

(๒) ระยะเวลาสารคดียาวเกินไปส่งผลให้ผู้ชมไม่จบเรื่อง

ความยาวของการดำเนินเรื่องที่เหมาะสมสามารถเพิ่มเสน่ห์ให้กับสารคดีได้ ระยะเวลาของสารคดีแต่ละตอนโดยทั่วไปจะมากกว่า ๔๐ นาทีหากผู้ชมไม่สนใจหรือไม่เข้าใจเรื่องมากนัก แต่หากผู้ชมไม่สนใจหรือไม่เข้าใจเรื่องอาจเป็นไปได้ว่าพวกเขาจะไม่มีอารมณ์ที่รับชมจนจบทั้งเรื่อง นอกจากนี้เนื้อหาในแต่ละตอนที่ซับซ้อนมากเกินไป จังหวะที่ยืดเยื้อ คำบรรยายที่น่าเบื่อ โครงสร้างและบรรยากาศของเรื่องที่ไม่ดีจึงห่วยก็สามารถทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อหน่ายและไม่รู้สึกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสารคดี โดยสรุปแล้ว สารคดีที่มีระยะเวลาที่ยาวเกินไปจะทำให้ยากต่อการจับใจความสำคัญและดึงดูดให้ผู้ชมรับชมจนจบเรื่อง ดังนั้นการควบคุมเวลาจึงต้องคำนึงถึงความชอบของผู้ชมเพื่อให้ผู้ชมยอมรับสารคดีเรื่องนี้ได้มากขึ้น

(๓) เนื้อหาที่มีความคล้ายคลึงกัน ขาดการสำรวจลักษณะเฉพาะและความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของชา

เมื่อพิจารณาจากประเภทของสารคดี เนื้อหาของสารคดีส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของชา ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกันในระดับสูง วัฒนธรรมชาเป็นความซับซ้อนที่ผสมผสานระหว่างมารยาท สุขภาพ อาหาร ศิลปะ และการสืบทอด แต่สารคดีส่วนใหญ่ยังขาดการให้ความสำคัญกับความหมายแฝง

ลักษณะเฉพาะ จิตวิญญาณทางวัฒนธรรม และการสืบทอดของวัฒนธรรมชา สารคดีเรื่อง “Tea: Story of the Leaf” เป็นที่ยอมรับของผู้คนตั้งแต่มีการเปิดตัว วิธีการสร้างสรรค์แบบ “ชา + ผู้คน + เรื่องราว” ได้กลายเป็นแบบอย่างให้กับ สารคดีเกี่ยวกับชา อย่างเช่นในสารคดีเรื่อง “Tea in China” ก็ได้ใช้วิธีการสร้างสรรคนี้ กล่าวคือ ให้ชาเป็นตัวหลักของ เรื่องและมีการใส่ความหมายเชิงมนุษยศาสตร์เข้าไปในชาผ่านการเล่าเรื่อง ปัจจุบันความคิดสร้างสรรค์ของสารคดีถูกจำกัด ไว้ในรูปแบบเดียวก่อให้เกิดรูปแบบของการเล่าเรื่องที่ตายตัว ซึ่งทำให้เสน่ห์ของสารคดีลดลงเป็นอย่างมาก ผู้ชมจะค่อยๆ เบื่อหน่ายกับสุนทรียะจากภาพและเรื่องราวเช่นนี้และหมดความสนใจในการรับชม และหากไม่มีคำบรรยายหรือข้อความ อธิบายเพิ่มเติม การแยกแยะความแตกต่างระหว่างชาแต่ละประเภทอย่างถูกต้องจะยากยิ่งขึ้นไปอีก อีกทั้งจะสัมผัสและไม่สามารถรับรู้ถึงลักษณะเฉพาะและความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของวัฒนธรรมชาที่อยู่ภายใต้เลนส์ของสารคดีได้

๔.๓.๓ การคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์

สารคดีมีการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด ๓ ท่าน ซึ่งแต่ละท่านมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับวัฒนธรรมชา เนื่องจากทุกท่านมีหน้าที่งานที่แตกต่างกันและผู้คนที่คุณเจอก็แตกต่างกัน ทุกคนจึงมีมุมมองของตนเองเกี่ยวกับวัฒนธรรม ชาที่แตกต่างกันออกไป

(๑) หลิวเฉิน เป็นพนักงานของร้านชาที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับชามาเป็นเวลา ๗ ปี เขาผ่านประสบการณ์ความล้มเหลว และบททดสอบมากมายตั้งแต่เริ่มต้นด้านอุตสาหกรรมนี้มาจนตอนนี้ที่เขาหลงรักวัฒนธรรมชามาก ในฐานะคนงานใน อุตสาหกรรมชา เขาได้พบปะผู้คนมากมายในโรงน้ำชาทุกวัน และมักสนทนากับลูกค้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมชา เขาเชื่อว่า วัฒนธรรมชาไม่เพียงช่วยยกระดับลักษณะนิสัยและคุณธรรมจริยธรรมของเขาเท่านั้น แต่ที่สำคัญกว่าคือเขาใช้วิธีการของ ตัวเองมาทำให้คนอื่น ๆ อีกหลายคนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชา

รูปที่ ๑๐ หลิวเฉินผู้ให้สัมภาษณ์

ที่มา: ถ่ายโดย Jintong hu, ๒๐๒๓

(๒) เซาเฟิง เป็นศาสตราจารย์อาวุโสของสมาคมวิจัยวัฒนธรรมชาปักกิ่ง มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับ วัฒนธรรมชา เขายินดีที่จะให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาแก่เยาวชน อาจารย์เซาเฟิงได้ศึกษาวัฒนธรรมชา มากว่า ๒๐ ปี เขาเชื่อว่าวัฒนธรรมชาไม่เพียงแค่ต้องออกไปสู่โลกภายนอกเท่านั้น แต่ยังคงซึมซับและยอมรับวัฒนธรรมชา จากทั่วทุกมุมโลกอีกด้วย เขาหวังว่าจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้คนที่มีต่อวัฒนธรรมชาด้วยการบอกเล่าเรื่องราว เกี่ยวกับบทบาทและประโยชน์ของชาได้

รูปที่ ๑๑ เช่าเฟิงผู้ให้สัมภาษณ์

ที่มา: ถ่ายโดย Jinlong hu, ๒๐๒๓

(๓) เหลียวซือ เป็นศิลปินชงชาอาวุโส เธอไม่เพียงแต่มีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมชาเท่านั้น แต่ยังบริหารบริษัทชาของเธอเองด้วย เธอเชื่อว่าทุกสิ่งในโลกมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงวัฒนธรรมชา ในมุมมองของเธอ การเกิดขึ้นของเครื่องดื่มชาใหม่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เราต้องไม่ลืมวัฒนธรรมชาของจีน การเผยแพร่วัฒนธรรมชาจีนต้องการคนหนุ่มสาวเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบทอด โดยไม่เพียงแต่จะต้องส่งต่อรูปแบบของศิลปะการชงชาเท่านั้น แต่ที่สำคัญกว่านั้นต้องส่งต่อจิตวิญญาณของวัฒนธรรมชาด้วย

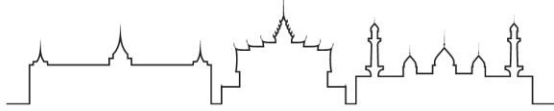

รูปที่ ๑๒ เช่าเฟิงผู้ให้สัมภาษณ์

ที่มา: ถ่ายโดย Jinlong hu, ๒๐๒๓

๔.๓.๔ การเลือกสถานที่ถ่ายทำ

สำหรับสถานที่ถ่ายทำ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปยังโรงน้ำชาจากอู่หยวนเทียนเฉียนและโรงน้ำชาเหลาเส่อซึ่งเป็นโรงน้ำชาที่ค่อนข้างมีชื่อเสียงในกรุงปักกิ่ง โรงน้ำชาเหลาเส่อเป็นหนึ่งในโรงน้ำชาแบบดั้งเดิมที่ดีที่สุดในปักกิ่ง ยังคงสืบทอดและคงไว้ซึ่งเสน่ห์ของโรงน้ำชาสไตล์ปักกิ่งทั้งในด้านของรูปแบบและการใช้งาน โดยโรงน้ำชาทั้ง ๒ แห่งนี้ยังเก็บรักษาชุดผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชาและจัดงานพิธีชงชา ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของคนในท้องถิ่น

รูปที่ ๑๓ โรงน้ำชาจางอ๋อยวนเทียนเฉียน

ที่มา: ถ่ายโดย Jinlong hu, ๒๐๒๓

รูปที่ ๑๔ โรงน้ำชาเหลาเส่อ

ที่มา: ถ่ายโดย Jinlong hu, ๒๐๒๓

หมู่บ้านต้าจีเซียงในตำบลสี่ไห่ เขตเหียนซิงของกรุงปักกิ่งเป็นพื้นที่ที่มีภูเขาปลูกชาที่มีชื่อเสียงในกรุงปักกิ่ง ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ด้วยตนเองเพื่อสำรวจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการเก็บชา กระบวนการชงชา และวิธีการขายชา จากนั้น วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบการถ่ายทำเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานสารคดี

รูปที่ ๑๕ หมู่บ้านต้าจีเซียง ตำบลสี่ไห่ เขตเหียนซิง กรุงปักกิ่ง

ที่มา: ถ่ายโดย Jinlong hu, ๒๐๒๓

จากการศึกษาและวิเคราะห์ ในปัจจุบัน ภาพยนตร์สารคดีเป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมอย่างสูง ผู้วิจัยจึงได้รับรวบรวมผลการสำรวจจากแบบสอบถามและเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาเรียบเรียงและสร้างสรรค์เป็นภาพยนตร์สารคดีที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมชา โดยนำเสนอจากภาพกว้างแล้วค่อย ๆ เจาะลงประเด็นลึกที่มีทั้งหมด ๕ ตอน ตอนละประมาณ ๑๐ นาที โดยแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ ๑ ชื่อว่า “วัฒนธรรมชาโลก (World Tea Culture)” เนื้อหาในตอนนี้จะเป็นการกล่าวถึงวัฒนธรรมชาที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศในโลกเป็นหลัก วัฒนธรรมชาเป็นวัฒนธรรมแบบเปิดกว้าง ถึงแม้ว่าจะมีรูปแบบและวิธีการในการแสดงออกที่แตกต่างกัน แต่ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของชานั้นก็มีความคล้ายคลึงกัน เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงหวังว่า จะสามารถดึงดูดผู้ที่สนใจในวัฒนธรรมชาจากทั่วทุกมุมโลกผ่านสารคดีในตอนนี้ กระตุ้นความรู้สึกร่วมของผู้ชมที่มีต่อวัฒนธรรมชา และปูทางไปสู่การเล่าเรื่องในตอนต่อไป

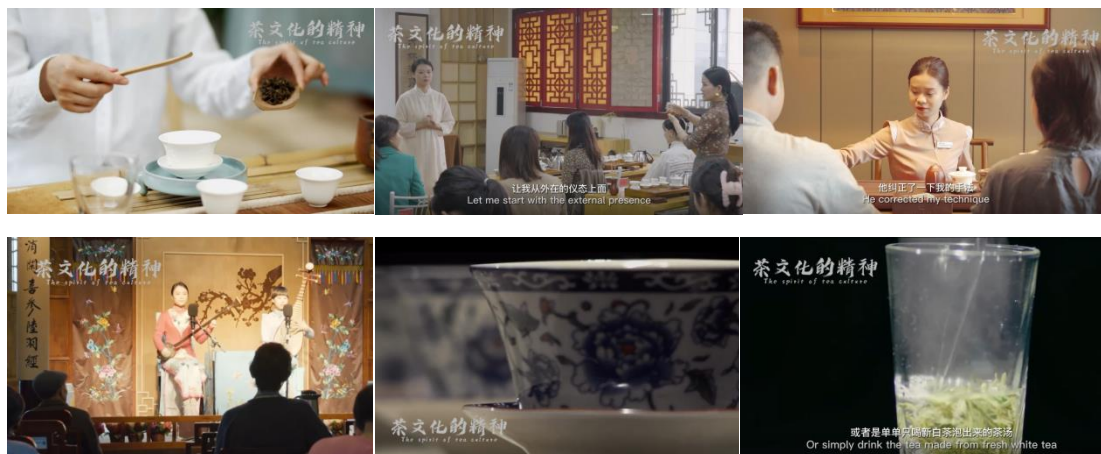
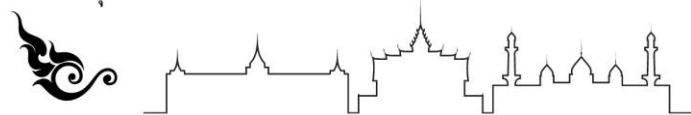
ตอนที่ ๒ ชื่อว่า “ต้นกำเนิดของชา (The origin of tea)” ชาเป็นทั้งเครื่องดื่มแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เป็นสมบัติของอารยธรรมทางวัตถุและยังเป็นสะพานเชื่อมอารยธรรมทางจิตวิญญาณอีกด้วย ประเทศจีนเป็นแหล่งกำเนิดของชามาตั้งแต่สมัยโบราณและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชามาอย่างยาวนาน มีประวัติศาสตร์การค้นพบและการใช้ประโยชน์จากชาเป็นเวลากว่าหลายพันปี เนื้อหาในตอนนี้จะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจวัฒนธรรมชาและมารยาทในการดื่มชาขั้นพื้นฐานมากขึ้น ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างอดีตและอนาคต

ตอนที่ ๓ ชื่อว่า “วัฒนธรรมชาจีน (Chinese tea culture)” พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมชา มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง ในสองตอนแรกผู้ชมจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชาโลก ต้นกำเนิดของชา ตลอดจนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ชา เพราะฉะนั้นในตอนนี้จะเป็นการบอกเล่าและนำเสนอถึงวัฒนธรรมชาจีนในชีวิตประจำวันผ่านการบรรยายของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมชาที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตประจำวันของชาวจีน การเกิดขึ้นของชาช่วยลบล้างระยะห่างระหว่างการสื่อสารของผู้คนได้

ตอนที่ ๔ ชื่อว่า “บทบาทของชา (The role of tea)” ประเภทของใบชาที่แตกต่างกันก็ย่อมให้สรรพคุณที่แตกต่างกัน ด้านหนึ่ง สามารถใช้เป็นเครื่องดื่มเพื่อรองท้อง แก้เสียน และใช้เป็นยาขับความร้อน ล้างพิษได้ หรือชาบางชนิดก็ยังมีฤทธิ์ที่ช่วยในการดูแลสุขภาพได้ ในอีกด้านหนึ่ง ชายังสามารถช่วยพัฒนาหรือยกระดับอารมณ์ จิตใจและความคิดได้เช่นกัน เนื้อหาในตอนนี้จะเพิ่มความสนใจของผู้ชมที่มีต่อวัฒนธรรมชาและใบชาได้อีกระดับ

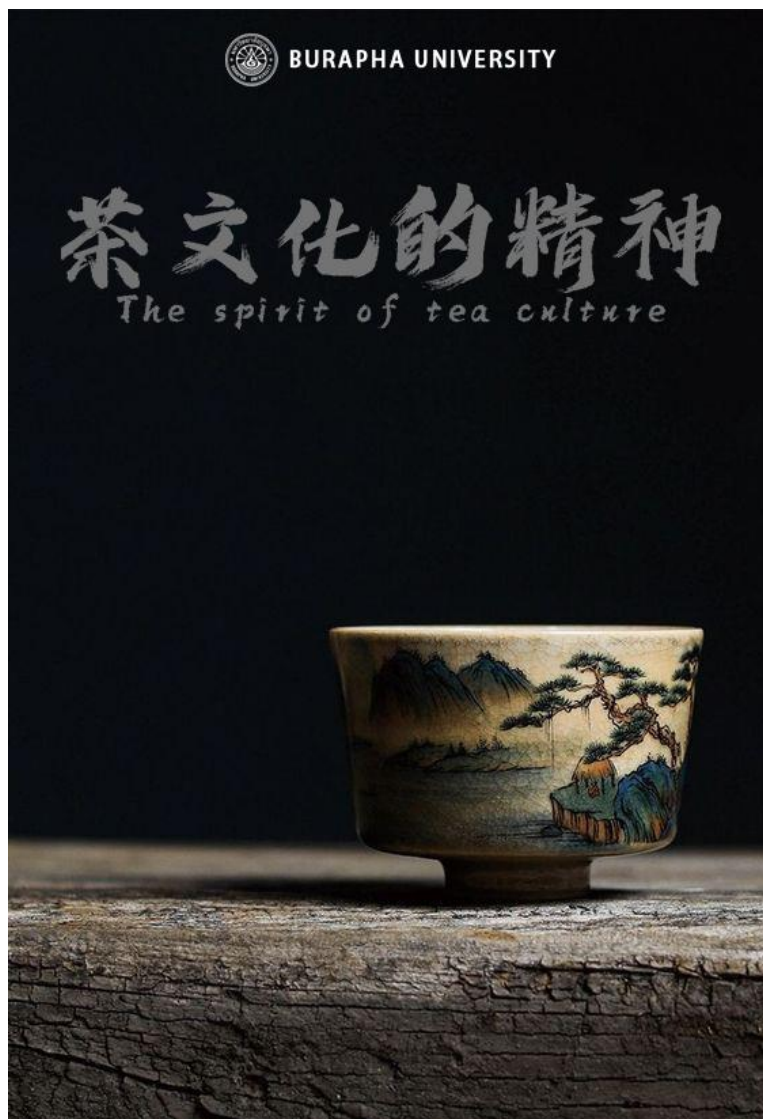
ตอนที่ ๕ ชื่อว่า “การสืบทอดชา (Inheritance of Tea)” วัฒนธรรมชาส่งอิทธิพลต่อผู้คนจากรุ่นสู่รุ่น ชาได้เชื่อมโยงโชคชะตาของชาวจีนเข้าด้วยกัน ได้มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับชาที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นจำนวนมาก และในปัจจุบันก็มีเครื่องดื่มประเภทชาใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ในฐานะที่เป็นคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ พวกเราไม่เพียงแต่ต้องเข้าใจวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังต้องก้าวไปข้างหน้าและสืบทอดและส่งต่อวัฒนธรรมอันดีงามนี้ต่อไป

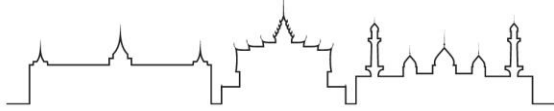

รูปที่ ๑๖ ผลงานสารคดี “จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา”

ที่มา: ถ่ายโดย Jinlong hu, ๒๐๒๓

รูปที่ ๑๗ โปสเตอร์ผลงานสารคดี “จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา”

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้ใช้การสัมภาษณ์บุคคลที่มีอัตลักษณ์และสถานะที่แตกต่างกันมาบอกเล่าเรื่องราวถึงคุณค่าของชาและความสำคัญของวัฒนธรรมชา เมื่อเปรียบเทียบกับภาพยนตร์สารคดี ๓ สามเรื่องในกรณีศึกษา ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้สามารถทำให้เข้าใจถึงประโยชน์หรือสรรพคุณของชาชนิดต่างๆ ได้โดยตรงมากขึ้น และยังสอดแทรกแนวคิดเชิงปรัชญาของวัฒนธรรมชาเข้าไปในทุกแง่มุมของชีวิตอีกด้วย นอกจากนี้ ความยาวของเนื้อเรื่องก็แตกต่างกัน โดยสารคดีเรื่องนี้มีความยาวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการรับชมของผู้คนในปัจจุบันมากกว่า เพราะการแบ่งเป็นตอนสั้น ๆ จะทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจและเผยแพร่ต่อได้ง่ายมากขึ้น และโดยสรุปแล้วการบอกเล่าของผู้เชี่ยวชาญด้านชาทั้ง ๓ ท่าน จะทำให้ผู้ชมจะรับรู้ถึงความสำคัญของการสืบทอดจิตวิญญาณของวัฒนธรรมชา และทำให้การสืบทอดวัฒนธรรมชาของจีนเกิดขึ้นและดำเนินต่อไป

๕. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ค้นพบประเด็นที่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยก่อนหน้านี้คือวัฒนธรรมชามีคุณค่าหลายประการ เช่น คุณค่าทางปรัชญา คุณค่าทางวรรณกรรม และคุณค่าทางศิลปะ ซึ่งภายในคุณค่าเหล่านี้วัฒนธรรมชายังเต็มเต็มความสงบและการฝึกฝนตนเอง มารยาทและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เอกลักษณ์และการสืบทอดทางวัฒนธรรมศิลปะและสุนทรียศาสตร์

สำหรับประเด็นที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยก็คือการรับรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมชาของคนทั่วไปส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น พวกเขาให้ความสนใจเกี่ยวกับบทบาทและรสชาติของชาเพียงบางส่วนเท่านั้น ไม่ค่อยมีใครทราบเกี่ยวกับจิตวิญญาณและแนวคิดของวัฒนธรรมชา เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้องจัดทำสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าใจและสืบทอดวัฒนธรรมชาต่อไป

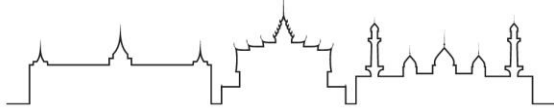
๖. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สารคดีเรื่อง “จิตวิญญาณในวัฒนธรรมชา” สามารถเพิ่มการเล่าเรื่องให้กับโครงสร้างของสารคดีได้อย่างเหมาะสม โดยสารคดีเรื่องนี้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาผ่านการบอกเล่าของผู้สัมภาษณ์ทั้งหมด ๓ คน แต่ในอนาคตก็สามารถนำผู้ชมเข้าสู่เนื้อเรื่องผ่านมุมมองของบุคคลที่สามได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นของผู้ชมผ่านการสลับเส้นนำเรื่องราวและจังหวะการเล่าเรื่องที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และทำให้ผู้ชมติดตามเรื่องราวต่อไปเรื่อย ๆ และสุดท้ายก็ค่อย ๆ ถ่ายทอดจิตวิญญาณของวัฒนธรรมชาไปยังผู้ชมทุกคนเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมชาเป็นประเพณีทางวัฒนธรรมที่เก่าแก่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง ดังนั้น เพื่อให้ผู้คนเข้าใจวัฒนธรรมชาได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังตอบสนองความต้องการในการรับชมของผู้คนในปัจจุบัน จึงสามารถเผยแพร่ไปยังแพลตฟอร์มอินเทอร์เน็ตหลัก ๆ ในรูปแบบของวิดีโอสั้น ๆ ได้ ซึ่งสิ่งนี้จะเป็นการช่วยส่งเสริมการเผยแพร่วัฒนธรรมชาและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม

๗. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ภานุ สรวัยสุวรรณที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ปิติวรรณ สมไทยที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานโดยงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

๘. เอกสารอ้างอิง

Baidu.(๒๐๒๒).Tea-Horse Road, Retrieved August,๒๐ ๒๐๒๒,from

https://baike.baidu.com/link?url=J๖geK๗qU๒Hgds๙๐๙๓Q๘WQ-๔RzXpxwm๙F_ombbLbW_NF๓q_SStQsdwQETsITMWmf๐HH๗XfsloUuYjYbtsZHRpxUWRiEJYTnohgRBjLcrU

UNQlxgkyC๙XxPwotCY๒EyFO

Baiken. (๒๐๒๒).Tea in China, Retrieved September,๐๕ ๒๐๒๒, from <https://baike.baidu.com/item/茶界中>

国/๒๒๐๕๕๕๘๖?fr=Aladdin

Baiken. (๒๐๒๒). Pure : A Gift From Heaven, Retrieved September,๐๕ ๒๐๒๒, from

<https://baike.baidu.com/item/天赐普洱/๑๙๔๑๘๖๐๒?fr=aladdin>

Sun, J.(๒๐๑๖).*discussion on the ideal of Harmony in Chinese tea culture and its enlightenment*

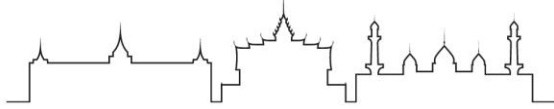
(master's thesis).Shaanxi. Shaanxi University of Science and Technology.

Tan,Z. (๒๐๑๔). *The historical origin and overseas dissemination of Chinese tea culture* (Doctoral dissertation) Shandong.Qingdao University of Technology.

Tv.cctv. (๒๐๒๒). Tea: Story of the Leaf, Retrieved September,๐๕ from

[https://tv.cctv.com/๒๐๑๓/๑๑/๒๘/VIDA๑๓๘๕๖๒๑๒๙๑๑๑๑๑๓๘๖.shtml](https://tv.cctv.com/๒๐๑๓/๑๑/๒๘/VIDA๑๓๘๕๖๒๑๒๙๑๑๑๑๓๘๖.shtml)

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

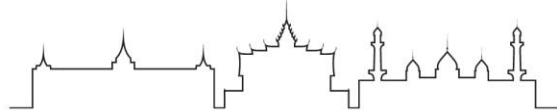

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความระดับชาติ สาขาภูมิปัญญาท้องถิ่น

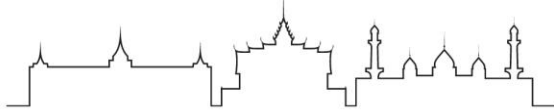
โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคโปสเตอร์

การออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากผ้าปักม้ง jewelry design from coconut shells inspired by Hmong embroidery

ชยากรณ์ แชมพูธร^{๑*} จอมจรณ มະโนปัน^๒
Chayaporn Champuttra^{๑*} Jomjarun Manopun^๒

บทคัดย่อ

การออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากลายผ้าปักม้ง มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อศึกษาค้นคว้าการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว ๒) เพื่อออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจจากการออกแบบ ศึกษาการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว และศึกษาเทคนิคต่างๆที่นำมาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ ผลการวิจัย พบว่า ต้นมะพร้าวเป็นพืชที่สามารถปลูกได้ทั่วไป หลังจากหมดหน้าที่ของกะลามะพร้าวแล้ว ทำให้เกิดขยะจากกะลามะพร้าว ส่วนลวดลายผ้าปักม้งมีความสวยงาม หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ ชาวม้งส่วนใหญ่ชื่นชอบในการสวมใส่เครื่องประดับร่วมกับผ้าปักผ้าทอเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงทดลองสร้างสรรค์หัตถกรรมจากกะลามะพร้าว และผ้าปักม้ง โดยรูปแบบและรูปทรงของผลิตภัณฑ์มีแนวคิดมาจากรูปทรงของจากธรรมชาติและความเชื่อของชาวม้ง ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลสรุป และสร้างแบบร่างออกมาแล้วนำไปสอบถามเกี่ยวกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อหาแบบในการนำไปสร้างจริง โดยผลสัมฤทธิ์ของงานสร้างสรรค์รูปแบบเครื่องประดับออกมาทั้งหมด ๓ ชุด โดยชุดที่ ๑ ชื่อชุด “ดาวประดับฟ้า” ชุดที่ ๒ ชื่อชุด “ดาวน้อยหอยสังข์” และชุดที่ ๓ ชื่อชุด “ดวงใจพ่อแม่” ทั้ง ๓ ชุดประกอบด้วย สร้อยคอ ต่างหูและสร้อยข้อมือ สรุปผลการสร้างสรรค์รูปแบบเครื่องประดับทั้ง ๓ ชุดนี้ สามารถนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นชิ้นงานเครื่องประดับจริง และสามารถพัฒนาต่อยอดให้สามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้

คำสำคัญ: การออกแบบเครื่องประดับ, กะลามะพร้าว, แรงบันดาลใจจากผ้าปักม้ง

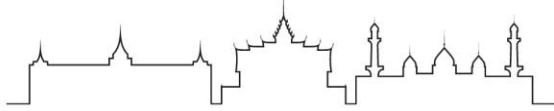
ABSTRACT

The jewelry design is made from coconut shells inspired by the embroidery pattern. The objectives are ๑) to research the design of jewelry from coconut shells ๒) to design jewelry from coconut shells inspired by embroidered fabrics. Study of jewelry design from coconut shell and study various techniques used in jewelry design. After the end of the coconut shell function, it causes waste from the coconut shell. The embroidery pattern is beautiful. Versatile and unique Most Hmong people already

^๑ นิสิตสาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ศิลปะและการออกแบบมหาวิทยาลัยนเรศวร

^๒ อาจารย์สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ศิลปะและการออกแบบมหาวิทยาลัยนเรศวร

*Corresponding author. E-mail address : Champuttra๒๐๐๐@gmail.com

prefer to wear jewelry in combination with embroidered woven fabrics. Therefore, the researcher experimented with creating handicrafts from coconut shells and Hmong embroidery fabrics, with the form and shape of the product being conceptualized from natural shapes and Hmong beliefs. The researcher then gathered summary data and created a draft and then inquired about those involved in order to find the actual design. The achievement of the creation of jewelry patterns came out in ๓ sets. "Star in the Sky" Series ๒ "Little Star Conch" and the ๓rd set named "Parents' Hearts", all ๓ sets consist of necklaces, earrings and bracelets

Keyword: Jewelry design, Coconut shells, inspired by Hmong embroidery

ส่วนนำ

ชนเผ่าม้งเป็นชนเผ่าที่มีฝีมือในการปักผ้า เนื่องจากการสืบสานและถ่ายทอดงานด้านปักผ้ามาแต่ช้านานและชาวม้งได้ปักขึ้นใช้เองตั้งแต่โบราณกาลมาแล้ว เมื่อพูดถึงผ้าปักม้ง ผ้าปักม้งเป็นลวดลายที่สวยงาม ผู้หญิงม้งจะปักตามจินตนาการของแต่ละคนซึ่งของแต่ละคนจะไม่เหมือนกันแต่จะคล้ายๆกัน โดยส่วนมากม้งไทย ม้งลาว และม้งเวียดนามจะปักคล้ายๆกันเป็นแบบคลอสติก แต่ม้งจีน จะปักเป็นรูปต่างๆตามจินตนาการโดยจะปักตรงรูปที่เขียนขึ้นมาซ้ำๆกันจนเป็นรูปต่างๆเช่น ลายผ่านกลลายดอกไม้ ลายมังกรและลายที่จินตนาการออกมา

การปักผ้าม้ง อัตลักษณ์ด้านการปักผ้าของชาติพันธุ์เป็นการจำกัดความในกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง คือเพศหญิงเท่านั้น คือ “หญิงอาภัพ” (สุนิดา ดูแสง, ๒๕๖๔) เนื่องจากการดำรงชีวิตของหญิงสาวชาติพันธุ์ม้ง ผู้หญิงจะต้อง เป็นคนที่ทำงานในทุกๆ ด้าน ทั้งงานภายในบ้าน การทำไร่ และรวมไปถึงการดูแลครอบครัว โดยเฉพาะการทอผ้า ปักผ้า ซึ่งเป็นการแสดงออกหน้าตาทางสังคมชาติพันธุ์ม้งในงานเทศกาลปีใหม่ มีการปักผ้าเพื่อใช้ในพิธีกรรม เช่น พิธีศพ และก่อนแต่งงานที่ผู้หญิงต้องปักผ้าเป็น เพราะมีความเชื่อว่า “ปักผ้าไม่ได้ หาสามียาก” จึงต้องประดิษฐ์ประดอยคอยสร้างสรรค์งานผ้า ตั้งแต่ลูกอยู่ในครรภ์ แม้จะบรรจงทำป้อมเด็กด้วยลวดลายปักที่เกิดจากความรัก หรือการสวมใส่เสื้อผ้าใหม่ใน วันสำคัญต่างๆ นอกจากนี่ยังต้องแต่งกายด้วยชุดแยกจากกันไม่ขาด เป็นเครื่องแสดงคุณค่าผ่านฝีมือของหญิงสาว ว่ามีคุณสมบัติที่ดีพร้อมจะเป็นภรรยา ผู้หญิงม้งจึงมีความผูกพันกับการทำผ้าและการปักผ้า และเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างและคิดค้นขึ้น และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

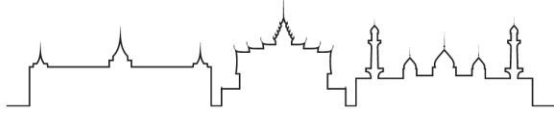
ในอดีตกะลามะพร้าวได้ถูกนำมาสร้างสรรค์เป็นงานหัตถกรรมหลายรูปแบบ เหมาะสมกับการใช้งาน เนื่องจากกะลามะพร้าวเป็นวัสดุจากธรรมชาติที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น ซึ่งในบางครั้งคนในสมัยนี้ก็อาจจะไม่รู้ว่ามีมะพร้าว สามารถนำมาทำอะไรได้บ้าง และ แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อะไรบ้าง มีน้อยสถานที่ที่จะนำสินค้าที่ทำมาจากกะลามะพร้าวจำหน่าย เพราะบางกลุ่มก็ไม่สนใจในรูปแบบของกะลามะพร้าวที่นำเสนอ แต่เมื่อได้นำกะลามะพร้าวมาดัดเป็นรูปร่าง นำมาทำเป็นเครื่องประดับ หรือเป็นสิ่งของที่ตกแต่งภายในบ้าน สามารถดึงดูดความสนใจ เพราะมีสีสันและความแปลกใหม่ให้เห็น เช่น การนำกะลามะพร้าวมาดัดตกแต่งโดยใช้องค์ประกอบของลายผ้า มาทำเป็นเครื่องประดับ ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และ สะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทยได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาค้นคว้าการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว
๒. เพื่อออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากผ้าปักม้ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบเครื่องประดับ
๒. ได้แนวทางในการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวและผ้าปักม้ง
๓. นำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลในการออกแบบเครื่องประดับให้เหมาะสมกับยุคสมัยได้ต่อไปในอนาคต

นิยามศัพท์เฉพาะ

การออกแบบเครื่องประดับ หมายถึง การศึกษาข้อมูลสรุปเป็นแนวคิดกระบวนการการออกแบบพัฒนา เป็นเครื่องประดับโดยได้แนวคิดมาจากลายผ้าปักม้ง จังหวัดเพชรบูรณ์

กะลามะพร้าว หมายถึง เป็นส่วนหนึ่งของมะพร้าว ที่ห่อหุ้มเนื้อมะพร้าวสามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายรูปแบบในการวิจัยนี้หมายถึง กะลามะพร้าวที่นำมาพัฒนาเป็นเครื่องประดับได้แก่ สร้อยคอ สร้อยข้อมือ และต่างหู

ลายผ้าปักม้ง หมายถึง ภูมิปัญญาลายการปักผ้าในด้านลาย และวิธีการปักของชาวเขาเผ่าม้งในจังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตด้านพื้นที่

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการออกแบบเครื่องประดับ สำหรับชาวเขาเผ่าม้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเกี่ยวกับลวดลายผ้าปักม้ง

ศึกษาการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว

ศึกษาเทคนิคด้านการออกแบบ

ขอบเขตด้านการออกแบบ

ผลการศึกษาการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากลายผ้าปักม้ง โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นชาวม้ง เพศ หญิง อายุ ๑๙ - ๒๘ ปี อาศัยอยู่จังหวัด เพชรบูรณ์ แนวคิดในการออกแบบเป็นการยกระดับกะลามะพร้าวและผ้าปักม้งให้มีความทันสมัย เหมาะกับยุคปัจจุบัน สวมใส่ได้หลากหลายชุด

ออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากลายผ้าปักม้ง จำนวน ๓ ชุด ในแต่ละชุดประกอบด้วย

สร้อยคอ

๑ โครงสร้าง

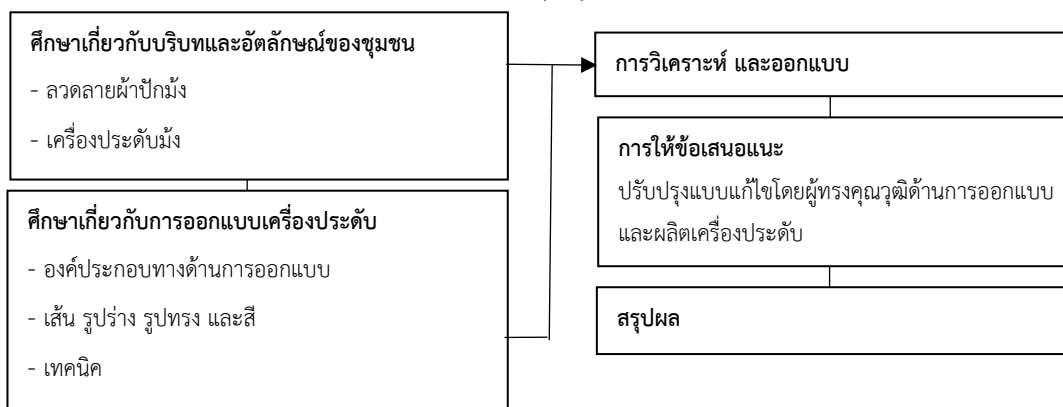
สร้อยข้อมือ

๑ โครงสร้าง

ต่างหู

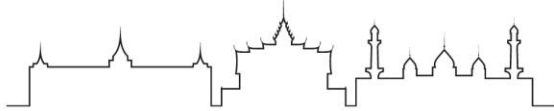
๑ โครงสร้าง

รวมทั้งหมดประกอบไปด้วย เครื่องประดับกะลามะพร้าว ๓ ชุด ชุดละ ๓ ชิ้น รวมเป็น ๙ ชิ้นงาน

รูปที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัยและกระบวนการวิจัย

ที่มา : วิเคราะห์โดยผู้เขียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการออกแบบเครื่องประดับ อัตลักษณ์ด้านเครื่องเงิน และการปักผ้าบนเครื่องแต่งกายของชาวม้ง

ขั้นตอนที่ ๒ วิเคราะห์การออกแบบเครื่องประดับ กระบวนการผลิตเครื่องประดับจากกะลามะพร้าว ลวดลายผ้าปักม้ง เพื่อการออกแบบเครื่องประดับ

ขั้นตอนที่ ๓ นำหลักการที่ได้จากการวิเคราะห์ มาสร้างสรรค์เครื่องประดับจากกะลามะพร้าวร่วมกับผ้าปักม้ง เป็นแบบร่าง จากนั้น นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจให้ข้อเสนอแนะ และนำเข้าสู่กระบวนการผลิต

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตอนที่ ๑ ผลการศึกษาริบทุมนชน ผลิตภัณฑ์ผ้าปักและเครื่องประดับชุมชนของกลุ่มชาวม้ง ผู้วิจัยกำหนดวิธีการในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อัตลักษณ์ของชาวม้ง ข้อมูลทั่วไปของกะลามะพร้าว กะลามะพร้าว เป็นวัสดุเหลือใช้อย่างหนึ่งจากมะพร้าว ในอดีตเมื่อเอาเนื้อออกใช้ประโยชน์แล้ว จะกลายเป็นเศษวัสดุที่ไม่ค่อยมีราคา ชาวบ้านมักนำไปใช้ทำเชื้อเพลิง หรือนำมาทำผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น กระบวยตักน้ำ หัตถ์ ถ้วย ชาม ฯลฯ ความสำคัญของกะลามะพร้าวในอดีตมีค่าไม่มากนัก ต่อมาภูมิปัญญาไทยจากหลายแหล่งทั่วทุกภาคของประเทศ ได้คิดประดิษฐ์โดยการนำกะลามะพร้าวมาเป็นวัสดุเพื่อเพิ่มคุณค่า จากกะลาที่ไร้ค่าจึงได้รับการพัฒนามาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมจากผู้คน ในรูปแบบเครื่องใช้ในครัวเรือนเครื่องตกแต่งบ้าน เช่น โคมไฟ ตะเกียงเจ้าพายุ ฯลฯ เครื่องประดับ เครื่องแต่งกายสุภาพสตรี เช่น กระเป๋าถือ เข็มขัด เข็มกลัด ปิ่นปักผม สร้อย ฯลฯ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้เป็นที่นิยมของชาวไทย และชาวต่างชาติในปัจจุบัน นับเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนไทยมาช้านาน

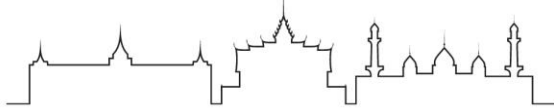
การศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับพบว่า องค์ประกอบทางด้านการออกแบบเครื่องประดับของชาวเขาเผ่าม้ง มีลักษณะคล้ายโคมไฟระย้ามีจุดศูนย์กลางแผ่ขยายออกไปด้านข้าง มีรูปแบบการซ้ำมากมาย สวมใส่เครื่องประดับทับลงไปในเครื่องแต่งกายที่มีสีสดฉูดฉาด และสดใส ตัวเรือนที่ใช้มีองค์ประกอบหลักด้วยการใช้เส้นประกอบกัน รูปร่างและรูปทรงจะเป็นลักษณะแบนมีมิติฐานต่ำเล็กน้อย เทคนิคส่วนใหญ่จะเป็นการร้อยเรียงเชื่อมโยง และใช้เครื่องเงินที่เป็นอะไหล่เป็นส่วนประกอบ

ลักษณะของกะลามะพร้าว

กะลา เป็นส่วนของผลข้างในเปลือก ส่วนแข็งที่หุ้มเนื้อมะพร้าว เป็นวัสดุที่มนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ และประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อช่วย ให้เกิดความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ และในปัจจุบันนี้ กะลามะพร้าวได้ถูกนำมาสร้างสรรค์ เป็นงานหัตถกรรมหลากหลายรูปแบบ เหมาะสมกับการใช้งาน เนื่องจากกะลามะพร้าวเป็นวัสดุจากธรรมชาติที่สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า กะลามะพร้าวมีลวดลายความงามตามธรรมชาติ มีรูปแบบเฉพาะที่สะท้อนเอกลักษณ์ความเป็นไทย และภูมิปัญญาของคนไทย ซึ่งในขณะนี้ทั่วโลกต้องการวัสดุจากธรรมชาติมาใช้ในการทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงสารพิษจากวัสดุสังเคราะห์ ดังนั้น งานหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวจึงเป็นงานที่ได้รับความนิยมใจค่อนข้างมาก จึงทำให้มีกลุ่มหัตถกรรมจากกะลามะพร้าวเกิดขึ้นมากมายหลายกลุ่มด้วยกัน (ระวีวรรณ โพธิ์วัง, ๒๕๕๙)

ผ้าปักม้ง

ชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย ทำเกษตรกรรม ทำสวนและกลุ่มพืชผักและการท่องเที่ยว มีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เช่น ชุดเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ภาษาพูด และงานศิลปหัตถกรรม เป็นต้น ชาวม้งจะนับถือหลายศาสนา เช่น ศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม และมีการนับถือบรรพบุรุษ มีพิธีกรรมทางศาสนาทุกศาสนาที่นับถือ และมีพิธีกรรมตามความเชื่อในบรรพชน มีข้อห้ามและหลักเกณฑ์ต่างๆ ตามความเชื่อในอดีตและปัจจุบัน

รูปที่ ๒ ลวดลายผ้าปักชาวเขาเผ่าม้ง

ที่มา : จิราพร รอดคุ้ม (๒๕๕๙)

ในอดีตชาวเขาส่วนใหญ่จะใช้ผ้าไหมดิบที่ผลิตเองมาปักเป็นลวดลายต่างๆ ซึ่งลวดลายนี้ชาวม้งจะเป็นคนคิดค้น ลวดลายเอง ปกติแล้ว ชาวม้งจะมีความประณีตในการคิดลวดลาย และการปักลวดลายต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้จากกระโปรงของม้ง ที่ทำจากผ้าบาติกกับผ้าปัก แต่ส่วนใหญ่ ผ้าที่ใช้ปักนั้นทำมาจากผ้าใยกล้วยง เมื่อมีการปักผ้าเสร็จแล้วจะนำมาแปรรูปมาเป็น เสื้อผ้าที่จะสวมใส่ในเทศกาลปีใหม่ หรือวันสำคัญต่างๆ นอกจากนี้ยังสามารถที่จะประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้อย่างอื่นได้ เช่น ถุง ยาม กระเป๋าสะพาย กระเป๋าเป้ กระเป๋าตุง ถังใส่โทรศัพท์มือถือ และเครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น (มูลนิธิซีซีเอฟ, ๒๕๖๕)

ลวดลายผ้าปักม้งที่ได้รับความนิยม ได้แก่ ลายกันหอย ลายเท้าช้าง ลายหัวใจ ลายไฮ ลายดาว ลายฟันเลื่อย ลายปัก ลายดอกเย้า ลายดอกไม้ ลายเท้ากา ลายดอกไม้ประยุกต์ และลายกันหอยผสม

ตอนที่ ๒ ผลการออกแบบเครื่องประดับผ้าปักชาวม้ง ผู้วิจัยกำหนดวิธีการในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากการ กำหนดกลุ่มเป้าหมาย วาง Mood and tone โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของชาวม้ง ทำการออกแบบภาพร่างผลิตภัณฑ์ เครื่องประดับจากกะลามะพร้าวของชาวม้ง และทำการผลิต

วิจัยเรื่องการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากผ้าปักม้งโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการ ศึกษาวิเคราะห์ในการออกแบบเครื่องประดับ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานดังนี้

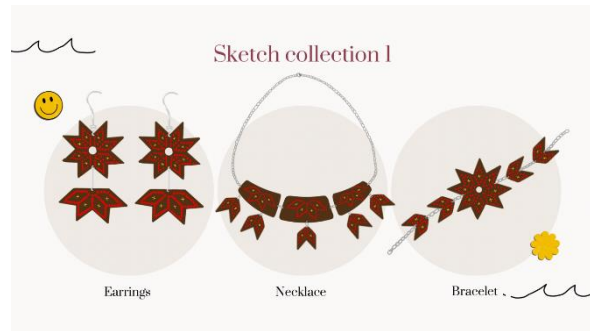
๑. ข้อมูลวิเคราะห์และเงื่อนไขการออกแบบ
๒. ขั้นตอนการออกแบบ
๓. การพัฒนาและการสร้างสรรค์
๔. ผลงานที่สร้างสรรค์

ตารางที่ ๑ แนวคิดในการออกแบบชุดที่ ๑ ดาวประดับฟ้า

แนวคิดที่จะเป็นลวดลายที่มีความทันสมัย ดูง่าย และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของลายผ้าปักม้ง จะเลือกใช้ลวดลายที่ชาวม้งนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย และมีความเชื่อ อย่างเช่น ลายดาว ชาวม้งมีความเชื่อว่าดวงดาวคือดวงจันทร์ของชาวม้ง มีนิยายเรื่องหนึ่งของชาวม้งที่เชื่อกันว่าบนดวงจันทร์มีต้นโพธิ์อยู่ในนั้น ซึ่งชายคนนึงได้ขึ้นไปบนดวงจันทร์เพื่อที่จะไปโค่นต้นโพธิ์ต้นนั้น ซึ่งวันแรกเขาใช้เลื่อยตัดต้นโพธิ์แต่ไม่สำเร็จจึงกลับมาที่หมู่บ้าน แล้ววันรุ่งขึ้นเขาขึ้นมาเลื่อยต้นโพธิ์อีกครั้งแต่เขาพบว่ารอยเลื่อยเมื่อวานได้หายไป ชายคนนี้จึงรู้ว่าต้นโพธิ์ต้นนี้เป็นต้นโพธิ์ศักดิ์สิทธิ์จึงอธิษฐานขอเข้าไปในต้นโพธิ์แล้วไม่กลับออกมาอีกเลย

แบบร่าง

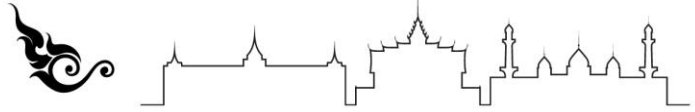
เครื่องประดับจริง

เครื่องประดับกับนางแบบ

ที่มา : ชยาภรณ์ แซ่มพุดทรา

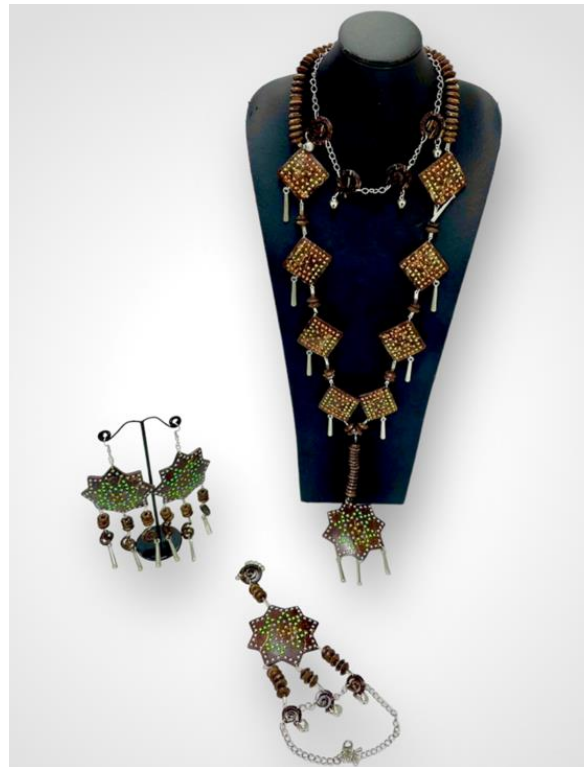
ตารางที่ ๒ แนวคิดในการออกแบบชุดที่ ๒ ดาวน้อยหอยสังข์

แนวคิดที่ใช้จะเป็นลวดลายที่มีความทันสมัย ดูง่าย และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของลายผ้าปักม้ง โดยกำหนดลวดลายเป็นลายดาว และลายกันหอย ลายกันหอยมีความเชื่อว่าชาวม้งมีความเชื่อว่าลายกันหอยมีที่มาจากหอยสังข์ ซึ่งลายนี้มักจะถูกนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา เช่นงานปีใหม่ม้ง และประเพณีต่างๆ ซึ่งลักษณะการวนของกันหอยเปรียบเหมือนการโคจรของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาว

แบบร่าง

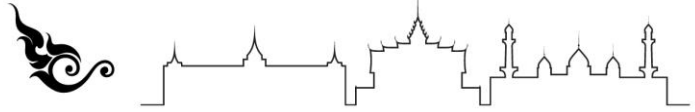
เครื่องประดับจริง

เครื่องประดับกับนางแบบ

ที่มา : ชยาภรณ์ แซ่มพุดทรา

ตารางที่ ๓ แนวคิดในการออกแบบชุดที่ ๓ ดวงใจพ่อแม่

แนวคิดที่จะเป็นลวดลายที่มีความทันสมัย ดูง่าย และยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของลายผ้าปักม้ง โดยกำหนดลวดลาย ลายหัวใจ ลายหัวใจสื่อว่าเป็นหัวใจของพ่อและแม่ที่มีให้กับลูกน้อย เพื่อปกป้องรักษาลูกให้เจริญเติบโต สมบูรณ์แข็งแรง หรือเป็นดวงใจของภรรยาที่มอบให้สามีก็ได้เช่นกันเพราะ ประเพณีของม้ง หญิงที่แต่งงานแล้วจะเป็นผู้ปักผ้าแล้วนำมาประดับตกแต่งเสื้อผ้าให้กับสามีลูก และตนเองเพื่อใช้ในงานปีใหม่ของม้งตามคติความเชื่อของม้งที่ว่า “ปีใหม่ม้งทุกคนจะใส่ผ้าใหม่” เพื่อความเป็นสิริมงคล

แบบร่าง

เครื่องประดับจริง

เครื่องประดับกับนางแบบ

ที่มา : ชยาภรณ์ แซ่มพุดตรา

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลจากการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากลายผ้าปักม้ง ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินงานวิจัย เริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้สามารถสร้างสรรค์ผลงานที่ตอบกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ รูปแบบเครื่องประดับที่ได้จากกระบวนการในบทความนี้ เป็นเครื่องประดับเชิงวัฒนธรรม ที่สามารถสะท้อนให้เห็นเรื่องราวบางส่วนของอัตลักษณ์ชาวม้งผ่านรูปแบบเครื่องประดับ สอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ (๒๕๓๙, หน้า ๑) ทุนวัฒนธรรมหมายถึงทุนที่ใช้ไปในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยยะทางวัฒนธรรม สินค้าบริการใดที่มีวัฒนธรรมฝังตัวอยู่สินค้าและบริการ เหล่านั้นคือ สินค้าวัฒนธรรมซึ่งเป็นสินค้าที่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น การที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าใดมาก็ตามสิ่งที่ผู้บริโภคได้รับมา ไม่ใช่เฉพาะตัวสินค้า แต่ยังได้เวลาทำผ่านตัวสินค้านั้นมาด้วย ซึ่งถือเป็นสินค้าวัฒนธรรม มีนัยยะทางวัฒนธรรมด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นจารีตขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบความเชื่อ และศรัทธา แบบแผนการดำรงชีวิตแบบแผนการบริโภคแบบแผนการพักผ่อนหย่อนใจ การละเล่นและกีฬา การแต่งกาย วรรณกรรม สิ่งพิมพ์ ศิลปะ ฯลฯ เห็นได้ว่าทุนวัฒนธรรมนั้นต้องนำมาใช้อย่างเหมาะสม และต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ใช้ออกแบบเครื่องประดับเท่านั้น แต่สามารถสร้างสรรค์งานออกแบบได้หลากหลายประเภท สรุปผลการสร้างสรรค์รูปแบบเครื่องประดับทั้ง ๓ ชุดนี้ สามารถนำไปพัฒนาผลิตเป็นชิ้นงานเครื่องประดับจริง และสามารถพัฒนาต่อยอดให้สามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในหัวข้อ การออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวโดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากลายผ้าปักม้ง ข้อเสนอแนะมีดังนี้

การศึกษาวัสดุประเภทอื่นในท้องถิ่นสามารถนำมาประยุกต์ ใช้ในการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวร่วมกับผ้าปัก เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์

เนื่องจากการออกแบบเครื่องประดับจากกะลามะพร้าวและผ้าปักม้ง เป็นการทำงานที่มีขนาดเล็กมาก กระบวนการผลิต จะต้องมีความประณีตเป็นอย่างมาก การเลือกบุคลากรมาทำงานจากประสบการณ์จึงมีความสำคัญ เช่น การปักลายความเรียบร้อย การเจาะ การฉลุ ให้ตรงตามแบบขั้นตอนการผลิตต้องใช้ระยะเวลาในการสื่อสารกับช่างเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก จึงเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างยากและต้องหมั่นตรวจงานอยู่บ่อยๆ เพื่อลดการผิดพลาดในขั้นตอนการผลิต

การเก็บรายละเอียดของชิ้นงาน รายละเอียดเล็กน้อย และความแหลมคม ลดอันตรายของตัวชิ้นงาน

เอกสารอ้างอิง

จิราพร รอดคุ้ม. (๒๕๕๙). การศึกษาเอกลักษณ์ชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เพื่อการออกแบบ

เครื่องประดับ. วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ ๗(๑). ๑๓๙.

มูลนิธิซี.ซี.เอฟ. เพื่อเด็กและเยาวชน ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, (๒๕๖๕).

สืบสานภูมิปัญญาอารยอนุรักษ “ผ้าปักม้ง”. สืบค้นเมื่อ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖, จาก

<https://www.ccfthai.or.th/news/view/z6GxQ4gmWLrm/>

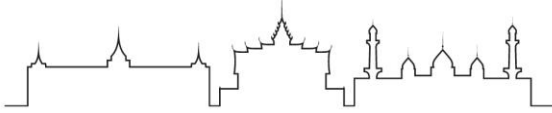
ระวีวรรณ โพธิ์วัง. (๒๕๕๙). ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว. สืบค้นเมื่อ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖, จาก

<https://minnut๕๕๕.wordpress.com/ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว/>.

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. (๒๕๓๙). ทุนวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : มูลนิธิชัยภูมิ ล้อมทองกุล.

สุนิดา คูแสง. (๒๕๖๔). มิติด้านจิตวิญญาณในการปักผ้าชาติพันธุ์ม้ง. สืบค้นเมื่อ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖, จาก

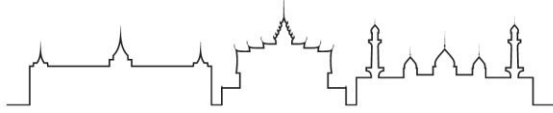
<https://mcd.payap.ac.th/info/wp->

content/uploads/๒๐๑๖/๑๑/%E๐%B๘%AA%E๐%B๘%B๘%E

๐%B๘%๙%E๐%B๘%B๘%E๐%B๘%๙%E๐%B๘%B๒%E๐%B๘%๙%E๐%B๘%B๙%E๐%B๘%๙%E๐%B๘%AA%E๐%B๘%๘๗.pdf

โครงการประชุมวิชาการบรรยายพิเศษและนำเสนอผลงานวิจัยด้านศิลปะและวัฒนธรรมระดับชาติ ครั้งที่ ๓ และระดับนานาชาติ ครั้งที่ ๒

ในรูปแบบออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting
๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ภาคผนวก

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานวิจัย

บทความวิจัยในระดับนานาชาติ

สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ

๑. อาจารย์เทพรัตน์ จันทพันธ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจง ทองสร้าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ

๑. รองศาสตราจารย์ ฐา วิพลชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตาริน จุลวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๓. อาจารย์ ดร.เจษฎา เนตรพลับ	วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
กระทรวงวัฒนธรรม
๔. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรรย์สมร ผลบุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความวิจัยในระดับชาติ

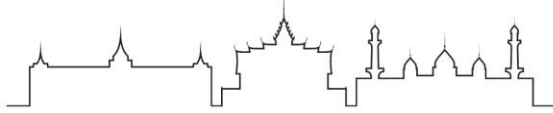
สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรกฤษณ์ แก้วประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย
๒. อาจารย์ ดร.วนภรณ์ จักรมานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภาพงษ์ อภิโชติเดชาสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๔. อาจารย์ ดร.ธิตีพัทธ์ บุญปก	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขาศิลปวัฒนธรรม

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤติยา ชูสงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ปิยะมั่งคณา	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภรณ์ น้อยเสงี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย
๔. อาจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ รักษาเดช	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๕. อาจารย์ ดร.รื่นฤทัย รอดสุพรรณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย

บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขาประวัติศาสตร์

๑. อาจารย์เทพรัตน์ จันทพันธ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจง ทองสร้าง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความวิจัยในระดับชาติ

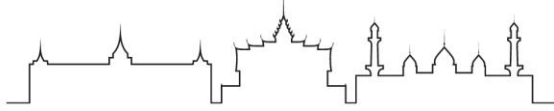
สาขาศิลปกรรม (ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสันต์ วงศ์วรรณ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวุธ โกศล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
๓. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรกฤษณ์ แก้วประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย
๔. อาจารย์ ดร.วนภรณ์ จักรมานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขานิติศาสตร์

๑. อาจารย์ ดร.นวัตร อุมาศิลป์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิธร วิศพันธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์ผลงานวิจัย

บทความวิจัยในระดับนานาชาติ

สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ

๑. อาจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ พุฒสุขชี	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขาศิลปวัฒนธรรมในลักษณะอื่นๆ

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สีบพงศ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขาเมืองสร้างสรรค์ทางด้านอาหาร

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สีบพงศ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขาประวัติศาสตร์

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สีบพงศ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บทความวิจัยในระดับชาติ

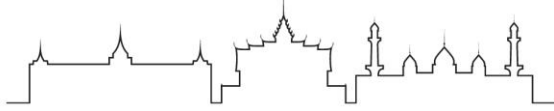
สาขาศิลปกรรม (ดนตรี นาฏศิลป์ ศิลปะ)

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สีบพงศ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

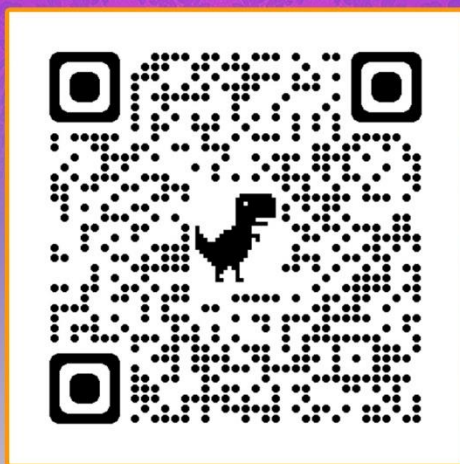
บทความวิจัยในระดับชาติ

สาขากฎมีปัญญาท้องถิ่น

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.สีบพงศ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
๒. รองศาสตราจารย์ ดร.บุปผาชาติ อุปถัมภ์นรากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ข้อความและบทความในเอกสารที่ปรากฏในเล่ม PROCEEDINGS นี้
เป็นแนวคิดของผู้วิจัย มิใช่เป็นความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ
และมีใช้ความรับผิดชอบคณะกรรมการผู้จัดทำ
ไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

ดาวน์โฮลด์

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ

PROCEEDINGS